

Profectus religiosorum

<https://hdl.handle.net/1874/334029>

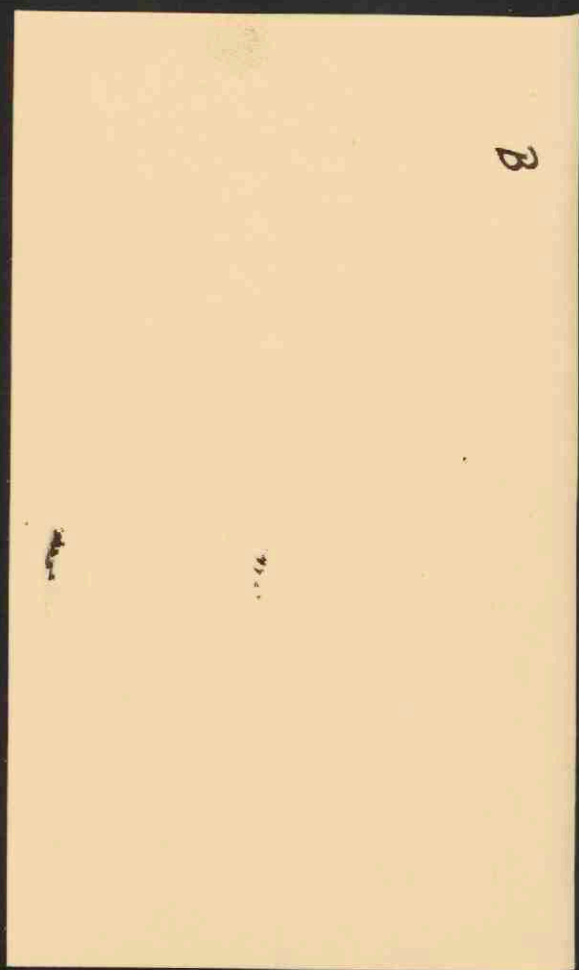
Band gerepareerd
Januari 1963

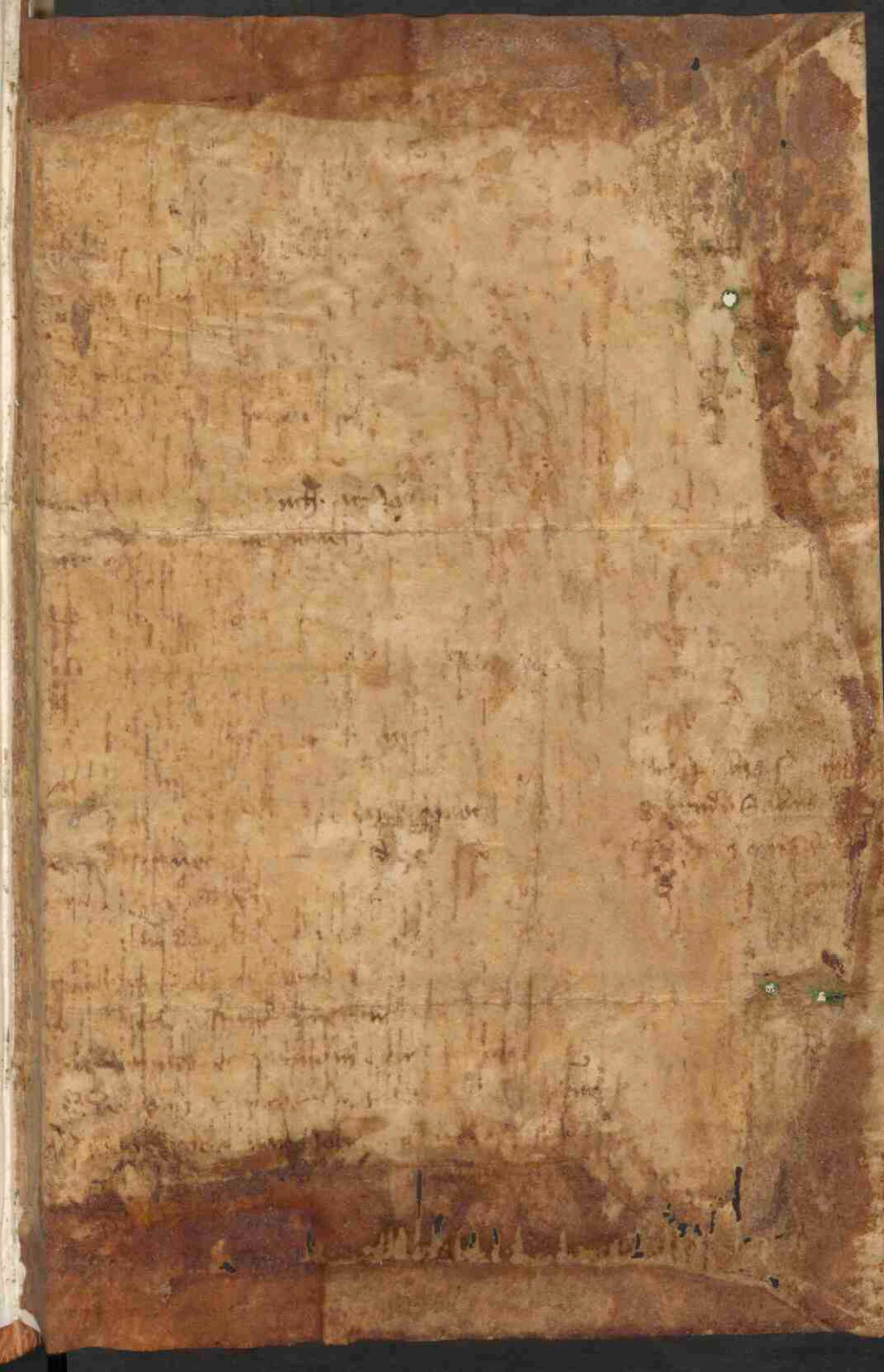
Behandelt mit CIRE 212
juni 1988

CIRE 212

Behandelt

Mai 1988

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

Nº. 205

170 (*Eccl. 295, antea 282cc.*) *Membr. et charta. 4°. 250 ff. (1—92 in 2 col.) Saec. XV.*

Profectus religiosorum (adscriptum S. Bonaventurae), fol. 1—92.

Fol. 1a. Incipit tabula primi libri profectuum religiosorum.... Sequitur prologus... Collaciones meas quas pro exhortacione, cet. Fol. 92b. Explicit liber secundus de profectibus religiosorum. Scriptum per fratrem Iohannem Mersen tunc... nouicium Anno dni 1476, cet.

(Jacobus de Gruytrade), Rosarium Jesu et Mariae, fol. 93—249b.

Fol. 93a. Incipit prologus libri qui intitulum rosarium ihesu et marie. Fasciculus mirre dilectus meus, cet.

Lamentatio (peccatoris), fol. 249b—250b.

(Incipit): Quis dabit capiti meo aquam, cet.

„Liber monasterij s. Pauli in Traiecto inferiori.”

170

Profectus religiosorum (adscriptum S. Bonaventurae), fol. 1—92.

Est DAVIDIS AB AUGUSTA, I. II et III.

Fol. 29a—30a interpositum est initium (prologus et art. 1 partim) opusculi DIONYSII CARTHUSIANI, *De votis et professione religiosorum seu De professione monastica.*

Fol. 28a: „Explicit liber primus (sic) profectuum religiosorum anno domini mill^occcc^olxxv^o in profesto iohannis] ante portam latinam infra primam et 2^{am}. Per fratrem iohannem mersen novicium oretur pro eo etc.”; et fol. 92b: „Scriptum per fratrem iohannem mersen tunc temporis ibidem novicium Anno domini M^oCCCC^olxxv^o In festo valentini infra 2^{am} et terciam oretur propter deum pro eo etc.”

Lamentatio (peccatoris), fol. 249b—250b. 170

Inc.: *Quis dabit capiti meo.... Conversi sunt dies festi mei.* Idem libellus habetur in codd. 228 et 229. Est forsitan Johannis Hagen (de Indagine) O. Carth., *De planctu solitarii.* Cf. Jo. Trithemius, *De scriptoribus ecclesiasticis* (ed. Colon. 1546), p. 339.

170
170
Liber Monasterij Sancti
Pauli

170
In trajecto Inferiori

170
170

170
170

170
170

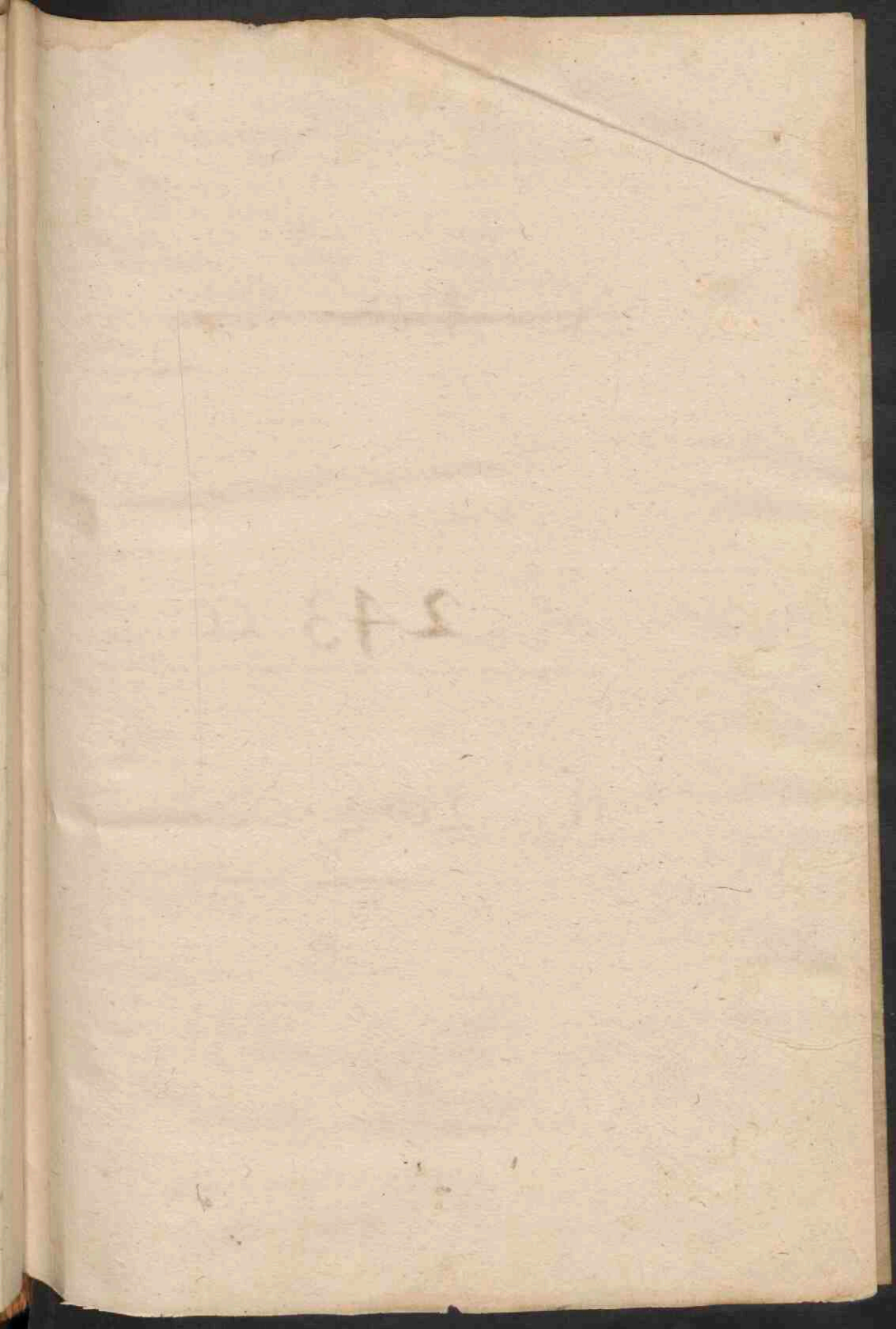
Hs.

4 H 10

liber Monasterij Sancti

Pauli in tra-
iecto infe-
riori

~~IN. 12g. B.~~

n°. 243. cc.

n°. 202. cc.

In capit tabula primu libri
p̄fectuum religiosorum

De quatuor in qui
bz inapientes dñt
c̄e cauti si uolunt
p̄ficare

De dñia inter timorē et suspi
cionē et remanentiū iudiciū et
iustū

De quatuor temptacionibz c̄
nis mūdi dyaboli et dei

De tribz gn̄ibz religiosor

De triplia statu religiosor
inapientū p̄ficiētū et p̄fitor

De reformatiōe rōnis

De reformatiōe uoluntatis

De reformatiōe memoriē

Quō naturales uires aīe et
motus affrōnis reformat sūt

De triplia supbia

Quā bona n̄ra uel mala t̄m̄
ōndere uel occultare

De quadruplia defectu

De scarpio uiaoz

De affectu iuidie

De affectū ir

De affectu castitae

De affectū ḡaudy

De affectū auariciae

De appetitū uictualū

De affectū dilōnis

De spe

De timōe

De pudore

De singulor uiaoz natura et
de scarpione

De tribz que expellāt uiaa

De remedys gn̄alibz cont uiaa

De remedys sp̄alibz singulor
uiaoz

De remedys supbie

De inuidia

De remedys inuidie

De ira et remedys ire

De acidia et remedys eius

De auaricia et remedys eius

De gula et remedys eius

De luxuria

De remedys contra luxuriā
Sequitur prologus p̄fectū
religiosorum

Collaciones meas q̄s
p̄ exhortatiōe ad no
uiciaos n̄ros uel ad alios religi
osos aliquā facere solebā simul
p̄ aliqua p̄te collegi et in vnā
continūā materiā quasi p̄fctō
sp̄ualis formulā ordināui tribz
de causis vna ē ut eisdē nouicijs
n̄ris quibz priore formulā sc̄ip
secam de exterioris hominis com
posicione tam intra domū q̄
extra domū nec nō eadē de interi
oris hominis reformatiōe
aliquale noticiā oñdat ad p̄
fectū que reformatiō consistat
in uiaoz expugnatiōe et uir
tutū assuefatiōe ut et mores
et omnes affectūs et sensus tam
interiores q̄ exteriores p̄ ut est
possibile deo conformem. **A**lte
ra causa ē ut ea que religiosis

pdicte solebam simul collec
ta pmpaus si qnqz indigue
a sub compendio iuenire ppe
quod ead p plures pncipales is
tam diuisi formulam et p ar
pitula singulas pncipales dis
tina ut fructus iuenire que s
tere *Tercia* ut interu du ista se
bere uel legere tempus no iua
lute experire memoria spua
libz cogitacionibz occupare In
colleam ad uirendu darius
intima spualis scara study
dilatate affon ad uirtutis pro
foni et deuonis seruire acende
rem corpus ab euagacionis
disausu restringere negligena
as meas et paa mea huiusno
labore purgare et ut ea que me
dicando iueni scripco ligare ne
obliuis oboleret Et quia no po
tuit in ocio et quiete ista collige
sed uagando p diuersas terras
uir uel riuo ppter multas occu
paciones habui oportunitate
scribendi modicu iteo no mul
ta hic posui ut uolui quia di
stractus animus ad plucima
no ualet subito se ad unu ple
nu collige qui ead cu iam a
liquatulu se cepit dgregare sta
ti cogitur iteru ad alia foras
egredi et se relicto ea que
uir uidere incipit obliuisa
sicut qui deforis uenies inter
na cella ingreditur si diuans

ibi moratur inapio darui
uidere que pmo no uidit Di
aure acius erat iter ad ea
uidenda curatur Quiddid igit
rephensibile iuenit ibi ignos
citur impernae mee exaifcatur
psumpao cu hoc tanta non
p alijs sed ead pro me pna
palie et pro nouis et audibz i
uia dei meaz similibz inten
teri inchoat *Explicit plogus
sequitur de duplia noua a
tu et q corpalis exercitatio p
cedit spualem Capitulu p^m*
In puori formula noui
cor qua quibusda no
uicis nris scripsi de exterioris
homis composicione aliqua
forma pposui eis scdm qua se
regerent tam in domo qm ex
tra Nunc de interioris homis
idest mentis reformacione
ad qua omnis uera religio
ordinari de aliqua cistem
sicut pmissi tradere dispono
uerbis inductis et materia i
ordinata Et est ratio quae
corpalis exercitatio pcedit
spitualis quia homo ab in
timis et sumis catens p pec
cata in hec exteriora et uisi
bilia dilapsus est quam no
intelligit nisi corpalia Itco
ibi primo nunciat resurgere
ubi iacuit et paulatim erige
se ad spitualia et diuina

ad que conditus fuit Ideo
 qm̄ diu religiosus nondū
 cepit intelligere et sapere q̄
 sunt spūs dei. sed in exercitiis
 bz puerit adhuc totū constā
 re quod ad uerū religionē p̄
 net nouicius ē. caam si pli
 bz ānus stetit in habitu reli
 gionis ymo iuxta apostolū
 animalis dicitur qui nō pa
 pit ea qui sunt spūs dei Del
 tica enī est illi et nō p̄t in
 telligē quā spūaliū eximīa
 tur Et hoc p̄tende duos ēē
 nouiciatus in religione. vn̄
 terminatus. quando completo
 tempe pbacionis p̄mittit
 obedientiā et stabilitatē in
 ordine p̄ uerba Aliter dunt
 quousq; religiosus statuū ui
 uendi in consuetudinē conū
 tit quod nō uerbis qm̄ facis
 p̄mittit se stabile in ordine
 et in p̄ficiendi studio p̄mā
 sur Quā diu enī fluctuat
 mente et nondū stabiliter
 apprehendit uia studi spūa
 lis et modo uult hoc et mō
 illud. nesciens quid p̄caus
 eligat. incipiens ē et nondū
 p̄ficiens Deet tamē constā
 ter in bona uoluntate. et at
 tentat quā uenerit. et ad
 quid. et opus uigat uolūta
 te. et cito incipit uicē uia q̄
 p̄gat ad deum

De quatuor in q̄bus incipientes dnt ee cauti

Quatuor autē sunt in q̄
 bz noui et incipientes
 cauti dnt ee si uolūt p̄ficē
 Primū ut illa uoluntate q̄
 ad religionē uenerit. et a p̄mo
 nouiciatus feruorē nō cepe
 cant sicut quidā in apocalyp
 si imperatur. hēo aduersū te
 qd̄ caritate primā reliquisti
 . quapp p̄nāz age et p̄ma opa
 fac iē Caritate primā relinquit
 qui cū p̄mo sint feruētes et te
 uoti ad oīa. postea tepidi ef
 facti et desides tradūt se leuita
 tibus. et uiciā q̄ expugnāte uene
 rant p̄mittant sibi dñari. ser
 uentes deo. p̄ suo libitu nō p̄
 eius bñplacato uoluntatis
Unde tamē filius isrl̄ p̄cepit
 Memerote diei huius in qua
 egressi estis de egipto Dies qua
 de egipto egredim̄ est bona uo
 luntatis quā educam̄ de seculo
 hui⁹ semp̄ memisse tēmus ut a
 feruorē illius nūqm̄ retroceta
 mus **U**nde quidā uolens reli
 gionē ingredi de seculo ques
 iuit a sancto p̄re quō uiuē tē
 ret Ac ille dixit. uide qualis
 primo die fueris et sic semper
 uiue Hoc est consiterā statu
 uoluntatis in primā die qua
 religionē intrāre disposuisti
 . q̄ huius tūc fueris. q̄ p̄atus

obediē ad omnia tam aspa
qm̄ despecta Quā patiens
ad correptiones et penurias et
labores. qm̄ ueracundus et tū
matus qm̄ sollicitus ut omē
dies uitā tuā. et dies quos ī
seculo pdidisti recupāes. q̄
parū curās ruidēs seculi q̄
rē uel referre nec detractionibz
ūctus nec aliquibz curiosita
tibz occupatus Et quō fugis
a et abiecasti omēs carnales
affcūs et d' effcūs. et te totū ob
tulisti dño holocaustū uiuū
ut nichil deinceps in te uiuat
de uitā pāi sed tota maeretur
et imoletur dño obediēcie f
ro p̄ sacerdotis mīsteriū. uest p̄
lata tui ut aristo in te inuoca
to resurgas **S**ādū hanc foīm
semp postmodū stude uiuē ne
aliter in scola religionis deoff
cere et retrocedē magis qm̄ pro
ficē uitāns **D**icit illi qui uā
dunt ad studiū lūre et temp
uane cōsumētes reuertē totū
expēsas solū reputat cōsumptā
q̄ quid p̄fecerint nō apparet
Sic et nos qm̄ tempus in reli
gione expensū cōputam⁹ et
p̄fcūs uirtutū exiguus ē cum
forte in nouitate deuocōes a
feruētiōres fuerimus qm̄ p̄
plures ānos. hoc enī est ual
te uicādiū et noāiū **A**d heb.
Cū dēretis mgn̄ cē uirtutū p̄

ter tempus quo diu in religi
one fuistis. nūc sū indigetis
ut uos doceam⁹ que sunt ele
mentā exordij sermonū dei
et nāc habetis doceri sicut tu
tes nouicij quō inapiedū cēt
seruire deo et facti estis sicut
puili qui lacte opus hētis.
nō solido cibo. uest cūles estis
qui mollibz blandimentis pu
erulū consolacionū et carnā
liū foueri indigetis et forti
a uirtutū exercitiā paci non
uāleatis in diuis reprehensio
bz in cōtumelijs in nācārit
bz. in p̄secucionibz p̄ aristo.
omīs enī qui lactis ē p̄cepto
exps est sermonis iusticiē p̄
uilius enī est tam meritis
qm̄ uirtute **S**ecūduū est a
quo inapicns de cē arutus
ne moueatur malis exempl
repitor ad imitand⁹ ea. sicut
quidā infirmi spū uidentes
alios desites apud se in serui
cio dei ociosos et uerbosos. ela
tos et rebelles. ambiaosos et
alys modis uiaosos. dicit a
pud semetipōs **S**i alys hoc
licet quare nō licet eā mudi.
Et p̄uiores ad malū. exempl
sumūt ab hys quos detro
res uident. et gaudent se so
cios iuenisse uiaor. ne soli
possent erubescē. quia si p̄
atur alys uolūt et sibi in

similibz parca **C**ontra hoc
deuocus dei seruus uidere de
Ego ueni pure p deo no pro a
lio aliquo et iteo nolo aliqui
sequi ad hoc ut a deo retracta
quia si tantos hic discipulos
scuissse nullo mo cor soaceta
te elegissim **V**nde solos illos
imitari deo qui ad hoc infor
mant me p quod religioem
intraui. idest ut apphenda de
u et satisfaca ei de peccis me
is et pmerear gloria sempie
na **D**icator et artifer nobile
opus uolens facere. querit n
alia qm meliora exampla
ria que pt hre et uiator n q
ret uia ab ignoratibz sed a
saenabz eam et qui sepe pa
bulauerit p cam **I**ohes No
li imitari malu sed bonu
Terciu e qd caue de. ne ui
dcat teme fra alioz marie
ubi nescit qua de causa uel
itencioe fiant **D**icut eni no
uidemus alioz cogitacoes
ita nec intencioes cor quae
hoc uel hoc fiat. vnde qd
aliquo mo pt excusa semp
ad meliore ptem interpretem
si uolumus tranquillu cor
nobiscu hre et cu alijs. et ali
os no turbat et iteu no offen
de. qd sepe iudicamus ma
lu ee qd in se no e malu
et peccamus p temeritate

3
usurpando nobis iudicia dei
de occultis cordiu **M**gri nri
uice de aliqui id pnt iudicare
p coniecturis circustantes. ali
os no expedit p nos ee iudica
tos donec plene eruditi in oi
bz p tonu discretiois spuum
et uere spuales effa oia diu
dicemus et nos a nemie iudi
cem **S**icut dare uidens qui
reai uidet. nec armé a ceto ui
detur. cu ceais ne uideat seipz
Ad ronos **T**u qui es qui iudi
cas alienu seruu dno suo stat
aut audit re **S**epe eni merent
temerari iudices alioz. ut a
in similibz aut grauioribz ex
cessibz ardere pmittant ut dis
cant ex sua infirmitate com
pati aliene **L**ucas **P**olice
iudicare ut no iudicamini in
quo eni iudicio iudicauerit
iudicabimini re **D**e **d**na
in timore et suspicione
et temerariu iudiciu

Est eni dna in timore
et suspicione temerari
u iudiciu et iustu **T**imor
est sed ista acceptioem qn nudi
male suspicor de aliquo. ti
meo tame q malu qd no
du euenit possit euenie ne
caueatur sicut cu obfirmat
tur monasteria seris et iu
uencs phibentur ab ianua

familiaritatibz nō q̄ malū
velle facē p̄sumar̄ sed timet̄
malū occasio si nō p̄caueatur
Suspicio est q̄n sine rōnabili
p̄supōne reputo aliquid fōm
ēē malū uel aliquē uelle malū
facē et nō est ita hoc ē sepe pec
catū **J**udiciū temerariū est q̄n
arbitrio aliquid fōm malū intena
one q̄ ponit et alia fici inten
tione cū actio sit in se iudicis
Et hoc uicū est q̄ cord̄ inten
tione iudicatur que soli deo ē ma
nifesta **H**erem̄ Ego dñs scru
tans cor et p̄bens renes **I**us
tū iudiciū est q̄n inexcusabili
bz coniectans aliquid discerni
esse malū. uel quāto ip̄e actus
est in se malus et illicitus ut
cū uidet̄ aliquē occidē hōem i
iuste uel tales conatus ad pec
catū qui semp̄ sunt illiciti et i
congrui **Q**uartū est in quo
cogit̄ dñt ēē nouicij ut nō frā
gantur aduersitate ul̄ temp
tatione sed cogitent quā ad hoc
uenerūt ut omnia que eis in
hac uita possint accidē sustine
ant p̄ deū sicut qui intrat
bellum scit q̄ nō quiescēt et de
licias sed labores et uulnera
oportet eū expectare **A**posto
lus **O**portet p̄ multas tribu
laciones intrare in regnū dei
Lucas **O**portebat cristū pa
ti et iri in gloriā suā intrare

De quatuor temptationibz
Temptatio autē quatuor
plex est quasi quatuor
uenti a quatuor plagis flan
tes qui mouēt tēpstatēs in
hoc māi huius seculi et nauē
cordis quassant et iactant
fluctibz. a carne. a mūdo. a deo
a dyabolo. p̄cedūt temptatio
nes **P**rimo a carne tēpta
mur q̄n naturalibz uicior̄ mo
tibz ad peccandū sollicitam̄
ut cū gula uel luxuria nos
temptat **J**acobus **U**nusquisq̄
temptatur a p̄p̄ua concupiscē
tia abstractus et illectus **I**ta
a carne temptam̄ q̄n delicata
caro nr̄a horrento labores re
trahit nos ne in studijs sp̄iū
libus et uirtutū conatibz sic
expedit exerceam̄ **E**t sic du
pliciter impugnat nos caro
dū aut appetit mala aut re
tardat ad bona **L**icet autē
ira et inuidia et ianis glori
a nō uideantur ēē in carne
sed in sp̄iū tamē a carnis cor
rupione trahitur corruptio
sp̄iūalū affronū **E**t licet di
catur q̄ demones huiusmodi ui
cia suggerant homibz tamē
nos hēmus huiusmodi tēptā
onis materiā in nos. ut etiā
nō adēnt demones ip̄a tñ
cōcupiscētia nr̄a parēt p̄am̄
si ei consentiretur **I**n nobis ē

omne quod peccat. Cogitacio-
 ones enim et mentis affectiones
 et uoluntates et membra cor-
 poris nra illa sunt quibus me-
 m' et dememur. Ista dedit nob
 creator et quasi quedam instru-
 menta uirtutu quibus bona
 opa facerem' et mansiones no-
 bis in celo edificarem' et ipi
 creatori nro p ea quasi armis
 imua hoste non dyabolū in-
 pugnam'. Ipe uero dyabolus
 contra nos iermitus est et solis
 astutis suggestionibz nos in-
 pugnat suadendo ut peccam'
 no cogendo. Benignus enim co-
 ditor nr no dedit hosti nro pos-
 se nos ui ad pacem ipellē quia
 nimis fortis eēt contra nos f-
 giles et uir possen' sine pacē
 subsistere sed tm pmutat eū no-
 bis mala suadere. In nro at
 arbitrio ē si uelimus ei cōsen-
 tē. Insup pmutat nos ponēs
 imiciāas iplacabiles ut ser-
 pentē et hoēm ut qd suadet
 nob' no recipem' quasi utile
 scientes q nūq' dabit nob' fide-
 le consiliū cū crudelis imiciū
 cui nul' sufficiat de nob' atq' et
 nā dampnatioē nūq'. Cū er-
 go suadet nob' pacem quodā-
 mō erigit a nobis ut pstem'
 ei arma nra quibus nos occidē
 uel ut ipa arma que ei psterer-
 mus ebeter et retinuat ut in

nob' minus apar fiant et u-
 tilia et minus acuta et effi-
 cacia ad ipm p ea impugnā-
 dū uerbi gratia cū imittit i
 nob' cogitaciones puerfas et
 suadet ut malū faciamus ul'
 loqmur nōne quasi apte uide-
 tur homi dicit. Inermis sū et
 te non heō uide te ledē possim
 nisi tu psteres michi arma tua
 ut te uulnēm et occidā. **P**restat
 ergo m' cor tuū ad pūas cogita-
 ciones uel affōnes malas lig-
 uā ad loquendū iniquā. et
 manus uel alia mēbra ad ac-
 ciones et opa pūa. quibus letale
 uulnus in anima accipias et
 grām dñi tui tui patris. et glo-
 rie celestis merito spoliatis. ne
 exhibeatis mēbra ura arma
 iniquitatis patē et. **S**auile
 uero ē qui ei consentit ad hec.
 dampna sua sibimet imputet
 potius q' imico suadenti qui
 mod' hostis hostiliū secū egit
Estundus etiā dupl'r tēp-
 tat nos siue offerendo nob' ea
 quibus ad se alliat. honōes.
 diuicias. uoluptates. curio-
 sitates. aduilaōes et huinōi
 siue quibus recitat. psecuāōes
 cōtumelias. et similia. utro
 q' mō multos recitāt a deo.
 quos aut uano amōe sui. a
 malo timōe retinet in pacē
Dyabolus uero licet i omibz

temptacionibus incensae soleat
tamē spūaliter duabus tempta
cionibus infestare nos et maxie
magis pbatos in seruias rei.
Cū autem fide uenit nobis co
natur aufere et spū blasphemie
subuertē et huiusmodi
cogitacionibus nos infestat q̄s
quasi naturalit̄ abhoremus
ut despacionē uel nū occasiōes
et similibz licet q̄nq̄ ex alijs
causis istis pueniat. aut cum
mala sub spē boni psuadet. q̄
iprouidos quos aliter nō p̄t de
cipere callide supplantet et a
bono dericiat. Et hoc est quod
in psal̄ dicitur demonū me
ridianū uel uirtū aplm̄. An
gelus sathane qui transformatur
in angelū lucis q̄ cū sit p̄n
ceps tenebrarū et auctor malorū
ut astute nocet simulat se bo
nū docē et quasi lucē onde ut
ad tenebras pac̄i producat.
Deus autē nūq̄ temptat i ma
lo quia nō tentatur in pdiacoē
nār qui omēs homēs uult sal
uos fieri. Sed tamē q̄nq̄ di
citur temptare aliquos. cū aut
flagellat eos in p̄nā ad p̄fōm̄
eorū et aliorū sicut iob et thobiā
aut cū pbat eos aliquibus ar
duis uirtutū exercitijs. Sicut
temptauit abrahā iubens eū
imolāe unigenitū suū h̄c̄m
diuine reponmissionis ut on

detur magna deuotio obediē
abrahā et fidei ad deū q̄ nec
sic hesitauit de cuius p̄missioe
quoniam etiā implet de occaso
quod pollicatus erat ei.

Harū temptacionū quas
dā oportet nos maxie re
sistendo superare ut spūalia ui
cia. Ita accidit supbiā et inui
diā. Quasitā uero fugiendo me
lius euadimus q̄ pugnādo ut
lucurā gulā auariciam. licet
etiā pugnā uinc̄ eas sit nār
ria sed tamē nō est tutū
diu cohabitare serpenti. Et ml̄
to tuorē castrens longe a
muliere frequētia se mora q̄
in medio earū. f̄taliter susti
nemus a delicatis cibis et po
tu uel ab eorū supfluitate q̄n
nō h̄emus nec uitemus q̄ ai
eis h̄itamus. Et qui omnia
reliquit p̄ xpm̄ et qui uolū
tariā paupertate elegit min⁹
infestatur a cura auaricie
qm̄ qui retinet diuitias scilicet
somp̄ anxius quō eas retinet
et auget. Spūalia autē ui
cia et si q̄nq̄ ex fuga uideant̄
quasi remissius et minus ifes
dare dū deest occasio impug
nandi tamē postea orā occa
sione ducius fure solent sicut
leo diu arthenatus amplius
feruit cū fuerit emissus.

Temptaciones uero contra

fidem et de spu blasphemie et
similes nec fugere possimus
nec repugnando vincere quod quanto
plus indignamur nobiscum capis
et disputamus cum eis tantum
grus refractur eorum mibies et
accenditur. Sed nec curanda sit
nec timere. Tantum non confensa
atur eis et patienter eorum infes
tatio quasi quoddam dyaboli
sufurcu quod suppoeret aliter ali
cui oppressi non potest. Sed solent bo
nus periculosus esse tales tempta
ones sed sunt sepe presagia futu
re amplioris gratie et consolacio
nis et uiciorum purgationis et
magnum meriti operarios. Diui
ne uero castigaciones humiliter et
patienter tollerande sunt et uis
sionibus eius deuote obsequandū
est et fortes simus in fide et a
manitate eius nunquam declinemus.
Possunt etiam plures tempta
onum spes inueniri a studiosis
sed ad presens ista sufficiunt. **De**
tamen quidam qui sibi terrent
lassos temporationum prius quam
temptatione accedat et quodammodo
pauent sibi unde temptentur
et hoc sunt in tantum ualide ut
qui sponte suas cogitationes
uerfant in corde que postmo
dum in delationem uersa et co
borate difficultate expelluntur.
Item illi qui admittunt futu
rarietas caritatis scilicet quare

5
affatus ita impunit cordi ut uir
postea euellatur. Et ita de simili
bus ut primo sibi assumit aliquam
materia unde postea occasione
lucet oritur eis turbatio et temp
tatio periculosa. Quidam uero non
habetes causa tribulationis et sola
suspicioe uana sompniat sibi
miseri temptacionis pericula. et hoc
fit aliquando inter impios bonos inter
quos fit turbatio et contentio
et non de radice malicie sed ex so
la uana suspicioe dum uiciorum nil
lius odij sibi conscius est alteri
non intendit eum in aliquo ledere
sed suspicatur alter erga se in
inuidia stimulatū in corde et ei
insidiari cum in nullo recolat se
erga eum hoc metuisse. Ille uero
conone nihil sibi conscius de his
conspicitur quod iste sibi iniuret
sine causa et inapit eam ipse fecit
alterius ponderare quasi aduer
sarij sui et sic uterque inflama
odio contra alterum cum neuter
intendit altere ledere sed tantum
suspiciatus sit et hoc uane quod
alter uoluit eum ledere sine cau
sa. Et ita quare quis turbatio
oritur de modica similla dy
bolo eam ad magnam ignem rano
ris et odij constant. Qui uero
impio boni dicuntur quia in
eo sunt aliquatenus boni quod
non intendunt primo suo malu
facere et in eo deficiunt bonitate

q̄ nimis p̄ni sunt de alio ma
lū suspicari sine causa suffia
enti et in eo efficiūt nūme bo
ni q̄ et quacūq; causa ad eū
contra frēm et primū puocāt

De tribz generibz religiosoz

Quā sunt autē gnā
Religiosoz **P**rimi boni
Decundi meliores **T**ercy opti
mi **H**y signātur p̄ tres famu
lias leuitanū **G**ersonitas me
ritas. charitatis. qui pece
ris filijs isrl̄ deputati erant ad
cultū sanctuarij sicut religio
si p̄e alijs fidelibz sp̄ialibz ui
uentur diuino cultui mana
pati differētes tamē hñces
donaciones scdm̄ grām queta
ta est eis et scdm̄ q̄ quilibz stu
duere p̄ficē ad uirtutes p̄ā
scdm̄ q̄ quisq; hūiliat se ad ḡ
tā p̄ studiū uirtutū uirtū hoc
infundit a sp̄ritus gr̄ae in p̄
senti et gloria in futuro tabic
ei **S**i sumos in uirtutibz facis
imitatus cū sumus in gloria
collaberis **S**i medios cū eisdem
locaberis **S**i infimos eadē cū
infimus in futuro poncis **O**cc
alta desideramus p̄mia. sed pau
ci p̄seuerant student ad alta v̄
tutū exercitia **S**mi **G**regori
Ad magna p̄mia pueniē nō
p̄t quis nisi p̄ magnos labores
Pota q̄ nō dicat ḡues labores
sed magnos idest ad magnas

uirtutes pmouentes uel m̄g
ne utilitatis et si nō semp
magne austeritatis **S**upra
ta namq; utilitatis et suau
tatis uirtutis leuit̄ pondus
laboris **P**rimi religiosi
signati sunt p̄ gersonitas q̄
in p̄fectioē castroz portabāt
corinas et textū tabnaculi
et uela et q̄q; tactu mollia
et in exercitioē castroz ad occide
tē post tabnacula castra me
tabantur **T**abernaculū est
uita ih̄u cristi et mor̄ eius cō
uersatio quā nōs plene i hac
uita ualeat imitando potate
cū ip̄e nō ad mensurā accepe
rit sp̄m̄ sanctitatis et sapie
sed omēz plenitudinē de q̄ nos
omēs accipimus sed p̄tiala
tē scdm̄ mensurā donacois
cristi **A**lius quidē sic alius ue
ro sic **D**ū unus imitat̄ eū i
hoc dono **A**lius in illo donec
omēs in p̄riā occurrant i vi
rū p̄fem̄ et mensurā caritatis
plenitudinis cristi ubi quis
p̄ letabitur in celesti man
sione scdm̄ mēritū suū et stu
diū quo hic uirtū ih̄u cristi
fuerit imitatus **P**rimi
igitur religiosi refugit ar
dua et austerā studia sacra
tis s̄ exercitia assumit leuā t̄
lam̄ uirtū seruant quo ad
corpis comōtā quātū licet

salua salute quibz sufficit
q̄ tantūmō caueāt a peccā
mōilibz Et tales p̄dices mā
gis sūt ad lapsū peccā Quia
sicut dicit beatus gregō. Illi so
li in illiata nō cadūt qui se
caā a liatis restringūt. Acta ē
uīa que ducit ad uīā et alta
et qui incaute et mūr̄ intrepī
de p̄xim incedit cito peccē in
p̄cipitiū ponit. Volent tamē
ut religiosi videantur aliquā
uīm facē et diligentiā hēc in
exterioribz obseruantijs et tra
ditionibz hūanis et honesta
tibz forinsecas in idinacōibz
pulsacionibz et amplis aud
lis et manias et hūmōi q̄
spēm religiositatis exterius
reperit. **¶** Unde gersonite
qui interpretant aduenē ex
ma tabernaculi portabant
teatū corānas et funiculos
quia noui in religioē p̄ mag
nō hnt p̄dicas obseruāas
studiose obseruāc q̄ diu me
liora uirtutū studia nō cog
noscat. hec autē sedm̄ dñi sen
tentiā loquentis ad pharise
os de minutis talibz cerimo
nialibz obseruācjs oportu
it facere illa sed meliora nō
obmutē. In creatioē uero
tabernaculi isti gersonite ad
occidentale plagā post tab
naculū castrū metabantur.

6
Quia qui hec extrema in ex
ceracijs uirtutū obseruare cō
tenti sunt in futuro cū postre
mus et quasi in occasu solis i
humiliorū glorie splendore loca
bunt. **¶** Decendi religiosi
designati sunt p̄ meritas q̄
interpretant amari et portabant
tabulas tabnaculi et colup
nas et vecces et illa marie q̄
dura erant et media inter cor
tinās et sanctuariū hy sunt q̄
durū uicā in corpali creatu
cione seruāt affligentes corpo
ra sua ieiunijs uigilijs et alijs
laboribz corpālibz et putant
hoc sūmū in religionis obser
uācā esse et iterioris dulcedis
ignari de ueris uirtutū studijs
que i spū et mente sunt parū
curant. Hy quia in se sua sūt
et alijs in iudicando seueri so
lent cē bñ amari seu amariā
tes dici pnt. et quia mediū h̄
inter extremū et optimū in stu
dio uirtutū statū habuerūt
in creatioē sanctuarij nō post
ipm̄ sed ex latere ad aquilōz
locū mansionis fortunantur
ubi minor calor solis et lux
q̄ in australi pte sentitur ut
quantū defuit eis de p̄fco uir
tutū studio tantū illic deficit et
de fulgōe glōie et diuine frui
cionis aurore. **¶** Tertij religi
osi sunt qui et optimi designa

ti sunt p arachidas qui pō
bant ipm sanctuatiū uest
archā et altare et mensā ppo
sicionis cū vasis uoluta ta
mē et coopta Hy sunt qui
studēt interiorē hoēm suū in
quo arctus inhānt p fidem
cōponē et ad ueris uirtutes
erectere se et uiaā carnis et
spūs exstipae Inā iudiciā a
uariaā acidiā supbiā gullā
luxuriā uiciliū expugnare
Et hys continas uirtutes cor
di inseē. humilitatē. caritate
mansuetudinē deuocōē largita
te sobrietatē castitatē Iste enī
uirtutes sunt uer sanctuatiū
et qui hē eas sanctus ē unde ar
achide intpantur paces uel
cōponētēs quia p paciā que
teste iacobo opus p fā hē cō
ponūt se et ordinant ad dē et
ad primū in uirtutibz sicut d
prioribz duabz familijs iussit
dñs tūc plaustra que secuiūt
in sanctuatiō et onem p pīs
portabūt hūcū quia tā in
hūānis ordinacōnibz q̄ in
castigacōe corpis pmutatur
aliqua remissio uel etiā int
missio pmo iubem ut in tali
bz sic rōnabile obsequiū nēz
p loco et tpe ne corpus deficiat
sub onē laboris Sed in uirtu
tū studijs nulla remissio tūc

quia nūq̄ indulgetur nob
ut sumus iūrtuosi. daa et i
mitēs. iudi. acidiōsi. auan
gulosi uel nō casti et hōnē
p pīs dēmus portatē hūcū
uest nō confidere de aliōis uir
tutibz. nisi et nos p posse
studeam? eas in nobismet
ipsis habē Dicit quidā qui
desiderant ideo ē ai paciās
nō ut exemplo eor laborent
fieri paciēs sed ut ab eis ad
paciāz nō puocent Quid
pdest sanctor cōtūbiū hē
si nolumus eos in studio sā
tatis imitari Onera arachi
tati sōm materiā diūa aut
sed piosa et sancta et incio
at sicut quia studia spūaliū
uirtutū laboriosa impfāst
adhuc sed nobilita dignitate
honestatis et sancta quia
sāfiant et interiora quia in
spū mentis uest in interiori
homē uelata tamē porta
bant ea quia dū hic p fidē
ambulam? et nō p spē non
dū uidemus uirtutū decore
pure sicut est in exterior o
perū exercitijs natē est nos
ea uolūt tam p nō exercita
o q̄ p exemplo alior qui m
tē nrām nō uident nisi per
uestigia exterior opm et
mor De hac tamen fami
lia dñatūt sacerdotes per

7
anum qui vigilans grē int
patur quia soli virtuosū
ad cōtemplacōis grām pfiat
qui sanctuarū reuelatū uide
et contrectatē et officio debant
et leuitis porndū disponē sin
gulis put eis congruebat. **U**
uero sacerdotes nō portabāt s
in erectiōe eius ante tabnacu
lū ad orientē cecubabant sicut
p arachutis uirtuosi ita p sac
dotes cōtemplatiui figurant
qui p remunēracōe study spi
ritual' unctiōe sancti spūs
intus papiunt ut illuati et
lectia scēta uideant que alijs
sunt uelata. Tales nō labo
rant in studio uirtutū quod
p labore portandi significat
qui p suauitate interne saple
cie uersus ē labor eis in deli
cione et amore conditoris. **I**
si uero disponūt onera singu
lor deportantū quia intus
intelligentē cognoscūt rōcō
quarūlibz obseruāciā in ui
ta religiosa que qz rudes et
impfā nondū valent arpe
uoluūt eā corpālibz actioni
bus et erroribz erroribz
et tendunt cuiqz obseruācia
que statui eius uident con
ueniē. **U**ide igitur de qua fa
milia uelis esse uel cui spūs
lis et scdm hoc susape onu
tē deputatū id est serua regu

lam et uia qua ad pfectōem illū
status ualeas puenire. **I**mpo
sibile namqz est quēqz aliqz ar
tē plene addiscē qui regulas
eius nō uult attendē uel tenē.
Uter spūalis fieri poterit qui nō
uult spū ambulā. **De tripli
ci statu religiosorum**

Beatus bernardus i episc
tola ad frēs de monte di
describit tres status religiosor
Inapicū pfiatū et pforū

De tripli ci statu religiosor
Primū uocat animalē quasi
rūcē qui nondū pcepit qui sūt
spūs dei et anima corpis cōpo
sitiōne adhuc maxime occupa
te nātū hē ut illud domet
et castiget ne rebellet spū sic
prius in pccō qm caro spū dñi
batur. **S**ecundū uocat rōnālē
ubi ratio que dignior ps hoīs
est et p quā discernit a ceteris
animalibz irōnābilibz quasi
nobilior omibz creaturis mū
di et dñs oīm subiugata car
ne et in seruitutē spūs redac
ta sapam studet agnoscerē p
gare et reformāe in pristinā
dignitatē et pulchritudine
quā p pccā fedicitate amiserat

Tercū uocat spiritalem
ubi spūs ad ymaginē dei con
ditus spūs sancti grā aduē
supra se ascendit et intendit
in eū cuius est ymago ut ei i

primatur et conformetur per
cognitionem intellectus per affectionem
amoris et fruicionis iocundita-
tem. **P**rimū puenitur ad scdm
per scdm ad tertiū. Exemplū la-
cuis erit templū in superioribus
et sic de inferioribus ad superiora
descendebatur in mediū. **R**ati-
onalis autē spūs est ymago
sūme trinitatis et sicut deus est
trinus et vnus ita anima cū
sic vna hēt tres potencias qui-
bus carpat est dei scz rōne mē-
tram et voluntatē per rōnem po-
tens est carpe sapiām dei. per
mētrā potens est carpe virtutē
et eternitatis dei ut incertū ab
eo nūq̄ possit sepārī per volun-
tatē potens est carpe bonitatē
dei. **N**e igitur oiosa sit in aīa
tanta similitudo ad deū per
quā carpat eius est toto nisu
studeat eū apprehēdē ut cū te-
nendo bāficatur quia carm de-
ū nichil p̄t anime sufficere et eo
habito nō est qd̄ ultra requi-
rat cū hēat omē quod ad eter-
nā felicitatē indiget in quo
nichil melius eē p̄t et in quo
nullus defectus est omnis boni.
Cum ergo sūma dignitas a-
nime sic q̄ est carpar aīe sū-
mi boni et sūma vtilitas
eius sic deū in se hēre et cū ipō
omē bonū nec dignius ali-
quid q̄r nec vtilius inuenit

at per hoc omnibus viribus suis
et omni diligentia et toto
desiderio dicitur ei querere et
oīa facere que pmouēt eā ad i-
uenaciōem eius et omnia vitia
re et fugere ea que elongant eā
a deo etiā si bona putentur
quia sicut ille stultus eēt qui
habet ortū qui eēt fertilis
balsamū si neglēt eo planta-
ret ibi mentā et animū que
liet bona sūt tūmē in copā-
cione balsamū sunt vilissi-
mā. **I**nfinītū stultior ē ille
qui possit sūmū bonū com-
prehendere eo neglēt occupat
se circa caduca et vilia et
sordida et amara hoc autē
intelligo de secularibus qui
mūdana p̄mōt celestibus et
transitoria eternis bonis.
Similit̄ ille stultus ē qui
cū hēat viā compendiosā
duarū vel triū dicitur ad
locū quo tendit dimissa ea
querit viam dispendiosā et
difficiliōrē et periculosiōrē i-
tūne triū ānox et amplius.
Hic etiā religiosi quidā mi-
nus sapientes videntur in-
cēdē qui possunt ī paucis a-
nis ad magnā dei noticiā
et familiaritē amicitia per-
compendiosū studiū virtu-
tis et deuōnis et puritatis
p̄tingē et relicto eo occupēt

et alijs minus fructuosus et
valde dispendiosus ad id quo
tendit saluet ad dei cogni-
tionem et noticiam veritatis et stu-
dium personis non intendit cum
deus permittat Spiritus veritatis
docebit uos omnem veritatem
Si enim sciet aliquis plura ar-
tistica quorum unum per alios con-
tinet nobile et questuosum ut per il-
lud in breui possit ditari et
sublimari usque ad nomen mig-
norum qui sunt in omni terra im-
prudens esse nimis si neg-
lecto eo exerceret aliud vilius et
ignobilis et tanta laboris
ut illud nobile per quod tamen
vix posset tenuem uictum ac-
tere Ita est de homine marie re-
ligioso magna imprudencia si
relicto eo directo studio vir-
tutum in quo est maximus me-
ritum et maxima profectio sanctitatis
et sapientie matiam eam de-
lectatio et securitas occupat
se circa alia minus utilia
et curiosa et turbatur cura
plurima quam unum solum bonum
et summum bonum est petendum
et requirendum quod ualeat ad
omnia Ipsa etiam corporalis
exercitatio ad modicum ual-
et. pietas autem ad omnia ual-
et. permissione hinc uixit que
nunc est et futuri Pietas hinc
cultus dei est quod studium

8
agnoscere amare et habere deum et ipse
deum placere Corporalis autem exercitatio
utilis est sed ad modicum
quia non propter se sed pro pietate
appetenda est que per animam optine-
tur si inordinate exercetur
Sicut artifex per instrumentum ar-
tis sue operatur ita uirtus per
corporalia exercitia adipiscitur
et in habitu uertitur et quanto
per appetit instrumenta aptiora
et diu ipse ea habuerit si bene
eis utitur tanto citius et me-
lius proficit opus quod desiderat
consummare Omnia autem que ad
religionis obseruanciam exercitatio
videmus ad interioris hominis
reformationem spiritus sancti et in-
spiracione ordinata sunt De
qui nondum intelligit ipsam in-
strumenta pro arte reputat
Interior reformatio in spiritu mi-
tis consistit quia et interior
homo et ymago dei est mens
rationalis Exterior homo est
cum sensibus corpus cum sensibus
quod ex defectu corruptiois que
ex peccato puenit languescit
mouetur et inaneatur et de
die in die in bonis renouatur
anima et proficit in similitu-
dine eius ad cuius creatura est
creatio reformatiois hec est
anima tres habet potencias sicut
dictum est rationem uoluntatem et
memoriam Ratio citra erit

ei ut deū agnoscat volūtas
ut eū amaret mēoria ut in
eo quiescat Sed p peccā ma
o cetera facta est voluntas curua
et feda. memoria instabilis
et vaga Ratio recipit sepi
falsū pro uerō Volūtas eligit
decius pro bono. memoria
occupat se illis quibz semp
inquietatur quia unū et su
mū bonū deseruit in quo oīa
bona poterat hie Conuersa
vero ad deū inapit quere qd
pdidit et uidens se reformatā
ab eo qd fuerat facta a deo. la
borat ut in pstanū statū repe
tur et ad recte que amiserat
reformatur quia nō est ei ac
cessus ad deū ppter dissimili
tudine in se factā Sed quia
nō pē repente ad sumū pue
re studeat paulatī accedere de
infimo ad mediū et de medio
ad sumū **De reformatione ma
nū** ergo reformatio nis
nis rōnis est fide catholicam
firmiter credere nā quia ma
nū lupā facta est et intellēs
obscuratus p peccā q nō pos
sumus veritate p nos iueni
re deus condescendit nob ne
in errore essemus deditqz no
bis noticiā veritatis i scap
tulis quibz voluit nob' ac
dere ubi omnia que ad salu
tem sunt nob' nāria sufficiē

ter et veritate iueniremus
ut in eo sensu nīm hūiliter
subiacamus si volum⁹ non
deuāe **Et** Quia p mgior
seu doctor fidei consilia data
sunt a pastore vno scz deo
hys amplius fili mi ne re
quiras. **De** Profūs rōnis ē
et illuāione diuina rōnes
fidei aliquaten⁹ intelligere
quia et si fides sine uraone
sit ita q eam p se homo nō
valet rōne comprehendē illū
nata tamen diuinitus uraō
videt nichil rōnabilis ē q
fides xpiana cui omīs nā
tura attestatur et omīs mū
di sapia famulatur **Per
fectio rōnis in hac vita ē p
mentis excessu se capi et nō
p enigmata corporearū simi
litudinū nec p rōnacionū
argumēta sed purissima mē
tis intelligēcia deū in con
templacione uidere **De refo
racione voluntatis****

Iniciū reformationis vo
luntatis ē ex bone volū
tatis assensu viciis resistere
et opibus virtutū fideliter
instare ppter deū Quia enī
curua et distorta fuit auer
sa a deo nate hē ut conuersa
cogit se concordare cū deo et
motus rebelles p studiū bo
ni opis ad rārudine reflectat

diuine voluntatis. **P**erfectus autem
est omnes affectiones eius hinc
ordinatas et in virtutes for-
tas sine rebellionem vel coactionem
ut iam non libeat nisi quod est
secundum voluntatem dei. **P**rofectus
eius est unum cum deo esse in spiritu
per amorem ut iam non possit vel-
le nisi deum et eius suauitatem de-
cedere inebriari. **De reforma-**
one memorie

Remane reformacionis memorie
est mentem ab euagacione sua
ad memoriam dei cum labore
reducere. orando. legendo re-
colendo uel saltem superficialiter
cogitando. **P**erfectus memo-
rie est bonis meditationibus
et orationibus sine importuna
euagacione posse intentum
esse et in latitudine cordis sui
secum deambulare. **P**erfectio eius
est ita in deum esse absorptum per
mentis excessum ut eam sui ip-
sius et omnium que sunt obliuiscit
ceterum homo et in solo deo
absque omni strepitu volu-
bilium cogitationum et ymagi-
nacionum suauiter quiescat.
Isti sunt fines humane perfec-
tionis et perfectus et inuicia ad
que omne spirituale studium dei
ordinatur. Si quis istam uiam
non ambulat est sicut qui
nescit quo vadit vagus et
errabundus ad incertum finem

9
tendens. **I**nuicia cuiuslibet
harum trium potentiarum sunt
omnibus uicibus que sunt in sta-
tu salutis nec sine eis est sa-
lus. **P**erfectio cuiuslibet horum
trium est solummodo perfectio quam sunt
in summa perfectione id est in im-
petu contemplacionis. **M**edius
status eorum est perfectio proficiantium
et singulariter respicit statum
probatorum religiosorum quasi in
statum bonorum secularium et sta-
tum perfectorum sanctorum quasi me-
dius adhuc tenet iter. non quia
semper in eodem statu permanere va-
leant quod eam sanctissimus
uir est possibile. sed tamen media
digna illorum trium statuum sic dis-
tinguitur ab inchoacione et per-
fectione eorum de quorum perfectibus
aliqui laicius est considerandum.
Et primo de reformacione vo-
luntatis quia virtus et uicium
et mentem dependent in ea et
affectiones que tamen ad uicium quam
ad virtutes dedinant. **P**oste-
a de memoria et ratione uel in-
tellecui. voluntas est in anima quam
impans. uicium uero quasi de-
cens. memoria quasi in istis
uicibus. illi quid uideat. ista uero
doceat. **Quo naturalis uirtus
aie et motus affectionum in
uicia deformati sunt**

Nunc ergo
breuiter intellige quomodo

naturalles vires anime et
motus affectionū in vicia defor
te sunt et ad quid date sunt
hoī. postea aliqua remedia si
guloz subiūgenta sunt et v
tutū ordo **V**oluntas nul
li debuit eē subiecta nisi deo
nec tamē hoc coacte sed spō
te ut possit ei ad meritū repu
tari **E**t ita poterat peccare a
nō peccare nō ad hoc data fuit
ut peccaret **Q**uod si nō pecca
ret cū tamen posset et ex hoc
laudabilis fieret et digna p
mio apud deū. vel si sponte
peccaret q̄ eēt digna confusi
one et supplicijs cū facit q̄ nō
dēret peccare et posset vitare
Item cū facta eēt anima ut ca
par eēt sūme beatitudinis in q̄
hēret sūmā gloriā et sūmā
dulcedem in deo qui est vera et
sūma beatitudo **D**atus fuit
anime duplex appetitus na
turaliter ad hoc ut ista desi
deraret et studeret optine et
cū optinuisset tanto iocūdius
possideret quanto ardentius cō
cupiscat **D**atus fuit ei appeti
tus glorie talis ut nulla suf
ficiet ei p̄ter sūmā gloriā et
appetitus deliciaionis talis ut
non saciaret aliqua eā nisi
sūma gloria **E**t uterq̄ est in
solo deo et ita nichil sufficit
anime p̄ter deū **E**t iste appe

titus vocatur concupisabili
tas **I**tem ex hac orta est a
lia vis in anima quia cū
tantū concupisceret bonū
sicut docente vi rationabili
p̄ quod bāficanda erat na
turaliter horrebat et detesta
batur et repellēbat omē qd
ad hanc optinentā contrari
ebatur ei et item q̄ q̄ ad eā
optinentā p̄desset et conserva
dam fortiter apprehendit et te
nuit **E**t hec vis vocatur iras
abilitas iuxta ire similitudi
nē que foratē indignatur
contrarijs et fortiter tenet
quod cupit p̄ vi rōnabile cog
noscat bonū et melius p̄ op
timū **P** vi concupisabile ap
petuit bonū et melius bonū
amplius et optimū maxime
Per vi irasabile tenuit et in
hesit bono et que ei ad hoc p̄
desse poterant feruēte apphe
ndit et que ei obēe poterant redig
nanter expulit et fugat **S**ed
cū homo dyabolo suadenti spō
te ad peccatū consentit cont̄ dei
phibitionē tūc omēs vires a
nime et potencie anime q̄
date ei fuerant ad sūmū bonū
agnoscendū appetendū et frue
dum deordinate sunt et quā
si subuēse nō autē subtrahere
sed fedate et p̄uerso mō se hñt
sicut organum musicū q̄ q̄

integritate et bene ordinatum est
dulce addit melodiam quam uero
constratum fuerit et deordinatum
horrendum stridore per cantu
emittit. Quia enim homo adire
uisibilium ab inuisibilium amorem
accidit sola iam uisibilia et
peccata pena cognoscat sola ea
diligit. solis eis inheret et inuisibilia
quasi non sint postponit
nunc primo et nescit ita quod pauca
inducit penam ad credendum si
sit aliquid extra ea que uidentur
et corpus sentiam et ita ratio et
ita est in anima quod nec agnoscat
seipsum cum ipsa sit et huius
que oculis carnis uideri non
possunt et sic non solum accipit sed et
cetera stulticia. quia uisus accidit
multa que non uidet et hoc
causa est infidelis. Inde factum est
ut modo appetat terrena et uulua
et feda et illis per amorem
inheret et pro magno reputet
quod ea poterit adipisci.
Appetitus honoris datus a
fuerit ut altissimum honorem
desideraret scilicet deo placere
amicum dei esse et filium et herede
dem et deo simulari et ei conregnare
non ex equalitate potentie sed ex
imitatione bonitatis ut unus cum deo
fieri et nulli subesse nisi summo
domino omnium. Ita ut se tante dignitatis
agnosceret eo quod per

A spiritus et equalis angelus factus

10
maginam dei in se habet ut
nulli inferiori se dignaret
subicere soli enim omnino domino subiectum
et obediens et ex amore
adherens et reliqua sub deo per
cuiusmodi dignitate estimans
utens ministerio creatur per
sua utilitate et domini uoluntate.
Nec erant sancta superbia et
indecens despicere et solum bona
appetere et diligere. Et conuerso modo
appetit hominibus placere
gloriam ab hominibus que
cere que fallax est et uana
et aliquid magnum se existimans
homo cum nichil sit et seipsum
seducat cum sit miser et uacuus
omnis boni. Et alios in comparatione
sui spernit et subicere
cupit sibi qui forte meliores
sunt et gloriatur in diuitiis
que sunt terra et lutum. **F**acit
se de uanis et malis sicut factum
qui gloriatur quando inuoluit
sunt luto. Et sic homines
mutauerunt gloriam suam in similitudinem
oculi comedentium fenum
quia omnis caro fenum
et omnis gloria eius quasi
flos feni. **C**reatur fenum et
flos eius accidit. Ita sancta
superbia degenerata est in
uiciosam. **D**e tripla superbia
Est autem triplex
superbia. prima sibi met
ipsi placere et maiorem reputare

se quā sit in veritate hoc ē
imitā omīs peccā. **¶** Secun-
da est appetere et studere alijs
placere et maior velle ab
eis credi q̄ sit iustu hoc est
tanis gloria. **¶** Tercia est
ambire et alios pure et sub
se velle eos ē. Sic decepta ē
supbia et vult alios secū de-
cipi dū cupit se maiore pu-
tari q̄ sit sicut magus de-
cipit gersonē ut putet se in e-
quo sedere et sedet tamq̄ stul-
tus sup falsā dū palee in hoc
autē conuincitur deo quia
cū omnia subiecta sunt ei ip-
sa vult ēē sui iuris et spoliat
deū debito honore suo id ē vni-
uersali dno quantū est in se
et ingrata est de beneficijs q̄
accepit de quibz ppriā gloria
querit nō dei a quo habetur
omē bonū. De iuribus autē
supbie quidē ipā pululant
p̄terito quā alibi frequēcius
reperiunt. Si quis velit scire
querit papue in summa via
orū. **¶** Periculosior est sepe illa
supbia que extollitur vel ou-
tatur de bonis gratiae q̄ de bonis
nature vel fortune. **¶** Bonā
gratiae sunt virtutes scāe et
opā de genere honor ut p̄di-
care ieiunare et similia. **¶** Bo-
na nature sunt q̄ natura co-
tulit ut nobilitas pulchritudo

fortitudo ingenū et similia.
¶ Dona fortune sūt diuiae dig-
nitates et honores et similia
que ex quadā fortuna plus
q̄nq̄ dantur illis qui naturā
et virtutibus inferiores sunt
alijs tamē non sine aliqua
dei prouidentia licet sepe adit
eis ad malū ex merito suo. **¶** Du-
pbia etiā ita extollit mente
ut cū plus habetur sepe mi-
nus agnoscat. **¶** Hoc vitium
papue impedit nos ne maio-
ri bona a deo accipiamus
cū ipē sit largissimus et de-
siderat multū coicere nob
de bonis suis quia valde de-
ligit nos dū autē indignos
nos reddit supbie reatus qui
ae dei aut si plus taret nob
extollimur aut ingratū effice-
m. aut nō digne in gratia
operemur. **¶** Et sic gratioris
peccā in efficeremur. unde se-
pius magis ē demerere peccā-
tis dū negare ampliora q̄
ae dona qm̄ misericordias. **¶** Deus
supbis resistit quasi sue po-
tentiae rebelles. **¶** huilibz
autē dat grām in quibz per-
tūmōre elationis nō destituit
quā eis infundit. **¶** Dupbia ē
tā p̄dit in nob̄ meritū boni
opm̄ que pro humano favore
fecerim et sepe supbia afficit
pallū huilitatis emule sue

11
ut sub noie eius gloriā cilli
de acquirat. ut quā aipatio
glorie sue nō hē gloriā saltē
fugiendo eā assequat. q̄ sicut
umbra sequitur fugientē et
fugit insequētem. **Quā bona
nostra vel mala dēmus of
tendere vel occultare**

Nota q̄ bona nra dēm⁹
quāq̄ homibz ostendē et
quāq̄ occultare. Sūt mala
nra aliqñ apite aliqñ celare
bona nra ad q̄ tenem⁹ et pre
cepto dei vel ecclesie uel ad q̄
et manifestis uoto astrangi
mur debemus oībus oīdere
ut fidem. caritatē. iusticiā.
veritatē. caritatē. obedientiā
et contemptū mūdānoꝝ q̄ si hōes
in nob nō uiderent cū sciant
nos ad ea teneri scandalizārē
tur et reputārēt nos puātiā
tores uoti nri de huiusmodi
dicatur luceat lux ur̄a corā
homibz ut uideant bona
opā uestra. Aliqñ uero bōa
nostra occultare debem⁹ que
spāliter accepimus ut grā
interne deuōnis uel q̄ pos
sent nob singulari laudem
pare ut singularis abstine
ciā et uigilie et orōnes et e
lemosine ad q̄ nō tenem⁹. De
quibz dñs docet in sermone
habito in monte. Humilit⁹
mala nra quāq̄ abscondere

dēmus ne quis scandalizet
de nobis uel sumat exemplū
imitandi nos in similibz. un
de duplicat peccant qui apite
peccant. q̄ et deū offendunt
et primo fodūt foueā. quā i
cādat p malū ex⁹. Si autē sine
culpa nra uel spē mala aliq̄s
et sua malicia suspicatur ma
la de nobis et nō uult excipe
excusationē nram tūc hēam⁹
pacienciā sicut artus trahi
it de militis i passioe et iuidia
accusatus. Dicit enī. Si uobis
dixero nō creditis in rē. Aliq̄
do mala nra apite nude debe
mus sciz in confessione pri
uata de priuatis et in maī
festo de manifestis ut i uisita
tionibz et redarguonibz. Im
pfectiones quoq̄ nras non
debemus erubescē confiteri
et defais uirtutū ne quis ef
timeat nos supra quod uidet
nos. Si autē in bono ope ua
na gloriā pulsar nos non ac
quiescamus ei nec tamē bo
nū opus dimittam⁹ marie si
sit utile et nātūru. Sepe etiā
putamus nos laudari pro a
liquo facto uel dicto qd̄ forte
ali nō aduertit quia sicut
nō nos nō oīa pensamus q̄
curā nos fuit. ita nec ipi o
nia attendē q̄ faciā⁹ aliqñ
uero despiciūt nos potius q̄

dent marie si in modico dep
hendit nos appetere laute pro
hys q̄ facimus eam si forte a
dulcentur nob̄ in facie sicut e
consuetudo i leuibz homibz ad
placitū auq̄ loq̄. **¶** Vñ cont̄ ta
les sagittas vane glorie nō tā
indigemus fortit̄ pugnāe q̄
puident̄ eas manu consily abi
gē sicut muscas leues flabel
lo remouent̄. **¶** Appetitus eam
comodi vel deliciaonis datus
fuit hoi ut desideret sumā de
lectationē q̄ est in deo et sumā
beatitudine et quietē et ipassi
bilitatē et ut delatetur in hi
tis ut felioz eet. quā onero
se sunt deliciae sine delatatione
et quāto delatatio audioz ē tanto
deliciae iocundiores sūt. **¶** Nūc au
tē appetitus ille spūaliū delia
tū et p̄cō mutat̄ est i carna
les delicias ut appetat ea in q̄
bus sensualitas delatatur q̄ est
concupiscentia carnis et concu
piscencia oculoz et supbia vi
te. **¶** Concupiscentia carnis diffu
dit se in luxuria et mollitac̄
vestiū et quietē carnis et sop
nolentia que oīa spectant ad
sensū tactus. **¶** Itē ad gulā q̄ ē
delatatio gustus. **¶** Itē ad alioz
sensū delatationes ut auditi
carnaliter delatancia et odorac̄.
¶ Concupiscentia vero oculoz que
vidē pulchra et hie p̄iosa et

ita gnatur auaricia et oibz
istis. **¶** Et supbia vite gnatur
auaricia quā ad hoc querit
ditari ut amplius honoret̄.
¶ Et concupiscentia carnis gnatur
auaricia quā ad hoc m̄
ditari ut voluptuosius epule
tur luxuretur et comodo suo
nuat absq̄ sollicitudine de
frūs. **¶** **Iohannes.** Omē qd̄ in
mūdo est. concupiscentia carnis
est et concupiscentia oculoz et
supbia vite. **¶** Et concupiscentia
enī oculoz gnatur ut videat
pulchra et heat ad libitū in
quibz delatetur ut autū arge
tū gōnas vestes agros terras
familias spectacula et simili
a. **¶** Delatata tamē homi corp̄
deus p̄pter sp̄m racionale et
concesserat ei delatari eam i
sensibilibz s̄z ordinate. et mo
derate et honeste ut p̄ sensū
delatationē suū moueretur
ad spūaliū cognationē delatati
aone et fruicionē ut appetet
corū honeste et sine viciosa
libidine congruo tpe ad gnā
dū filios qui eterne beatitudis
p̄cipos eēt ut appeteret ei
bū et potū p̄ sustentatōe nē
et alia quibz hys indigebat.
¶ Sed dissipato ordine natiue
condite a deo p̄ p̄cām. oīa mō
puerta sunt et ad sensuales
delatationes dilapsa quas tū

non h̄c pro libitu tedio affi-
 aatur et illos quos credit sibi
 fore ipedimētū ne adipiscat̄
 que cupit vel p quos timet se
 amittere que diligit odit et il-
 lis quos videt h̄c que cupit i-
 uidet q̄ qm̄ aliis dū h̄c oportet
 ei carere et sic outur iūdi-
 a cui auctū est odiū inuosiū
Ita ead̄ outur ira Sicut ead̄
 outur acidia h̄is et uno late
 auctū tristitia et altero tempo-
 re dissoluacionis et pigritie
Omnia vero uicia et p̄cā et
 vno fonte oriūtur idest super-
 bia et ex duobz triuiliis diriuā-
 tur s̄z malo amore et malo
 timore. et triplex somētū ea
 accendit. s̄z concupiscētia c̄-
 nis. concupiscētia oculor et
 supbia uite **I**sta sūt quasi
 materia et occasio hoī ad t̄p-
 tacionē que mūdus p̄ponit
 nobis s̄z honores diuicie et
 voluptates **De quadrupla**
R nobis autē quadru defai-
 plex defaūs est vnde ad ma-
 lū pri sumus **I**gnorācia
 concupiscētia malicia in-
 firmitas **I**gnorācia excreat
 ne verū agnoscam⁹ et cre-
 mus in iudicio boni et ma-
 li **C**oncupiscētia emollit ad
 appetendū et diligendū in-
 sibiilia et delectabilia carni-
 p̄ malicia crisp̄at et amari-

tat cor ad irā tristitia iūdiā
 et odiū **I**nfirmitas debilitat
 ad resistendū malo et ad he-
 rendū bono hec quatuor iadi-
 mus et pena primi p̄cā et oi-
 ginaliter concupiscētia et p̄cā
 et quo nascam⁹ filij ire **E**t h̄c
 p̄cedūt septē uicia capitalia
 de quibz quasi maioribz tamē
 cetera uicia pullulāt hec sūt
 septē capita draconis in apoc
Et septē demonia in marcode
 maria magdalena p̄ xpm̄
 delecta **I**tem septē gentes q̄
 terrā p̄missionis occupauē-
 rant ne filij isrl̄ in ea p̄ca-
 fice h̄itarent quia aurent nō
 hec uicia ab introitu regni
 celestis nisi ea studeam⁹ et
 pugnaē et subiu. gare **D**o-
 cet autē uetus traditio apud
 grecos sicut et demēs testat̄
 q̄ iste gentes p̄mo expulserūt
 filios sem̄ de terra illa de
 cui⁹ sturpe descendit abrahā
 et isrl̄ **U**nde cū dñs p̄cipit
 filijs isrl̄ gentes chananeor
 expugnaē et terrā eor posside-
 uident sedm̄ hoc nō alienā
 terrā uiolenter usurpassē sed
 dñō uniuersor obedisse ut t̄-
 rā suā recuiparent expulsi
 h̄is qui eā iniuste detinebāt
Hec autē in figura fca sunt
 n̄i ut uires anime et affio-
 nes que a creatore bono fee

et ad bonū vsū homū insite
ut eterna et utilia p eas qre
ret et qe p ad in vitū mu
tate sunt studeam reformae
et in virtutes mutare expul
sis corruptionibz vicioz **Despici**

Supbia est amor **vicioz**
pprie excellēcie q̄ homō
alta cupit seipm̄ altū repu
tat et ab alijs volens reputa
ri et alios p̄cellit **Inuidi**
a est odiū aliene p̄speritatis
quā homo dolet aliū sibi equi
vel p̄ferri et cupit ei malū
et de bono eius dolet **Irē**
idignatōis animi turbulen
ta commotō qua quodāmodo
fuit et estuat qn̄ aliq̄ occur
rit ei quod est contrariū volū
tati **Acidia** est rediū bo
ni et animi torpore dū aut
irōnabiliter tristitia mentē
aggrauat aut dissolutio
cordis ad vana aliqua idia
tur magis **Auaritia** est
cupiditas plus q̄ n̄cēssariū sit
hūto tempalia **Gula** ē
inordinatus alimentū appe
titus vel imoderatus **Lux**
uria est illatus ardor libidi
nis vel illicita expleo libi
dinosē delectationis in actu
sue in morosa cogitatione
Et licet hec omnia vicia et
pccā sint hoc est et culpa ho
minis et pena pccā quā de

us nichil mali fecit sed oīa
sunt valde bona **Expugna**
tio ergo vicioz nō est aliud
q̄ reformatio naturalū af
fectionū et motū ad statu
a conditore dispositū ut sup
aliquātulū dōm̄ ē de appeti
tu sublimitatis qui datus ē
homū ut appetat celestia et
diuina et sp̄nat terrena et
vilia quasi indigniora se h̄
modo dilapsus est ad infima
ut appetat terrenos honores
et vanos et falsos **De affect**

Inuidie **tu inuidie**
affectus naturalis hōi
insitus est nō ut inuidat pri
mo de bono qd̄ h̄c p̄t nec ut
cupiat alteri malū vel fa
ciat sed ut odiat vicia et
pccā in se et in alijs et iui
dat dyabolo q̄ tōt animas
aufert deo et alijs adiutores
cuis p̄mo viciari dyaboli
heretici et subuersores animar
que spoliāt animas eter
na b̄titudine et quantū in
as est spoliāt ipm̄ celum
maior gaudio qd̄ ibi cēt
si plures illuc veniūt si sin
guli cū qui ibi sunt multā
leticiā faciunt omnibz cui
bus celi salua tamē eterne
p̄destinationis racione que
nullū ibi defectū suspicari p̄
mittit **Ista sunt hostes nri**

et odio hñdi in quantū tale sunt. qui nos p̄ter eternale q̄runt. nō illi qui sperantur adhuc concaves nri futuri gloria celesti eadē si adhuc videant minima

De affectu

Affectus datus ē ut hōi ut irascatur vias et malis suggestionibz et ex indignatione nō pacat̄ in se consensu p̄cā et rep̄mat malos motus et in se et in alijs vbi optime p̄t et ulasatur diuitias et transgressionē iustitiae Et tūc dicitur zelus iustitiae sicut legitur ipm iratum fuisse plures phariseis et alijs nō rē agentibz et alios scōs viros P̄tunc ira in viam deformata est et contra iustos in furore versa ē et quasi i in sania ut more frenetia irrationabilē moueatur homo contra hōem contra amicum et proximum contra sapiē Aliqñ etiā contra sanatos et cont̄ deū et contra insensibilia et irrationabilia que nec male nec bene scūt agē nisi sicut natura pellit ea Etā ubi agnoscat nos iuste moueri nō possunt quāq̄ impetū ut p̄ diē cohibē

De affectu tristitiae

Similiter affectus tristitiae datus est homi ut doleat de p̄cāe suis et alienis ut

meret sic dilacione patre et timeat inferni supplicia doleat de imp̄fōne sua et compatiat̄ aliene afflictioni ut p̄ maturitate utilis iustus excludat leuitate vane letitiae que ē naturae dissolutionis sed hec bona et scdm̄ deū tristitia p̄uersa facta mutata est in tristitia seculi morte operante in desperatione diffidentia et i iusticiabile merere

De affectu gaudi

Affectus gaudij datus fuit hōi ut gauderet in deo et in spe eternor bonor et iuitu beneficor dei et congruenter primo in bonis eius et delectaret in laude dei et in bonis opibz. et fastidiret omnia vana et inutilia et iocundaretur in opibus diuinis Et ex hoc efficeretur alacer et agilis ad seruitutē dei. sed modo p̄uersa ē in dissolutione et vanitate ut homo gaudiat de iusanis et falsis et de affluētia temporalium rerū. et honor et voluptatū in casu et casu et fabulis et turpibz ludis Et fastidit oīa que dei sunt et insipida sunt ei et redz ei interire diuinis et pigritatur ad studia deuōnis et virtutis et euagar̄ corde circa utilia et vana et imūda et grauiorē labores corpis libenter

sustinet in alijs occupacionibus et negocijs q̄ insiste spū alibz et diuinis. vnde accedat ab eis absolu q̄nto acius p̄ et negligenter facit illud qd̄ facit nisi forte lucrū uel laudē inde speret consequi uel aliud cōmodū tempale. Et inordinata autē tristitia gignit rediū boni dū nil libet facere uel dicere boni uel cogitare uel loqui. Humilitas et dissolutio ne rediū boni nascatur dū tū intenti sumus uanis laudatibz q̄ tēdet nos spūalibz studijs intentē et quasi anxiā cū dēmus euelli ab oia sauitilibz et iocis et seriosis exercitijs occupari vnde quasi ligati cūculi ad stupitē tententia aīo cogimur cē in diuinis et h̄ est acidiē uiciū frigidū boni. In hoc multi religiosi laborant et pauca supant.

De af

Affectus **sc̄ti auaricie** ceterā auaricie datus fit homi ut cēt cupidus magis meriti apud deū et magnā uirtutū et multorū bonorū opm et ut multas animas lucraretur deo docendo orando bonū exemplū dando et uiuādo ad p̄fectū salutis et ut hō nō cēt content⁹ boni q̄ iā haberet nisi laboraret ut multipliciter augeretur ei et grā

opā uirtutū. Sed nūc dilapsa est ad cupiditatē tempaliū rerū pecunie possessionū et quantūlibz rerū eā uiliū que colligit quasi hō semp dāt uerē et mundus p̄re ut cōgreget quantū ualeat ne paupere mundo nō inueniat unū uiuat. Dicit noe imminere diluuiū comportauit escas quas h̄et q̄n omnia diluuius p̄ysent et quanto homo mortip̄pinquat tanto studiosius congregat et custodit ut cōdatur q̄ sit irōnabil⁹ auaricia eo magis collige quo minus indiget. Sicut qui multū uiciū facit pro beui uia et qui sup̄tiosa domū construit p̄ unius noctis hospicio. Ideo autē deus uoluit nos semp incertos cē de hora mortis ut pauca de tempalibz cogitemus sed oī hora tūcerim⁹ p̄dē multa de ceteris ad que semp sine remissione peccare debem⁹.

De affectu uitaliū

Appetitus uitaliū datus est nob̄ pro corpe ut sustentem⁹ naturā et possimus durare in seruicio dei et multū mereri et meditari et p̄is uicari et uniformis diuicius cōseruat naturā dū nō opprimit uires eius

sed refiac et sanitate conser-
uat uniformis dicta quana-
tita contempat se ei et no tur-
batur semp et nouis et igno-
tis esat vnde quida claustru-
les diuissime viuunt Sed ap-
petitus ille naturalis modo
effusus est in voluptates et
insupfluitates vt no sumus
contenti vnde sustentatur na-
sed vnde palatius delectatur
Et cu talibz assueti fuimus
et natura eis se contempat
vix carere possum? cu aliqui
temperari viciu debent? et
contenti natura remuunt
vix ppter dissuetudine vnde
stati putam? nos adeo debi-
les et infirmos qui viciu
paupe no possum? viuere
et quasi sub discretione ve-
lamine dilatare iportune
et ueracunde incipim? quer-
re nolentes expui q na sic p-
dissuetudinem ad delicta dilap-
sa est ita p contraria assue-
factione posset adua ad co-
petens moderamine viciu p-
aoris sicut videm? in mari-
ma pte mundi qui pct vi-
uunt gentiles Iuda Paupes
xpiani quoz quida depau-
pati modo tam sani sunt
sicut oli in delictis fuerit
E De spualibz aute deli-
cis et gustu interne dulce

14
diuis que sine compaone
omnis mundi supant delicias
sicut mel firmu vix est iam
menao vel officar desideru a-
studiu etia inter illos qui si-
bi alia videntur in religione
imo despiatur deideatur et q-
stulticia et abhoinaao iam
hetur et ab alijs religiosis pfe-
ciaone huusmodi pacant
et demoniaa reputantur et
harta dicitur **Q**u vno des-
probabiles arsto sunt qui deo-
nis gratia sic despiant et pfe-
quuntur ab aplo disant qui
animales eos appellat qui
no intelligit ea q sunt spūs
dei q et stulticia e illis Non
tame laudo vel approbo decep-
tores vel receptos qui spm su-
ū vel alienū pro spu dei sequi-
tur et seducitur sed proban-
di sunt spūs et sic iudicandi
de affectu dilectionis
Affectus dilectionis etia dicitur
fuit homi ut diligeret
deū sup oia et se et primū su-
ū ppter deū et sedm deū et oia
opa dei diligeret ppter fidem
adlibet iura sua dignitate
et vtetur ministerio creatū
ad dei voluntate et sua eter-
na salute et hor oim deliciao-
ne et vsu refert ad creaturis
dilectōem et cognatione donec
ad ipm pueniret in quo sibi

uiuūt omnia scdm̄ eternā
maōnē sed ille affūs qua
si extinguitur ē et dilapsus ad
amōrē carnis et turpes delā
cōnes ut iam nō dilgat
nisi pro sua tempali utilita
te et carnali delectacōne et
turpi voluptate licet etiā v
sus carnalis concubis datus
fuerit homi et mandatu ad
prolis ppagacōnē dō educā
te et eternā bñitudinē cū deo
et angelis possessuri sed nō
mō proles sed delectacō in h
ope queritur vel pro heredita
tis terre successiōe vel honois
augmēto ut plures amia
habeantur in **tolent** terra
vnde tolent qñ puuli deade
qui multo tuans moriūt
post baptisma anteq̄ p̄ mor
te pacm̄ p̄dant vitā eternā
qm̄ postea in etate adulta
p̄pter dubiū quales futuri
sint et p̄pter multiplices la
queos p̄a quos valde pau
ci euadunt **De spe**

Spes data est homi q̄
conficit de bonitate
dei ut speret a deo consequi qm̄
in p̄na gloriā in futuro p̄ca
cator veniā si peniteat et
tempale sustentacōne sicut
sibi expedit et liberacōne a
malo et consenacōne in bo
no Sed spes modo confusa

est ut aut min⁹ speret hoc
qm̄ dnt aut plus q̄ iustu
est **Tantu** confidit quia
de bonitate dei q̄ etiā saluet
eos in p̄cis contra iusticiā
et veritate suā ut imūdo
collocet in celo cū angelis
mundissis Et cursū tantū
diffidit de deo q̄ si nō conu
tantur nō velit eis dare p̄se
uacnā in spū vel sustenta
cōne pro corpe quasi deus
pprius sit inuicias suis dū
in p̄cis maneret et ypius
amias suis iustis et penitē
tibus et conuertertibz ad cris
tū ut p̄dres pascat libera
liter et saluet conuersos te
serat et fame pure sinat
Non affliget dñs fame ani
mā suā **De timore**

Timor etiā datus fuit
homi ut timere deū
et timere ab eo sep̄ari et cū
offendē et puniri ab ip̄o et
sep̄ari dampnari **Moto**
timet tantū tempale adū
sitate et iōmodū corpis et
detrinētū honoris q̄ futu
ra et eterna mala nō timet
quasi nūq̄ futura sunt et
quasi timō nunc sunt sine
effai qd̄ dicitur de futuro
iudicio et eternis supplicis
vel q̄ faaluis euadat ea q̄
dicitur timet etiā hocm̄ mā

vel bestia vel rem insensibile qm deū omnipotentē quē offendit **de pudore**

Pudor etiā datus est homī ut pudeat eū i dignā agē vel egisse qm sū o hoc est peccasse et seruu pccā san cē et manapuū dy aboli et omīs turpitudinis vel inhonestatis et segnitati et vilitatis **M**odo autē pudor nos seruitutis dei au omnia seruuū vel voluntariē vel natūrate **P**udet nos imitari deū i humilitate pacencia pauprate religione obediencia et despectone et contūclie et confusione ai nō sit deo dignus qui cū e rubefat corā homīb; confite ri vel etiā imitari ai gloria magna sit seruo sequi dnm **E**tē mō faciē de omīb; qā deo accepim; de intellā meritis et ingenio et de corpore et membris eius et de substanāa tempali et honore et pūate et de tempe quo viuim; et de omīb; q in mūdo seruūt homī **O**mnia hęc data sunt nobis ut mīx seruam; curā con nō et nobis vitā maramur ceterā et prīmū nobis ai traham; ad vitā **D**eō etiā nos omnia q ad vsū vitę vel meritū glorie accepimus ad vsū conuercim; culpe **I**no

auanti ad vsū nobis vertentur vlcionis siue p penā vel p puniām p penā videlicet vt ai cūo temptat nos vel affectū carnales et appetitus iordina ti affligunt nos vel substantiaa exterior aufertur nob; vel accō tempies vel terre sterilitas vel corpis infirmitas nos curuat vel aliter affligim; vt p q peccauim; p hęc et puniam **E**t si voluntariē pro deo tolle ram; pugnam; a pacis p que merem; et coronam; pro pacencia et bona voluntate quā pro deo toleram; si autē iūte nichilomin; oportet nos pūti hō vel in futuro et p ipā aiām augem; culpā et per consēpō etiā meritū penę **de singulor; vicioz naturā et de desarpacione et remedijs quibus curantur**

Nunc de singulor; vicioz naturā vel desarpacione aliqua conside; et de remedijs quib; curant; ai vitius nō aliud sit q; vicioz pfecta curatio vel curatio viciū scdm; q istā materiā respicit q; si inordinat; est mot; vel affectus natural; corrupt; eius contrariū est vitius idē affectus vel appetus ordinatus ad id et scdm; id qd; a bono conditōe datus fuit vt a

te patuit in exemplis **Q**u
pbia triplex e ut sup'dm est
cu aut homo plus placet si
bi qm debeat et maiore se
existimat qm sit in verita
te Aut cu alijs placere de
siderat et studet amoe p'ue
glorie volens magn' repu
tan et honorari et laudari
cu soli deo honor et gloria p
prie debeatur qui solus cen
satur bon' et a quo h'etur oe
bonu Unde q' q' glorie nob
vsupam' deo furam' p'mo
decipim' nos attribuere no
bis nob' qd' no est nrm sicut
meretur mentitur se honesta
et formosa cu no sit hec
iamus gloria e quia vacua
veritate et valutate saluas
Tercia e cu vult peminere alijs
singulitate glorie vel domi
nio placione et impio et despi
at ceteros depunit Decipit
aut quadrupl'r vel putans
se h're qd' no h't plus h're q' h't
aut singuliter p'icatis h're
aut a se vel p' meritis suis ha
be **De tribus q' vicia expel
lunt**
Que vicia in nob' expel
lunt et virtutes opant Gra
tia Industria p'pua et naitate
Gracia dei infundit virtu
tes Industria vopatur gre
et libeo arbitrio et naitate

conuertit in virtute **S**ine
naitate sepe et sine gracia
nuqm pt ee virtus et libeo
arbitrio consensu **Q**uibus
di infundit qua virtutes
cu modico vel nullo labore
industre p'pue licet no sine
consensu voluntatis cu sine
voluntatis consensu nullu
sit meritum sicut illis quos te
us puenit in bndictionibz d'
adinus sue **Ecclesiasticus** **D**
de luce id e in diluado inapi
entis etatis **eccl'is** capias i
telligentie vigilauit ad illa
no laborabit assistente eu
foribz suis inuuet illa to est
quam sapientie et virtutis
Hic aplos et alios qnz i p
mitua eccl'ie marie legim'
reperit spu sancto repletos
Ad virtutes et dona et dui
sa carismata sp'us sancti **Q**
cia exeat voluntate et inst
it et roborat et industria a
git ad profm virtutis **N**e
cessitas aute alia e cui se
homo voluntarie subiat
et qui obligat se voto ad
obediencia castitate et pau
ptatem et similia vel vt vi
dunt ad infideles p'dicare
si illis postea euent aliqd
paci vel agi qd' libenter
euadere videntur naitate
cogi q'tam voluntaria est q'

ad hoc sponte se optulerunt
quia potius pati voluit q̄
a proposito resilire. Alia ē coac-
ta quā homo iūctis tolerat
nec tamē p̄t effugē ut pau-
peras scaili infirmitas corpi
despectio. p̄scario. cōptationes
aliq̄ vel alie diuersē tribula-
ones quas licet p̄mo iūolū-
tate tollat et cū murmure
tamē postea cū videt eas cō-
iūctabiles inapit q̄nq; vo-
luntate flectit et facit de nātā
de virtute et tūc inapit mar-
ti et cōpatur illa nātās
q̄d magnū p̄fctm virtutū ad
quas vir aliter pueniret. Et
hoc est q̄d dicitur de quibus
dā **Compelle intrare** et illud
q̄d orat cōtra deū et ad te nātās
eāā rebelles compelle p̄pitiū
voluntates hoc est facit de iūo-
luntatis voluntarios ad ea
q̄ fas nob̄ expedire eāā p̄ adu-
sa cū nolim⁹ te in p̄p̄are se
qui **Industria** in tribus cō-
sistit i p̄uicia cōsideratione
in labore cōnatus et in p̄scue-
ranti diligētia p̄ ista tria
adiūuātē grā viā subuigā-
tur et virtutes optinent. **De**
grāia quosdā itā puenit ut
aut multa fualitate p̄mo cū
multa suauitate faciāt bo-
nū et dedināt a malo. Aut
ita accidit voluntatē ut cū
magno feruore q̄q; facientia

16
p̄mpte agendiatur q̄uis diua
et difficilia. Quosdā par ita
sibi quodāmodo relinq̄ ut q̄ q̄
boni agere dñe nātē hñt se si-
milis et calcantib; p̄ungere q̄
p̄ignū animal ut quos sit eas
difficultas supandi torporē cor-
dis q̄m laborem actionis sus-
tinendi. **Isti** et si nō hñt desi-
deriū sustinendi feruēs ad cur-
rendū post dñm hñt tamē de-
sideriū resistē. **Orantes** se ita
hi cū sponsa quasi qui agilita-
tem curandi nō hñt iūta il-
lud **Concupiuit** anima mea
desideriē iustificationis tuas i
omni tempe voluntatē bonā
habuit sed pigritā et tepidā nō
feruētē. **Primum** felicius de-
candū laboriosius. vtrū aut
maioris meriti sit putonēne
p̄fctē estimāre posse nisi cū qui
statim p̄ntator est et dñs q̄
sedi si fidelitē luctando vincit
scipos ut p̄ consuetudinē sui
potentes fiant magne virtu-
tis est. **Primum** maiori indi-
gent cautela ne seducantur
quia diuicie faciliē acq̄si-
te p̄digaliter solent effundit
q̄m que paulatī et cū diffi-
cultate elaborant. **Decandū**
anq̄ p̄fctē vincat difficultatē
temperatiōem sepe quasi las-
sati uel territi et labore despe-
rant de victoria et de p̄uicia

one ad fine quo tendit et re
mittit studiu pfectionis et
ad alias occupaciones se con
uertit quasi diffidens de deo
q velut eos introducit in ter
ra pmissionis p qua signatur
pfectio puritatis Sicut filii
isrl in deserto odio laboris et
timore difficultatis de supan
dis hostibz decurrerunt terre p
missionis et murmurauerunt
et uoluntarij effecti sunt au
pientes regredi in egiptu et ad
no intrauerunt terram pdctam
sed mortui sunt in deserto pter
pauassios hoc e preter caleph
et iosue qui designat eos qui
auite et uiriliter p tptaciones
transiit vsq in fine pscueru
do idco inter eos de scailo qsi
de egipto egressos tam pauca
pueniit ad consumata pfo
ne quia aut seducti callidis
receptioibz iunua aut rediola
boris et difficultates facti via
pfronis deserunt vel aggredi
no psumunt **De remedio ge
neralibz contra uicia**

Queda sunt etia gnalia
remedia contra uicia
expugnandi et ad uirtutes op
tinentas queta spaliter et a
liqua singulariter ut contra
lucuna uicere fanas uiuos et
similia **Queta** autem sunt q
cito et pte ducit hoem ad sa
nitate mentis queta triduis

et pfaus **Efficaciaora** remedi
a contra omnia uicia sunt
ista **Primu** paupertas ut in
omnibz paucitas penuria no
soli in hys q desideras qz illa
est oim caa ditissimoz qui
plus cupit qm hnt sed pe
nuria etia in hys quibz neca
no indiges in uicari uestitu
hospicio mistis et similibz
Secundu despectus hoim ut sis
contempt et vilipendus et no
curris et in nullo singulariter
honoris sed potius confusio
ris qprobris et uituperis et
hoc etia sepe ab amicis donec
timor claaonis penitus i te
conpmatur none uides qnta
mendia tolerant a diuitibz et
qm pauciter q no facerent
si hrent diuitias uel hono
res **Tertiu** est strenuu ma
gisteru ut cogaris face qd
iustissie facis et dimittere qd
libenter faceres et nichil hce
nisi qd tibi datur nichil age
re nisi qd tibi iubetur nec
loqui nec ee nisi ad nutu al
terius et nichil dissimilet
q q negligis nisi aspe rep
hendans et pnuais donec
curitas ppe uoluntatis ple
ne in te ad forma iustidini
reflectat **Quartu** est elonga
ao a scailanu conserao quia
sicut aqua turbata si ponat
seorsu a frequa transiit

purificatur magis Ita
mens religiosi a seculo se
culo sequuntur mun^o af
fiatur cura terrenis et celestibus
magis incipit desiderare
et pariter intelligere et finali
us ad uiliter de eis cogita
do. Quatuor est frequens oratio
o qua oratio eleuat mentem
supra se ad deum et impetrat
ab ipso curacionem languor
uorum et sanitatem uirtutum
Secundum est quilibet afflictio uel
tribulatio aduersitatis uel la
bor infirmitas persecutio temp
taciones infamia et similia que
sicut lima purgat et splende
fiat metallum ita tribu
lacio et angustia et afflictio
abradit tubiginem uiciorum uel
grum. Qui desiderat plene ui
uere uincat studiat humilitate
pugnacionis sue flagella tole
rare. Si autem primo est ama
ritudo ad sustinendum aduersita
tem per consuetudinem continua fit
de die in die tolerabilior que
usque iam non avertitur uel caui
diligatur propter perfectam sanita
tis qui inde puenit sentit
Exemplum de autem quod primo
dardum est sed amara car
ne non dolet et superfluos hu
mores educat Unde orat pro
phetam. Proba me domine et temp
ta me uice uices meas et cor

17
meum Septimum continua
mors et opum attribucionis
meditacio que facit uiam timie
et uirtutibus insisteret. Sicut autem
arte medicine contra conuersus
curantur Ita uiam conuersus
ceterarum remediorum sanantur ut
supbia humiliacio gula sobrie
tate ipacencia aduersitate et
sic de ceteris. **De remedys vi**

Nunc ego **corum**
de spiritualibus singularior uiciorum
remedys uidentur quasi omnia non
possim scire uel describere pauca
tamen de pluribus consideremus sicut
pauperes qui non possunt multas
medicinas diuersitates et effi
caces hinc conficiunt sibi de uili
bus herbis ungeta quibus linunt
et leniant dolores suos. **De re**
medys

Primum superbie remedium est
consideracio prope uilitatis
tam in corpore quam in anima tam
illius que nobis cum ceteris cois
est quam illius quam in nobis sin
gulariter agnoscamus in occulto
uel in aperto siue sit naturale uel
accidentale. Consideremus uilitates
et infirmitates corporis quid sum
mus quo concepti sumus quod in
utero uicari et nati quid sum
mus intrinsicis sub cute que
sordes ebullit propter apertitas quam
facile tepit quod quod in nobis
pulchrum est et ualidum apparet

q̄ mors semp̄ p̄p̄inquat et qua
les post mortem carnis Item
q̄ exteriores honores et diuicie
nō sunt n̄e naturaliter Qui
cie terra sunt et de terra tollūt̄
et pecunie possessiōes et honores
nō impediunt hōi pro se sed p̄
questu qui inde sequitur Si
cut vultures et canes acciunt
ad cadauer q̄m diu sperat̄ inde
faciari sed cū totū corrosierint
q̄ nisi siccā ossa remanēt reli
quit cadauer Itē bona men
tis n̄e nō sunt n̄a sed donā di
et v̄nē inde redditur sum̄ dis
trictē ut sciencia ingeniu virt
tes Mala n̄a p̄tē mala sūt
et ex pluribz accidēt̄ q̄s gra
ua et quibz supplicijs dig
na Dona n̄a nō p̄tē bona
sūt sed multiplicat̄ imperfecta
pignora residua vana gloria
ypocrisis tepiditas et vane
cogitaciōes et ip̄seuerantia et
et cetera vicia sepe viciāt bonā
que facimus et maculat̄ sac
ficiū n̄m tam orōnū q̄m ac
cionū ut mun̄ sic deo accep
tū et mun̄ nob̄ meritorū Itē
expositi sum̄ pluribz piculis
et eterne dampnacioni et infi
nitis supplicijs et plurimis vi
cijs et peccis onerata et miserijs
subiecta Unde ergo sup̄bit ter
ra et cuius homo tam vilis
Sedm̄ est extētere se in huilibz

opibus vilibz et respectis of
fisijs et rusticianis laboribz
huili h̄itu inate huiles mōes
et verba h̄e loci nouissimū
eligerē nichil iactantac et offe
tracionis p̄tēde hec et hys si
milia cū in consuetudinē ver
sa fuerit mōte ad huilitate
indinat̄ Si autē vana glo
ria uel sup̄bia pulsat mōte
p̄ huilismodi huiliaaciōē hoc
est q̄ nouitate et caritate hu
iismodi huiliaaciōis nā p̄lon
gū vsu ista vanitas euancē
at ut legitur in ps̄ In deo
faciemus virtutē et ip̄e ad
nichilū deducet iūmicos n̄os
Tercū est q̄ superiores et me
liores se debet attendē tam ho
mēs q̄m ip̄m dominū ih̄m
deū et hoēm ut eoz compari
one sibimet vilescat hō qui se
aliquid eē putat sicut locust
ta ad gigante calail est ad
montē gutta ad flumē et
hoc tam in faciēdo bona q̄
paciēdo aduersa p̄anosus
gratio vilescat int̄ purpur
ros sic nos debiles in virtuti
bus resp̄a maior et sanctor
sive ante nos fuerint sive no
bisam **de inuidia**
Inuidia triplex est Pri
ma nō gaude de bono
alterius et nōn dolet de ma
lo hoc est contra caritatem

primi que tenent dilige si
 aut nosmetipos ai nemo de p
 suo bono gaudeat no vel de
 malo no doleat. Secunda est
 dolere et torqueri in bonus et
 gaude et optare malu aus et o
 dio p sone. Jam qui dolet de
 pspicitate tempali aliau vel
 gaude de aduersitate eius q
 videt ita expedie eie et coi va
 licata cor no et odio p sone no
 est iudie deputand sicut ius
 tus uider destruit malefcores
 ne vel ipi qui dāpnantur si
 diuans in mal' pspicuntur vl'
 p eos par cois torqitur. Tertia
 insup pmouere malu alteri
 us verbis et factis et bonu i
 pedire vel deprimere. Grauis
 iudicia est malu p malo red
 dere. grauis aut odire illu q
 nichil nocuit. Grauisssimu
 aute malu pro bono tribue
 vel odio hre aliquo q bon'
 sicut uidet ipm. Itē malu e
 ledere aliquo in rebus horu
 bus uel in corpe. Pessimu
 aute pmo dyabolici ledere et
 nocere alicui in aia quo ad
 salute eterna. Itē negare i
 digenta bnficiu paam est lic
 sit iunias no impedie at
 malu aus ai posset grauis
 pforu est bonu iunias ca
 am pmouere et dilige et af
 fecu. Quia putant se ino

centes si negant ill' q's no dili
 gunt saluacione sua. Sed si
 carinarent se quomo esurient
 iunuo abu miserent que no
 sine p'pno t'pno tarent si salu
 tacione qua sine d'pno tare
 pnt negauerit marie si deside
 ret et acceptet. Itē aute in
 iudicia uel odium deo contra sut
 q singulariter caritati q deus e
 oppoita sunt et coe bonu qd'
 rei languas omibz equaliter
 creauit iudice et eos odit quos
 deus creauit et redemit et dili
 git de quibz spes e qd' ad uita
 eterna pueniat. **De remedus**

Primu re **inuidie**
 mediu contra iudicia e
 qd' eia sumu est nichil amare
 et aupe cor q mudus amat
 idest honores diuicias volup
 tates. Tempalia eni quo plu
 res diuidunt eo ptes minores
 fiut. et qui ea appetit iudice a
 lys illa hntibz. Qu nae est a
 lui carere quod alter hnt. Celest
 tia aute et diuina quo plures
 ptiapant ea et magis dilata
 tur et habundat ut virtutes
 et sapientia et dona spūs sa
 et similia que pro timore
 no minuuntur. Sedm est cog
 itare q si alius no hnt illud
 unde iudice ei tunc tu no ha
 beris. Unde cupias ergo bonu

alterius qd sine dāpno tuo hē
aut cupias ei malū qd tibi
nō pdest nisi frustra te aliena
felicitate torqans. Remediū
contra odiū est timore vindicā
dei qui remittit homi pccā sua
qm̄ diu ipe tenet odiū primū
ad Deū agitare q̄ q̄q̄ opz
cū primo consilia si vult sal
uari. Vnde melius est cito hoc
fieri qm̄ tardius ne homo inte
rum sit in periculo dāpnatiois
et pdat bona q̄ inter opatur
futura enī domestica in domo
pacis celestis hoc dnt eterne
pacis fedus inchoare qz quan
to feruencior hic dilectio tan
to illic iocundior fructus eterne
pacis. Tertū ut studeas illi q̄
magis contrarius ē tibi obseq
osior et affabilior. Per hoc enī
lous cor tuis si est intelligēs
vel salte cor tuū. Poli vna a
malo sed vince in bono malū
Quid pdest homi diu memis
se iuriar nisi ut āplius iqui
eret et affligat semetipm̄. Suf
ficiat diei malicia sua. Tanta e
nī sunt nob̄ molesta quātu
cūq̄ studeam̄ in nobis ee pacifi
ca q̄ merito dēmus contenti ee
illis q̄uis nō addam̄ plura q̄
si sup hoc volumus ea nob̄ ag
gūare p̄ ody et amicos cōserua
tioem tūc obruem̄ qm̄ omnia
resistendo vincam̄. **P**ocaus iura

apostolū dare locū id dēmus
et cedere et nō resistē. malū p
malo reddendo. Et si velimus
oēs opprimē quos aduersarios
patim̄ itenī alij insurgent
et nos prius succūbent qm̄ o
nos dēnem̄. Qui seipm̄ per
paciam̄ vincat oēs aduersari
os supavit. **Themas** Bella
būt aduersus te sed nō supra
bunt. **Exemplū** in sās man
ribz. **Odiū** aliq̄ gnātur ex
ira diu retenta. **De ira**

Ite triplex est qualitas
Prima subito et ex fa
ali causa mouet ut ex lau sō
vel verbo vel etiā ex vana
suspiracōe. Aliq̄ etiā cont̄ in
sensata cōmouem̄ et irasam̄
brutis et lapidi et ligno vel
calamo et huiusmodi sine rō
ne. **Sedā** vehemēter inflam
mari. Aliq̄ enī ira tm̄ in cor
de accenditur. Aliq̄ etiā faa
es islamatur et deformatur.
Aliq̄ etiā gestus et mores
mobilitate quada notabili
agitatur ex q̄ iustitiam animi cō
mocio dēntatur ut sternua
tionariū palloz vel ruboz vū
tus depressio palpebrarū tūc
labioz iniquitudo tūc or
pis. Aliq̄ p̄ verba cupit vel
damores p̄ cōuicia dēumeli
as maledicta et minas et

puina et blasphemias Ali
 quado quasi febris cocutit
 corpus vel quasi frenesis me
 te in furore vertit Aliqn ma
 nus mouet ad laedndu aliu
 vel sapm ita ut sibimet qm
 manus inuacat uel ea q pauē
 ut abiat et destuat Aliqn
 nō solet admittē q sibi sunt
 valia ut abū vel aliud omo
 dū et multa huiusmodi ita o
 pacur et pacem cord turbat
 et cōnē obnubilat et memo
 riā dffudit et sic fum^o de domo
 hospite expellit ita ita spm
 san qui sup quietū tntimo
 quiescere quant de cord habita
 culo excludit Terna qualitat
 ue ē diuturna comocō quea
 liqn inuore fouet Quidā
 hnt de prima qualitate mai
 et min^o de secunda et terna qda
 de secunda et terna maius q
 da de terna quidā hndant in
 duabz ipāru quidā vero de om
 nibz tribz et hy pessimi sunt
 In contrariat virtuti man
 suetudinis pacē et mutat et
 debonestat disaplina mox et
 facit inconsideratū qz nec deū ti
 met nec hoēm veretur Ita e
 aā nō habet misericordiā nē
 huilitate pēndit et crecat i
 tellan sicut fum^o oculis sic ua
 core **de remedys ire**
Benedicta ut sunt. Pu^m

puina pmeditatio illoz q pnt
 occurrere tam verboz qm fcoz
 contrioz ut ante pugnā se ho ad
 paciām ppant et hoste quasi i
 insidijs patius expectet ut co mi
 nus pteubent venienciā quo fue
 runt pteusa Qui cū dnt in
 bello pugnāe ante pugnā solet
 autē pugnādi excitantio addif
 cē ut ictus adūsary saāt scuto et
 cape ne iproudi vulnentur et
 supentur Pa qui tūc pmiū m^o
 animā qn iam hostes irruūt
 sup cū nec spaciū dabitur ei ad
 municiōd se nec caā p stupore
 consiliū ueniat quo euadit
 Scdm est eos cōpmere taccēdo
 et accensa flāmā ut in corde suf
 focie ne si euaporāe pmutat
 inarscat et alios incendat sicut
 de igne materiali sepius experim^o
 Ad hoc cū duo hostia deus lig
 ue dedit dentes et labia ne facile
 psiliat ad nocendū marie cū in
 tus accensa fuerit igne furoris
Ecclesiasticus . frate ori tuo cus
 todiam Et psalmista Pone
 dnē custodiam ori meo et Ter
 cū est conuente se ad alia ne
 goā quibz cor occupetur loq
 do vel tractando ut sic obliuis
 catur comocōnis sue sicut qui
 nlt ignē sub attingere subtra
 hit stipites ardentes ut sic diu
 sis deficiat materia p ptes ei sb
 traha Querbior . Cum desce

tunt ligna extinguere ignis.
Quartū remediū est verecun-
dia qua homo modestus erubet
at discipline sue decorem in
curie et alios scandalizare et
vrum facit sibi met reprimento
iram vel etiam alios motus
inordinatus ne honestas sue
dispendia patiatur Sic etiā
timor reprimit iram sicut dim-
mus in seruis qui a dñis suis
sepe dure castigat̄ & nec audet
leuiter e contra murmurare ne
forte peiora ip̄is inferant̄. Di-
hoc p̄t timor huānus q̄ntoma-
gis timor dei si ver̄ insit men-
ti et maxime amor ip̄ius boni.
Tam potens est quisq; malo
resistere q̄ntū amor boni in cor-
dis eius affectū conualuit. Q̄n-
tū est assuefacere se statim cū
sentitur cōmodo admittē consi-
lia prudentie p̄videndo q̄ no-
ua sit inuidia que ledit con-
sciā confundit famā alios
scandalizat cor inquietat sp̄m
sōm effugat tormēta mētū eō
q̄ illud pro quo irasamur iam
terribile est si fōm est vel fie-
ti oportet et q̄ nihil p̄ficiamus
irascendo nisi q̄ malū dupli-
camus. Tanta enī in hoc secul-
lo occurrūt aduersa q̄ etiam
si oēm diligentiā apponim⁹ q̄-
liter ea nobismet mitigemus
leuiter paciēdo tū vix omnia

portabim⁹ q̄nto magis si volu-
erimus ea nob̄ exaggarare p̄t
ip̄a paciēciā et retinere in corde
p̄ minore nec expellere ut eua-
nescat sicut fum⁹ an̄ obuenit et
suffocabim⁹ q̄m possum⁹ omnia
resistendo superare sicut illi q̄
cotinuu fluxum reumant non
exsiccant suffocantur. Ad quō
volim⁹ verba cōtumeliosa
aduersū nos placā retinē q̄
iam cū aurē insierūt que nō
nocuerūt nobis quāntū fuit in
eis nec in rebz nec in corpore nō
grām dei in nobis auferent
honores apud hoīs si nos p̄
paciēciā nō offendim⁹ nosmet
ip̄os. Immo potius magis
grati lumus deo et hominibus
si cōtumelias patim⁹ q̄m si nō
aduersi patim⁹. Sic estimem⁹
verba maledicōis et detractorū
sicut latratus canū vel dāo-
res auferūt quos contra nos
audimus et nō curam⁹. Qui
alterū cōtumeliose vitupat
scipm magis q̄m illū delibet
tat. Ecce aliqui in itinē in te-
peries acris affligit nos et ai-
cuasam⁹ letamur et tristitiae
prioris obliuiscim⁹ nec addi-
tam⁹ ut iterato contristem⁹ nō
de priorū icōmodo qd̄ p̄terit
sic etiā tēmus p̄teritū ob-
liuiscim⁹ iūuam⁹ ac si nō fuerit

et gaudere quod sustinuerit quod cum
 tribulatio pertransierit mentium
 adhuc manet Cogitare etiam
 debemus quod nemo in hac vita
 sine aduersitate uiuit etiam quod se
 culo fuerit sepe quod uera tolerauit
 Ite quanta sancti sustinuerunt
 et mori maxime et super omnes
 ipse dominus noster ihesus christus Et si
 ipse tanta passus est pro nobis
 non est indignum si nos aliqua
 toleramus pro ipso et magna
 gloria nostram et pro merito
 peccatorum nostrorum pro quibus
 ueluis modica hic pati de
 bonis quam in futuro pluri
 ma et acerbiora hec et hys
 similia prudenter et sepe co
 gitando impetum iracundie et
 impatiencie facilius superamus
Hardie **De accidia**
 tria uices habet spes prima
 est quedam amantudo mentis
 qua nichil lectum et salubre li
 bet tedio pasatur fastidit ho
 minum conforam hec est qua
 replus seculi tristitia appellat
 que morte opatur plius in
 despacione et diffidenciam pro
 na ad suspiciones que pacien
 tem aliquam instigat ad nec
 sui ipsius lucu irationali oppo
 sita Hec aliquam nasatur ex pecc
 denti impaciencia aliquam retar

dato uel impedito desiderio cu
 pite rei Aliquam ex predominantibus
 melancolias humoribus et tunc
 medicorum est adhibere remedium
 potius quam religiosorum uel theo
 logorum Secunda est tepor qui
 dam pigredinis qui somnum a
 mat et omnia modum corporis
 horret labores fugit aspectum qui
 fugit operacionem omnia delect
 tatur hoc est proprie pigritia
 Tercia est accidia que sola fast
 idit ea que dei sunt et ad omnia
 alia agilis est et alacris oratione
 est ei insipida et a laudibus
 dei se absentat ubi caute potest
 et audet festinat implere uelo
 ater orationes debitas et ne ni
 mus afficiatur tedio eorum as
 sunt inter alias cogitationes
 uel occupationes quibus inten
 dit donec perficiat horas uel
 orationes consuetas rumoribus pas
 atur ludis delectatur exogitat
 negotia quibus occupetur
 Nichil magis est ei onerosum
 quam intendere deo et hys que spect
 tant ad studium et profanum spi
 rituali cella ei curter est Sua
 gan autem tam corpe quam me
 te extra claustrum diligit et quod
 multifaria occasione Omnis tra
 gorum discipline spiritualis grauis
 est ei et murmurat eorum Con

queratur de duricia platoꝝ et
pro disciplina zelancū Hoc
acadie viam signū est ingra-
titudinis quia tanta beneficia
contulit nobis dñs et confert co-
tidie q̄ fidelē serū eius decreet
nūq̄m ab eius laude cessā. nūq̄
eius obsequiū fastidire Item
spoliat nos multis meritis et
p̄mis in celo Tantā enī glām
omni hora negligim⁹ q̄n bona
intā facere possumus si oiose
cā transigim⁹ et nulla vel mo-
dica hora p̄terit qua aut non
meram⁹ aut demeam⁹ Cū in
multis offendim⁹ deū conuictō
est ut tempus qd̄ adhuc res-
tat nob̄ ad viuendū tanto me-
lius expendam⁹ ut redimamus
tps qd̄ male amisimus **De re-**
Remedia medijs acadie
Remedia sunt Prīmū et
efficacius est cogē se ad ea spūa
lia studia q̄ maxie fastidit hō
et p̄cipue ad orōem et celebra-
onē diuinor tam diu quousq̄
p̄ dei grām parat⁹ nob̄ in ob-
lectacōem Si autē differatur
talis gracia nichilo⁹ de labore
luctamie meritū accessit et
virtus roboratur. et p̄ cōsuetu-
diē maḡ ac maḡ tedū minue
Deus enī nō req̄ret a nobis
qd̄ nō dedit. s. grām deuōnis
sed hoc vult ut grām et cū de-
deat consecuem⁹ et grās ei aga-

mus Possibile est enī aliq̄
q̄nq̄ multo plus merē in
pugna laboris pro optineā
deuocōe caam si nō p̄ficiat q̄
si multe deuōnis foret sine la-
bore q̄ de isto poss̄ forsita et
colli et meritū diminui De il-
lo autē cor hūiliat⁹ et meritū
conseruat⁹ Cōt̄ tristiaā maxie
valet frequēs meoria benigni-
tatis dei et beneficior eius cō-
au⁹ benignitate parā oīm nos-
trū sunt sicut gutta ad mare
Item ut sit liberer cū bona
soaetate maxie qui de deo lo-
quūtur sepe et deuote Item ill-
iacobi Tristatur aliq̄s in nob̄
eret equo aīo et p̄ psallat. sic
enī cor hylarescat et spūs tristi-
tie effugatur Itē psallente
dauid spūs mālus a saule rec-
debat Occupāo etiā p̄dest
tristibz ut obliuiscantur tristia
e. p̄gnis utilis est laboris et
ceratāo et consuetudo imo-
di cogente strenuo magisterio
nō possint remisse agere pro-
cedio laboris nisi debilitas sit
in causa Itē cōt̄ tedū cord̄
valet varietas actōnis ut
ab vno transeat ad illud op⁹
bonū Seruus dei in hīs qua-
tuor cōt̄ariis debet versari ut
deo mediet orando psallendo
meditando studendo deuōni
aut de deo tractet legendō stu-

dendo scāi confēdo discēdo
docēdo aut pro deo labore
opādo seruēdo corpus casti
gādo et vituitibz studēdo aut
corpis refēdm modēdte idulge
do quiescēdo dormiēdo abū
uel potū sumēdo ad hoc ut cor
pus possit spū seruare **Et...**

Panis et disciplina et opus
seruo. panis ad sustentacōem. dis
ciplina ad correctōem. opus
ad exercitacōem. **A**sinus indig
pabulo ne deficiat onē ne las
cuiat ociosus. vuga qua im
pellatur ne pigre ambulet l
deuiet **S**rauis acedia ē negli
genter psoluē ad que quis te
netur **S**rauior pēmittit oī
no et tedio **S**rauissia alios i
pedire et a bono retrahē n. pos
se alioy bona studia equo aīo
sustinerē **de auaritia**

Auaritia tres hē spēs. p
ma est auaritia cupido hū
di vel acquirēdi temporalia si
ue sequatur effais sine nō et
sic pōt auarus ēē paup qui
modicū hē vel etiā nichil **S**e
cunda tenacitas conseruādi
habita que nō pmittit ea
rogare in piās causas vel i
plūs nānos congrue expen
di nisi cū animi dolore **T**er
tia augere diuitias et vncū
acquirē eā de iniusto et ē
pi questu ut furto rapina

fraude vsura et alijs ihonesti
modi **Q**uidā laborāt in pma
spece quidā in secūda quidā i
tertia quidā in duabz quidā
in omnibus hoc viciū videt
spāliter extra natūm ēē et ex so
la praua consuetudinē vel cor
rupta volūtate inolitū ēē et
hoc pbatur qz mūdus multo
tpe caruit hoc vicio et aliquē
gentes adhuc putant ab eo in
munes ēē vel fuisse sicut gūno
sophiste **I**te qz multi pfcē sear
lo renūciantes tamē ab alijs vi
cijs sepūs ipugnetur ab hoc
nūq̄ deinceps pulsant nisi for
te p̄na miseri voluntate se ei
subiciāt **Q**ui autē semel se a
laqō alligari pmiserit vir vniū
de cetero ab eius compede liber
erit vnde videm⁹ religiosos quos
dā post primā seculi abrenūa
tione qua ab eius laqis excepti
fuerūt rursū inuolui auaricie r
thibz et insatiabilitē sitire res a
licnas qui prius p̄nas concep
serant ppter deū **S**ic uidas oī
bus suis renūciant postea
fur fais et loculos colligens
dnm maiestatis vendidit et
laqueo se suspendit **de remedijs**

Remedia **auaricie**
auaricie sūt primū oīa
pro cristo relinque et sub alteri
us regimine et p̄uisione viuē
et si qua habuerit ei plene resign

nare et in nullo sui iuris esse
sicut in p̄mitiua carā fideles
sub aplis erāt et in monaste
rijs bene ordinatis claustra
les. hoc est efficitur auaricia
e remediū sicut dñs docuit
Qui nō cōnuāciat om̄ibus
que possidet nō p̄t meus esse
discipulus **I**tem si vis p̄fais
esse s̄cōm̄ cōsidēre om̄es per
p̄tuitates diuiciaꝝ et laqueos
auariciae et paupertatis libertatē
et utilitatē diuiciaꝝ cū p̄uilo
se acquirūt cū labore et cum
multa sollicitudinē cōseruātur
q̄ multoz iudicē patent. sūt
raptoroz potentū fraudulentoz
vbi multa sūt opes multi et
qui cōmedūt eas q̄ cōsumen
cū qm̄ subtrahētū a nullo
securus est diues nec ab crimi
neis nec a primis **H**ic est di
ues in medio cupidoz sicut vel
ardauer in medio famelicoz
canū. diu colligūtur cito amitt
untur diuiciae multiplicatē nō
minuūt sed augēt sūt auariciae
sicut potus p̄d̄ropico **Q**uid et
ego queris vnde plus truciē
affligūt nondū habite et iā
habite et amisse **P**auca suf
ficiūt nātūti mors cito rapit
ab eis penas eternas amato
ribz suis lucant̄ ab omnibz
hys libera est paupertas. **p̄s.**

Auarias nolite concupiscere
diuiciae si affluant nolite cor
apponere **F**ructus diuiciaꝝ ē
largitas elemosinaꝝ sine illa
ifructuose sūt et p̄uilo se **E**t
Diuiciae cōseruate in malū do
mini sui cedent **H**emē accu
mulatū putrescet semiatū
fructificat **T**erciuū remediū ē
confidētia de deo qui nō derel
inq̄ sperantes in se s̄cōm̄ p̄
missū ip̄is **N**olite solliciti esse
et **H**ic enī p̄t v̄ celestis quia
hys om̄ibus indigetis **Q**ui
enī sic fecit hoēm ut alimētū
indigeat nō paactur cū p̄ire
p̄ nātūroz subtrahitōem si eius
cure se cōmittat **R**ati **Q**ue
rite p̄mū regnū dei et iusticiā
eius et oia nātūa corpis adi
cient̄ vob̄ **N**ā qui libent̄ v̄
honū dare celestia et maria
nō neget ei mīma idest terrā
tra **S**i enī mali et crudelēs
homēs ymo bestie et bruta fi
lios suos nutrit multomaḡ
optim⁹ et verax dñs filios su
os nō deseret. qui etiā benignus
est sup̄ inḡtos et malos
q̄ntomaḡis sup̄ bonos q̄ oēm
sollicitudinē in eū p̄uicit p̄s
Nō vidi iustū derelictū et **v̄**

et tabus a deo sperandū est a
 uanaā proiacētibz pro deo qā
 paucabit hoēm in nātūis a
 cū puo uicū et in penuria dū
 bit homi uices quas in hūda
 aa posset hē et hoc est ioai
 dius de modico magis eē for
 tem aut qd subtrahit corpi
 refundi menti in cōsolacōe
 spūali ut libentē carcat corpa
 li habūdancia que spūalibz
 delicias felicias reōpensantur
 Insup magnā gloriā in celo
 meretur paaēter tolerata. p
 aristo penuria **de gula**

Gule quatuor sunt spēs
 prima aū debitū tepus
 vel sepius qm deat comedē
 pter nātūre more peaidū Se
 cūda aū nimia audiatate et
 impetu quodā vorare sicut lu
 pi vel canes famelia Tercia
 nimis se impleat potus q se
 reficere idest plus sumē qm ne
 cesse sit et in consideracōe vel
 delacōne Quarta nimis lau
 ta vel acquisita quere hoc nu
 trit auariciā sicut prior acti
 diā vel pignā Qui deliciata
 querit cupit diuicias ut possit
 habere que appetit Nimia ve
 ro abor replecio pignū reddit
 quia vas plenu ponderosū
 efficitur Ebrietat etiā intellm
 et affan deuōnis obruit et re
 fringit et agilitas retardit

et in sōpnū ducat supflua abo
 rū replecio **de remedys gule**
Remedya gule cont pūāz
 spēm sufficiat bona volū
 tas ut nolit prius vel sepius co
 medē qm sit cōueniēs Infirmi
 autē no est lex posita Iuues ve
 ro et laborantes sicut erigit ne
 cessitas disarta reficia pnt quādo
 asuetudo vel ecclesiastica istitucio
 nō repugnāt Contra sādām vti
 lis est disciplina verecūdie ut
 modeste se habeat et impetū re
 frinet Item consideracō quia
 inordinata est nimis festinata
 refectio natura et minus nutrit
 et eouerso Eadem etiā conside
 racō valet contra tertiā spēm
 quia nimis sūtur et quia im
 pedit a bono ope sicut supdān
 est Efficacius tamē remediū ē
 contra tertiā et quartā spēm nō
 habere vnde possit gule satisfi
 cere vnde quāto quis paupior
 fuerit tanto minus in hac pte
 peccabit Hec est scdm traditio
 nē seuoz prima pugna quā
 nos dimittē oportet et quanto
 minus supata fuerit tanto va
 lidiora sunt cetera vicia cont
 nos. et nos debiliores cont ea
Per gule peccm mors intant in
 orbem Vnde et arstū diabolus
 pmutus p gulā temptauit q
 a ianua viciaz aditū querens
 ad vltiora vicia Valet etiā

tam contra deliciaiones quile
qm eadē contra alias volupta
tes viciafas consideratē qm ato
ptransit qm breuit dūrit et
qm insata sit est quasi nūqm
fuerit et relinq post se vestigia
male consae et penitudis et cō
fusions et debitū supplicoz et
meriti detinentū Unde cū de
lectamētū carnis et mūdi ap
petis pone in corde tuo ac si iā
habueris et saciatas sis et hora
pvenit quia volūtas pvenit
est quasi sompnū noctis trans
acte pmo dtemptabilioz qz ma
lam consaam facit ppetuata
voluptas euitata vero letam
et secura Econuerso vero val
contra omis aduersitatū tur
baaoēs ut ponas in corde tuo
iam durante aduersitate quia
debeat eē et aliter eē nō possit
et volūtas dei est q ita sit et
quasi hoc disposuāis ut ad h.
deueniēt et sic eueniret Quod
enī spōte qsqz dispoē in minū
turbatur si eueniret Cū autē
turbaris q nō euenit qd opta
uēris vel spāuēris cogita q
multa alia nō euenirent que
p̄sp̄era fuissent si euenissent
Et cū non turbaris q nō eue
nent quia de quibz cor hoīs
nō disponit sibi gāudū si eue
niant de hys etiā nō tristat
si nō eueniant verbi gratia

Si speras te crastinā habē
bonū prandū letaris. sed si
forte spes tua frustrer turba
ris quia leticia sp̄a subtracta
est Sed si nichil speras non
tristaris si nō eueniat quia vi
dens tibi nil p̄didisse cū nichil
habueris amittendū Homo
enī virtutis sic dē oēm spem
suā et solaciū in deū ponere
ut numq̄ fig ex toto figat a
nimū in terna consolaoē ut
quasi suspensū habeat deside
riū ad omnia fieri nō sicut q
sup glaciē incidit leuiter posit
pedem temptandosi crepitet
et retrahat pedem ne submiga
tur Cū ergo p̄dis aliq̄ quod
diligis pone in aīo tuo quasi
numq̄ habueris et quasi sop
nū fuerit qd videns habuiss
se qd tūc more suo et euāu
erit et in nichilū redactū sit
hoc orat p̄pheta cū effrū ispi
ra dicens. velut sompniū
surgentiū dnē in ciuitate tua
ymaginē ipōz ad nichilū re
diges hoc est redige memori
am istoz terrenoz in corde
meo qd est ciuitas habitaco
nis tue ad nichilū ut nichil
reputem eē vel fuisse qd p̄tū
fuit sicut sompnū de strato sur
gentiū obliuioni traditū nō
curatur Sompniū est hec

vita malis et stultis qui
 putat se esse quod non sunt id est
 felices et hinc quod non hinc
 her non sunt bona vera quia
 falsa sunt que hinc. Iste con-
 siderationes non sunt fantas-
 tice dicende sed vere et sapien-
 tes quod faciunt mentem tranquillam
 et stabilem inter mundane prosperi-
 tatis et aduersitatis varietates.
 Cum ergo desideramus quod non
 habes cogita quasi habueris
 et iam inde fraudatus fueris et
 modo pertransieris. Cum iam habes
 quod diligis noli nimis inuicem
 delectationis affectum sed cogita
 quod cito pertransiet ista letitia et
 nihil post se relinquit nisi vestigia
 doloris et debitum supplicium.
 Cum ergo amittis quod amas
 et estima quasi nunquam habueris
 illud vere sed tamen quasi in som-
 no videtur vel in cogitatione
 ymaginatus sis te talia habu-
 isse. Sicut ymaginor michi
 quod sum rex francie et magna
 gloria et pompam et delicias
 et diuitias habeam et post mo-
 dicum rex anglie debellet me et
 rapiat et spoliat me regno et
 gloria et inanis remaneat
 ab omnibus. Si ergo parca ta-
 lium fantasia gauderis velle tur-
 bare et tristari de illa regni
 fantasia amissione vel si

valde exhilarari voluisse ex de-
 lectione huiusmodi glorie fantas-
 tice habite nonne stulta tristi-
 tia vel iam gloria esset moueri
 de his que nunquam fuerunt nec e-
 runt. Tales cum varias leticias
 et tristitias semper habere possunt
 ymaginando nobiscum et fugien-
 do quasi libet glorias et delecta-
 tiones et conuerso tristitias et
 dolores sicut solent quidam insa-
 ni et lunatici quibusdam fanta-
 siis delusi et ex confusione cerebri
 eam sine appetente causa errori-
 modo cadere modo flere secundum y-
 maginaciones interius acceptas
 tristes vel letas. **Ps.** Verumptamen
 vniuersa vanitas omnis homo
 viuens id est viuens secundum hominem
 non secundum deum. Et quare verumptamen
 me in ymagine pertransit homo
 velut in quadam ymaginaria
 delusione existimans se aliquid
 esse cum nihil sit et ita vane extol-
 litur sed etiam frustra conturbatur
 variis timoribus et mercuribus de-
 lectus. **ps.** Thesaurizat et igno-
 rat cum congregabit ea quia
 nescit an ipse eis frutururus sit
 an alius cui non forte debent.
 Contra hoc sibi metipsum propheta com-
 silium inueniunt dicens. Et nunc
 que est expectatio mea nonne
 dominus et substantia mea apud te

est ubi iterū pdere nō formi-
do Et pone in animo tuo de fu-
tura aduersitate non turbari
quia exigentia ita se hnt q̄ pos-
sūt euenire et nō euenire Et se-
pe turbamus nos ante tempus
amore illius quod nūq̄ eueniet
Si p̄uici aq̄n̄ flēt recordantes
dolores quē forte hēnt si parē-
tes eor̄ morerentur qui adhuc
vivi sunt sani et icolumēs **E**t
si etiā aduersitas circa futūra
est sufficiat dei malicia sua ut
nō duplicemus nob̄ dolores p̄-
cedente angustia cū scāns tribu-
lacio p̄ se satis extiruet hoc di-
cto de tempali tribulacōe nōte
eterna quā expdit nob̄ p̄amē
et p̄cauer **G**rego. Ante suppli-
cū de supplicio cogitare Instā-
te vero iam tribulacōe uel adu-
sitate consideranda ē utilitas ad-
uersitatis quō p̄cā purgat au-
tos reddit a p̄cō et subtrahit
ocasiōe peccandi In multo
excitet ad virtutes ad hūili-
tate et compassioē; similia
sustineāu ad confugiendū solli-
citus ad diuinū adiutorū
ad expiciendā diuine clemencie
que tribulatis corde iusta ē
solet ad examinacōe p̄uicū
virtutū quia in aduersitate
plenus videmus q̄ntū p̄feci

mus in eis Item ad maio-
rē gloriā p̄merendā et sup-
omnia ad reddendā vicē cas-
to passo pro nob̄ Transacta
autē aduersitate gaude quia
euasisti sicut qui de nauifra-
gio euadit uel de tempestate
et de uia mala ad bonū hos-
pitiū puenit et noli duplici-
te affligere timore uel odio
et memoria iuranti cōt̄ il-
lū a quo passus es cogitans q̄
q̄ si nō meruisti apud illū ut
te affligeret tamen forte me-
ruisti apud deū ut te puniri
p̄mitteret et ip̄e de iudex vsū ē
illo quasi torore tuo ad iusti-
ciā p̄sequendā circa teū suū
ut assur uirga furoris dñi
diatur quia eo vsus ē quasi
uirga ad dandā disciplinā ser-
uo suo isti peccanti Et sicut
uirga post correctōem filij in
ignē proiatur sic et illi ultores
dei tandē punien̄ macē qui nō
trato zelo et iusticia p̄mos p̄-
secant̄ **H**us quasi quasi per
cessū cāris qualiter te int̄
aduersa et p̄spem̄ imobile cō-
serues ne prosperi te extollāt
uel aduersa te acciāt quia ad-
uersitas maxime versatur ac-
cidenā uel amissionē cupi-
ti et timore uel tolleranciā et
osi Ad remedia et qualitates

vicioz considerandas redcam?
 Non mediocritate autem valet ad
 morbos vicioz sanandos scie
 equanimiter curare hijs que aut
 vel carnalis affectus appetit et
 patienter sustinet et no ptimescit
 que horret et odit sicut et in
 mediana corporali sanitate ppi
 quat qui bene sentiat dietam
 et cauet a nociuis et qui con
 stanter recipit et sustinet ama
 ru poculi confectionis **Breg**

**Qui appetit plene vicia vin
 cere studeat humiliter purgati
 onis sue flagella tollerare
 Philippo** **Paio** et habundantie
 et penuria pati et esurire et
 saturari vbiq; et in omnibus
 instructus sum **de luxuria**

Luxuria quadruplex est
 Prima in corde qn ho
 imundis et lubricis cogita
 tionez facit et voluntarie
 cu prave delatationis consen
 su versat in cogitatione sine
 repugnancia rationis **Sapientiae**
 Quae se cogitationes sepant a
 deo **Mathaeus** Qui vident
 mulierem ad concupiscendum ea
 iam animi mediatus est in corde
 suo **Secunda** cu pret opus
 gnatuum tm faciat se libidi
 nos gestib; amplectando
 osculando palpano impudi
 ce respiciendo loquendo et au
 sculando turpia sola delat

one prava vel alijs meretricijs
 blanditijs carnali affectioni
 satisfaccat hec tanto est gra
 uior qm prima quanto lon
 gius ad exteriore conatus
 causa prave delatationis est
 pgressa **Si** eni sola mens p
 ua rea est in se p consensum
 male concupiscenciae quanto
 magis habens laxatus ad ul
 teriora libidinis inatameta
 exteriore sensui et membroz mi
 nisterio adiuta et prouocata
Si solu concupiscere cu corde
 inedia a dno iudicatur quid
 ergo et concupiscencia osculati
 palpare ic **Nemo** ergo stulte
 se seducat ut putet tunc solu
 se peccasse qn opus gnatuum
 pfiat uel laborat pficere cu p
 ambula opis dampnabilia
 sunt **In** ipso eni licito coniugio
 sepe excusabilior e simplex con
 cubitus qm tales inhoneste
 blanditiae tactui indecentiu et
 spectaculoz et collocacionu las
 ciuaru **Si** autem aliquis dicat
 apud se **Et** quo autem no quero
 opus pravi fornicando pficere
 licite possu morosis blanditijs
 frui cu dilca munda intencioe
 ad mutue et sanctae dilectiois
 nutrimetu ut ignis caritatis

magis ac magis accendatur
in nobis cū ex dilectione primi
nutriatur et augetur amor
dei. Sciat quiaq; talis est se
sub spē spūalis amoris car
nali dilectione et delatatione de
ludi. quia spūs spm diligit
nec corp'alibz amplexionibz
indiget quia hoc est carnal
amoris iudiciū qui q̄nto pl⁹
arescat in corde tanto magis
amor spūalis minuit et refri
gescat et cōuerso spūalis aōre
carnale repmit et expellit. Tri
plicas autē pcā reus efficitur
qui talibus corp'alibz blandi
cis uti se licite posse putat
etiā si nullū alterius
prauū opis habeat volunta
tē. Primo quia iūrate se ni
mīs exposuit tēptacionis
pūculo cū prou sint sensus ho
mīs et cogitacio in malū et
temptacio q̄ nondū fuit occa
sione et oportunitate noria fa
miliaritatis accepta p̄ cōtū
pe voluntatē et in pcām p̄api
tare sicut sepe accidit q̄ qui
munda intencōe mutuis inge
reret familiaritatis societates.
mutatis affectibz spūalibz in
carnales lapsi sunt in pcām.
Tali ergo pūculo se ingerē cō

tra dñi p̄ceptū. Nō tempta
bis dñm deū tuū. sicut qui
sup tenere glaciē et stulticia
tiositate incidet si mergētur
reus eet in sanctipō. p̄mo
ipm stulte temptare grauit
culpa eet etiā si mors nō seq̄
retur. Secundo q̄ et si in se
nichil temptacionis sentiret in
alteri daret occasiōē tēpta
cionis et pcā q̄ alteri fodit
fouēā ut incidat in eā. Qui
alteri poculū mortis p̄minat
nō erit ideo innocens q̄ ipse
nō bibit. Job Alitus eius in
est dyaboli prunas ardere
facit. Ignitus enī flatus
eius ex igne gehēnali cum
duos carbones compositos
iueniat se in viuos sufflat
indefesse donec eos incendat.
Nec curat moras si tandē a
liquando p̄ficiat cū omī tpe
ad nichil aliud vacet nec ali
cuius intēdat nisi aīas sedū
cere. Tertio p̄pter malū ex
plū ex quo alij gūit scandā
lizant nō auerentes praua
suspiciōne tali noria famili
aritate et iudicantes eē ma
lū indignant murmurāt
detrāhunt videt innocētes
cor collegas quasi et illi silia

faciant et vilipendit religio
 nis reverentia. Et talibus etiam
 plura mala sunt alij vero cor
 ampro audacius sunt similia
 faciunt putantes etiam sibi licere
 quasi se in ore facere arbitran
 tur et disant ab eis vel audet
 exemplo eorum quod ante non aude
 bant primo et ipsi peccatores anima
 les aut seculares temeriores
 sunt et quasi iustificant se in
 peccato compactione istorum corrupten
 tum religionis puritate. Et hec
 omnia redundant in iniuriam dei
 et offensam et honoris eius det
 menti cum insolentia familie pa
 trisfamilias dedecus videatur.
 Tercia spes luxurie est naturalis
 concubitus viri et femine sine
 coniugii honestate hec subdiu
 ditur spes ut est simplex for
 nicatio adulterium sacrilegium
 incestus stuprum raptus que non
 prosequor nec distinguo. Quarta
 est peccatum inanimale cum enim
 natura omnibus rebus nomine peccati
 dederit que nature subiaccunt
 hoc peccatum quasi extra vel con
 tra naturam sine spali nomine re
 usque quod indignum sit nomine quod ip
 sanas destruit et humanas ma
 dat et infamat. Dicit tamen aliqui
 passio ignominie vel imu
 dia vel molliacis a talibus

passionibus subditur licet a
 postolus de isto peccato plima se
 bit et gnuia. **Capitulum primo ad**
romanos. ad primum nec noiam
 expedit ne et ipse accersiat
 vel ne ex usu inde tractandi
 minus horrendum et abhomi
 nabile fiat audientibus vel
 ne detur simplicibus inde mate
 materia cogitandi et occasio
 mali curiosis. Tamen quocumque
 studio vigilans voluntarie
 delectationis consensu se prout
 ad polluciois immundicia vel
 hoc etiam aliunde pati consen
 tit vel copatur alteri peccati
 nature usum ad gratiam luxurie
 sperant de peccato. De illusionem
 sompno protermitto quod sicut
 dormiens non est compos rationis
 sic etiam non potest aduitorum fa
 cere unde dampnetur. Nam si
 vigilans forte dedisset occa
 sione unde dormiens illudet
 cogitando agendo loquendo
 vel etiam post sompnum volu
 tate delectando in memoria il
 lus illusionis nocturne hoc
 peccatum culpa et vigilantis
 quam dormientis. Illusio fit pe
 na tamen culpe precedentis vel
 occasio subsequens in vigi
 lante. **De remedys luxurie**

Remedia cont' luxuria
sunt septem ad pns
que memorie occurrunt sine
quibz continencia no pt diu
ce tuta. Primum est ut vir
feminaru et femina viroz co
tinua familiaritate deuit.
Et a vestimento pcedit ti
nea et a muliere iniquitas
vni. **Greg.** Qui corpus sui
continencie dedicant habita
re cu feminis no psumant.
Na qm diu vitalis calor vi
uit in corpe nemo psumat
igne concupiscencie in se pecc
ctitatu ee. **Et** sepe carbo videt
extinctus modica fauilla op
tus sed si tangitur combuit.
Dyaabolus vero cu duos car
bones coadunauerit afflat
donec eos incendat. **Iob** Ali
tus eius prunas ardere facit.
Ignitus est cu igne gehen
nali. **Carbo** si solus relinqt
extinguit. si componi alteri
et mutuo calore itedut ambo.
Et sepe spu inceptus amor
consumat aene. **Bernardus**
Cu scia sp ee et sciam no ag
nosce hoc ego maioris repu
to q mortui suscitare. **Qui**
ergo quod minus est non
potes quod maioris e quo
ardam tibi. **Astutus** ena

dyabolus in principio cau
te familiaritate occultat la
queos temptacionis carnal'
reputans q desisteret a mu
tua dilectione si sentiret inde
stimulos pati donec p longa
familiaritate et caritate secu
tate affectus amboz ita consti
ti et aglutinati fuerint i anno
re q caa si sentiat sibi imu
ne temptacionis periculum nesci
ant resiliere nec ab invice sepa
ri viribz spualibz ita debi
litatis in eis q neuter cor va
let valet sibimet vim face
tantu ut euellat de laqueo.
Imo timet alter in tantu co
tastatu q caa reputet se pfi
du si deserat cu vel eam et sic
captus consentit alterius vo
luntati et pue infirmitati i
ome pccm. **Sic** sampso fortis
simus qui multas sepe hosti
u acies strauerat et aliquoa
ene de vinculo erupat confre
de viribz suis liquefactis e aco
valide et defecit anima a^o et
vsq ad morte lassata est du
nulla daret ei requie quous
q plene cor sui exposuisset
et sic hostibz aperuit aditu
captuandi se et ligandi et
secandi et in carcere mola v
tendi et in ludu se hostibus
exhibendi tandem puenit. **Ite**

autē omnia in figura scā
 sunt nū et scripta ad corre
 ctionē nūm. **E** dōm est vi
 tare fornicatē et contubernū
 luxuriosor ne cor exemplo ad
 similia pertinetur ad simi
 lia pertinetur. **P**uerior. q
 uignt se fornicarijs erit neq
 pēam amaris stultor effiac
 simul. **P**ni enī sunt sensus
 carnales dū nō arubescat via
 pūs uideri hīs scāi soaos
 misere sue quor nō solū ex
 plus sed etiā p̄suasionibz et in
 risionibz trahitur ad p̄am et
 laudatur p̄am in desiderijs
 aie sue. **E**t hoc est iam quasi
 p̄cipua causa quare ita mlt
 tiplicata sunt mala in etiā
 et in religione studia spūalia
 defecerunt et ad exteriora stu
 dia et negotia secularia plu
 mi deflexerūt. sed mala cōfor
 mitas dū quilibet vult alios
 imitari sue qz nescit aliud q
 qd videt in alijs. sue nō au
 det alit vūie qm illi cū quibz
 defatur ex malo pudore tūc
 alijs videri dissimul. sue etiā
 q̄ p̄ius tepor et carnal. liber
 tas gaudet se hūc occasione et
 quāndā excusatioem apud ho
 mēs agendi quodlibz etiā si
 nō liceret. **P**s Omnes declīa
 uerūt simul inuales scā sunt

nō est qui faciat bonū non
 est usqz ad unū scā cū qui ml
 titudine postposita studet vni
 dno placere et seruire. vnā pe
 tens a dno et hanc requirens
 ut ihabitet in domo dñi inēte
 et conformitate qd solū ē nā
 cū unde prouerbū apud ho
 mēs est. **C**ō ululare lupis de
 bet qui emanet illis. **T**erū
 est corpus nō non delicate nu
 ture. **T**erū enī corpus nū q̄ et
 p̄. male. **O** dōe spinas et tri
 bulos ultra satis germūat si
 sup hoc fuerit ipignata delicia
 tanta erit spinarū densitas
 qz semen verbi virtutis in nob
 penitus suffocabit. **E**t. **Q**ui
 delicate nutrit scām suā in
 iuuetute sua postea illū sen
 tiet cōtūmācē. **B**anato. **H**uf
 at dia malicia sua scā conai
 piscencie naturali que si cepit
 accipe irritamenta ab hīs q
 p̄petuū suscepe bellū aduer
 sus eius oblectamenta fiunt
 duo contra unū et ideo p̄dita
 continēcia qz duo resistunt v
 ni scā continēcia inatā cōcu
 piscencia carni et prouocātē
 cūsa voluptas diuina vnde
 aplūs ad t̄ymothi. **V**idua que
 in delicijs viuit viuēs mortua.

est p peccatū **Exodi** Nec fuit
iniquitas sodomie fororis tue
saturitas panis et ocaū itē **E**
contrario aplūs ad corinth.
Castigo corpus meū et in sec
uitute redigo ne forte alijs
p̄dicans ipse reproby efficiar
Hoste suū armat qui carne
suā fouet delicijs ult^a n̄c̄ita
tem debite sustentationis **Ad**
autē hosti p̄stes inde tibi no
ces **Quartū** ē ocaū fugē qd̄
p̄cipuū ē aīe contrū **Mal**
tū enī maliciā docuit ociosi
tas **Querbior** In desiderijs
enī est omīs ociosus **Ocaū**
patus enī ab vno demone in
pugnat^r ociosus autē īnuīs
demonibz vastatur qz quot
cogitacōes et desideria mala
in corde versat tot ūmicōz
iacul patet **Bernard^o** **Dim**
enī tēptationū et malariū co
gitationū sentina ē iners oca
um **Sicut** p̄ rimā sentina
qua latenter intrat et crescit
donec nauis mergat^r ita cro
tio cogitacōes et concupiscēcie
multiplicant^r donec nauis
cordis eis succubens in peccō
piditecur **Vnde** et in monas
terijs cogitōnū uānū n̄ris tē
poribz pauca stabiles religio

si sunt respaū antiquoz in e
gipto. in qua q̄nqz sub vno
gubernatore simul tria uel
quīqz milia morabant^r que
te uiuentes magis qm̄ nūc
apud nos possint decē uel
paucares obedire et conuē
die gubernari qz de labore ma
nuū sustentata lata p̄cedia
et redditus amplos nō requi
rebant et erant tm̄ opando
colligentes victū quem con
sumentes. nec supflua deside
rando uel **at** adulando pro
alienoz donacione sed de pro
prij laboribz se et multos
debiles et paupes sustentabāt
et laboru manuū intenti tuo
ribus et t̄ris et varijs deside
rijs nō p̄mittebant^r intendē
nec quilibz in penā suā posu
it acquisita et daborata sed
sicut semetipōs pro cristo ab
negruent^r et alterius impe
rio subieccant ita et omīa
que habebant **Et** qz hoc nō
strepitu clamoris nec sedm̄
pprie voluntatē arbitriū age
bant sed in sūmo silencio qui
ete ad nutū abbatis et gub
natorz suoz **Vdeo** a spū deuō
nis nō solū nō impēdiebant^r

p opus instancā sed et pli
 mū pmouebant cū tamen
 pacto cotidiana statuto la
 bore opus reliquū tempus i
 lōne vel orōne solebant ex
 pendē et ideo stabiles et pfa
 in oī virtute erant. qz omē
 tempus bonis opibz et virtu
 tū studijs impendebant nich
 otiose et auiose trāsientes nec
 pro voluntate cor puentes
 sed suorū supiorū scdm regu
 las a sanctis pūbz instancā
 sancti spūs istitutas ad via
 a astupanda et virtutes v
 sitandas unde poeta Ocio
 si tollas pice cupidinis ar
 tus Nec solū vitandū est oia
 ū sed etiā ociosa **Bernardus**
 Ociosū est autē qd nullā hē
 utilitatē uel utilitatis intē
 cionē Et pro vitando ocio
 ociosa sectari ndiailū est. qd
 autē sit agendū requie de re
 medijs acadie Item in oī
 hora considēt homo qualit
 instans tpus possēt utilius
 impendē uel illud opus qd
 ei incūbit optio mō pfiere
 siue orando siue laborando
 uel refectioni corporis intente
 do uel aliud faciēdo **E** Cū

tū est exteriores sensus ab
 illatis custodie qui sunt qū
 fenestæ anime p quas more
 pāi intant quasi fur uel cor
 ruptor castitatis nrē dū nō
 custodiuntur **Dauid** nō res
 perit vxorē vrē eo qz prius
 eam concupierit. sed ideo cō
 cupiuit qz incāute respexit
Hic aiā uidit lignū quod
 eet puldruū visu aspāiqz de
 labile et concupiuit et gus
 tauit **Gregorius**. nō expēd
 intueri qd nō licet concupis
 a **Hic** aures sic manus et a
 ly sensus et uerba memb^o co
 herenda sunt ne hauriam⁹
 p ea mortiferū acē corrupta
 onis **Dina** quoqz auositate ai
 egressa est uidē mulieres re
 gionis illius corrupta ē **Ere**
Dauid meus defraudat ē
 aiāz meū i cūcti filiaz urb
 mee **Contra iob** ait **Pepe**
 gi fedus ai oculis meis ut
 ne cogitare de uirgine **Hic**
 boni religiosi recludūt se in
 cellis et monasterijs quasi
 sepulchris ne uel ipi concu
 piscant mūdū uel concupis
 cantur **Quanto** enī minus

vides uel audis que mundi
sunt tanto affectus tuus ad
ea concupiscenda frigidior
erit et minus cogitabis ea
Et conuaso quanto frigidius
cum secularibus conuersans eo
magis puluere seculi respice
tis quo insensibiliter paulatim
interius tenebescas et affectus
tuus fit aridus et mores in
suauis In molendino non
puluereulentum fieri uir pos
sibile est **E** Sextum est inte
rius repumere cogitationes pra
uas et affectiones caruales quia
isti sunt hominis domestica in
imonia quorum fraude uiribus me
tis inimicas traditur si non bene
caueatur **Sap.** Pueri enim
cogitationes sepant a deo **Stra
ti** De corde enim exiit cogi
tationes male adultera etc. huius
sunt que conuincunt hominem Nulla
exerior municio sufficiat ad
custodiendum uerbum claustra ubi
domestica perfidi fuerunt Ita
nulla custodia fornicata sine
custodia interna cogitationum
et affectionum **Pueriorum** Omni
custodia custodi et serua cor
tuum quoniam ex ipso uita procedit
Castus et honestus matronis
non praua opera. sed etiam suspec
ta susurrata fugienda sunt per

que uel temptari uel infama
ri poterit cor castitas et honestas
et maritus prouocari ut
furore et zelotipie spiritu inflama
ri **Sic** et anima religiose que est
casto desponsata per fidem et uo
tum castitatis susurrata praua
rum suggestionum non recipiat uel
retineat in corde quod dominus sem
per uincatur unde per prophetam
Usq; quo morabuntur in te co
gitationes nomine **C** Septi
mum est frequens studium orationis
et deuotionis **Sapienter** De sciam
quia aliter non possum etc. **in
n**is nisi deus det adiuuam dominum et o
ram et totis precibus meis etc.
Et ipse Nisi uero dominus custodie
rit ciuitatem frustra etc. **Et** ideo
semper est orandum quia sine ipsius
dei auxilio nichil facere possu
mus. ut uox gratie sue extinguat
in nobis ignem concupiscentie **Ipsa** e
ciam orationis uirtus quia eleuat me
te supra se ad deum. purificat e
ius affectiones. et desideria cast
tificat. et intellectum illuminat et
dei amore infundit ex quo ge
neratur quidam horror peccati et
detestatio carnalis voluptatis
et uoluntas roboratur contra
temptationes ut facilius de
uicantur **Unde** cum moyses
in monte orans manum eleua

ret ad dñm vincibat isrl
 Cū vero remittet eos et depo
 net vincibat amalech Moy
 ses est religiosus de aquis se
 culi abstractus Amalech ve
 ro temptatio carnis Manus
 moyse sunt affcus et mcoria
 qñ istas eleuamus ad deū
 hostis temptatiois succūbit.
 qñ ad terrena eas dimittim⁹
 hostis roboratur Explicat
liber primus pfectum religi
osorum Anno dñi mill^o cat
lxx^o in profesto 10. añ por
ta latina infra primā a ra

Per fratrem iohā
 ne merlen noua
 u oretur pro eo ic

[Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Excellē
tiam
viam
viam
bis de
mostro
si ligus
hoim lo
quar et
angeloz

caritate autē nō habet factus
sū velud es sonans aut gym
balū tinniens Verba sūt apli
ad corinthios p̄ma et ē sensu
quāuis loqueret linguis gen
tium om̄i sicut aplis sūt collatū
domū liguarū quo om̄i hominū
utēbatur loquelis loqueret eadē
spiritualibz linguis angelozū si
caritate dei et proximi nō haberet
tanē strepitū verborū emittere.
Caritas nāq; ē spūalis vita crea
ture rōnalis q̄deo si caret cari
tate mortua est corā deo nec ali
quid meritorie cogitāe appetē
loqui aut agē p̄t quā diu p̄ua
ē caritate nec aliquid aliud do
nū seu carisma spiritus sancti
opus bonū ex genē p̄t si ad filu
tē proficē q̄deo necessitate dig
nitatē et excellētā caritatis
volens insinuatē aplis addit.

Et si habuero propheta et noue
rum mysteria omnia et oem scien
tia et si habuero omem id ē p̄fāz
atq; certissimā fidē ut mōtes
trāsferā caritate autē nō habuero
nichil sum Et si distribuero ma
los pauperū omēs facultates me
as et si tradidero corpus meū ut
ut ardeā id ē tormētis et tūcūbz
corpus meū exponā pro defen
sione equitatis aut fidei caritate
autē nō habuero nichil ni p̄dest
Ex quibus verbis probatur qd
nullū opus misericordie v̄mo nec
mori et comburi pro fide placet
deo sine caritatis virtute v̄mo si
aliquis sine caritate morietur pro
fidei ac iusticie conseruatione et
defensione ex solo seruitūre et
naluē dampnaretur Et q̄ qm̄
necessaria q̄ salubris et q̄ p̄la
ē caritas sancta sine qua nec mi
racula nec propheta nec liberali
tas maxima nec dinorū notitia
secretorū neq; mirū compleret
deo q̄deo nequis ianē sibi met
blandiatur et fallet seipm̄ p̄ua
do p̄suadendo sibi metip̄ q̄ habeat
caritate q̄baro aplis docuit qualis
sit caritas de qua tractat et que sint
opa eis dicens Caritas p̄uens ē
benigna ē Caritas nō emulatur
id ē non iudet prosp̄ctati alteri
nō agit p̄perā id ē p̄uer se p̄dicen

to profecti salute. aut comoditate
alterius suo inflat non est ambitiosa
non querit que sua sunt: non iruitur
id est non pronocat ad uia aut ubi
aut ex signis alterius nec ex iuribus
sibi illatis non cogitat malis id est non
proponit aliam face notumēti non
gaudet super iniquitate id est de ruina
et culpa proximi non letatur. con
gaudet tunc ueritati illa quoque mul
ta caritati attribit oia inueniens suf
fert oia sustinet quia abuersa for
titer tolerat et aliorum defectus et one
ra equanimiter et compassiue sup
portat sicut horum aplius albi.
Alter alterius onera portante et sic ad
implebis lege xpi Itaque qui istas
caritatis proprietates et actiones
inuenit in se pie consistit per humiliter
que sperare quod habeat caritate por
ro qui ipatiens est et zelus habet ama
ri nec proximus suus indulget ex
corde atque fataliter iruitatur indig
natus et appetit uoluntate ex pinduc
tis apli uerbis distat quod longe
a uera et saluberrima caritate exis
tat Confirmat qui contra proximi
sua extollitur aut cupit posse se pro
pria comoda querit magis quam
dei honore et proximorum salutem
non est filius caritatis sed ferus illig
est rex super oes filios superbie Hec
de caritate pmissi ac breuiter tetagi quia
ad ea et eius pfectione ordinatur
ois professio religiosorum De qua

professione uenerabilis et deu
tati regularissimi que clausa sit
qualiter ipsa professio sit intellige
da et quoniam et qualiter transgressio
eius que in professione continet
sit mortale aut veniale peccatum
Et uniuersi ordines a sanctis pa
tribus instituti et oia euangelica
xpi consilia principaliter ordinantur
ad caritatis pfectionem

Ius precepti caritatis de
corde puro et constanti bono
et fide non factum Hec sunt uerba
apli quorum sensus est quod sincera et
feruens dilectio quia deus proximus
quod diliguntur est finalis pfectio omni
preceptorum noui ac ueteris testamēti
sed in quod xpus testatur dicitur
In his duobus caritatis preceptis
lex pendit et prophete Hinc rui
sus aut apli plenitudo legis est di
lectio Caritatis namque est uirtus di
uina ceterarum uirtutum regina impe
ratrix monix forma uita et finis
quia per caritatem maxime ac propius
sine adulgunt conformantur ad he
remque deo atque per uoluntatis consue
tutem et mentis consensum unitam
deo efficiuntur Pro ut asserit paulus
Quia adhaeret deo unius spiritus est in illo
Hinc ceterae uirtutes et actiones eius
ad caritatem et ad eius profectum ac pfer
tione potissime ordinantur Quibus
quoque monet et exortat hominem
ad caritatem et exercitia ceterarum uirtutum

tu. Hoc est ad patientiam mansue-
 tudinem et humilitatem sobrietatem con-
 stantiam pietatem iustitiam. Et etiam
 caritas conformatur voluntate hominis
 voluntati creatoris. Inquit tu et pro-
 uocant ad volendum et agendum quod
 placent deo atque ad respiciendum et
 vitandum ea que displicent ei. Hinc
 demum non solum cuncta precepta sed
 vniuersa quoque euangelium christi con-
 silia ordinantur ad cunctas perfectiones.
 Sunt autem duodecim consilia christi
 in euangelio scripta que dicuntur co-
 silia. qui quatuor prima facie non
 tenemur ad ea in per eorum imple-
 one peruenit homo expediam atque rele-
 uis ad cunctas et ceterarum virtu-
 tum perfectionem beatitudinem eternam
 mouent nihilque et auferunt impedime-
 ta spiritualis profectus. Quis sunt in
 prima spiritualis profectus. Quis
 perfectionis impedimentum. quorum primum
 est diuitiarum et proprietatum rerum posses-
 sio. Secundum vero carnalis voluptas
 et sensualis affectio. Tertium autem
 est proprie voluptatis libertas. Do-
 mus ut ille christus virtus et sapientia
 cuius dei patris contra heretiam impe-
 dimentum contulit tria principalia co-
 silia. Primum est delictio omnium ter-
 renarum diuitiarum proprietatumque rerum.
 Unde dixit saluator si vis perfectus
 esse vade et vende omnia que habes
 et da pauperibus et sequere me. In
 hoc consilio fundatur votum pau-
 pertatis. Secundum consilium est

delictio uxoris et parentis ac omni-
 cognatorum. Unde locutus est christus qui
 non odit patrem suum et matrem et
 uxorem et fratres et sorores non potest
 esse discipulus. Hinc etiam obierunt sunt
 non quod ad eorum naturam aut personam
 sed inquantum a spiritali profectu
 impediunt seu ut sanctus ait gre-
 gorius inquantum inderunt nobis
 obstant. Et in hoc consilio fun-
 datur votum perpetue

Handwritten text in a medieval script, likely Latin or German, appearing as a mirror image. The text is very faint and difficult to decipher, but it seems to form a continuous paragraph across approximately 15 lines.

A large block of extremely faint, illegible handwritten text, appearing as a mirror image. The characters are barely visible against the background of the parchment, suggesting the text is bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a medieval script, likely Latin or German, appearing as a mirror image. The text is very faint and difficult to decipher, but it seems to form a continuous paragraph across approximately 15 lines.

A block of illegible handwritten text, appearing as a mirror image, located at the bottom of the page. The text is completely unreadable due to its faintness and orientation.

Inapit liber secundus p
festinum religiosorum

Difectus religiosorum septem pro-
cessibus distinguitur. licet non ab om-
nibus attingantur. Primus est in feruore

nouaatus quo conuersus in quo-
dam impetu bone voluntatis
calet ad omnia patris in quibus
se credit deo placere. siue et
magna peccatorum contritione
et dolore. siue et desiderio
satisfaciendi deo. siue reu-
perandi amissi temporis et
negligentiam peccati. Si-
cut viator qui diu in ma-
ne dormiens postea cum
festinatione et impetu la-
borat tempore neglectum cur-
rendo compensare et soci-
os qui se precesserunt inse-
quens inuenire.

Secundus processus est
in labore corporalis
exercitationis. quia sicut au-
paupe nondum inuenire vale-
at pacifica munera que in opus
suarum domino offerat. facit ta-
men que per pilos caruam et
arictum pelles offerens. exhi-
bens corpus suum hostiam viuam
tem sanctam deo placentem. licet

quique nimis robabile sit eius
obsequium per indiscretam corpo-
ris castigationem qua corpus
destruitur et vires deficiunt
et sensus amittitur et spiritus
extinguitur et totum profectus
spiritualis dissipatur. **V**en-
ticia. In omni oblatione tua of-
fers sal. scilicet discretionis ut ne
ad dexteram per nimium laborem
nec ad sinistram per nimium
tempore a via regia decimes
tua enim est mortalitas et non
potest deficere et ideo corpus
corruptibile et vas fictile non
potest equaliter contendere cum
ea currendo et tamen ferre labo-
ris quantum illa potest capere fer-
uore voluntatis. **E**brus qui
agitat equum in quo sedet et
leniter non considerans quod
cum ipse est uice uino illud
eius uide animal non sciatur
sit feno et ita dum supra
posse laborare cogitur sub-
cessore cadens. tardius cum
ad locum quo tendit peruenire
facit. **Q**uod si morosus cursu-
taret. sic carne restringere
debemus non extinguere
reprimere non opprimere.
Non rationabile sit obsequium
vrum. **G**losa. cum dis-
cretione ne cum qui dmi-
nus aut nimis. **O** fiat si ai-
tancia corpora vestra casti-

getis ut non ne defectu co
gantur dissolui sed vicis
mon **D**oportet carne resti
gere non extinguere. et
primere non opprimere ut
seruat ne lasauat. anal
lectur ne dicitur. Terra ferti
lis si diu inculta fuerit su
uescit. si nimis cogitur
fructificare fit macra. si
mediu tenetur fertilis pfe
uerit. Sic et de agro cor
poris est agendum. ut nec
de nimis otio uel deliciis
lasciuat nec media uel la
bore deficiat **C**orporalis
exercitatio in duobus con
sistit. in suberactione de
lectabiliu scdm carne et in
assuesatione aspiratu et
labor **A**b hac lege infirmi
sunt excepti. quia eos nec
suauia delectant p ama
ritudine doloris. et ipsa
infirmitas acerbior e eis
q labores sanor et valido
ru **V**aleat autem corporis af
flictio ad pccoz purgatio
ne. ad uiaoz repssionem
ad augmentu uirtutis.
ad spualis consolacionis
expressione. sicut in torcu
lari uinu exprimit. ad pri
mi edificacione et meritu
glorie

Actus e in spiritualis

consolacionis infusione. q
deus cu sit benignus e lar
gus. imminuat hoem qui
fideliter offert ei totu quod
habet et p r voluntatis fer
uore et corpis seruitutem.
Vera autem consolacio spual
consistit in duobus in nalu
aie potentiaz decoracione. et
carne ad spm queta con
cordacione **T**unc eni homo
uere spualis est. cu sps totus
est ad deu erectus et a coordi
tus et deo plenus. et corpus
spu non resistit in his q dei
sunt. sed pro modo suo pmp
spiritu stampat. nec conat
piscendo mala nec horrendo
dura uel fastidendo bona.
Potentiae aie in quibus yma
ginem sume trinitatis pre
fert sunt tres **R**atio. volun
tas. memoria. que tu in se
ipsis manes sunt et uiaoz
bonis et indigent omnia
repli ab i et de i. qui fecit e
as hoc est a deo **R**atio illuina
tur ad cognicionem ueri **V**
oluntas accenditur ad amo
rem boni **M**emoria tum
quillatur ad fricendu et i
herendo uero bono **N**ulla sta
tu ual ce ul pfa si alye **S**
ratio non uideret voluntas
non amaret. quia nec fa
ret quid eet amadu. si no

32
amaret non delatetur in
bono Item si nō memoraret
bonū quō posset agnoscere et
illud amare. **S**ūmū autē
bonū est deus. et id eadē sū
me vix. quia ab ipso sūnt
grā. ut sint et ut bona sint
Sicut deus machinā huius
mundi ex nichilo creavit
Postea distinxit et ornauit
ita et hominē primo forē sēdm
corpus in vitro. dem auiam
rationalē infundit dem p
materialia creatū intellāis
sēdm actionē q̄rit et volūnt
mouet et memoriā viget q̄
requirēs ornati sibi compe
tente hōis ornatus ē luci
da intelligētia de deo. et de
his que de deo sunt et ad deū
educat. ut intellāis sacre
scripturē. et ratiōēs fidei et o
perū dei. et intelligere quid
sit bñplacitū deo. et mē vir
tutes et vicia discernere et
naturas eorū cognoscere. et
remedia vicioꝝ et vias vir
tutū In opibus dei amari
ri potentiam sapiām et ho
mitatē ipūis Et breuē dicē
do ornatus ratiōis sunt sci
p̄tia et sc̄ia que de deo sunt
Denac volutatis sūt sc̄a af
fectō et deuocō ad deū. fer
uor fidei fiducia sp̄i dulcedō
caritatis et bone voluntatē

alacritas spes de immissione
peccatorū. deuocō cura xp̄i
humanitatē et passionem
nec nō aī eius diuinitatē
et desiderū regnū celestis et
confidētia de exauditiōe o
ratiōis et affectūs dñe fa
liantatis et similia que af
ficiūt hominē ad deū et arno
rē virtutū et ad odiū vicioꝝ
et dilcōnem proximorū et ad
studia bonorū opū **E** Orna
tus memoriē est sacratariū
copia cogitaciōnū et affluen
tia vtiliū meditaciōnū et
stabilis memoriā dei et ex
clusio euāgaciōis mentis
et iniquilla adhesio dei. A cor
poraliū ymaginaciōnū reſſ
sio et p̄fā obliuio om̄iū mū
danorū et om̄is sp̄is cō am
deo **E** Orna vero corpus do
tū est ad seruendū sp̄m. dñi
ei obedire sicut dñō in oībus
et non recalcitrare innumera
re sicut contumax seruus
vel piger **E** Et sp̄is sicut
prudens dñs dñi ex p̄uidere si
cut seruo in tribus ut opet
vuliter ne eas torpeat ut
castigetur discrete si in aliq̄
offendat ut tempore suspen
detur ne lasciuat vel defici
at sub onere **Q**uanto plus
quisq̄ sēdm has regulas or
dnatus ē. tanto sp̄ialior ē

Ista hęc. est spiritualibus cō-
solacionibus foueri. nā alie
consolaciōes. sicut nō nātūe
sunt saluti sic eam suspē-
te sunt et sepe false et fictę et
deceptorie. ut visiones et re-
uelaciones pphęe sensua-
les oblectacionenes mira-
culoz opaciones maxime
modernis temporibus licet
quāq; rēpantur verę sed in
paucis. **Datur** autē spūalis
consolacio nouis religiosis
quāq; ut videant quā lar-
ge deus remunerat sibi ser-
uientes et qđ bonū est serui-
re tam dulci dño. **Item** ad
consolacionem fidei ad ro-
bur spū ad caritatis atten-
sionem ad desiderij inflam-
macionē ad erudicionem ut
videant quo pğendū sit. si-
cut in tenebris lumen on-
ditur ut videatur quo sit
eundū et ubi cauendū. **Itē**
ad muniendū contra fu-
turas temptaciones

Quartus status ē tem-
ptacionis et pugne
et tribulacionis quibus p-
batur homo ut purgatur
et exercitatur. eruditura
humiliatur. **Ad thymoti**
Qui certat in agone non
coronabitur nisi legitime
certauerit. **Quidē** dñi

durare dē solet pbare si
durabile sit. et omne no-
bile et carū pbatur si va-
leat sicut debet. ita virtus
hominis boni que nobi-
lissima est et que impetu-
um durare debet in tpe
temptacionis pbatur si cō-
stans sit. et deus pbat a-
micos suos aduersitate si
fideliter in ipso pseruerent
Celestias **Vasa** figuli
pbat fornar. et iustos ho-
mines temptacio tribulaciōis
Chobie. quia acceptus ab
deo necesse erat ut tempta-
cio pbaret e. **Purgatur** eam
homo a peccatis p tribulaci-
onem temptacionis. ut dig-
nus fiat glorie celestis itō-
tu aiaoz ne post mortem i-
digneat grāuz et duratus
purgari. **Purgatur** eam
ut maioris gracie capax
fiat sicut vitru obscurū
tergitur ut lūis amplius
sit capax. **Exercitatur** eam
ut agilioz et p̄cipioz fiat
ad opa iusticie et virtutū
exerciticia. quia in statu cō-
solacionis sola quies ment-
tur ei sufficere ad summam
pfectionem. que ideo ei ad-
tempus subijū vt discat i-
alijs virtutum suoz q̄ter

ceri. Sicut enim mercator
 non in vno foro vel apote
 ca oia simul inuenit que de
 siderat. sed in diuersis diu
 isa. Ita religiosus non tñ
 in quiete deuotionis et dul
 cedine consolatiois spūalis
 sed etiā in labore certaminis
 et exercitio bone actionis
 de quere studiu p̄fōnis et
 merendi occasionem. **Ad ph**
lipen Scio et habundare
 et penuriam pati. ubiq et in
 omnibus institutus sum
Corinthi Parua iusticie q
 detur et a sinistris. Erudit
 etiam homo temptacionib⁹
 quando dicit que sit utilis
 temptacionis et p̄fōis et ab
 pueniens quia ex hoc lau
 or fit a temptatio. cum in
 telligit quare sic de p̄misat
 et quis accrescat. **Ad corinthi**
 fidelis autem deus qui non
 patietur vos temptari sup
 id quod potestis sed faciet cu
 temptacione et puenit ut
 possitis sustinere. Erudiat
 etiam q non tñ imitatur et
 perueniens consolacionū sed
 fiducia ad deum uel fidei certi
 tudini sicut quidam rudes i
 uia dei qui statim cu subtra
 hi sibi sentiat consolacionis
 experientiam a se conuulit ac
 dentes deum a se esse auersu.

p̄ gratiam. vel etiam in fide ti
 tillare incipit an vera sint
 que de deo senserit. Vult autē
 dñs erudiri nos p̄ subtrahio
 nem consolacionis et imitatio
 nem scripturę et fidei potius
 qm̄ ure qualicūq̄ experien
 tie quia fides non haberet mi
 tum. si in sola experientia con
 sisset. et spes que iam tenet
 experientia spes nō eēt. **P** p̄a
 eniam autē et consolacio
 scripturę potius q̄ p̄ experi
 entia spē hēam⁹ credentes nū
 q̄ deum auerit a nobis p̄ gra
 tiam q̄ diu voluntas a deo
 non est auersa p̄ consensum
 pati uel torporem negligē
 tie. **Ps** **Etiam si occiderit anā**
 dista iusticiā testimonia tua
 et veritatem tuā nimis hec
 sunt vera testimonia gr̄a
 e dei. Iusticia in voluntate
 et opacione. et veritas dei se
 cundū promissiones sacre
 scripture. que p̄mittit nob
 vitam eternam si mandā
 eius obseruemus. **Iob** **Etā**
 si occiderit me. in ipso spera
 bo. **N**oli ergo diffidere cu con
 solacio interne dulcedinis ē
 subtrahitur quasi deus dere
 linquent te et bona opem
 tua accepta non sint ei. sed
 recurre ad illa vera testimo
 nia et consolare in ipsis.

ut confidat in veritate dei q̄
dum tu non discedis ab eo p̄
consensu p̄uariatōnis mā
datoꝝ eius q̄ ipse non dereli
quet te p̄ p̄uariatōnem suam
Non enī nos elegim⁹ eū. sed
ipse elegit nos et prius di
lerit nos et nō deserit se non
deserentes qui etiam diligit
nos nondū existentes uel e
tiam resistentes ei p̄ peccatū.
Vnde dilexit nos et elegit nos
nō p̄pter nos sed p̄ seipm̄ et
sola bonitate sua. p̄ hoc eti
am seruabit nos. Humili
at etiā nos deus p̄ temptatō
nū tribulatiōnes ut cog
noscamus q̄d sumus et no
bis. ne extollamur ī eo. q̄ a
deo accepimus uel accepisse pu
tamus. **Ecclesiastes** In igne
p̄batur argentū et aurum
in camino. hōēs uero recepti
biles deo in camino humili
atiōnis. q̄q̄ scōrie uel falsi
tatis intus latent ignis
temptatiōnis p̄dit. De ip̄
etiam bonis humiliamur
videntes q̄ nū non sumus
sed dea. Qui q̄n et quantū
uoluit dedit nobis ex gr̄a
a sua non ex meritis n̄is.
Si consolatio spiritual̄
hominū non subtrahatur.
aliquū nimis extolleretur.
et gr̄am p̄deret et p̄ret. **S**

trahit⁹ ergo ei ne amittat
p̄dit ne p̄dat. sicut pater
puulo suo n̄imos negat ne
illos ludendo p̄dat donec pro
ficiat in prudentia. et sciat
p̄uide seruare. Vidimus q̄
dam pueros gr̄aciosos n̄is
sibi inde placere. et gloriā
humana quiete. et tandem
euamēnit et coram deo et
hominibus viluerūt. **Ecclesiastes**
Qui delicate nutrit seruu
sum ab adoleſcentia. postea
q̄ senacet illū contumacem
Benign⁹ de cur⁹ delicate sunt
esse cum filijs hōim. Libent
imptantur has delicias ser
uis suis fidelibus. ab adoleſ
centia sua. a nouitate con
uersionis. sed heu postea
quosdam eorū sentit contu
macēs. q̄n ex consolatiōne
spirituali elati ceteros des
piciunt. et in temptatiōnē
uersi dum famā laudis de
siderant iactantiae uicio
depiū et p̄pocrite fiunt et
dū meliores laborant uita
ri laborant q̄ sunt. deo se
opponūt. gl̄a deo tenē si
bi p̄suprantes. **D**ominus
autem dñs sciens q̄ uultus
sit homī temptatiō et tri
bulatiō. prius ordit ei con
solatiōnes dulcedinis qui
bus postmodū in tempta

atione confortetur ne deficiat et allucinetur ut semp ad eas desisteret redire et non desistat eas requirit. donec de uno recuperet quod amisit

Sic laborantibus in vinea prius copiosa patitur refectio ne in labore deficiat **Sic** columbe longius emittente prius nutriuntur tritico et melle ut quātūq; longe esse fuerint semp illuc redire dat ubi delicate se pascat et monuerit **Sic** petrus prius in monte excelsum seorsum duatur ubi **ob** gloriam transfigurationis crista viderat.

ut postea sathana expectatus ut carberet in temptatione recoleret priorē dulcedinem quā exptus erat et rediret ad dnm que tam amabilem sentit. ne deficiens et deficiens desperaret **Sic** filius isrl prius manna in deserto datur et postea longo itinere et certamine fatigantur **Et** **In** diem maloz nō imemor sic bonū

De speciebus temptationū

Ultre autem sunt temptationū spes. vna est subtrahio et mo pia deuotio dnis ad deū. hec est quasi aditus aliam temptationum quia si consolatio deuotionis addeat. alie temptationes si

ne ista nullā vel mīōrem virtutem haberent. cum ista deuotio sit quasi domus refugij ab omni tribulacōe

Pō Dñs michi adiutor est. et ego despiciā inimicos meos

Item si consistam aduersū aduersum me castrū nō tūc

Subtrahio ergo tam singulari refugio. homo quodam modo terminis expositus est hostibus temptationū. et iō pauidus efficit et pusillanimitas nō fidei et spei firmitate se munit. et pacā et humilitate se defendat. que tūc manū me habet locū eritendi se et magnā gloriā p̄mēndi fides autē p̄batur si credit veritē. que iam desit p̄ gustū dulcedinis expti. dulcia nimis se oīa que de deo credimus. sed gustus eoz ideo subtrahitur bonis. ut fides magis imitat auctoritati scripture. q̄ exptie ac p̄ue. et magis ex hoc merito sit **S**pes autē p̄bat si consistat vel confidat deū sibi eē p̄pitiū. etiā dum flagellat. et ita studiose studeat ei seruire et placē in omib; ac si sentiat videat eū sibi eē placatū. unde abrahā laudatur qui contra spem ī spē credidit dñe p̄missioni et non hesitauit diffidentia eoz

tissime faciens quia quocumque
punit deus. potens est et fa-
cere **Paciã** probatur si nõ in-
muret contra deũ quasi ex
sua duricia hocẽm tribulet et
desoletur et si longanimiter
sustineat beneplacitũ dei et
non deficiat in aduersis **Hu-**
militas probatur si cogit
se digne puniri. quasi qui
indignus consolacione spũ-
ali. et si iustificet deũ quous-
te iudicauerit reũ puniẽdo
et ingratũ pũctio beneficia
interne consolacionis **Time-**
bet nobis deus placere et em-
tebemus eũ diligere quãto
nos punit si autem nos con-
solatur. quia tã pia intena-
one nos punit ut purget
sicut quando blanditur ut
consoletur **Hebre** Quis enim
filius quẽ nõ corrumpit pater **Ap-**
Ego quos amo tempto et casti-
go

Quidã enim temptantur ex dif-
ficultate bene opandi et
hũc aliquã bonã voluntatẽ
sed nõ fortẽ et difficultate
obstaculũ inueniunt quasi qui
genuc sapũ leuare **quẽ** vo-
lunt et inde affliguntur tam
ex remorsu conscientie que ac-
cusat torpore quẽ ex dolore tardi-
pfectus et desiderio vite sciẽtis
Quidã enim uellent habere bo-

na opa et non valent ad ea
crequenda seipos vincere **Iur-**
illud apli. uelle nudũ adias
pfficere autẽ nõ inuenio **Alij**
vero possent sed ita uidentur
eis ardua et pua quẽ diffidũt
ea placere deo uel aliam me-
riti fore. et sic utrobique neg-
lecti sunt et madũt in quã-
dam tristitiã **Sic** dicit de tri-
libus dicit **Bernardus** Sũt
qui in studijs spiritualibus
fatigati et uersi in torporem
ambulant tristes in uias
dñi dies longos querunt eam
et noctes. frequenter minu-
rent. arduo corde ad quilibet
inuita accedunt **Quidã** enim
horror eos terret cũ cogitant
de profectu spũali. quasi di-
cant apud se bona esse victori-
ã. sed dum est pugna **Dulce**
pũctũ sed labor mendi gũs
Sic exploratores missi in ter-
ram pmissiois reuersi quẽ
debant ubertate terre osten-
sis fructibus sed inueniunt plũ-
p difficultate expugnacionis
hostiũ. et peritiam inha-
bitancũ **Ita** religiosi quidã
explorantes terrã p scripturas
magna gaudia celi pducunt
sed pugnas temptacionũ et
labores spiritualiũ exercitiũ
ita exhorrent quẽ poanis in de-
serto mori uolunt quẽ in uento

a in terram pmissiois. h^{ic}
 est magis voluit ope i quo
 tam medio statu manere ne
 seculari vitam et spūalem
 quasi inter egyptū et terram
 pmissiois in deserto ante con
 uersationis q̄ p laborem et tri
 bulaciones puenire ad grām p
 fectionis Gigantes etiā tre
 munt et timēt quasi mon
 strū enathim. cū magnos scō
 rum virtutes considerant et
 p̄p̄ia p̄uitate diffidentes il
 lox p̄fectionē attinge nō ex
 hūilitate sed ex p̄uiditate
 desp̄ant causantes et mur
 murantes conē dñm q̄ tam
 diuā seruiciā ab hoc requi
 rit. sicut illi qui educti sūt
 de egypto ad tales miseras
 tollerandas. Inde etiā tā p̄u
 a ad p̄fectionē pueniūt. et
 de omnibus sup̄ ad pugnam
 mīatis. tū duo terram pro
 missionis itauerūt. quia
 soli illi p̄fecti sūt inter reli
 giosos qui et in pugna tēp̄
 tationis et in exercitio virtutis
 infatigabiliter constantes fu
 erunt i pugna resistendo ma
 lis i exercitio insistendo bonis
 in finem

Et hoc sequitur alia tēp̄
 tatio fastidii. q̄ fastid
 hoc in facere bonū tēdet cū
 orare legere meditari non

inuenit. tēdet enī audire bonū
 uel loqui uel opari uel iter
 eē diuis. etiā que sine fru
 labore face possit. Et hoc
 in quia cū ad magna p̄uā
 re diffidit uirtutū p̄uā
 etiam se i mīoribus exercere
 fastidit. Et q̄ hec temptatio
 ex p̄uon oratur ostenditur
 quia statim post murmur po
 puli pro labore. requiritur
 murmur pro fastidio mā
 ne. q̄ sicut spūalis refectio
 alimentū. sicut sicut uerba
 sacre scripture et bona opa
 que pasūt aīam et refici
 ut consaam. de hoc p̄p̄ia
 dicit oēm esā ab homināta
 est aīa eor et appinquaue
 runt usq̄ ad portas mortis
 Ad duo autē tēdit ista tēp̄
 tatio aut ad exteriores conso
 lacūculas et seculares leu
 tates ut qui nō habet in spi
 ritualibus delectationē salū
 in carnalibus querit et se
 cularibus nugis quibus
 consolatur a fastidio quo
 ueratur. sic et illi qui man
 na nauiscent. carnes conui
 piscant et pepones et por
 ros cō. v. carnalia et terrena
 gaudia et sollicitudines et
 teronū negotiorū que sua
 acedime quasi porri fasti
 dientem gustū mutando

dilectant. sed postea consuetam
amantatam ad fletum compellunt
aut ad nimiam tristitiam tunc
hec temptatio fastidii dum non
habet in spiritualibus delecta-
tione. et in carnalibus consola-
ri renuit et sic usque iucies
refugium. magno mercede consu-
mitur. Solum ergo restat ut
instanter clament ad dominum
cum tribulantur ut de necessitatibus
suis liberentur et sacrificia
sacrificium laudis et annuntiet
opera eius in exultatione re-
colunt beneficia dei ut et il-
lus ad laudem eius in exultatio-
ne spiritus provocentur.

Quod si statim non suc-
cesserit sequitur illa tem-
ptatio. quae impatentia contra
deum. quae tam diuina et im-
miserans sit tribulatio. quae
tam peris in dando egens gra-
tiam. et tam acrie petenti
et tam impotente pulsanti.
Et hec temptatio quae tam
valida est. quae quasi insanit
homo et palpitat ex rehem-
ti mercede. quia ibi non iucient
solacium quod deberet ei esse
unicum refugium. si in oratione
et intenta supplicatione cum
dominus dicat ois qui querit in-
uenit. **Job xxxi.** Clamo ad te
et non exaudies me. sto et
non respicias me. mutatus

es michi in auidelē et in
duricia manus tue aduer-
saris michi **psal.** Multitudo
viscerum tuorum et miseri-
cordiam tuam super me conti-
nuerunt se et **Abacuc.** **Ps.**
quos domine clamabo et non ex-
audies voca semper in pacem
et non saluabis. **Ps.** **Ps.** quos
domine obliuiscis me re. **Item**
erurge quare obdormis domine
Item illud nimirum filiorum israhel
Est ne deus in nobis an non
hec omnia illius temptacionis
anxietate exprimit que non va-
let melius superari nisi pacien-
ter tollerando et humiliter exspe-
tando donec nobis benignita-
tis sue vultum dignetur ostendere
et manu largitatis apere ut
caelum quod est super nos quasi onus
im sentiat stillas gratiae no-
bis istuat et terra cordis nostri quae
si ferrea emollita pluuio be-
nignitatis domini det fructum suum
et affectus proos et desideria
tenocionis

Illa autem temptatio ma-
gis periculosa est quam minus mo-
lestasentitur quando ex lon-
go usu gratiae subtrahacionis
tenocionis et post multa ac-
ta desideria et labores per reu-
perandi gratia. homo qua-
si lassus remittit animam ab in-
tenacione querendi et sub colo-

re pacie desine oculos anol
 lex ad opes quas hic se posse
 no vider et indignati huius
 ante cogitat se fore indig
 talis gracie quia forsita ali
 ud et illo pordinauit dñs. ut
 ad exteriora conuersus mil
 tis pfit et ideo ab interiorib
 sic repulsus vult ead sub
 discaionis vel amic demaps
 pceire sibi ne corp⁹ minus debi
 liter vltapue irrecipabilie
 cestruatur Et incipit rnis
 sice in studio orationis et
 ad confabulaciones pma
 or. ad euagandū pacior. ad
 corpus amoda studiosior. ad
 ianes iocob pmaor. ad exte
 nores occupaciones sub spe
 redimendi tps valiter Volū
 tarus et intentus Et ita
 paulatī subtrahitur a pmo
 feruore. et desiderū pfiacdi
 refrigesat. et studiu lāgues
 at. et subintrant affectioēs
 religiosam femiarū et visi
 maones eam et omnibus a
 his extractis solū remanet
 ei ad solacū debile qd adhuc
 sit loqui de spū. p quod uel
 seipm pferit multis ierpe
 talū expenancā spūalū
 uel acquirit sibi nomen a
 pud religiosas femas que
 habitant eū loqui ex cord
 habundantia et ē bonum

instructore vite spūalis et
 tenocioms vitie In huius
 temptacionis tempestate
 plim defluctat et pauca e
 nauigant. quos nec amo
 rei affiat. nec desiderū vite
 celestis trahit. nec timor
 rei stimulat nec feruor pro
 faciendi urget remissi i omi
 bus et si qua bona vident
 facere ex usu quodā uel ex pu
 tore humano faciūt uel ex ti
 moe ne detraus eis aliq dā
 gat Vnde qui hoc supare
 cesitent oportet ut vni si
 bimet faciat tam cordi q
 corpi sicut pigri animal qd
 calcariibus tunditur fla
 gellis agitur Hic quidā thū
 tur ipetu feruoris ad bonū
 Dicit igitur illi indigene
 freno quo ad bonū retinē
 tur ne papitentur Ita a
 li indigent flagello impel
 lente quo ad bonū quasi co
 acte manentur Misericors
 autē deus quo difficilior quis
 in temptacionis pugna c
 tauerit eo maioris pfectio
 nis ei grātam retribuet i
 pna et maioris glorie pre
 miū in futuro Sunt alie
 plime temptacionū spēs
 quarū naturas origines
 et causas psequi longū est
 Si enī nullus medicor oēs

morborum coram varietates
et dolores plene possit cog
noscere quod minus spua
les morbos temptationum
et passionum que subalios
sunt valet aliquis plene
discernere nisi spiritu sancto
plenissime illustratus

Acerbissime tamen tempta
ciones vitentur esse hesitatio
in fide catholica et respectio
o te dei misericordia et spiritus blasphemie
conteritum et sanctos. et
temptatio sibi metum uacendi
manus et se puniendi et quod
dam proleptas querulose co
suetudine medicinale consi
lium non admittens Qui
istis temptationibus uin
catur fortiter a diabolo pos
sidentur *De remedijs de quas*

Quintales in temptacione
Ista maxime valent in
medicamentum ut consolentur
quod non timeat illas tempta
ciones quasi nocivas quia
magis proficiunt ad meri
tum patienti quam ad detrimendum
Secundo quod patienter tolli
tur sicut si sathanas aliquid
visibiliter uel sensibiliter
tribularet Tertio quod non que
tur nec irascendo eis resis
tatur. quia ex hoc magis quam
si confirmate inflamarentur
sed ad alia tractanda con

uertat se homo quibus ab
tractus a se obliuiscatur
passionis sue sicut coram pas
sioni laborans si habet quod
occupatus obliuiscatur sui
laudum manum torquet Quare
tamen ut orationibus suis et
aliorum bonorum hominum diuine mi
sericordie remedium imploret

De grauissima temptatione

Conauissima tempta
tio autem qua omnes in hoc
mundo magno et spaciose quod
sanus potest ad omnia uiciorum con
flictum referri in qua sepe pro
clutur quasi submersi
di et iterum resumptis uerbis
subleuamur quasi demeriti
ab eorum impugnatione secu
ri De qua dicitur qui desce
dunt mare in nauibus et
mare est uiciorum profundum
Naves religiones quibus
euangeltur a seculi uicibus
Pelle maris temptationes
uiciorum ubi uident nauigan
tes opera domini et mirabilia eius
in profundo quando conside
runt quanta potentia et pro
bitate custodit certantes a
fluctibus peccatorum et quan
ta sapientie ratione punit
et eos tribulati et dat eis
uictoria per uaria consilia et
remedia uiciorum *Ecclesiastes*
Qui non est temptatus quod

lia sat et qui non est temptat⁹
 pauca cognoscit vir in m
 multas experis multa cogita
 bit. et qui multa didicit enar
 rabit intellam Ascendit us
 q ad celos p fiducia securita
 tem et rursus descendunt
 usq ad abyssos p amore sic
 ambulandi in temptacione
 uel ascendunt usq ad celos
 aspiciendo diue pietatis
 auxiliu. et descendunt usq ad
 abyssos intuido pue fru
 gilitatis defectu **de utilitate**
subtractionis solacionis spual

Quia aute dicimus in
 subtractione solacio
 nis interne. s. de minimis be
 neficis graas agere. et
 minias quaslibz culpas et
 negligencias timere et caue
 re et minima queq aduersa dis
 cere patienter tollemur De
 opulenta mensa multe
 mice pmo aliqua frustra
 cadunt qnq uel p nichilo
 reputate pduntur Sicut
 homo qnq plima benefi
 cia dei sine debita graar
 acione pra plimas gra
 cias negligit ope excutere
 plima pua reputat que
 magna sunt. plima nec
 agnoscat Sed hmo omibz
 subtractis sicut vir uices
 paupertatem sua recolit q

pius habuit et potius q
 iam non habet. et sicut
 mendicis famelicis mo
 dicam bucellam gustat
 accipet et studioso colligit
 qui prius felicitate ferula
 ppendit Colligite frag
 menta etc Beneficia dei no res capi reco
 bilia et paosa sunt et dig gere q pu ne
 mitate tantis et affectu colligee ptenue
 bernitatis et caritatis quo lia scie
 dat. qui eam si pua taret
 gratia ee debent Item ex
 preciositate et utilitate do
 mi na quid nobilius fru
 teti que nob dar. Quid uti
 lius eo quo transformam⁹
 in deum et deificamur et be
 atificamur et heredes regni ei
 efficiamur. Per mare et pao
 siora nobis pmissa tonant
 ut p hec efficiamur diue cosor
 tes nati Item ex utilitate
 eius auditur Quid eni do
 cu luto. luti sumus uile. in
 ciosi. patres ingrati topes
 omni boni. miser et mor
 tis rei et deus memor esse
 nri dignatur Si rex dignare
 tur paupis tantu habere
 memoriam ead si modica
 daret. hoc ipsi paupci mig
 nu uideri debet Quid est
 homo q memor es eius re
 ayimas etiam culpas caue
 re docemur. quia timedu

Item

est nobis ne forte ex culpis
nris et ingratitudine. gra-
tia sit nobis subtrahata ut car-
cupemus cauendo negligen-
cias quas admissimus in ta-
ta libertate. **Uerbiu** Qui
sunt modica paulatim tradit
Augustinus **V**icisti grandia
caue ne obuiaris arena. **U**
uerbiu Qui timet dnm
nichil negligit. **E**x minus
guttis multiplicatis. iun-
taones aquarum sunt. que
causa magna est quibus mem-
ta subiuunt per modica riar
aqua latenter in nauem infu-
it donec submergitur. **M**
ma causa aduersa tollerare
assuescamus. quia mara
non superat qui miora supra
re non disat. **M**ulti optant
per christo mori. qui per aristo-
ba leuia noluit pati. **S**ed
que terret sonitus foli uo-
lantis quo sustineret ictu
gladii terribiliter vibran-
tis. **D**iscamus ergo oia per-
tata per posse cauere et per hinc
que amissimus oia aduer-
sa humiliter pati. et omnibus
beneficiis dei debita conside-
ratione cum gratiarum actioe
exhibere semp. et gratiam
dei non in uacuu recipere et
digni eramus ut gratia no-
bis subtrahata et augmēta

reddatur et ad magnū pfectum
virtutis puenire merea-
mur. **T**emptatio quantum
ad pntem materiam dicitur per q
liber motus uel affectus uel sen-
sus a vero bono retrahens fit
autem hoc tribus modis. aut
allucinato per delectabilia. aut
terrendo per conira et aspecta. aut
reapendo per falsa et ueri silia
et sic tres vias que corrupuntur
tur. **C**oncupiscentia per delecta-
bilia. carnis et oculis et cordi-
t per voluptates diuicias et ho-
nores mundanos. **I**nsatiatio per
timores varios debilitatur
resistendo magis et insistendo
virtutibus. **N**on abilitas con-
tur ut bonū malū iudicet
et malū bonū. etiam lucem
veritatis ponat tenebras. et
tenebras falsitatis ponat et
lucem. **P**er **C**oncupiscentiam
sicut aqua lura turbata et
imūditata turbat me vir-
tus mea q debui uero bono
ueneriter et tenaciter ibere
et lumē oculor meor et ipm
non est meū quo uerū a fal-
so discernere debui. **C**oncupis-
cibilitas dupliciter tempta-
tur. quia delectatio spiritua-
lis ei subtrahatur. et mte de-
solatur. et carnalis concu-
piscencia ei ingeritur et m-
te sedatur. **I**nsatiabilitas di-

dum infirmatur ad bonū
 et p̄dūus est ad malū. **Na-**
 onabilitas dupl̄s quia in-
 telligit bonū et non agnos-
 cit q̄ bonū sit et sub specie
 v̄ni a falsitate deludatur. **Dy-**
 aboliū suggerit interius
 aiē puā consilia. **Mundus**
 exterius ingerit materiā
 concupiscibilem. **Caro** delicia
 tur mens recipit et consen-
 tit temptacioni et non re-
 pugnat. **De pugna fuga q̄**
lucare et p̄iculo temptacionū

Queri autem valius sit
 habere temptaciones
 vel carere solus rei erit p̄-
 bat quia habere eas et vir-
 lict resistere magne virtu-
 tis est. **Supasse** vero et tū-
 phasse de ip̄s̄ gloriosum est.
Carere autem eius modus
 et sc̄arue. succumbē p̄iculo
 sum. **Appetere** eas et se se inge-
 rere incauti maxime infir-
 mus et un̄p̄fectis. **Exeratac-**
 se tamē ad pugna sponci-
 neam contra spiritalia vi-
 cia contra iram et iudiciam
 et vanā gloriā. **Aliquā-**
 do v̄nate est ut qui inter il-
 los morari eligit qui cū p̄-
 sequitur et offendunt ut
 sic distat paciēciam et qui
 sub discreto ingro v̄nuit qui
 in omnibus frangit aus ve-

luntatem ut sic assuescat
 humiliter eē obediens et
 p̄mptē et sic de ceteris. **S** v̄n-
 is spiritualibus expugnā-
 dis. **De carnalibus** autem
 viciis hoc p̄iculosum et mil-
 tum ē. sed fugiente sunt co-
 rri p̄ugne et a memoria ex-
 cludente et occasiones cor-
 tollente. **v̄n d̄ns.** noluit se
 p̄mittere de luxuria temp-
 tam ut exerceat nos nō debe-
 re ingerere hunc temptacioni
 etiam in spe triumphi et p̄-
 m̄i. **Cum** enī hec temptaci-
 o magis habeat de delecta-
 cione admixta et in hoc
 vicio concepti sumus et non
 solū mens sed etiam in co-
 corpis delectatur p̄iculosi-
 us eius aditus conceditur.
Sicut hostis qui in v̄be
 aliquos fauente sibi ha-
 beat si intreat portas irru-
 pit potentius ip̄am et ca-
 pit. **Ad corinth.** fugite forni-
 cacionem. **Et p̄am qd̄**
 facit homo contra corpus est
 r̄. **Temptacionibus** i quib-
 us delectatio consistit
 maxime teni et infirmi
 sup̄antur in quibus amor
 mundi aut carnis non
 dū extinctus est et iteo re-
 accenditur et concupiscē-
 tiis mundi. **Sicut** carnee

la adhuc fumigās ato ca
pit flāmam temptacōis ve
ro impetuosa et quasi vio
lenta forciores impetit ut q̄
mollibus nō flectuntur du
ris et robustis temptacioni
bus quasi ventis validis e
uellantur. Temptaciones
autē fraudulentē que sub
spē boni se palliant. hū q̄s
rudos et stultos decipiunt q̄
nondū cognouerūt alacu
dine sathane. v. astucias ei
tamē singulariter p̄fectis
et bene p̄ficiantibus insidiā
tur. **P̄** In via quā ambula
bam absconderunt laquei
m̄. **Ad Corin.** Ipse sathanas
cōsfigurat se in angelū luas
et. Si enī eis in sua figura
apparet que turpis est. hōre
rent eum et fugerent. si ap
te ipugnaret eos resisterent
ei et auxiliō dei fugerent ei
et vincerent et sic nichil ap
eos p̄ficere. boni enī quia
mādi sunt detestant̄ imū
dei peccatā. quia virtuosū s̄
virtutis etia de malū ipug
nant quod malū eē agnos
cunt. Venit ergo sathanas
in specie angeli boni quon
credidit a bonis diligere tan
to facilius decipiat eos quo
bonus nūcūsus putatur et

qui non solet nisi bona
nūcūare et suade. **Ger. bo. nū**
q̄ n̄ boi similitudinē decipit eē et
ut f. acule rapiat ei p̄suasio.
p̄ sola boi spōit pō. stia m̄
malis. tantē falsa bona sed
venit mala. Postremo cum
irraerūt eos et illaqueerūt
solubiliter apte caput vene
natum erigit et in apta p̄
tata eos decit. sicut scorpūs
qui blandi faciem habet et
caudam venenosam cū qua
ocadit. Sic gabonite simila
te p̄grino habitu deciperūt
filios isrl. ut poterent eis cum
tamen de genere hostiū foret.
Quanti sub specie spūales
dulcōnis spūales feminās
frequentauerūt et oīonū ip̄
rum obtentu qui p̄ hoc tan
tem corruerunt. **Ecce** quantū
pūritas in intencione p̄mit
s. caritas et deuotio postea se
quūtur longe confabulacō
nes. mō de deo mō de matre
ip̄soy amore. et fide et amo
rosi asp̄s et mūnīsacla
p̄ memorabilibus caritatis
Ecce quomō iam impeta sūt
bona spūritualis collacōnis
et fidelis affectionis. cum
malis et inuitis confabul
lacōnis et icante famula
arritas et iūta occupacō
ne cordis circa dilcām. tam

tem sequuntur falsa bona
 sed vani mala. s. amplexus
 osculatus manuum et vberum
 et similia que omnia suspecta
 sunt et carnalis dilectionis in
 dia et turpis opis pludra.
 Postremo impudica succedunt
 quasi fructus peccentium. s. ap
 troya iugitatis Augustinus
 appua et breuis concubitus
 hora. in qua amittitur eterna
 vita. In hunc modum palliat
 se supbia sepe inuidia et auaritia
 et alia vicia que tamen
 non auertent bonos temptat
 apta fruct. quos scilicet de ma
 lum odire. assumunt aliquid u
 tatis velamen ne cognoscant
 tur ee quod sunt. sicut qui me
 titur se amicum ee donec admis
 sus dolose et latenter illum in
 terficiat. Sic ioab tenuit me
 tem manasse amase quasi
 osculaturus eum ee. ne suspi
 citetur eum hoste ee et non
 obseruaret gladium eius dolo
 sum et ita dolo occidit eum
 Sic iudas osculo cristum tra
 didit ad crucifigendum. **C**
 In temptatione tua mar
 me dolamus siue ex labore
 pugne et iniquitate cor
 dis quam patimur siue ex
 timore ne forte superemur et
 succumbamus p contemptu
 tationis consensum quia

timemus ne forte nimis de
 biliter resistamus et p hoc de
 um et ppriam conscientiam offe
 damus licet tamen plene non
 consensimus. **Et quinq; mo
 di modis resistendi e temptati
 o**
Omibus temptationibus
 hinc quatuor modis re
 sistendum e. Primus e cogita
 tiones inde auertere alias
 occupationes assumendo q
 bus obliuiscatur ho ipugnatio
 nis quantum p. Secundus vi
 as et occasiones temptatio
 nis fuge et ordinare maxie
 carnales que appropinquantes
 sibi incendunt ut ignis. Ter
 tius patienter et humiliter
 virgam dni sustinere ut et
 dignu se iudicet afflictione
 et labore pugne et patienter
 tolleret confidens q a pueni
 et in bonu quia sic aens
 placabilis erit ei dñs et p
 gabitur a patris et emanabit
 bitur a vicinis et ditabitur
 virtutibus et scia eo meriti
 et gloria. Gregorius Qui
 appetit plene vicia vincere
 studeat humiliter purga
 tionis sue flagella tollere
 Cum deo non possimus
 contendere nec p iusticiam
 quia peccatores sumus. nec p
 potentiam quia infirmi et
 serui eius sumus. nec affuge

ab eo p̄ pacem astuq̄. quia
nisiq̄ coram eo late poterim
nec dñi eius finos erit. **Ps**
Quo ibo a spū tuo et quo a
frat tuo fugiā **Iob** Sapies
corde ē et foris robore. Quis
resistat ei et pacem habuit.
vñ hūiliemus corā ip̄o nos
et sic m̄iam consequimur. **Ar**
tus orationi manib̄ et aur
lū signe virtutis p̄ se et ali
orū suffragia implorare. q̄
nec nris meritis nec viriba
nec prudentia possumus de
eohostibus triumphare ul'
sine letali vlnic transire nec
precti manu dei et eius adu
tono confortati. **Ps** Inuoca
me in die tribulacionis eru
am te et honorificabis me
Ad hoc enī deus q̄nq̄ p̄mittit
hoem temptari et tribulari
ut erascatur ad orationis stu
dium et confugiat ad dñm
et expiatur eius auxiliū et
ad eius gaudicionis solaciū
amplius in eius amore et
ardescat et sic tam in meri
to virtutū q̄ in fiducia dig
nacionis eius crescat. Sic
diligentibus deū omnia coo
perantur in bonū tam p̄s
pera q̄ aduersa. Solet enī
q̄nq̄ deus fidelem seruu suū
postmodū amplius consolari
et purioris p̄fectionis gra

tiā conferre in illis de qui
bus aliquñ fuerit in tempta
cionis molestia q̄nter tri
bulatus. sicut de beato bene
dicto scribit **Beatus Grego**
rius Qui dum carnis top
cionē q̄nter temptaretur
quā viriliter resistit ita p̄s
ne viat ut dei gratia nūq̄
postea motus carnalis ille
cebre in se sentiat. **Ps** Sedm̄
multitudine dolorum meoꝝ
meoꝝ et. Sic in eam in
temptacionibus contra fide
et blasphemā spūs meoꝝ
fidelis bellator q̄nq̄ in fide
clarus illūam. et in amore
dei autem inflāman p̄sa
pas. Erunt sapientes eos qui
se sepant eos et subiaunt et
actores suos. **Quintus pro**
Quintus modus **cessus**
est qui eam quintus religio
nis p̄cessus est singularium
vicioꝝ temptacionibus sin
gularibus remediis metat.
Hic p̄t status curacionis ul'
remedioꝝ spūaliū dia in q̄
cum diligens morbis
vicioꝝ adhibetur ut ad san
tatis statum p̄ueniatur.
De quibus remediis. quia
in p̄tib̄ est. dñm hic non
est opus repetere. Et autem
diligentia debet quisq̄ stude
remedia aīe sue p̄quire et

sanandis spūalibus mor-
 bis maior īngulāe quasi le-
 tali morbo laborans medi-
 cū qui eum curare posset in-
 quirēt. et tanto diligentius
 cum animabus curandis
 adhibenda ē q̄to animarū
 morbus periculosior est et cu-
 ra difficilior. et sanitas p̄sta-
 m q̄ corporis mortui. In
 quantū vero de corporis plus
 sanitate sumus q̄ de aīe
 salute solliciti in tantū co-
 ūamur illud plus dilige-
 et eius sanitate amplius
 desiderare. **De sanitate ani-**
Sanitas corporis consi-
 sistit in integritate mem-
 brorū et sensū et in ordina-
 tione et vigore hūmorū et vigore
 spūū. Sanitas aīe consistit
 in recta et circūspecta actio-
 ne. In aīe locutionis obs-
 tinatione in rēitudine volū-
 tatis. ē ordinacone affectiois
 et valitate cogitationis. **De**
actio in tribus **actione**
 est ē circūspā ut sit
 matoria p̄mo anliceat. Sed
 an deceat. Tercio an expedi-
 ac. Illuciat ē q̄ quod ē con-
 tra dei p̄cepta vel ecclesias-
 tica instituta vel con-
 viciū sponsonem discretam
 ut est votū continentie ob-
 ōnancie et abdicacionis p̄-

tatis et aliorū sub voto comp-
 hensor. Indecens est q̄ non
 bonam spem p̄tendit et colo-
 rem illiati habet eam si nō
 exp̄ssam veritate ut ē san-
 dalum et q̄ aliquis viciū ul-
 peccati notam habere videt
 et sedm statū agentis et itō
 uenens iudicatur. **De** con-
Sia michi licent sed nō oīa
 edificant. Sano dā vitan-
 da sunt hūmorū ne para-
 ant consāas infirmorū exem-
 plo minus edificacione et d-
 minus ihonoret quā i dīsa-
 plinata comersaao famu-
 lorū redundat in confusio-
 nem dñorū suorū. **De** Glo-
 rians in deo quasi seruis
 in dño et p̄ p̄uancacionem
 legis deū inhonoras. Nōmē
 enim dei p̄ vos blasphemā-
 tur inter gentes. In expedi-
 ens est quod caret fructu va-
 litatis. Vacuus enī in con-
 spā dei apparet cuius acti-
 o fructu pie valitatis ca-
 ret sicut rīmus arboris i
 arbore et lignū ifructuosum
 in vinea vel pomero. De-
 us namq̄ qui omnes lar-
 re remuneratē desiderat. tot
 occasiones homini meriti
 di p̄uidit. et tot actiones
 meritorias ostendit ei. q̄
 stultus et merito punit.

Dus ē qui hinc neglectis iu-
lia et infructuosa sectatur
veluti si quis ortū plenū no-
bilibus fructibus ingredies
solā vilia et amara carperet
et noqua **De locutione**

In locutione tria sunt
similiter obseruanda.

Primo ut tardus sit ad loquē-
dū homo **Et** loquē adoles-
cens in tua causa uix cū nāc
fuerit. q̄tomagis in nō tua
uel in nō leui. sed in vanita-
te. Si bis interrogatus fueris.
habeat caput responsū tui
ut oportunitas et utilitas
erigant eē loquendū. utilitas
nācne edificacionis vitandi
euidenter noamētā et bono is
dei p̄mouendi. Oportunitas
tp̄is loca cause et qualitatis au-
dientū. Vas quod non habu-
erit opailū uel ligaturū desu-
per imundū erit. puluis enī
in illo. et v̄mes et animalia
imunda inquinabunt illud.
Et si quid p̄iosū uel aromata
liquoris in eo r̄conditur eua-
porat virtus eius. Sic quis p̄
censuram silenti nō ponit
ori suo custodia. frequenter p̄-
mundatur forte illatorū v̄-
berū. mendacis. maledictis
derisionibus. turpiloq̄is
iactancis. scurrilibus et si-
milibus. Si quid etiam de

uocacionis intus habet uel
oculte virtutis. acans eua-
porat et infrigidatur et eua-
nesat. sicut sepius possimo
q̄p̄ri q̄ū post sp̄unctionis
grām ad verba oiosa desu-
imus. Mor et sapor minui-
tur. et feruor extinguitur et
intelligentia obscuratur. et
mentis in deū intentio disti-
patur. et cor a bono quod p̄-
us habuerit euacuatur.
Secundū ē in loquendo ar-
cumspōn eē ut consistet quid
loquatur et qualiter et coram
quo. Disponens sermones
suos in iudicio disaccionis
ne aliam loquendo noceat
ne quem indebite offendat
uel scandaliset. ne q̄ falsi ad-
misceat qd̄ sp̄as p̄ca remor-
deat et dixisse peniteat. **Eccl̄e**
Cor stultorū in ore cor. et ite-
o ai ap̄unt os effundunt te-
tū quod h̄nt intus p̄ stulticia-
am. Os autē sapienciā i cogi-
te ip̄sor. quia os nō p̄fert n̄
quod cor deliberauit bene eē
loquendum. Qui custodit
os suū custodit a p̄uicio animā
suā. qui autē r̄considerat
est ad loquendū sena et ma-
la. **Iuc** De omni verbo oiosa
r̄ Gregorius. Oiosa sunt ver-
bū est q̄ aut racione iuste ne-
cessitatis aut intentione p̄e

47
utilitatis caret. Si ergo cul-
pa non caret sermo ocosus
qui non pdest. quid te pnuas
so qui eam obest aliam. Ter-
tiu ut breuiter loquatur et si-
ne ualitate et naitate non
multiplicet uerba sua. Qui
multis utitur uerbis ledit a-
numa sua. In multiloquio
enim pnam non decet. Duo enim
uerba que sola nobis pmissa
sunt inter oia cito dicta se-
lo e q naitaru est tibi uel al-
teri. uel utile tibi uel alteri.
Necessitas cito insinuata est
sapientia. Nam apud insipie-
tem nulla uerba sufficiunt.
Ualidas etiam si p se num-
a uerba effundit onerosa e-
rit et fastidiosa. Seneca. No-
n minus opus est uerbis sed
pauas et efficacibus. **Puer**
bonu. Sicut urbs patens et
absq muroz ambitu. sic
uir qui non pt in loquendo
spm sua coherere. **Gregorius**
Qui muru silency non h-
pat unua iocul' atas metis.
Sic cautus et paus sit ho i
uerbis. sicut auarus num-
mis suis. quia uerba qui-
bus memur gloria cel. pao-
siora sunt oi thesauro. **Puer**
bonu. Thesaurus desideri-
bus reuesat in ore sapi-
entis. Auarus pecunie et

paus. pfunde et in abdito re-
condit eam. nec pfert eam
largiendo nisi purgente naitate
uel ualitate sua et auuet
ne uel obulu supflue effundat
sup q nait sit. Sic eam religi-
osus cordis sui thesauro ab-
scodat raro loquendo et nisi
p naitaria causa uel uali os
ad loquendu apiat. et quid
ai pauaoribus uerbis pt ex-
pedire p ut sufficiat ad hoc pla-
supflue non effundat. **Quad-**
plex aute bonu ei ex hoc pue-
niet quia pnam auuebit mul-
tiloqui uel uaniloqui. Intel-
lectus eius interius magis p-
fundabitur et sublimabitur.
Sicut aqua delusa que non
dum habeat certu p que efflu-
at crescit in altu. Item quod
loquitur apud homines magis
habetur autenticu ai sciat en-
ai maturitate loqui. et no le-
uiter effundit uerba sua. Itē sin-
gularē glām meretur in celo.

De disciplina morum

Mori disciplina i religio-
sis triplici colore decorat.
Si sint maturi. huiles. et be-
nigni. Maturitas ut no sit le-
uis currendo nec pnuas ad re-
sum uel curiosus uel uerbosus
nec ioculator. Maturitas in-
mentē pponit. et totu corp-
exterius ab insolentia auod.

Caput regis ne leuiter hinc inde circumferatur oculos ne vagentur. aures ne curiose asscultent que minus excedunt. lingua refrenat ab oratione et infructuosis verbis. manus ab inutilibus occupationibus. pedes a vanis deambulationibus et indecentibus diuinationibus et totum corpus ab iniquo motu cohibet nisi sciam quod magis exposat unde beatus bernardus Barbensis de beato malachia episcopo commendat omnia in vita composita sunt in moribus. quod nec manu nec oculum uel aliquod membrum leuiter mouebat nisi aliquando nisi secundum quod magis et causa dictabat ut nihil appareret in eo quod possit offendere contuentes totum quod in eo cernebatur disciplinatum fuit. **H**umilitas motum deprimat. ceruicem humile format. rursus. gestus. dplanat. uertit. simplici amat. se se memorem. locat. ostentationis declinat. notam. singularitatem fugat. ad aliorum obsequia agilem se facit. ad opprobria tacitum. ad honores oblatos uicandum. promptum ad contescentendum. diffidilem ad indignandum. **B**enignitas facit affabilem et propasuum afflictis tractabilem et

credibilem et flexibilem ad consilia. **C**ommunicatum suum et aliorum in bono. hylarem et modestum iocundum fidelem et sociale nullum spem uel temere iudicantem. gratum beneficium omnibus gratissimum. **H**umilitas temperat gratitatem ne fatiosa et elata esse uideatur. **B**enignitas facit ne austerum et redignum bunda putatur. **C**ontumacitas temperat benignitatem. ne leuis et carnaliter blandiens uel adulatorie applaudens estimetur. temperat humilitatem ne nimis abiecta uel affectata reputetur. **H**umilitas reddit imitabilem. **B**enignitas amabilem. **S**aturitas uerbilium **de cordis dispositione**
Exterioribus ordinatis in actione loquatione et moribus ut ad ueram et de celo allatam quadram turam spiritualis uite normam sicut discipline tamquam in lapide in templo uerit salomonis locandi disponu ualeamus. **de cordis compositione et mentis bonitate** aliqua proponamus quia teste salomone. omnia custodia seruandum est cor sicut ex quo uita spiritualis quasi ex fonte

42
Pecedit Sanctus cordis in
bus consistit In uoluntatis
ritudine In affectionis sa
tate. et cogitationis stabili
punitate. Voluntas recta
est que bonum tantummodo uult
et propter bonum plene uult.
Si enim aliquid uellet quod
malum esset et peccatum non esset
bona uoluntas. **Matth. 10**
Sicut arbor bona fructus malos
facit etc. Si bonum uellet sed non
propter bonum ut bona opera fieri
plante humana sicut pro
prie et aliqua alia non pura
intentione simul bona
non esset cum non simpliciter
bonum propter se uellet sed
aliquid non bonum. Illud enim
quod magis uult propter quod
illud uult in fine namque
quiescit sed propter id quod ad finem
est tantummodo transit et reli
quid ipsum obtento eo quod
uolunt. Si autem uult bonum
et propter bonum sed non sicut suffi
at licet pro parte sufficiat recta
sit non tamen plene ut qui
uia dei incedere uel docere uult
qua diu inde nulla cogitatio
sustineri aduersitatem si
autem homo qui in temptationibus
bonis et persecutionibus desi
cunt. uel ita uolunt bona
opera agere. ut inde ab aliis
illatibus nolunt abstinere

uel quocumque modo nolunt
bonum inceptum ad finem perducere
uel eam plus quam debeat uel
expediat bonis operibus insu
tare uolunt ut qui indiscrete
se castigando puniunt uel ad
isamiam et destructionem sui pe
hant semetipsos. **Ad romanos**
Ronabile sit obsequium uiri
re Themas Quia plus quam
potuit fecit propterea propter quia
conterui motus quasi uas in
utile. Duplex est enim plenum
to. una naturae. altera pro
nis. **Scitatis** est illa quia
minus non potest habere ad sa
lutem ut est obseruancia
preceptorum. **Matheus** Si uis
ad uitam ingredi serua man
data. Plenitudo perfectionis
est impleatio consiliorum.
Si uis perfectus esse uale et uen
de omnia etc. Cum reliquis
consiliis euangelicis ad hec
non tenetur nisi qui ea spo
te uouit ut religiosi qui in
post uotum sunt natura
ad salutem. **Deum** **11m** **Cum**
uotum uouens dominus non tanta
bis reddere quia requirit illud
dominus deus tuus. et si moratur
fueris reputatur tibi in peccatum
Quod ante uotum liberum
fuit uouere. facere uel non fa
cere sine peccato. Illud post uo
tum iam naturum est adim

plac et tam in consilio q̄ in
pcepto. sicut de pcepta tinguſ-
sione reus est dampnationis
eternitate de uoti puancia &
Verbi gratia sicut secularis
dampna p fornicatione uel
homicidio uel consimili. Ita
p fessus regulam in religioe
dampnatur. si est p ueritan
uel inobediens uel facit aliq̄
qd̄ in regula pceptone in-
hibetur. Iusta uero natura
uel euidens maior ualitas
admittit dispensacionem s̄
ab eo qui pot̄ dispensare in
talibus. Dubia etiā interp̄-
tacio pcepti p ualiosa est. si
aut ponit sempiternus aq̄
p apitis et p̄inde de quod du-
bium est. an subtranscunte
corruat an subsistat. Quāc̄
uile aliquis qui maiora p
aristo decreuit subire certam
na et omnia dereliquit in se-
culo se dimitte p ualio p mo-
dico motu p̄ue uoluntatis
uel p p̄uo cōmodo in mātā
opinionē suā uel alterius
ut si deus app̄bet illam op̄io-
nem enādat sine lūo meri-
ti. si autem replet eam d̄p̄-
netur. maxime tamen tales
opinionēs q̄nq̄ p ualiosiores
sunt q̄ ap̄te transgressionēs
quia ubi sit se homo delin-

que inde facile corrigatur u-
bi autē nescit ~~uicere~~ se por-
tare et insup̄ credit licere in-
te. nec in morte pure conce-
ritur p̄ falsam spem q̄ for-
te si licuerit uel minus iō
peccauerit. baculo arundi-
neo et confinato inueniens. Vo-
luntas bona et plana. uia
regia et secunda d̄ incedere.
et relictis dubietatū diuer-
tibus quasi suspectis lateri-
num semitis aptos et atos
uistorū calles ambulat. ne
uelut p̄ctēs boi inchoati q̄
rat diuertitula dedinandi
de uia p̄fectionis in qua ne-
uerat ambulare. Quid e-
n̄ est unde om̄s d̄pnatio
nem in adimus. nisi talis
dubia interpretacio pcepti de
i de ligno uetito ubi calli-
dus serpens p̄suasit mulie-
ri. non ita stricte et simpli-
citer intelligendum illud
pceptum cuius obseruan-
cia potius noxia foret. ne-
ficiē sicut dñ̄ facientes bonū
et malum. et cuius trans-
gressione quāq̄ sicut deus
d̄minatus fuerit mortem
corpis et anime meretur.
Credid̄ igit̄ illos mulier
falso interpreti et consensit
suadenti. cui nequa q̄ con-
sensisset si consiliū eius sal-

lar et iutile credidisset. No-
 tamen putandū q̄ condicio
 religiosorū peior facta sit et
 uoluntaria altioris uoti p-
 missione eo q̄ de strictione pō-
 te facilioz et p̄uoliosior fit.
 lapsus q̄ de laaou. Sed q̄to
 difficilioz uia tanto sequa-
 tur maior gloria. et quāto
 laborosior pugna in citami-
 ne. tanto erit gloriosior uic-
 torie triumphus. Talem au-
 tem timorē altioris p̄fectio-
 nis tantū religiosō. aut pu-
 sillanimitas aut formidolo-
 sa temptatio aut uetēritas
 tepoz quo p̄mi feruoris obli-
 tus et p̄mā caritate relin-
 quens horret illam uitam
 quā aggressus fuerat p̄uis
 stupens p̄cipiti p̄fundū et
 fastidit laborem pugne. dū
 non uidet p̄mū nec sicut de-
 bet desiderat p̄mū q̄ sequit̄
 Ante p̄uis in p̄batione de-
 buit se deliberasse. si uolens e-
 dificare turri euangelice p̄-
 fectionis haberet sumptus
 constantis feruoris ad p̄fia-
 cendum. ut ultima p̄uis
 m̄deant. nec postea cum p̄-
 fuerit fundamentū alte p̄-
 fectionis et nō potuerit p̄fi-
 cere sicut incipient ex uoluntate
 tepore om̄s incipiant et il-
 ludere tam homēs q̄ demo-

nes dicentes. hic homo cepit
 edificare et nō potuit cōsum-
 mare. sic structura imp̄fecta
 et labefacta on̄dit structoris
 defectum. **De comibz sp̄uali**

Ad uita b̄s q̄busdā c̄tām
 dū ergo apostatice p̄ua-
 ricationis opp̄bū et p̄fē sa-
 nitatis grām optinendam
 et ip̄misse b̄titudinis glo-
 riam religiosō consequendā
 quedā corā sp̄ualiā c̄tā
 a ponenda uidentur in qui-
 bus qui fideliter p̄seuauerit
 cito sentiet se in sp̄itualiō
 uite p̄fectū cresēe quousq̄ ad
 p̄fctam p̄ueniat sanitate iur-
 tutis. **De agilitate ad ina-**

Primū **piendū bonum**
 est ut homo sic impiger
 et agilis ad incipiendū et fac-
 endum bonū quod ex alteri-
 us amonade uel diuina in-
 spiratione intelligit facien-
 dum. Nullū enī p̄fctū neg-
 ligimus tam meritorū q̄ p̄e-
 miorū eo q̄ tēdet nos bonis
 studis insistēe et honore diffi-
 cultatis. Si autem uolūtate
 faciendi habemus hanc de-
 tempore in tempus deserim⁹
 et p̄cristinamus et interī
 irrecupabile p̄dimus et tē-
 pus et meritum quod luan-
 ri poteramus aut ita desidi-
 ose et uetore facimus. q̄nt

q̄ nec deo est ualere gratum
nec consciaenae n̄re merito
rium uel consolatoriuū p̄mo
corrosiuū consciaenae. q̄ etiā inde
puniti timemus. et ex insipi
ditate tēdet nos laboris et
festinamus inde cito absol
ui et tēdet aliud simile inde
are. **Exemplū de studio oraa
onis uel obsequii in coquina
in infirmitorio uel alterius
boni opis in quo nullū hono
rem uel temporale comodū
uel p̄prie uoluntatis sola au
erspectamus. Et hoc est con
boni opis naturā q̄ si debi
to modo fit semp̄ leuificat cō
scienciā et accendit affm̄ ad
aliud bonū faciendū. **Ecclē
siastes. Qui edunt me adh
esurient. Sic deus iussit ter
ram p̄ducere herbam uiren
tem et lignū pomiferū et ha
bens unūquodq̄ sementē in se
metipso generis sui. id est bo
na opa tam minora q̄ maio
ra que si uident debito iugō
pacta habent semē sui gene
ris in se id est desideriuū alteri
us boni quod quasi germen
pullulet ex puore. Si autem
ex desidia elanguet et se
men ipsius infructuosū ma
nebit et deo tēdet nos aliud
bonū incipere. quia ex iā facto
p̄niū uel nullū concepimus****

deuocionis affm̄. **Omni
ergo tempe seruus dei p̄ni
teat quid illa hora magis
sit sibi expediens ut faciat
et quod faciendū uiderit
penset qualiter illud con
grue et scdm̄ uirtutis regu
lam magis apte p̄ficiat
quantū ualeat. Sic enī as
sue faciendū est corpus et
animus. ut ex usu boni o
peris nullo tritus patius
sit. sicut seruus fidelis et ca
gilis statim impanti dno
ad omnia rationabilia
iura obedire. Sic uident
in seruis secularibus qui
nec p̄ frigore uel labore
inopia uel alia difficultate
pigritantur dno suo
p̄ p̄ua mercede p̄ longa t
rarim spacia etiam in p̄
riculo obedire gratū h̄nt
si p̄ gratiarū actione cum
redierint nō magnas ala
pas et uitupia a dno rece
perunt nichil de comodis
firmare uel tomus uel
hospitiū cogitantes. **Claustan
les uero serui delicati et elati
parū uolunt laborare
et bene parari et cū ipsi
dno suo debilitate hono
rent ipsi uolunt dno suo
in omnibus quasi cō equi
les. uoluntate p̄pria p̄ lege****

uerentes **Que pabola est**
 tempis instantis **Ecclesiast**
 Qui delicate seruu suu idest
 corpus nutre ab infancia
 nouuatus. postea illu ser
 uit **ma** contumace uel quia
 piger erit ad bona uel ad p
 ccau pduoz maxime car
 nis. **E** consuetudine ocn ho
 mollis et piger efficitur ut
 nichil uelit pati uel facere
 nisi quod libet **E** contra fide
 lis seruus ita debet humili
 are semetipm et mansuefa
 cere sicut ioculator circuli
 suu ut statim cum iubetur
 saluat a lecto ad oraciones
 noturnas et quasi ad nuu
 oraciones sic pmpus ad q
 spualia exercitia que uel
 obediencia iusserit uel cari
 tatis fraternita require uel de
 uocionis studio apta sint
 uel cuiuslibet uirtutis **de re**
loante abstrahendi se a
malis
Sicut ad agenda bona
 agilis ita sit ad abstrahen
 dum se ueloz a quibusdam
 malis statim cum sentit se
 aliquo eoru intus pulsa
 ri uel exterius occupari. s
 ab ociosis uerbis a iocab
 rationibus infructuosis.
 et maxime a cogitacionib
 uanis et affectionibus in

ociosis et carnalibus conai
 piscencis que nec ad hora
 debemus in corde pmittere
 morari ne offendamus deu
 et sanctos angelos pntes et
 consaam sordidemus et pe
 nam mereamur et bona q
 possemus cogitare et agere
 interi negligamus **H**ic a
 braham qnq; deo iubente
 sacrificia offerens desecnde
 tes supra ea uolucres ad la
 cerandum uel fedandu sol
 licite abigebat **E**t nos ne
 aliquando in dei conspau
 appareamus uacui qnq;
 sacrificia ei offerentes salu
 cet bone uoluntatis. bone
 actionis. bone locutionis.
 sacre meditacionis et pieaf
 fectionis. uolucres mala
 rum cogitacionu et affecti
 onu statim abigere debem
 ne ea nobis dissimulantib
 aliquatenus maculent. et
 deo ingra efficiant. sacrificia
 a et nobis inefficacia ad
 meriti et spiritualē pfm
Nec solū carnales. et tunc
 cogitaciones statim debemo
 abigere. sed etia uanas et a
 mamas et gulosas et simili
 um uicior simulachra in
 cordis nri templo ymagi
 nando non pingamus
Theatru et taberne solent

secularibus et ludicis fabulis depingi templa autē sacris historis et mysticis picturis decorari. Ex qualitate picture considerantur qualitas domus et dñi in ea morantis. Aliqñ supbia pingit sibi platuras et dominia famulorū obsequia et queq; alia pomposa. Vanā gloria pingit sibi qñlibet ornatus et unde possit laus hominū acquiri. Aliquando etiā sanctitates et miracula et pphēas et magnas deuotiones et edificatorias pdicationes et multa similia ex quibus animas ornat hominibus et sibi latens laudatio et reuerentia exhibetur. Sic inuidia fraudes et detractiones. In iras et contentiones et solita bella et uiaā mouet et pugnat cum absentibus et lassatur a nullo fatigatus. Sic auaritia pecunias et diuersa edificat et destruit et acquirit. Qui ergo bonū hospitem cristū non uult effugare de hospicio cordis sui inimicos eius et uiaā scāi non hospitetur. Que enī conuenio cristi ad belial. et quis consensus templo dei

cum huiusmodi ydolis. Si ciuis eius hostem de urbe tua securus eris. Si te obstas et inualescat contumace et capiet urbem et occidet te. Sic de cogitationibus malis. Curiositas queq; pulchra et curiosa depingit. gula mensas amplas et varios ciborū et potuum apparatus. Luxuria etiā que sibi congruit fantasitice depingit. Hec sunt ydola que deus ezechiel inuenerit in templo depicta ostendit. que etiā abhominaciones appellauit. Hec de templo cordis nostri sollicitate tergamus. ne fiamus teo inhominabiles sicut et illa sunt et ne imperando dicatur nobis. *Iher.* Usq; quo morabuntur in te cogitationes noie. **De pace cordis**
Quartum est ut semp cor pacificum ai omnibus habere studeamus q̄ consistit in duobus. ut nulli male faciamus et a nullo aperi studeamus. et si quis nos in aliquo offenderat pacē scito utamur. In medio plū vsamur et difficiale est qui sepe iacula sunt p nos mittantur tam uerbosorum acutorū q̄ factorū nobis molestorū. a superior

bus nostris diuorū impiorū
inceptationū quibus dipe
impatientie opponemus
quem dipeam ut impetribi
lior sit inuicia iaculo minure
tebimus sanctorū mirari et
aliorū bonorū exemplis. qu
pellibus animalium mortuo
rum. **Jacobus** Exemplum
accipite fratres eritis mali
et longanimitatis laboris
et pacie prophetas **Eclesiast**
Benedicimus eos qui susti
nuerunt **Sufferentia** Job
audistis et finē dñi vidist
Demp ergo minuti itedam
con iacula uerborū et ictus
fractorū aduersorū. ut pacē
quā exterius non possumus
in hac uita spare durabile
salte intus p paciam con
seruemus **Lucas** **In** pa
cencia urā possidebitis ani
mas urās **de patiente vtri**
Quarta di mundanis.
ut quanto paus pē qd
que sunt mundi utatur et
habeat accipiat. Alienā a
nobis sint omnia mūda
na. quia nec nrē nature
sunt nec a nobis facta nec
du nobiscū mansuunt. nec
salus nrā consistit in ipsis.
et iteo habemus ea quasi
alienū mutuaio pro coti
diana ymo detruata & qui

45
usura sollicitudinū et labor
Quanta putas pñapes et
potentes et diuites huius secu
li usuram omni tempore ex
soluere p mutuaio suo anxi
etatis occupacionis et afflic
cionis et quomodo ambiat
aliena quomodo augeant ul
custodiant sua que timent
pē p amicos et inimicos per
fratres uxorē et filios a po
tenaioze timent uolentiam
ab inferiore furtū. ab equa
li fraudem. Nulli ad plenu cō
fidit auarus. Omēs suspec
tos habet nec tamē pē conu
care conforas. et iteo nullū
pē uere diligere. cū a nullo
uere se diligi suspicetur. Ti
mor enī suspiciōsus nō ē in p
fā dilectione. timet de rebus
timet de corpe p sbrām et
tot timoribus plenus nō pē
ualiter timere de aia de qua
tamē maximū pñaliū adh
restat **Sicut** enim pñapes
a saultetis suis erigūt cotidi
ana seruā et munerā ita
one officij sui. et tandē euānt
eos in carcerē et oīno disposi
ant. sic et mundus post mlti
tis exactiones usuram rati
one substantie et honoris
quos officialibus suis diui
tibus mutuaioe tandē oīo
euacuatōs mittit eos in car

ceron infernalem. Unde
bella et lites in scailo. nisi
quia mutuo inter nos certa
tim cupimus prapere alter
alteri quia uterq; nō p̄t i
regre possidere. In spualib;
diuicijs nullus ex alterius
habundancia patitur detri
mentū cū alijs nichil sit
minus sapiens uel uirtuo
sus eo q̄ eis alter habūdit.
Sed scius est de secularibus
diuicijs et honoribus que
eoe nate est habere pora oēs
quot sunt p̄cipantes. et i
deo alter alteri iudet h̄m̄i
quod ipse habere nō p̄t. hec
fuit occasio quar loth recess
sit ab abraham. esau ab ia
cob quia multa habebant
pecora et nec poterat eos ca
pere tm̄ ut simul idest cōcor
diter habitarent rēanabus
inter se pastoribus gregū.
quia multiplicatis pecori
nis desideris s̄ mundanis
fit r̄ r̄ra inter uoluntates
que uolunt sua desideria pas
cere in patris huius seculi
et cū omnibus nō sufficiat p̄
diuiduntur ibitur frater a fratre p̄ iū
die disadiū. que pecora si
pauca forent modico conte
ta essent. **Zacharias.** Pasce
pecora occasionis que q̄ pos
sdebant occidebant. quod ea

am sic intelligi p̄t idest p̄
cora occidebant eos qui se
possidebant. **Augustinus.**
Auantur iuices qm̄ ipsi
non possidebant terrā uiuē
cū de qua iuices pelli non
p̄nt. Habentes autē alime
ta et vestimenta quibus te
gramis hys contenti sumus
et q̄ q̄ penurie patimur
loco illius deū in corde pon
mus qui omnia implet.
Beati paupes sp̄i idest uo
luntate. amore sp̄ualis p̄
cessus qm̄ ip̄soru est regnū
celozū. Quanco se enī h̄m̄
angustant in terra nichil
cupiendo tanto in celo dilata
tabuntur et conuerso. **D**
hūili estimacione sui
Quanti est ut semp̄ et in
tus apud se et extra co
ram homibus in omnibus
humiliet se et dep̄mat se in
sua estimacione intrinsecā.
In uerbis in gestibus i uess
bus et in omni facto suo no
uissimū locū eligat. sicut
fuerit oportuni. Ad humi
liandū autē se in oculis su
is consideret qualis sit quā
uilia et q̄ facta sunt oia
corpis sunt. Unde uenerit
q̄ erit q̄ uirtus sit. q̄ leuiter
onātesant. eam si qua
pulchra in homē apparent

diuiduntur

Quanta est receptio in ho-
noribus secularibus quia
non honorant eam diuiter
qui hec intendunt facere, sed
sua licet sequuntur, sicut ca-
nes et aues aduer quod
cum abrasu fuerit et nuda-
ti qd nichil plus in eo ruden-
dum inuenit relinquunt et
aliud requirunt. Itē in aīa
quanta sunt ibi inania et p-
cāta quanta impuritas et si-
mulatio in bonis que faci-
mus et desidia et tepor. In-
ta obmittimus et negligi-
mus uitalia quanta topia
uirtutū qmā acatās negli-
gentiae, lubricitas memori-
e inordinatio affectuū q
mala nra pure mala sunt
et nra totaliter sunt, q bon-
nra nobis tantū mutuatā
sunt cum usum repetenda
et unpta et impura sunt
ex nobis materiā humili-
tationis assumūt uicū cū
enōs eē inopes et uiles et
quantū ab hac estimatio-
ne deuiamus cū erramō
a ueritate **de maturitate
et seriositate**

Seriu est ut sit magi-
rus et seriosus cū qmā
meritis dulcedine nō m-
tedū amaritudine uel m-
coris. s. Horū leuitas p-

46
aliqui in cō bono ad horam
sed deuoto nūq̄ dū ē deuotū
Sicut habemus exemplū i-
uris pfectis quos leues in
moribus et ad casu uel iocū
pncos carissime uidemus
Vnde cum tam utile sit hoī
eē in luctu iteo beatos dicit
dñs hic lugentes, et tot cau-
sas luctus eis dedit et osten-
dit, s. p seips et primis et
p dno. P seips quia peccāta
sunt et deum offendunt
et cotidie offendunt, iopes
sunt uirtutū, tūcē pfiunt
exposita multis pccatis et
adhuc dubi an dampnē
multis miseris inuoluti,
alieni a res exclusi a regno
pm ad malū multis sup-
plicis obnoxi, mortis pur-
gatorū uel inferni. P priis
compacēdo paupibus
afflictis pccatantibus, p-
ccantibus dampnādis, tē-
tatis, subuersis, expositis
similibus malis, quibus
et nos ipsi. P deo compacē-
do eius passiōi et iūris
a pfidis peccatoribus et co-
tidie illatis et subuersioe
iusticie, et aīarū pccatione
fidei concultatione, et in-
gratitudine omnibus bene-
ficiis que omnibus largit

p scandalis quibus ibono
 ratur a famulis suis et mul
 tis alijs. Seruū bonū inuis
 habet. amorē ad primū. et
 terius plenam benignitate
 Malum autē seruū ama
 ri est fastidienē bonū. in
 dignabundū suspiciōsū. et
 inimicosū sine rāone tur
 bulentū et alijs onerosū. Dis
 solutio est contraria deuotio
 in sicut aqua igni. et quidā
 at in consuetudine uir dis
 suecet maxime ioculari. **de**
suspensioe mentis in deū
Septimū est mente somp
 habere ad deum suspen
 sū orando. cogitando. uel re
 cordando. meditando legēdo
 attendendo ad bona contēp
 lando. **Augustinus** Cū de de
 o nō cogito totū tempus a
 mitto. **Ambrosius** Dū mens
 in pheme cogitat se sequit
 us illigat. Vnde quācumq
 dei seruus. uel ad modicū de
 non meminerit cōtremis
 at et dolet quasi gūter of
 fenderit tantū amica psona
 a defraudatus qui nūc nūc
 obliuiscatur. Cū sūma boni
 tate in gloria consistat iugit
 rusione dei. huiusmodi ba
 rudinis imitatio quedā est
 iugis memoria dei. Ista est

merari scō illa pmiū. Quā
 diu cū uite nō possumo p
 tes saltem memoronur et
 absentes. Tanto enī quiss
 leaus et plenius enī iudebit
 in pūa quanto frequenat
 et deuotus enī meminerit
 i hoc exilio. **Vn pō dicit** P
 debam dnm in conspā me
 re. nec tm in oad. scō caam
 in negoyis et occupatōn
 bus eius memores ēē tebe
 imitatione angelorū sanct
 torū qui missi misterium
 nūm. sic exteriora nūc dispe
 nant. ut tamē ab intus
 nūc reatant. Quāto celū
 plus est q̄ terra tanto spir
 tualis meditatio et contēp
 laatio latiorē h̄t materia
 et uias q̄ cogitatio t̄renor
Euales autē iste sint vi
 e uel materie et quales p
 factus et p̄cessus meditan
 di et intueniendi spūalia non
 est huius tempis uel mate
 rie sed istud p̄tinet ad sepe
 mū spiritualis uite p̄ces
 sum qui in sapientia uerit
 tur. **Inapit sextus p̄ces**
Dunc de sexto p̄ces
 cessu qui in uirtut
 bus puris constae
 aliqua simplicibus conca
 ena et nouis in religione
 competencia p̄ponamus.

ta et subalia pronantibus ma-
gis exantatis in hys rseruan-
tes. Quanto eni quisq; alti-
us pfectent. et in anteriora
se extendere studuerit. tanto
alioza et pfectiora intelli-
get. tam de hys que iam atti-
get q; de illis que nondū ac-
tualiter pprehendit. Dicitur
qui monte ascendit quo al-
tus scandit eo alius uidet.
Ita adhuc distet a carumie
limitatis. et qd in pmo esti-
mauente positus ē veritā
sū montis sublimatus uidet
sū montis pectem ēē. sic et
de pfectione nemo pueni-
si pfectis et pfectione primo
debet loqui. **V**irtus cordi-
natis scdm veritatis iudici-
u mentis affectus. Sed iudi-
cium veritatis circa quatuor
gnaliter versatur. circa bo-
nū et malū. Bonū aliud ē
temporale. aliud corporale.
aliud spūale. et ppetuu qd
sine dubio melius ē q; corpo-
rale et tpale. Malū autem
aliud est culpe. aliud ē pene
Culpa alia venialis. alia
mortalis. Pena alia tnsito-
ria. alia sempiterna. Malū
ergo culpe penis ē quo me-
malū pene. quia si culpa
nō eet nec pena eet. Pena
vero tnsitoria minor ē q;

47
sempiterna. Et quia lex ve-
ritatis scripta ē in corde ho-
minis p iudiciū rationis.
date sunt ei etiā in adiutori-
um affectiones ad fugam
malū et apprehensionē boni
quia in hys duobus omīs
vītudo consistat in elonga-
tione omnis malū et frui-
tione omnis boni. **De sep-
te affectōib; principali-**
Septem autem sūt **bus**
affectiones mentis coi-
ter. Spes. timor. gaudiū
meror. amor. odiū et pudor.
Hāc quatuor contra malū.
tres autē ad bonū ordinant.
Nā timor meror. odiū et pu-
dor. contra malū sunt. **S**
pes. amor. gaudiū. ad bo-
nū se hñt. Nam bonū non
est timendū sed optandū
et sperandū. nec p bono ē
dolorōdū sed gaudendū. ni-
si forte priuatio boni timea-
tur uel doleatur. qd nō est
bonū sed pue malū. Nā
malū est. priuatio boni uel
corruptio. Item bonū nō ē
odidendum sed amandū. nō
de bono pudendū est sed glo-
riandū. gloriao tēo nō
diatur affectio p se quia sū
gaudio comprehenditur et
amore. Cum ergo iste affec-
tiones ordinate sunt ad q;

dñe et sedm qd dñe? uirtu
mationis et veritatis iudicia
um: tunc homo est virtu
osus. **E**t cum sola timenda
timeat? et magis timenda
id est magis mala plus ti
met? et dolenda doleret et odi
enda odiret? et pudenda eru
bescat secundu plus et mi
nus? sicut ipsa et dolenda
et odienda et pudenda pla
uel minus sunt mala. **I**tem cum sola speranda spe
rit et sicut de? et amanda
amat et de gaudentis gau
det: sedm qd magis uel mi
nus sunt bona. Summu au
tem bonu quod est deus?
summe amandu est: et an
te omnia sperandu: et sup
omnia in ipso gaudentu
et ea que ab ipso rema
hant summe fugienda et
exeranda? que sunt pa
pue uicia et peccata: qm
hec vere et ppe mala sunt
et in omnibus mala: et
nulli bona et ad nichilu
bona au insunt licet quoc
bonis cooperentur in bo
num mala aliena uel e
ciam p: a post conuersi
onem: ut ex eis magis
humiliantur et amplius
in amore dei inardescant
? qui eos in talibus uicijs

tollerunt et a talibus libe
runt. Sanctis etiam auge
bit gloriam in gloria au
gebit leticiam dampnata
d reproboru? qd gaudent se
ab hinc saluatos: quo po
terunt sicut et illi nisi deo
eos liberasset in adesse. **I**tem
te sunt alie virtutes cariti
uales diuisionu? sedm qd
alie dicuntur theologice
ut fides, spes, caritas. **A**li
e cardinales. ut prudentia
iusticia fortitudo punit
tia temperantia. **I**tem alie
pohate. alie purgatorie.
alie animi purgatie alie
exemplares. quas sicut in
die iudicij. **U**nde loquitur
petero. Solu illu ordinem
sequar? quo uirtutes prin
cipales septem uicis oppo
nuntur. **C**um uirtus sedm
hunc sensu non aliud sit
qd uicioru auerentia? et qua
to quisq ab omni uicio pri
uor fuerit: tanto et uirtu
osior est et pfectior. **D**e sex
que spectant ad religionem.
Sicut nucleus
in testa uel coracia?
sic est uirtus interior et
teris obseruans in reli
gione. **O**mnia eni que i
obseruana a religionis
apparent? inuenta et sta

tuta sunt: propter optinendas
 et conservandas virtutes.
 Cetera sine virtute sunt: si-
 aut testa carens nucleo. Et
 sicut in tabernaculo federe
 plum erant velamina quia
 intra se pregerant uel deco-
 ranaa sanctuarium: id est pel-
 les iacintine pelles arietum
 rubicunde: saga aliana cor-
 tice. et tabule parietum pter
 alia multa. Ita in religioe
 plura sunt virtutis tegime-
 ta: vel ad decorem vel ad
 custodiam virtutis ordina-
 ta. in quibus pura virtus
 non consistit sed quedam vir-
 tibus umbra. et latentis man-
 fecus demonstratio figura-
 lis. Unde qui in istis exte-
 ribus contentus est inter-
 oia postponit sic e quasi q
 cortice uel testam vacua si-
 ne nucleo habet

Dum est habitus exte-
 rior in vestibus et in
 consuetudine que si pro se religio-
 sum facerent. et sinece ul-
 mariones facerent religio-
 si forent. quibus talis ha-
 bitus quasi ioculare forma-
 tur. Sed hec sunt tantum sig-
 na interiorum sicut auribus
 ad tabernaculum ponitur venalem
 designat. et vellus super caele-
 stiam denunciat dedicationem

Unde si signa falsa fuerint
 decipiuntur homines: puta-
 tes inuenire significata. Ita
 de ficto religioso: qui exte-
 rius in habitu pretendit: quod
 non habet in moribus et vi-
 ta. **S**ed sunt exteriores
 ceremoniales obseruancie
 ut inclinationes. genucu-
 lationes. et in horis pulsa-
 tiones et omnes gestacula-
 tiones. quibus dausimiles
 videntur in diuino officio
 vel in aliis. de quibus sepe
 minus virtuosus maior em-
 facit. quam aliqui perfecti et
 magis reuerenti. **T**ertium se-
 mores exteriores compositi
 et exteriorum morum disciplina
 in loquendo in gradi-
 do. in totius corporis gestu-
 que etiam apud carnales
 seculares sunt emendabi-
 les. et secularis virtus ap-
 pellatur. sed religiosus ma-
 gis competit. licet humili-
 ori modo et planiori. **C**er-
 tum sunt opera penitencie
 ut ieiunia vigilie flagella-
 tiones et castigaciones. que
 licet penitentia magis ex-
 terna quam precedentia. tamen
 non sunt pure virtutes que
 ea hypocrite penitentia habent
 et in mortali peccato positi.

sepe exerceant se in talibus
Quintū est studium fami-
liare ad expugnanda vitia
et virtutes vltimandas? ut
seipsum humiliare, ut mo-
tus reprimere, luxuriam doc-
ere, et ceteris vitiis impugna-
tibus resistere, et opibus ca-
ritatis et obediencie insiste-
re et aliam virtutem. Quiauis
enī omnia bona opa sunt
virtutis exercitia, quia nō
bonū opus eēt quod nullā
virtutē respiciat, tamē ali-
quod est aliquod bonū opus exer-
cē simpliciter p̄ deum et inter-
cessionem merendi veniam
et gloriam, et aliud ē idip-
sum exercere nō tantū cā-
merendi p̄dicitā sed etiam
p̄ hoc optinendi virtutem
sibi coherentem, et vltimā-
di cam p̄ opis exercitiū et
viciam contrariū expug-
nandi et hoc est multo va-
lius q̄ illud prius verbi g-
ra. Alius dicit simpliciter
ut p̄ hoc impetret p̄dicitā
veniam, vel vitam eternā
Alius etiam p̄ter istā inter-
cessionem orat ut assuefaci-
at seipsum in orationis stu-
dio, et hoc ut consequatur
graciā deuotionis et gustū
diuine dulcedinis, et g-
ciam diuine familiaritatis

assuequatur, et noti-
ciam clarus p̄ mentis il-
luminationē consequatur.
Et licet actio prioris bona
sit et meritoria venie et
gracie et glorie tamē inter-
tio ut opatur ut et cele-
stis et plenus hoc quod
expressus desiderat affectū
Unde multū valet ad p-
fectionem sanctitatis, scilicet
intentione dirigere ad con-
querendū et studium ad hoc
ordinare in tm̄ ut aliqui
faciliore labore, quo ad cor-
porale exercitiū maiores
mentales virtutes optine-
at qui sit prudenter dispo-
nere gressus suos q̄ alius
difficiliore labore. Exem-
plum de quolibet amore
puro artifice et qui melius
et leuius opatur opus ad
cum q̄quam alter ipius
cum maiori labore. **S**ec-
tū est ipse nudens affectū
alio virtutis que ē p̄fectio
uite actiue et ingressus
ordinatus d̄templatiue
Sine illa frustra speratur
puritas contemplatiue
vel stabilitas. Sicut aqua
fontis nō erit pura q̄
u fundus nō est mundus
tuis nec sordibus creatis
Sicut autē ex nudo co pig

uedo olei exprimitur. ita et
 affectu virtutis sapor deuo
 tionis pcedit maxime dim
 amoris et desiderii celestis.
 et gaudij spiritualis que nobis
 lior et efficacior e qd opitaci
 o timoris vel meritis. In
 sunt sex dies in quibus opai
 oportet opus salutis et abo
 vite querere ne ieiuni deficiam
 mus in uia hac quaambu
 lamus. ita ut sextodie dupli
 ces abos colligamus scilicet
 bone actionis et pie affecti
 onis. Et in septimo idest sub
 bato quiescamus et tota sa
 ni facti a uicioru languori
 bus in requie opulenta uac
 care possimus diuine scap
 lationi. et uidere qm ipse e
 deus et gustare qd suauis e
 inuensis. Qui sexta die
 duplices no colligit abos.
 septima ianis remanebit
 nichil reapiens de dulcedine
 contemplacionis. quia q
 sextu statu qui e in virtu
 tu affectualiu sanitate no
 du amgerit septimi statui
 dulcedine qui est in sapie
 ae gustu et intelligencie
 lumine non fruetur. Inte
 est qd iacob prius de hie ser
 filios genuit. et post hec
 michel peperit filiu ioseph
 tecou aspau quo nato ce

pit iacob pecc dimitti. et i
 patria sua inerti. quia pu
 us in actiua vita debet ho
 pfans ee in sex pdictis pfect
 tuu statibus. et tunc gusta
 to fructu uite contēplatiue
 cupiet dissolu et ee cu aristo
 in patria celesti. cuius iam
 pmiaas in sapore supne di
 cedimus plibauit. Sed quia
 pficientibus hec formula
 scribitur ut saant quantu
 in singulis uirtutibus pfe
 cerunt vel qtu a pfectione
 eoru adhuc distent qualibz
 ipfaru in tres gdnus longe
 inter se differentes describe
 do distinguamus. multos
 medios pfectiui passus festi
 nando transilientes ppter
 fastidiu deuitandu. Et do sep
 tem capitaliu uicioru hic
 fuit. Primum supbia iniqui
 omis pccati. Sedm iudicia De
 mte. In. accidia. auaricia
 gula. luxuria. Hinc p con
 trum opponitur octo uirtu
 tum. scilicet humilitas co
 supbiam. dilectio primi co
 tra inuidiam. mititas co
 tra iram. Caritas dei cont
 accidia. Contemptus diuicia
 rum contra auariciam.
 Sobrietatis contra gulam
 Castitas contra luxuriam
 Sed quia teste beato grego

rio. Sicut multi arboris
rami ex una radice procedunt
ita ex caritate dei ceterae vir-
tutes oriuntur. Ideo de ipsa
tamquam de omni matre et nu-
trice primo dicimus. et post-
tea de filiabus. ante ipsam
enim nulla virtus merito-
ria est. Ipsa enim omnes informat
ut virtutes sancte sint et
vigorem tribuit eis ut sint
magis vel minus merito-
re et deo acceptae secundum quod de
ipsius nutrimento minus
vel amplius acceperunt.
Sicut ramus arboris am-
plius nascitur et ex succo ab
eo procedente nutritur ut
magis vel minus fructif-
ficetur. In qua autem sin-
gulari virtuti. ad incipi-
entes pertinent sine quibus
non possunt esse salvi et de-
o placere ad salutem. Pro-
fectus ad religiosos magis
congrue pertinent. quia me-
liores esse debent quam populi
ditas vel laici seculares
qui tamen sunt de numero sal-
uantium. Quod pertinet ad
ora profiteri et exterius in
habitu perfectiora pertinere.
si in studio virtutum et ex-
ercitatio operis boni non des-
tamur ab infimis. qui
tamen sunt in spe salva-

tionis. Immo maior est co-
fusio et species fallendi.
Magna promittit et exigua
prosoluere est supplicatio por-
tus quam primo dignum. Perfectio
autem ad perfectos pertinet et qui
in sensu difficultatis obsta-
culo in quo proficere volen-
tes laborant quasi in mo-
tis ascensu iam in ipso cul-
mine christo duce constituta
transfigurationis eius glo-
riam desiderant speculari.
Nemo tamen in hac vita per-
fecte alicuius virtutis apli-
cacionem valet apprehendere vel
stabiliter in summo gradum
semper manere sed per modum
vie profectus quis dicitur vel
pectu inferiorum. **De caritate nota.**
Caritas est or-
dinata et magna vo-
luntas seruendi deo. placen-
di deo. fruendi deo. Caritas
dilectio dei et amor item
sunt. Tamen beatus ber-
nardus distinguit ea dicens
magna ad deum voluntas
amoris est sed cum lactate
a gratia est dilectio cum
vero fruitur et adhaeret de-
o. caritas est. Diligere de-
um super omnia debemus
per gratiam quia bonus est in
se. nec tantum modo bonus
sed etiam ipsa bonitas sit

qua nichil uel cogitari uel
 ee potest a quo ee quod aliquo
 modo bonu est bonu e. Sic
 non omne quod e diligendu est i qn
 tu bonu est. **I**lle qui sumus
 bonus e et infinitu bonu
 est. sume et si possibile eet.
 infinitu diligendus e iur
 meriti dignitatis eius. **I**te
 qua ipse prior dilexit nos
 et plus diligit nos q ipsi
 nos. **I**lle enim qui infinitu
 est et cui non est aliud ee q
 amare. qua ipse deus cari
 tas est. diligit nos paupes
 et uiles et imseros. et diligit
 ab eterno nondu existen
 tes nondu cu diligentes. v
 no et nescientes et resiste
 tes et offendentes. **I**psi
 et iteo iustu est nos cu uis
 sim diligere ex omni quod
 sumus et scimus et possim
 ut saltem cu ergua men
 sura nostre possibilitatis
 fideliter remeiamur ei. di
 ligendo eum cuius magni
 tudinis no est finis. **T**ertio
 ipse cause quo nullaplic dilans
 affon qui cognoscitur in
 beneficiis eius. qua no suf
 ficit ei diligere solo affai.
 nisi ead nobis ostendat in
 affai. **G**regorius. **P**rao
 namq uere dilectionis ex
 hibio est opus de quibus

beneficiis modo non psequer
 mur causa plurimatis. alte
 rius tempis oportunitate
 ad hoc expectantes. **de dilect**
Dilectio nra aone nra
 in tribus consistit. **I**n
 voluntate. **I**n ope. **I**n af
 fectu. **V**oluntas informata
 a ratione desinit eius con
 silio ut velit bonu. et no o
 ciosa sit voluntas pgrederes
 in actum boni opis. eem fa
 miliam suo impio subiecta
 in adiutoriu iuocans. sali
 cet membroru corpis et sen
 sui et cogitacionu. siue ad
 pmouendu bonu. siue ad
 remouendu malu. **C**umq
 hoc fideliter feceris quasi p
 remuneratione uel rele
 uacione laboris ex usu ex
 acti. suscitatur ei eam af
 fectus in solacu a gratia
 temulcente sua dulcedine
 affon. ut iam no tm istie
 tu rationis velit bonu et
 ai conatu laboris illud a
 gat sed eam ex desiderio
 optet et affon amplectet
 et diligat. et conerariu il
 lus odiat et horreat et fu
 giat. itest malu. **E**t hec e
 vera sanitas voluntatis
 cu non tm ex instinctu ra
 tionis cogit se ad volendu
 bonu vel faciendu vel va

lendū vel vitandū malū
 Sed ex affcū et desiderio
 mentis amplectitur bonū
 et odit malū Et hec ē vir-
 tus et mens bona de qua
 philosophi dixerunt mul-
 ta dixerunt. sed vtinā v-
 cognouissent eam. Volū-
 tas quāq; sine ope. sufficit
 ad meritū et debitū. vbi
 facultas et oportunitas.
 opis non subest Verbi g-
 rā Paup libenter subue-
 niret paupī sed nō habet vi-
 te. Quis eā quāq; id faceret
 sed nō habet au. Variis q-
 tunc voluntas p facto repu-
 tatur Si autē facultas opi-
 et oportunitas subest. et nō
 sequeretur effusio opis. tūc
 non sufficeret sola voluntas
 . qz nec voluntas eēt cum
 posset quod expedit pficere
 et nollet Quantū enī vis-
 tm facis quod expedit cum
 potes. sed si nō facis nō vis

De virtutibus

Licet eā multae virtu-
 tes eēt videantur et in-
 ter se differentes. ut humi-
 litas alia ē qz castitas. et
 paciencia alia ē qz miseri-
 cordia et sic de alijs. tam-
 quadam consideratione
 omīs unū sunt. et ita que
 libet non tm coheret. sed

eā inest alteri. ut qui u-
 nam hēat. vere omnes ha-
 bere dicitur in habitu. et si
 non in actu quod ostendit a-
 postolus au. Caritas paci-
 ens ē benigna est. nō emu-
 latur non agit pperā. nō
 inflatur. nec est ambiciosa
 . nec querit que sua sunt et
 ibidem Sicut enī deus est
 unū simplex et pfectissimū
 bonū. in quo est omne bo-
 nū pfecte et au nullū bonū
 deest Ita caritas ē vna v-
 tus in se omēm habens v-
 tutem. sed p diuersos effcūs
 eius ex diuersis criminē
 occasionibus uel causis
 illatis quibus se vel con-
 ma . . . lu opponit vel ad
 bonū extendit diuersa offi-
 cia uel nomina sortitur
Virtus enī sedm augustinū
 ē amor ordinatus. vireli-
 cet ut amet solū quod debet
 et sicut debet et quantum debet
 Quantū vero amas ali-
 quid. tm odis et fugis eū
 contrariū ubi potes Car-
 tas igitur cum se extendit
 ad diligendū deū. dilectio
 dei dicitur cum ad primū
 dilectio primū dicitur Cum
 eius miserie opatur miseri-
 cordia appellatur Cū eius
 bono congruat. congruū

laas vocatur Cum equam
 miter aduersa tollent pa
 aenaa dicitur Cum bene facit
 se odienti bus benignitas nu
 cupatur Cum no extollitur
 in pspis et iamiter sup se e
 non elenatur. humilitas re
 putatur Cum obtempat
 supioribus ut iusti est. obe
 diencia est Cum creatur
 turpia. castitas e Cum re
 fecat supflua copalis nea
 tatis. sobrietatis est Cu diu
 aas abiat. paupatis e Cu
 ad paupes eas largiter ef
 fundit largitas est Cum
 tedio respecta omis pmis
 foru non fringitur longa
 nunitas est Cum inter bo
 nu et melius. et inter ma
 lum et peius discernit pru
 denaa est Cu ius suu auq
 tribuit iustiaa est Cum de
 lecta aonibus no emollit
 tempaana est Cum duris
 non terreat fortitudo est
 Cum credit credenda fides est
 Cum spat spanda spes est
 Dicit spiritus sanctus et v
 nias et multaplex dicitur
Sapientiae septimo Quia
 am in se vnus sit. diuer
 sa dona tribuit scdm diuer
 ses donoru effais. sicut ali
 qua nobilis et efficit me
 diana. diuersos amitionu

effais opatur uel virtute
 confert varia opandi. ut
 vni acuat visum. alteri da
 rificat vocem. alii audiat i
 sent. alii gustu repat In ali
 o aliud et aliud opetur **E**
 Scdm q caritas opponit se
 septem capitalibus viciis
 septem virtutes format ut
 predan est. de quibus nunc
 dicendum est et quibus pfect
 tui gradibus distinguant
 Vnaqueqz cui virtus teste
 beato gregorio habet inia
 u suu et pfectu et pfectione
 sicut multipliciter terra p
 fert germen suu Primum her
 bam. deinde spicam. deinde
 plenu fructu in spica Verba
 est iniau virtutis. spica p
 fectus. frumentu plena est
 pfectio Caritas rei nre et
 nutrit om virtutum tres
 habet gradus. salicet. infi
 mu. mediu. et sumu sic et
 alie virtutes p singulas.
Nec inconueniens distinctio
 Si eni celestes ierarchie di
 cente beato dyonysio singu
 le p ternas differenciis
 distinguitur Cur no et
 spirituales virtutu ierar
 chie eunde ordine in ternis
 imitentur Presertim ai ce
 lestis pulchritudinis cre
 plar ad hoc nobis celitus

allatū est ut p viribus fru
deamus dño in nobis fac
tuanū facere. ut in medio
nri habitare dignetur se
cundū exemplar in monte
celesti nobis demonstratum
Utrū autē que in primo g
du quasi in infima virtutū
ierarchia hic stant ad infi
mam ierarchiam ptineant
et qui in media ad mediam in
celo. et qui in sumā ad sum
mā in celo ierarchiam ptine
ant cum illic dño pducēte
venerimus agnoscerimus la
boramus tamē hic fideliter
de virtute in virtute eundo
pfficere. certi q nequaquā infe
riorerit retribuas gloria p
porcionata meritorū men
sure **Lucē septimo** Mensura
bonā et conferta rē **E**cce
quippe mensura qua men
si fueritis. remeatur vob
Eiusdem mensure pdrā im
plebitur tibi vino glorie i
nupens celestibus. quā h
implere studueris aqua
iusticie pntis que in spā
cione celestis est sicut aq.
ad vinnū optamū in vale
mille milū metrete aq.
fluminis uel marini. nō
vale rent vna electi vini
quo ad paum vtriusq
De gradibus caritatis

Caritas dei g dūs sūt
tres Primus gradus
ē sic diligere concessa et as
tinet tamen illiata quis de
mitet. et amoret nullius rei
amore pponat. sicut illi qui
sic ea que mundi sunt dili
gunt. et tamē in corū dilec
tione vel cupiditate peccā mor
lia deventent. seruando que
deus pcepit facere et que
do que phibet p pceptū ana
thems **S**i vis ad vitam ig
di idest in ingressu uite cōsis
tere. nō in pgressione altio
ri serua mandata rē **S**e
cundus gradus pē cō. at hō
mo voluntarie pleniori af
fectu et feruētia nō solum
cōia contentus ē seruare p
cepta. sine quibus nō ē salu
sed etiā ad omnia que dei sūt
studiosus ē et voluntariū
tam faciendo in se qm in
alio pmouendo et desideran
do. hoc pprie bonorū est reli
giosorum. qui nō solum pcep
ta dei. sed etiā consilia p
suis implere et ipsum spec
aliter imitando sequi desiderant
omnis iusticie doctore omnī
ihesum cristi **C**alibus dicit
Bernardus Non ē vni carit
cōia languere pcepta. nec
hoc solum attendere quid p
cipiat deus. sed quid velit

pbantes que sit voluntas dei
 bona et beneplacens et per
 fecit. **Quantu** eni amas to
 minui. tantu studiosior eris
 pmouere beneplacitu eius.
 ubi potes et honore. et tunc
 eius offensam et ihonora
 onem. **Gregorius** Numquid
 est dei amor otiosus. opa
 tur magna si est. si vero o
 par renuit amor no est
 fidelis autē dei famulus ea
 diligencia qua tunc et dnm
 sui offendere in se p pām.
 ea caa timet et dolet eū iho
 norari ab aliis p scanda
 lu et pūū exemplū qd i dis
 ciplina famuloru redūdit
 in reccus dñoru. **Quis e**
 n fidelis famulus pacie
 ter sustineat contemptū dñi
 sui et iniurias. ne dicit pro
 mouet et auget. **Huius**
 modi uero aristo dno no ser
 uum sed solo uentri. **Si tu**
 p uelle tuo seruis dno tuo
 ipse remunerabit te p uelle
 suo. **Si autē** serueris e ser
 uire p uelle suo ipse remu
 nerabit te p omni uelle tu
 o. **Mathew** In qua men
 sam mensi fueritis remen
 tur uobis. et adiacetur uo
 bis ut no tantu sedm mer
 tu sed eam sedm supra sedm
 omne desideriu tuu remu

nereris. **Tertius** gradus ē
 tanto affai estuare ad deū. q
 sine ipso uiuere nō possis coar
 tatus resistere. Dissoluenti et
 ee am aristo. **Calibus** ē uile
 in pacienaa. uel potius in
 fastidio et mori in audente
 siderio. caam p dura tormē
 ta. **Hoc** desideriu fecit sanctū
 andrea aplm amplecti crucē
Scherphanū orare p lapida
 ribus qui a celu patefacie
 bant quo anhelabat ingre
 di. **laurenau** tertere amu
 fices uincenau puo arce tor
 tores. **agnetham** letissime
 et gloriante ne ad supbia
 a quasi ad emulas imitata
 et ceteros gloriofos marti
 res gaudere in tribulacōi
 bus et inimicos psequen
 tes diligere. a quibus ad
 resisterata gaudia ueloa
 us aduiscenda pmoue
 bantur. **Amia** sanctoru de
 siderant eos scā dñi uenē
 re hic. **Inimica** autē corū
 uolent eos aliquo tempe
 scā i mundo manere. et
 ideo diligendi sunt eis qui
 optant et pmouēt eos ut
 hoc aius et plenus opti
 neant quod sup omnia
 diligunt. in quo nil eis u
 talis ēē pē factū ē q ta
 hū uilec estū extinguere.

desiderij. q̄ dñi nō datur a
eis copia de fonte vite pro
libitu potan. aug sicut mi
rabili ter cruciantur Tribu
tamē interū verūq̄ resollā
tur guttulis solācionū spi
tualū. sc̄z interne suauita
tis rāra acōe. sacramentali. cor
pons arsi p̄ceptone. q̄ de
uotis solet esse singularae so
laciū p̄ inelando hūg erily
tedio. q̄ si nō manifeste. m̄
ve et saluafere ip̄m quē a
māt suscipiūt dñm ihesu
crisu. **Ite** spiritual̄ fruc
tus multiplicatōe. i quo et
aiam̄ p̄son et dei honore
senacientes erily sui moles
tas tollerabilis sustinet
spe luax̄ dei. **Vntē** sp̄sa
dicit adolēscētulis **S**ulate
me floribus noue diuersa
ciōis bone. supate me mā
lis. id est p̄ficiētibz ad
p̄fectionē tendētibz q̄
āmore lāguēs desiderio
dissoluedi. et eē q̄ sponso
ut q̄ dñi ab hoc differat
salte soloz diuersi. oē p̄cor
et p̄fectū honoz. et ita me
ū erily erit m̄ tollerabili
us. si vidēo alys eē frāiosū
ne si tardius ad sponsā ve
niō. m̄ plures meā dūcā
Sic et paulo coartat me
desideriū dissoluedi et p̄fec

tū subditorū. solabatur
se interī ex cor p̄fectū te su
a dilacōe a regno **ad phi
lyp̄m Coartoz enī rē De m̄
tripla dilectione primi**
Dilectio primi ex dilacōe
dei nascit. q̄ p̄ teū et
i deo et sc̄dm̄ teū ē primū
diligendo **P**roter teū q̄ ip̄e
mādauit **Iohēs** **H**oc mā
dātū hēmus a deo. quidū
ligit teū diligat et fr̄z suū
In deo itest eā affectiōe di
ligere primū qua teū itest
eā forma **S**cdm̄ teū. itest
ad hoc dilige debem̄ pri
mū ad quod nos diligit et
us. itest ad salutē aīe et p̄
fectū in sp̄i. hoc ē vere. p̄ue
et ordiate dilige. **V**ere ut
nō fiat. sicut illi qui verbo
tāntū et ligua diligit. nō
ope et veritate. **P**ure et nō
ex carnali affectiōe. nō p̄
tilitate p̄ua nō ex carnali
et seculari societate tm̄. q̄ et
si nō sint semp̄ mala. tamē
nō sūt meritoria. nisi ex sp̄i
ali dilacōe accipiūt **o**dimētū
Ordinate. ut nō ad viciā et
oimoda carnis et tempale
p̄spertate. sed ad eternā sa
lutē **E** **V**ntē notandū q̄
est dilectio carnalis. et dilac
tio saupisabilitatis. et q̄ di
lectio naturalis. socialis et

est dilectio spūalis Carnalis ē
 que carnalibus iungitur ut
 inter virū et femīam in copula
 carnali Cupiditas ut qui
 diligit p̄ numerbo. sic et ai
 mō diligit eū qui dat ei abū.
 Naturalis ē hec int̄ dignato.
 et p̄p̄nquos sanguīe ul̄ pat̄
 a. hac etiā dilectō diligimur
 illa que natū magis venis
 tate. ut pulchros homēs et
 alia natūter delābilia. et ca
 ū illa que nūc nature sūt ali
 quo mō similioza. sicut ai du
 obus eque ignotis vni mag
 in heret affectus q̄ forte nob
 filior̄ est nobis ī natura.

Celestiales Omne animal
 diligit silē sibi sic et oīs homo
 p̄mū sūm̄. Ita sicut a boni
 et malis et etiā a brutis hēt
 ita bona et mala eē p̄ licet
 origine trahat a natura que
 bona ē in se. Vnde in natūte
 plus tenem̄ et iure naturali
 p̄p̄nquioribz q̄ extrinis subne
 nie. So cūctis ē qua notos et
 familiares et d̄ubiales ma
 gis diligimur. q̄ ignotos et
 alienos. Ita similr p̄ se idif
 ferē ē. quia et bonos et ma
 los facit viderimur cā habē
 sed boni ad bonū mali vco
 do mali cā ducunt fouēdo
 loctis ad que volunt. **De mu
 tatione spūalis dilectōis ī**

Spiritualis dilectio **māle**
 a spū sancto tenōiā ē a
 quo fluit qui amor p̄is et fi
 lndicatur. Illa ē que mādāt
 nobis a dno. et meritoria ē p̄
 se sola et duas p̄oces effiat
 meritorias. quādo ab ea re
 guntur. at est naturalē et so
 ciale. Cupida autē nō ordnat
 sed tollent et tempat ne cre
 dit quia magis querit vali
 tate p̄nā q̄ illius que videt
 amare. Carnalē dicit vero et
 fugit et extminat nec vni q̄
 erit fida. salicet spūalis soci
 etas inter eas. et quantum v
 nā ipsari augetur tm̄ alteri
 minuit. licet inter duos p̄e
 sacmētū virtutū si modētia
 fuerit excusatur. Sed a spūali
 bus qui plenā vident deo. et
 nēciā tunc magis p̄mēda ē
 carnalis dilectio et euellenda
 . quanto īdecētiōz apparet
 macula ī candida bissa q̄ in
 rudi sacco. Que cū so actis
 iuas ad tenebras. Et que
 ducit ad cristū ad belial. Vnde
 bene dicitur ī cāctis cāctoz
 Q̄ pulchra ē casta gnācio
 cū caritate. Sed quia solet
 se q̄q̄ palliare carnalis
 dilectio sub spē spūalis. si
 cut zizania sub tritico. Vnde
 vnicūto religiose vite eucl
 li possit. aliquas eius spē

quasi notias herbas ad cau-
rela in cybas breuiter ondam
p quas demonstret distan-
cia spualis amoris a carna-
li Spualis en dilectio vult
est et iteo ne vilescat admir-
tione carnalis amoris. sicut
balsamus sophistica inlibu-
liquoribus. vel sicut alie nobi-
les spes falsitatis falsitatis
omurtioe viciant. longe est
inde subaliter et segregande
Plavas. Vinu cui mirtu est
aqua. id est amor spualis vi-
ciatus e amore carnali Sic
prauu ampoues vendit vi-
uora sub spe melioris. et h^o
e marie iebuatit et rudibo
qui nesciunt discarnere pas-
su mili. Iohes. Omnis ho
primu bonu vinu ponit et
cu iebuatit fuerit re Sic sepe
mutat amor qui pmo bon-
et spualis videbat. cu discar-
tionis et sobrietatis metis
excessat in carnale quia as-
tutus dyabolus pmo ocul-
tat temptacois laqueu to-
nec amor irescat et tenax
fiat. sicut viscus quo capi-
untur auicule ut cu sibi
mutuo aglutinati fuerint
insepabili amore dilais et
dilecta in puidos simul in
igne inssodiat carnalis co-
cupiscentie inuacione. cu ab

inuce iam nequunt sepa. po-
tius namq sibi mutuo se-
cunt ad queq turpia dmer-
ca qm velint fite qua ia ex
longo tpe integri sibi seruauo-
rit aliquatenus violare. vel
omnia seruicia pdere. que sibi
mutuo ipenderit Et licet h^o
cu multo cordis dolore faciat
pualet tamen carnalis amo-
ris violencia. que metis in-
gore solet emollie Sicut da-
lida sampsoe fortissimu vi-
ru. suis blanditiis enervat
et ceteris homibus silen et
feat. et spu dei effugato tra-
didit cu hostibus. ligandu
ceatidu iacurandu ad mol-
trahenda arua agitadu et
illucedu Nec redio vincte
hostis nequissio nec labore
nec diuinitate lassat. si quo
post longa tpa potuerit et
ficere quod mredit. cu ad ni-
chil aliud oi tpe vacet uel
studeat. nec alia cura sit de
cupatus nisi quo subuerat
bonos. et malos papitet i
tetterus et reaneat i pco
et ipediat a pftu salutis
De indigne carnali amo-
Primu igit. indigne rre
carnalis amoris e. q
cu spualis spualibus tm cari-
dacionibus et edificacoibus
collacoibus pasti solet. et

nugis et ociosas fabulas
 frustidiat. Ita eodversa pau
 ca de spūalibus et plima de
 iutilibus fabulacoibus et
 marie de mutua dilectioe i
 facciabiliter ruiuat. quātū et
 ipē eā. et illa eū diligit. uti
 q̄ ad huius colloquia nō sus
 ficiant hore nō dies nō que
 libet tpa. sed semp ai duenic
 pnt. copiosa hnt materā lo
 quendi i deficient. Sedm car
 nalis amoris idiaū eā solē
 cia gestuū et mouū qn sunt
 pariter taliter se amātes a
 morose se mutuo rapiūt. la
 tus lateri femur femoi spre
 mūt. manus manu tenet. et
 spmāt. reūde et lactos hūe
 ros et vbera sub vestibus et
 blaoza tāgento blandiūt
 aliqui ā pleris furtina et of
 cula iugūt et similia. sicut
 in secularibus amatoibz nō
 cari p̄t. Cōuerso spūalis di
 lectio tūcā disaplām serua
 tō oculis. sicut i publico. q̄
 nec āguilos querit sed fugit
 nisi quāto seai habitare
 desiderat et soli deo vacatē cū
 autē colloqns marie si iur
 ai seia loquit. detēt oculos
 et mang et oia mēbra sub
 custodia modestie. q̄ eāam
 studiosus obseruator nō i
 ueniret in quo cas rphēte

ret **C**ertū ē inq̄erito cor
 dis quāto sūt absentes. cogi
 tāto te iūce ubi iā sit ille di
 leūs. quid agit. quāto ueniet
 q̄m diu me deseruit. si te me co
 gitet. si ex absēcia eius amor
 circa me forte in aliquo repuit
 q̄ longo tpe iā nichil in tēma
 dauert. et q̄ in causa eē possit
 quō ualeat in corpe. et ita sus
 penso corde nec orare libe pnt
 nec de deo quiete meditari ul
 aliud agere utile. distracto
 uel occupato tūo car dilan. n̄
 quāto audit aliquis de eo. ps
 perū uel loqui hoc ē ai refri
 gerū qualecūq̄. Spūalis h̄
 nō curit. sed quiesat i deo et
 amai suū fideliter i orōne
 deo amēdat. ai fuerit oportu
 nū si sit i uali distractione
 spātiatur ei et cogitet si in
 ao diatuerit faciēdū. **C**er
 tū indiaū carnalis ē. Impa
 aenaa odia. say si aliqua se
 ai diligit. si benigno alia
 saluret. Si aliqua beneficia
 ei exhibeat ex quibus timet
 ne forte amor alterius pre
 ualeat et circa se repesat
 Ince dolet et tristatur. Spi
 tualis autē dilectio. uult
 omēs seai diligi et in hoc
 gaudet quia caritas ē sui
 dicatua et quanto mag
 dilatatū tanto amplius

augetur. sicut ignis quo
plura fomēta accipit eo ma
gis existit Sequitur quātū in
dicāū amoris carnalis **C**on
tū ē un et turbatio. qz itē
ut vulgo dicit se diligūt qz
p nimia dilcōe nō pnt sibi
mutuo pccare a molestia le
sionis Sicut enī metas exē
dit aliqñ eozū dilectio iordi
nata i blandiēto Ita econt
qñqz credit un eozū i turba
do marie cū vnus alterū in
aliquo offendit nūq̄ faciēto
sibi in hys que desiderat vel
aliā psonā ut ei vitetur plo
amando qz quo remeior ē
dilectio eo molestior offensi
o Inde surgūt querele et i
ppena ipensozū bñficiōū
et magne fidei que iā p dī
vitent apud ignitū Sequi
tur eadē detestatiōes et mir
torie pmissiōes qz nūq̄ tem
pore velit ipm diligere qui
sic retribuit sibi māla p bo
nis. et odū p dilectiōe aliqñ
do aduigūtur clamōes. cōū
melie. vitupia. maledā. iſa
mātiōes. p dātiōes secretōū
et icōueniēcia mltā huius
sicut sepe expimur Spūal
vero amor pacificus ē. tunc
tabilis. ignoscēs errorū et
ifirmitati pimi. et i spū
lenitatis istrucēs i aliquo p

occupatiū delicto **C**ertū ē
munuscula et dulces lē a
matorū dicitur et diuino
la et morselli ab ore dila imp
ti. et quelibet alia que dila
directant vel quibus vsus
ē. quasi p reliquis veniē
tur et p memorati dseruāt
p icōtuo dānuū amoris **C**er
tra sicut dicit iheron^o **C**er
munuscula et fasciolas et
zonas et p̄gustatos abos et
dulces ac suaves amoris lē
teris. scūs amor nō hē **C**er
oraaciōes edificatiōne et iſp
trai istructiōes et p̄ i nati
subuēciōes sūt spūalis amo
nis fulamēta **C**Septimū
i iordinata similitudo vici
ozū ad imē. s. qz ita se diligit
mutuo qz eadē vicia sua dil
gūt et fouēt et exasēt et as
tant sibi mutuo cōtē arripē
tes et corrigentes eā. dferē
ti ad malū sicut fur furē ad
terū aduiter diligit i malo
Spūalis autē dilectio cū oīa
vicia detestat singulariter
tamē odit ea specialit̄ in
lectis Sic p̄ nigis dolet de
fornicatis macula in fili
o qm i alieno Sic deus pcc
ata oīm odit. et tū qz ad
modū durus punit ea i p̄
ti in amicis suis singularit̄
bus. qm in alijs. Sicut app

ret in dauid qui gūissime p
 peccatis suis punitus ē **Apoc
 calypsis.** Ego quos amo ar
 guo et castigo **¶ Ostensis ad
 cautela carnalis amoris vi
 cis que se quāq; palliāt sub
 spe spūalis dilectōis vt igna
 ros quāq; decipiāt. ad spūalis
 dilectōis p̄fais d̄siteruntos re
 decant. et quibus gōdibus con
 stat uideam. **¶ De gaudibus****

Dilectōis primi p̄m̄ ḡ
 d̄us ēē uideat **¶ Nullum
 odire. nulli malū cupere nulli
 us uelle bonū impedire In
 natante primo auriliū sub
 uēctōnis nō subēctē. et breui
 ter ut nulli faciat malū vel
 cupiat cū uolūtas d̄sensu et
 bonū primo optet et desitet.
 sicut sibi uellet exhiberi si ibi
 geret. In hīs duobus d̄sistit
 implectō illius p̄cepta Dilige
 primū tuū sicut teip̄m. scilicet
 quod ceteris tibi ab alio fieri.
 tu ne alter facias. Quecūq;
 uultis ut uobis faciāt hoēs
 . hęc et uos facite illis. Hęc
 est lex et p̄phete. hoc enī docet
 lex nature p̄ter scripturē sed
 expositōes scōrū. ortodox
 defectus dilectōis ē. sic alrei
 us p̄fais d̄gaude et bonū al
 terius dilige quasi p̄m̄. et
 sic eius aduersitate d̄pati si**

aut p̄rie ut aliena luc. sua
 reputet et affai pietatis **Ad
 rōnos Gaudeat cū gaudeat
 bus. flere cū flentibus. toip
 sū iūctē senactēs Ita sic alie
 na bona vel mala sentire
 sicut p̄ria. **Ad corinthecos.**
 Quis ifirmat et ego nō ifir
 moz. et ubi talis ē affais ibi
 natārio nō decit subuēctōis
 effais quātū parte oportū
 tas Dicit enī sana mēbra
 corpis d̄gaudeat sibi et d̄pa
 untur nuuo Ita apparet il
 lū affai separāt ēē a stupore
 infēsbilitatis uiaose. que iā
 nouit icelligere que primi
 sunt et se ipso **Ad ephesecos.**
 Sumus enī mēb̄ iūctē **¶ Dñ
 dñs ihūs castus a quo omīs
 doctina p̄fectionis nobis in
 fluit. sicut mēbris a capite
 sensus et motus ifiunt rep̄tē
 sibi fieri quāq; mēp̄cā ifirmi
 iferatur. sicut ipē dicit. Cūto
 vni et mūnis rē **¶ P̄fectō di
 lectōis primi. ē Dilige ini
 micos et affai. et ea dilectōie
 erga odientes et p̄sequētes se
 affia Dicit erga singulāre
 dilectos et nō solū uos tempa
 les sed eā corpus p̄ finitū
 bus ponē p̄ctū ēē. nō tantū
 spe p̄m̄ martur sed magis
 p̄ affai finēne saluatis. hanc
 castus doctur qui p̄ p̄ctōibus******

inimicis suis mori dignatus
ē ut illa peccā quibus ipm of
fendimus et contempimus ex
piaret. **Iohānes** maiorē ha
dilectōem nemo habet ut a
nimā suā ponat quis p aīa
suis. Hanc didicerunt ab eo
sancti qui se morti p fratri
bus obauerunt. qui se i seruo
dedit dēnt p aliorū redēpā
ne. ut paulinus qui ut alio
rū fami dēsilere ipse fame
cruciat̄. qui p insectorū
bus suis deuote orabant. et
eorū benignitate inimicorū se
uiciā leuare et malū i bonū
vincē studuerūt. Hanc io
seph patriarcha. et moyses
samuel. dauid. **Job.** et alij
sancti plures multipliciter
ostenderūt. Et reuera tales
sunt vere sapiētes. qui sic
diligūt inimicos. quia cōtra
maiora bona pstant eis p
sequēto qm subtrahēdo. si
cut qui rapit michi talētū
plūbi et reponēt michi i ai
tē locū talētū auri puri. Et
pōt nocere hōi sancto. si inimi
cus ei auferat honore mū
di. uel diuitias uel reliquias
et quibus nutritur carnis
dāpniſcētia. pē ei ista aduer
sarūs subtrahēte spoliando.
reſtēdo psequēto. sed scī is
ta nō amant. iteo nō strīſſat̄

cū ista subtrahūt eis. **Nā** si
ta que mūdi sunt diligēt
et de amissis valde dolerēt
nō eēt caritas dei patris in
eis. Cū ergo auferat eis mūdi
na munitō. que eis sūt odio
sa et onerosa. amulant eis
dona spūalia et merita ce
lestia. **Vnde dauid** Desidera
bilia sup aurū et lapidē pao
sum multū. et dulcora sup
mel et frum. et qui occasio
dat homini tanta lucra. me
rito est a diligēdo. **Matthe
us** Diligite inimicos vestros
et orate p psequētibz et
calūpniantibz et erit m
erces v̄ra multa et eritis fi
lii altissimi. Vera beatitudo
d̄sistat in dignatōe sume ve
ritatis et dilatōe et relātōe
sume bonitatis et i fruacōe
eternē iocūditatis et pacis.
Omnes autē virtutes ordi
nāt nos ad ista tria. et iteo
quāto quisqz magis fuerit
ordiatū i virtutibz. tanto
magis capax erit supne bē
titudinis. **de duobz ppter quos
humiles esse debemus**
Sicut ergo caritas ordi
nat nos ad bonitatem.
ita humilitas h̄t ordinatōem nos
ad veritatē. Humilitas ē er
itūtu p̄prie d̄ia oīs vel fir
gilitatis. voluntaria metus

inclinatio **Bernardus** Du-
 lictas e virtus. qua ho veris-
 sima agnoscit sui sibi ipm in-
 lesat Duo sut que amonet
 nos ut huiles simus. videlicet
 q sumus et q no sumus. **Q**
 sumus no hemus a nobis nec
 ex meritis nris. et ideo no opor-
 tet nos extolli. quia aliqne po-
 testatis e et bonitatis q q bo-
 ni sumus et habeng. et ille so-
 lus uite extollendus e. aug gra-
 ti sumus id q sumus. **H**ec est
 humilitas scdm et maior
 qui quanto maiore se videt.
 tantonigis humiliat se i oibus
 que hnt. totu idetes illa q
 totu hnt quia furti reus e q
 sibi aliquid retinet de hns q
 sibi amedata sunt i iudicio
 Cu ipse dicat gloria mea alicui
 no dabo. pson nobis libent-
 er onicet in bonis suis. sed glo-
 ria sibi seruat. **E**t aute non
 sumus simili monet nos hu-
 liari. q vana et ianis glori-
 a e extolli te eo q no e. vel si
 aut luti gloriat se ee auru. et
 si natus iacet se ee gignite
 et medius axdat se ee rege
 et ceteris nunc audidiorum
Apocalyp Dices quia diues
 si et nullus egeo. et nescis
 quia tu es miser et miserabi-
 lis paup totus et nudus. **H**ec
 humilitas e pauperu et ipse

coru. qui considerata sua iopi-
 a et imperfectio. in spacioc sub
 limitatis aliquid resiliuit in se
 . et ex iudicia o veritatis sibi
 incipit vilescant. sic dno no-
 ceos natos p nra ignorantia
 duplr illuminat nos lucu vite
 facti sumus. linceto sup oculos
 nros. ut pmo iapiamus nos
 ipos agnoscere. **D**ante ipm
 illuminatore nrm ardentio pni-
 atorare. et luto visu reapit
 . qui ex odiaone pnie singuli-
 tatis scipm humiliatu agnos-
 cit **De humilitate in no-**
triplice vero bis
Q humilitate habe dng
 huiles em ee dem in nobis
 huiles ad primu. huiles ad
 teu. **I**n nobis demus ee hu-
 les. nos incipos ex odiaone
 pnie vilitatis respiciendo. ut
 omnia que in nobis respici-
 bilia agnoscamus. ta in na-
 turalibus defectibus. q for-
 titutis et maxime culpabili-
 bus et viciosis diligenter ac-
 tetamus. et coru iacutu ap-
 nos humiliem. **S**ecundo i nob-
 sumus huiles. mores et gesto-
 huiles hnto et verba humi-
 lia et responsa. **U**nde dante
Quasi lugres et stultatus.
 sic humiliabar. **T**ercio ut i
 huilibus opibus et officis
 nos incipos extercamg. in

in quibus appareat uilitas.
ut que alij abhorret et respi-
ciunt. ut fordes purgare. rus-
talia opa facere et vestibus
uilioribus uti. et cibis et
alijs similibus. Unde dauid
Iuda et fia uilior plus q̄ fac-
tus su. et ero huilis in oculis
meis **de humilitate ad pri-**

Ad primu demum
esse huiles. Primo me-
liores et digniores nobis ipso
reputare. no eos respiciat. vel
temere iudicare. Unde ap̄ls
ad philippen. Huilitate su-
periores sibi iuice arbitra-
tes. Secundo honore extero
in iuice p̄uicentes. Reuente
iamnado. locu p̄mu ubiq̄ t̄
buendo. no eis rethecto. sed o-
bediecto. obsequecto p̄moue-
do. et eos apud ceteros exul-
tare. et facta coru amectae
laudare et extollere. dumo
bona sunt. et mala tegere
no fice sed pure. Tercio
patienter coru ifirma tol-
lerare. et lesiones sustinere
si quas nobis inferut. et
malu p̄ malo no redere.
nec contra eos extere. et iace
pacos eor paciat reape. Ps
Cu multu molesti essent hu-
miliaba anima re. It̄e pri-
mou alij sunt equalis no-
bis. alij superiores. alij subdi-

ti. et equalibus plana e re-
gula p̄dicta De supioribus
addit ap̄ls duo Salicet o-
bedite p̄positis vestris. et sub-
iacete eis. Obedire p̄uicet ad
impleatione iustioris coru. S̄
iacere huiliter eis subee qua-
si uicariotei oi subiectoe se-
cudu dei De placis tres re-
gulas nota. prima e
desiafies. Rectorē te posue-
runt. esto inter illos quasi
vnus ex illis. Secunda ad
thessalonicensis. facti sumus
puuli in medio vrm. tamq̄
si uicarij foueat filios suos. et
Tercia ip̄e d̄ns. luce. Ego au-
tem in medio vrm su. sicut
qui ministrat. Sedm has tres
regulas reator inter subditos
sit quasi vnus ex illis coris.
in victu in vestitu in labore
et in alijs arduoribus sicut
puulus in medio coru. ut
ex hoc q̄ p̄est eis. no p̄uicet
se ee ~~superiore~~ sciorē alie vel
sapieaore vel digniore. sed
uiliore obligaaore. in reo-
tento racem p̄ se et p̄ illi.
Sic quasi ministrans i me-
dio coru infirma coru por-
tando et curando et exemplo
p̄cundo **de humilitate ad**
Ad deu demus **deum**
esse huiles. Primo ut ip̄
su deu ac dnm et iudicem

nrm agnoscamus et ei in
 oibus obediatis. sicut seruis
 dno suo et opus factori suo
 et si peccauerim ei. ut cito
 et digne poeniteamus. et satisfaciamus. et emendemus. Sed
 ut flagella eius huiliter tol
 lens. et no inuermuemus cor
 repta. sed iustia eius iudicau
 emendemus. et nos correptioe
 dignos agnoscamus. **Iudicia**
 si dnu portabo. qm ipsi pec
 caui. **Tertio** ut te beneficio
 eius no erollam. sed cog
 noscamus q no p merito nro
 sed pure p sua bonitate di
 lert nos et elegit nos. et vo
 uit nos. et iustificat et mag
 nificat nos. **Unde** tenus ei
 gracas pure et huiliter ref
 re et nichil nobis te bonis
 eius ascribere arrogato. **Un**
de no nobis dne no nobis
De tripla gradu huilita
lis
Licet autem ex pdae
 possint huilitatis gra
 discerni. tamen ut magis in
 pmpetu sint ad intuedu no
 tres huilitatis gradus. licet
 multu inter se distantes. **E**
rimo e. ut homo se quod e
 rest vile. ifirmu. iope boni
 uiciosi. peccore. et si aliquos
 defas habeat agnoscat. et
 sciat. et no meiat se sibi
 ee maiore i quacuiq digni

tate sit et no eleuet se sup se q
 si iueat. vel sup alios isolent
 ne vanas laudes hoim vel ho
 nores hoim affectet. et si ali
 quado delectet eu aliq istoru
 scipm redarguat et castigat
 quasi deceptu. et in quo veritas
 no sit. **Un ps** Et quid diligit
 vanitate. **Cu** cu teus pos
 sit oia. ut q no feat nos eq
 les angelis i gloria. nisi ut
 ipsa repressio nra huiliter no
 ne eleuemur. sicut seducti
 et seductores angeli. et corru
 amus et peamus. **Unde** e. q ai
 teus i bapafimo tollat peni
 tus reatu pcc originalis. pe
 na tamen corruptionis no tol
 lit in hac vita. ut semp mac
 at nobis memoriale huilia
 cionis. quo tuta sumus ne
 supbiamus sicut pmi pntes
 nostri. et quoru supbia et ins
 gressione oes corruimus. **Tal**
 ham et pena miserie q poi
 mus. et aduc deteriora nisi
 deus auertat expectamus. **E**
Secundus gradus pe dia. ai
 no solu scipm agnosces ho
 spnat se p vilitate sua. sed e
 aa ab alijs spm se paa enter
 acapit. pmo quia veritate
 amat. et se puiato amore
 no diligit cont veritate ea
 am residerat ab alijs reputa
 ri talis quale se reputat. s.

vile maosū et ignobile. et
quale se in veritate cognoscat
in quatuor credit agnosca nō
obee **Gregorius** Sicut supbi
honoribus. ita plerūq; hu
miles sua respectioe gaudent
quia iudicū qd re se intus
hnt. etiā ab alijs sentit app
bati. Itē ai tollet homo et.
fastidit honores exhibitos
vilipedit. **Iste** gōus satis
altus est et satis vritus qui
cū ascēderit. etiā inter reli
giosos et bonos. **Unde** nō ē
mirū. si inopes sumus vir
tutū cū mrem et custode vir
tutū scz huilitatē. tā alicū
a nobis sciamus. **Quid** e
nī cause ē. q̄ ille qui dives
ē in mīa p̄ celestis qui eti
am p̄ dilectioe suā qua di
lecte nos p̄ filio suo non
pepat sed p̄ omib; nobis ē
didit illū. **Quid** inq; cause
ē q̄ nos tam iopes gratū et
virtutū relinquit. quasi nō
sit a te nobis care. **Amurū**
autē testidia nū in causa ē.
q̄ nō instanter querim; cū
ut teberem; aut supbia. **Et**
et si querim;. instanter iud;
nos deus p̄ nos ē ut in
te extollemur et fieret nobis
ipsa donorū eius sublimatio
altioris occasio ruine. **Adō**
edificia p̄fundiorū sunt amē

to indiget. et arbor extensa si
indicata p̄funde nō fuerit.
facilius ventorū impulsu alic
tatur. **Qui** ergo restitit a
to virtutis culmē attingere.
studeat se in huilitatis fundo
solitare. quia deus supbis re
sistit. **¶** **Tertius** gradus
huilitatis ē. q̄n etiā i mī
nis virtutib; et donis et ho
nouribus homo nichil extol
licur. nichil sibi ex hoc bla
torū illi refutēs in itegri
restituēs a quo omē bonū
fluit. **Talis** fuit huilitas
beate virginis que cū elec
tam se sciret ut mater ter
fieret. anallā eius se huilit
recognovit dicens **Ecce** an
callā dñi **h**esperie huilita
tem analle sue **Talis** ē hu
militas arisi qui cū in for
ter eēt. nō in p̄mā arbitra
tus ē eē se equalē deo sed se
metipm̄ erinaniuit. **¶** **¶** **¶**
us **Dicit** a me quā mu
tis sū et huilis corde **Talis**
est huilitas angelor et sa
torū in gloria. qui cū sint
pleni sumo bono. et hono
re sumo sublimi at. nul
lū motū habent te hoc su
p̄bie. sed sunt in se huilio
res. quo altiores in t̄o
Unde et ouibus i motū
in euāgelio silantur. **¶**

us p̄ humilitatis māfuetu
 dinem. in montibus p̄ alti
 tudine dignitatis. **Hec ē hui**
 litas p̄fectōrū. qui tānto ma
 iores sunt. quāto magis hui
 liant se in oibus. ī sensu ī affcū
 in verbo ī actōe in habitu vñ
 p̄s. **Dñs nō ē exaltatū cor meū**
Si enī humiliatur et se respiciat
 qui nō h̄t v̄tē gloriatur. sed
 multa habet v̄tē s̄fundit
 licet bona sit ista humilitas. tñ
 nō ē mirāda. **Et si filius rusti**
 a nō vult filius regis reputa
 ri. laudāda ē in eo simplex ve
 tatis puritas. sed nō p̄tāda
 nec ex hoc mirāda humilitas.
Ita si paup̄ se paup̄ ē reputat
 et ab alijs v̄tē paup̄ agnos
 a v̄tēntat asentat ī istis. sed
 nō ē amūtiōi digna humilis
 talis. **Si vero dñes paup̄ibz**
 cōformat. et altus nichil altū
 sapit. et gloriosus nichil te
 gloria sibi attribuit. sed totū
 refundit ei a quo h̄t vñ glorio
 sus v̄tētur. hic ē hūilis. nō a
 gente nātūte. sed v̄tēntis a
 nātūte. **Et caritate et humilitate**
 nascitur virtus paciēcie. hec
 ordinat nos ad frūtiōne sum
 me paciē. **Nichil enī pati mo**
 leste ē pace h̄t. quod sic duo
 bus modis. s̄ aut nullā mo
 lestā senāto. q̄ erit tūcū ī p̄na
 aut molestias nō moleste fe

rento. quod ē magnanōz in
 via. et hec paciēcia ē. **Magnū**
mus ē. qui ad vniuersa susti
nēda paciēs ē qui nullis pas
sionibus p̄turbatur. De paciē
cia nota
Paciēcia aliā nota
 ē eterne glorie resp̄cū vo
 luntaria et insupabilis p̄f
 sio laborū. **Paciēcia aliā ne**
 cessitatis. aliā silāciōis. aliā
 virtutis. **Silāciōis enī ē. q̄**
 do aut p̄ huana gloria aliquis
 paciēte se ī aduersis oñdit. a
 cū meriti dissilat iūriā q̄ pa
 titur ut ī aliud tēpus differant
 oportūm v̄lāone. **Gregorius**
Qui mala primi ita tollente
 . et cū int̄fēsus tolcat. et tēpo
 retribuciōis exquirit. paciām
 nō ex̄hibet. sed ostēdit. **Paciā**
nātūte ē. cū aliquis iteo ad
 uersis v̄lāsi se nō p̄sūt. quia
 nō p̄t uel aucter. timēs sibi
 maior et hoc iminere dispo
 sū. vel amodū tepur. ut ser
 uī a dñis verberati. vel pau
 pes a diuitibz obuiugati. v̄
 discipuli a magis castigati.
Prima v̄lāosa ē. et meretur
 supplicū. **Secunda cauta.**
 ut euadat tempale dispo
 Tercia virtūosa. et meret gra
 ciā in p̄nti. et gloriā in futu
 ro. **Om̄is passio aut ē ex eo q̄**
 negant nobis vel auferūt
 amata. et mināt nobis odio

habita et nocua que possim⁹
diuiter in quibz. in quibz pa
cencia discernitur et pbatur
De tripla pacencia

Primū ē corpis lesio. Secū
dū temporalis penuria
sbne. Tertiu. retrinētū hōm
Quartū. caror offensio. vel
subtratio. Quicū. tanquilli
tatis meas quecūq; pturba
tio. Istud tamē omnia pūca
sub se cōtinet. licet et p se sin
gulariter aliquoacōs ualeat
discerni. et sine alijs repiri.
ut sublata aliqua leticia vel
cōplacōne ming uali vel
nocua. Verbi grā ut cū p
pluuia vel alia inorā causā
nō possumo spaciari vel ali
os conceptus animi pficere
p libitū. Cū autē turbam⁹ p
defectu iusticie eterne. hec ē
baia nō ē ipacēcie deputā.
ta sed zelo iusticie et uirtut
nisi sit imoderata et distret
Vnde ad **Corintheos** Crystia
a que scdm teū ē. pinām in
salute stabile opatur. Pa
cēcia dicitur opponit uicio ux
sicut caritas opponit aca
die. et caritas primum iudic
et huilitas supbie. Sicut ac
re uicium hōm stultū. ita fū
oso silēm reddit. Iuxta illud
Job. Virū stultū interficit
iracūdia. ita pacēcie uitiū

sapientē ondit. **Puerbioū.**
Doctrina uiri p pacēcia noscitur.
Sicut ergo p pcedās quiq; au
tis p se non turbant uirtus
pacēcie ē. ita p defectu iusticie
nō turbant. est uicium tempo
ris. uel obstinacōis. P se cū
quilibet cōtastat. p pccatē
defectibus iusticie. et tūc ē uirtus
pinē. Pro pūtibz. et tūc ē fer
uor pficēdi. P futuris et tūc
ē cautela timoris. Item p pū
nis contristari dicit hō. moer
nicus tamē p temporalibus cō
defectibus. amplius autē p
spiritalibus. et corū que p
nēt ad salutē. Ad hoc autem
placā marie tenentur. qui si pa
cient subditor uicia tollent
nō corrigēto p posse. Et hac
pacēcia non glorie merita
spare dnt. sed uia rei. aug tūp
na et iurias cū caue et plu
bere rebuerit. tolerāto fone
rit. Vnde et hely quia filio
rū suor mala nō acriter re
darguit. uia rei cū pena sen
sit. Et quīs aliqua dōna ce
ditatur in pacēcia et mag
tudine et cōstācia et mag
nimitate et loganitate. et
mutacōe et mansuetudine.
sicut eadē ex eorū diffinicoibz
colligitur tamē sepe uicij p
altero ponit. et mutuo in
se diffiniūt uel describūt. Pa

vite
rom. de p.

aenaa e honestatis causa ter
 difficultu voluntaria p[re]ssio for
 titudo e imobilis inter aduersa
 animi laboru et p[er]iculor equa
 suscepao Constancia e inter fluc
 tuantes causas et p[er]sonas. nul
 la temptatioe metis scitu. Vig
 nanitas e difficultu spontanea
 et ronabilis aggressio Logani
 tas e spes cu longa expectatio
 ne honor. Virtus e quam metis
 affricas seu amantio no affi
 cit. Mansuetudo e animi inquul
 litas alterius no accēs iprohi
 ti. Possent ead singula istor.
 singulis tollendis quoquo
 modo appropriari. Verbi gratia
 Pacies aute dia pt qui tolces
 equo anio tollent. ut **Job** et
Thobias fortis e que tempta
 onu certamina no cneruat vt
Joseph Constas que terrores et
 labores no pusillanem faci
 unt. ut **machabei** Magnan
 nius qui ardua et difficultia
 aggredi no expauescat ut **yo
 baptista**. Loganimus que lo
 ga expectatio a spe desitery
 no frangit. ut **abraham** Virtus
 e qui odienau iaculis neq[ue]
 uritat ut malu p malo re
 tribuat. Mansuetus e qui
 forte inquillus e et moribu
 tractabilis. ut **iohannes** cua
 gelista
Et quid valet pancia

Valeat autē virtus paciē
 ad multa primo tollē
 bilia reddat p[er]tinetis virt ismo
 da quia aduersitas qm ai ipa
 enaa e tripler icomēdu dicit
 Extrinsecus homo affligitur
 intrinsecus p ipaam amant
 et insup mala cōsciencia ro
 dit mentē p reatu culpe. Hec
 paciencia e magna mentis
 refectio. quia sicut corpus pas
 citur cōuiuio. ita mens vir
 tutū dapibus saginat. Caro
 o magna edificatio e primor
 et tanto maior quāto rante
 Plures vitemus castos abstu
 nētes paupes scipos humiliatē
 elemosinas facientes. vel
 oratioibus istantes. bona
 dicētes. fite cōstantes. sed
 paucos ad modū i cōtinent
 et tectioibus humiliat pa
 acies Excusamo eni nos et
 defendimus nos ne forte ali
 scācalijetur te nobis. putā
 tes nos eē culpabiles si tace
 amus. cū ex hoc magis rep
 hēsibiles iudicem. qm p ipa
 aam nos vindicamq. et mor
 tētes nos acanter i mortemq
 sicut **Gregorius** imitatioe
 dei. gloriosus e iunā tace
 do fugē qm intēto supare
 Quarto paciā purgat pā
 pterita. et pauer a futuis

Quinto auget grā in pnti u
tutū et spūaliū donozū **Iur**
illud **H**om̄ multitudine do
lor meozū i corde meo. cōsola
ciōes tue letificauerūt aīam
meā **H**erō meretur mīgnā
gloriā in celo **Luce** **G**audete
et exultate. ecce merces v̄rā
multa ē in celis **H**erō sin
gularis ē retribuitur pacien
cia passionis cristi **T**alia enī
statet repente qualia ab ipō
accepit. qui dolores mō por
uit **E**t hec ē singularis lea
cia sanctor in tribulaciōe pa
ciētiū et gaudētū. q̄ sic **g**
occasione h̄nt et oportunita
tē. aliquo mō retribūō dñō
p̄ illa magna caritate. qua
p̄ nobis aīam posuit. salte
aliquid sustinēdo. q̄ bonoz
nrozū nō indiget. ut aliqua
te nris dare possimus **C**ū er
go i iudicio venēs oñdit in
dicia passionis eius oībus.
magna erit cōfusio illis. qui
nichil pro ipō pati voluerūt
et magna gloria illis. qui
p̄ ipō multa et mīgnā susti
nuerūt **H**ignū etiā dilecti
ōnis specialis videtur. cui
dñs aduersa dat pati. vel
quasi impati dignetur. au
tē dñiciā poruit **P**olent enī
soy in via cū lassantē rogā

cos quibus plus confidit et
quos sp̄ alius diligit. ut p̄
tē oneros su. p̄ se ad horā fe
rant. ut quasi iudiciū sit q̄
maiorē hēant tē eozū dila
ne fiducia. quibus oneri
sua porito iponūt. q̄ tē ill
quibus formidat iponere. ne
forte nollēt equo aīo portare
Hic et dñs qui nobiscū est.
oībus diebus i via hac qua
ābulamus lassatus vsq̄ ad
mortē labore passiois. quāt
quis v̄m velit ei spari. et o
nus tribulaciōnū suarū q̄
adhuc i corpe suo misāto q̄
etiā ē sustinet secū portare.
quia hanc passioem quā ca
put in se pro nobis sustinuit
i carne diuisit p̄ oīa mēbra
fidelū suor. ut sicut oportē
bat pati cristū et ita i gloria
suā m̄re. ita et mēbra eius
si capiā fideliter spaciāntur
et glorificent **H**ic soy cō
passiois. ita resurrectionis erit
Cui enī plus spassus fuit
cristo etiā p̄ uis regnabit
De gradibus siue profectibus
Gradus vel **p**rofectus
Profectus pacie **P**rimus
ē ut distat motus ire et ipa
cie p̄ pugnā colibet et rep
mer. ne eripat foras i ver
ba vel fā illicita **H**ic ignis
suffocatus. fumo suo erig

62
uitur. Si autē nō colubetur
crefac. et oīa que attingi pote
re amabilia icendit. **Q**uia
tuor autē modis solet ignis
erāgu. **P**fusioē. obstructioē
dissipatioē. et refu matricē
Sili modo ignis ipaāe refer
resterē cōsueat. p̄fusioē pu
dentū cōsilioz. ut matricē te
libet se homo quātū ei nocē
possit ipaācāa. et q̄ntū paci
encia p̄esse. **Q**ue quia sup̄io
te remedys lacus dā sunt.
nūc p̄tereō imoran. **O**brua
ōe et obstructioē oris et laboz
ne lingua p̄siluat i verba flā
et nuggerula. vel ne manu
eripat in fā furibūda. **U**n
p̄e. **P**one dñe custodia or
meo rō. **D**issipatioē. ut ad a
lios actus vel tātatus se cōu
tat. quibus abstractus obli
uiscatur matere qua suatē
suis ē ad iram. sicut cū ligna
dissipantur a se iuce. ignis
diuisus refiat. **D**efectu mē
ue homo abstahat se ab il
lis negocijs et occupatioibz
que solent mīstare occasio
nes ire et ipaācāe. **P**uerbi
orū. **C**um defecerint ligna er
tanguitur ignis. sic cāa su
furatioē subtrata uugra
cōquiescit. **S**usurratio est oc
culta suggestio. que hōem in
stagar ad materias lucū. **E**

Deus ḡdus pacāe ē. cū ex lō
go vsū pacādi et ipaāam re
fernandi homo didicit iā nō
tereri uel turbari aduersis.
sed quasi in loco munito icon
cussus armāur sitates aduer
sarios intuetur. quos nichil
sibi posse nocere confidit. **T**a
dū autē homo aduersis terē
. q̄ndū aliquid diligit tēpa
le in se uel ex seipm qd̄ timet
p̄tere vel dolet. ut corpus res
honores amicos. et p̄pūa vo
luntate. **Q**ui autē ista iordūa
te nō diligit. sicut nō valte
delectatur i eis. ita nec gra
uiter cōtristatur p̄ eis. **S**ic q̄
vpoem dilax nō habet. nec de
vita eius iocādatur. nec de
morte cōtristatur. **Q**uid igr̄
p̄t tibi aduersarius nocere.
vntē cōturbeis. **S**i odit te i
corde suo. malū suū int̄ seip
sū clausū ē. et nichil tangit
te pena illius. **T**ancū ē tu es
to in pace apud te. **I**gnis in
sinu alterius idusus illū v
rit nō te. **S**i verbū dixerit ad
te. v̄tus sonās t̄nsunt p̄ ac
rē. nō iaculū ē infir. **S**icut
ergo r̄tēres si iaculū cont̄ te
missū casso vulnē acere feriet
et te nō tangeret. ita facto
ad verba maledictoz. **C**anis
latrat cont̄ te. et r̄tēdo p̄
transis. **S**i detrahit tibi ab

seno nō turbis. se lesit nō
nocuit **I**pse p̄dit se eē iudū
et detratōrem. et se apud in
telligentes magis odibile
et contēptibile reddit. et sic te
vindicanit te sc̄po **T**ace ignē
. et alij pugnabūt p̄ te et dñs
conē aduersariū tuū **S**i au
tē inapis cū eo remortēdo cō
tentē. qui prius ē cōpassi s̄
et stabūt et aspiciēt uos com
pugnātes sicut duos gallos
et ambos uos respiciēt et
odient. et ip̄ac̄e et iudic ar
guent **S**i times detratōri
contra te credi. sustine hū
liter. et paciencia tua tollet
suspiationē vel mitigabit p̄
sup̄ationē te te in cordibus a
liorū **S**i autē cor tuū vne
mtus ex inuore. repume ī
tuitu sc̄atur utilitatis si
aut qui vitur vel sc̄atur p̄
aliquo apostemate sanan
do tollerāt breuē dolore p̄
spem̄ta salute optinēda **E**
porret nos pati morsus pu
licū et similitū bestiarū. sic
enī sustineamus p̄uaciones
vilū detratōri **I**nopes ho
noris nō p̄nt sine iuidia pa
ta laudes aliorū melior. q̄s
cū ipsi h̄re nō valent dolent
se solos s̄fundi. et vellēt sc̄u
habere soas misere p̄ sola
cio et iteo tēhūt alijs. sicut

deformis vellet alios se eē
similes **C**ordis autē dolore
et vici amissioēs. et amice
nū offensas. et s̄fustos pan
enter tollerare sup̄dās vne
dys difatur. et marie vsu
sepe talia sustinēdi **D**ixit enī
aliquid in hac vita tam af
parū ē. q̄ vsu et studio parū
nō fiat animo leuius ad po
trindū **I**uxta illud **S**uo
male fers affuisse et fere
In isto gradū. nec paubat.
homo aduersis nec grauet.
sed sustinet et traxit **E**t ceterū
gradus paciēcie ē. grauetur ī
tribulacōibz. et gloriari cū ol
sunt. et residerent cū desunt.
sicut famosus et nobilis t̄p̄
gloriae. cū dē tyroaniū con
aliū nobilem exerceat **I**ob
vi **Q**uis tet michi ut veni
at peccas mea rē **E**t infra
Et hec michi sit consolacō
ut affligens me dolore nō
paratis. **A**d corintheos r̄v cō
placō michi ī infirmitatē
bus meis et stamelijs et
necitatibus. in agustis et p̄
sc̄uacōibus. p̄ cristo **D**euto
xxxij **I**mmolabūt vitacō
iustiae. qui ī vndacōz ma
ris quasi lac fugent. **Q**ui
er crescit amaritudie aut
libet aduersitatis q̄si lacte
solacōis hylare facit. hū vne

61
tinas iusticie imolat Quia
scdm bñm gregoriū Maior
e meriti aduersa pacienē to
lectare. q̄ bonis opibus iudic
re. Qui ergo ex desiderio pacien
di sibi aliqñ aduersa ifert.
castigādo corpus et mētē meo
re in contactōe affiaēdo. aure
pā libentē nō suffert cū ab ali
o infertur ei occasio paciendi
ante vel corpus affligitur.
vel anim⁹ humiliat. cū maio
ris sit meriti. hec paci equa
nimē ab alio. q̄ a semetipō
Et qui semetipm vile respē
sibile iudicat. cur nō paciet
accipit. qñ alius itē te ipōset.
cū nullius iudiciū tā timēdū s̄
cūq̄ post deū sicut sup̄ius.
Conscia enī cui libet ḡuor ei
i iudicio. q̄ oim̄ aliorū erit.
p̄ter deū Hinc appāet q̄ m̄
m̄ ē virtus p̄fā Bem enī
humilitas sic gaudet ab alio
humiliari. sicut a se Et veni
pacienēcia ita libenter sustinet
aduersa ab alijs illata. sicut
a se parā. q̄ntū spectat ad
se

De obedientia

Et quia obedientia ex ca
ritate nascit̄ et humili
tate. et paciā. de ea aliquō
ad edificatiōem breuiter in
deamus. q̄ i oī religioē su
ma et nat̄a ē. Obedienā
aē p̄prie voluntatis subiectio

arbitrio superioris. ad licita et
honestā Obediēdiū autē ē soli
deo p̄pter se cui⁹ seruū sum⁹ p̄
e. vel creature rōnali uice dei
angelo hōi in hys que deus re
quirit a nobis. et que ad deū
ducūt **de tripla ratione o**

Ratio obedientie

Obediēcie triplex ē. una
q̄ omnis creatura ita ordiāta ē
a deo. q̄ licet ipē oībus et signi
lis ita p̄sit ut ab ipō solo acci
piat q̄ sunt. et hinc. et p̄nt. ca
mē p̄p̄iora sibi. nō loco sed
similitudinē. plenus accipit ab
ipō. q̄ inferioribz et sibi p̄p̄i
oribz ifluat. et illa itē suis i
ferioribz. usq̄ ad ifimū. ut in
feriora superioribz subdita sūt
et superiora inferioribz p̄sunt et
ea regant. ut sumā medys.
et media p̄sunt ymis Sic an
geli superiores inferioribz p̄sunt
et celestia terrenis. et irraci
bilis rāonabilia p̄sunt **Ge**
nesis. faciam⁹ hoem. et p̄sit
p̄fabz maris et volatilibus
celi et bestis cre. ad rōnos.

Oīs aīa. p̄cātibz superioribz p̄
dita sit itē Dñā diuina enī
ita eleuata et segregata ē
ab oī creato. q̄ inferiora imē
diate motū eius sustine vel
suscipere nō p̄nt. nisi medi
antibus superioribz cū ipē im
motus in se oīa ineffabiliter

moueat et gubernat ita ut ni-
chil sit omnibus eo pntius, et
nichil incomphabilius. **Secunda**
ratio est quia nodum omnibus dant
sic et vocabiles dei, ne ignari
errent a via dei, qua nate est eos
puerit ad gloriam celestem, expedit
ut sequatur ducatum doctor suorum,
sicut cecus ducit manus ductori
ne cadat vel impingat vel erret.
Tertia ratio est, ut homo qui sub
deo esse noluit, peccando et ita si-
bi dno quam dei perdit, satisfaciat
ei subiacendo se homini pro deo,
et ita per humilitatis meritum gra-
tiam dei recipiat quam amisit.
Quanto autem maior et purior
fuerit humilitas et purior
tanta plenior erit recuperatio
gratie, et glorie immunitatis. **¶**
Magnitudo humilitatis atten-
ditur in difficultate iuncta ope-
ris, puritate in simplicitate in-
tentionis, puritate in alacri-
tate executionis. **De triplex o-**
bedientia
Est enim triplex obedientia scilicet
necessitatis, cupiditatis, et cari-
tatis. **Nate** obedit, qui cogit
tutus, et libenter esse liber si
posset uel auderet, ut asinus
bos, et serui malivolus, et silens
Cupiditate obedit, qui mer-
cede eterna, vel pro modo corporis
vel solacione exteriorum libenter
facit quod iungitur sibi, ut ca-

nus et accipit, ut mercenarius et
silens illis. **Quanto** autem obedi-
entia plus habet de temporalibus, pro solaci-
o, tanto minus habet de merito
coram deo, merces prioris est cau-
sio penes, quam timet iacturam
si non obediatur, merces scilicet est pro
adipiscendi quod desiderat obe-
diendo optare, ut mundum vel so-
laciis temporalibus. **Obedientia** car-
nitatis, quanto est caritate dei
propter deum, et pro divina remunera-
tione obediatur, tanto magis super-
to nomine caritatis in quo tunc agitur
penes quoniam desiderium primum quoniam
affectus amoris dei iacturam, et
primum est iacturam, secundum profici-
entiam, tertium proficiunt. **¶** **Item** alia
distinatio obedientie alia est generalis
aliam generalior, aliam generalissimam
sima. **¶** **Item** alia specialis, aliam
specialior, aliam specialissimam. **¶** **Genera-**
lis obedientia est qua omnes fide-
les in eadem generaliter obligantur
suis obediunt prelati, pape et
piscopi et plebanis, in hiis
que antea papam et iura
per omnibus promulgata. **¶** **Qua-**
lior est, qua omnis creatum ratione
utens, tenet voluntate pro
am voluntati sui creatoris
conformare et arbitrii libertate
te ut angelus et homo. **¶** **De-**
neralissima est, qua omnis crea-
tum obedit suo creatori, sicut
naturalis motu insitum dicitur

ius ut irrationabilia sine i
pulsu potentiae p̄sidentis ut de
mōs. et malivole mētes. q̄
et si quōq̄ volūt qd̄ deus non
vult. nō p̄nt tamē nisi qd̄ deus
vult. **S**p̄ialis ē illa qua clara
specialiter tenetur ad obedie
ciā suor̄ p̄lator̄ i hys q̄ ad e
or̄ officiu spectāt et ad ordinē
clericale ut cōtinē et debitā tō
suā deferre. et similia i sacro
canōibz p̄ eis statuta. **S**p̄ali
or̄ ē illa qua p̄pria volūate
obligat se aliquis ante p̄sonē
vel religioi. ad observaciāā limi
tā. p̄ arbitrio ponētis deter
minata. ut p̄mitto tibi obe
diēciā in istis et nō in alijs ut
tanto tpe et nō ultra. vel tali
cōditione et nō aliter. vel in
hys q̄ regula illa iubet. et nō
amplius. **S**pecialissia obedie
ciā ē qua sine excep̄ciōe p̄mit
tit obediam aliquis ad oīa q̄
nō sunt aiām. cont̄ aiām suā
et regulā talē ubi tam ad ea
que sunt regule q̄ ad alia q̄
iubentur se obligat bona q̄
cōveniūt maiori et liberi arbi
trij p̄tati cū ad irrationabi
lia nemo debeat cogi sicut ad
iurata nemo d̄t obedire. **De**
triplici gradu obedientie
Profectus vel qd̄us obe
dientie quātū ad illa i
quibus obedieōn̄ ē colligi p̄nt

62
er p̄dictis id est obedie ad p̄cep
ta quia obedire ad aliqua ca
am. s̄ilia obedire et oīa bona
et possibilis. **Q**uātū vero
ad mentē vel affm̄ obedieōis
breuiter videamus qui sūt obe
dientie p̄fctus. **Q**uātū quis ala
i obedientie virtute p̄fctus tā
ro ei deus ē exorabilior et oīs ē
actum ad obedieōn̄ hōi ordiā
ta subiectior et obsequiosior.
Infinus obedieōis gradus ē
ex timōe supplicij obedire sicut
illi qui tantū obedieōn̄ sup̄no
ribz suis in hys que p̄ceptoie
iusserunt ad alia vero tep̄di s̄t
et negligentes nisi in q̄ntū
cōis consuetudo cogit vel pu
dor̄ hūanus ipellit ut timor
tp̄alis castigaciōis. **S**ufficiat
hys qui huiusmōi sunt ut
mortale p̄am p̄ iobediēciā
nō inādant. nec dāpaciōnē i
currūt. et hoc est valde p̄ci
lofū in p̄fctis obediam regu
larē quia priusq̄ disticiāt te
neant̄ facere q̄ iubetur forte
mōrtis iobediēcie laqueū a
liq̄n inādūt. sicut qui nimis
appinuat p̄cipio subito dū
non aucte arripit i p̄cep̄s
labitur. **C**ū deo autē disputat̄
velle fr̄itū ē et quasi velle
cōvincere eū ut nō deat hoc i
dicare hoc ē p̄am mōrtē q̄
nra opinio nō vult h̄c p̄ mōr̄

li Sua estimacio e regula
iusticie ifallibilis no nra ar
gulosa opinio qua nra con
siam appellamus. Solis in
dus nra facit angulu sem
p dure in oppoita sibi fertur.
Ita in nobis si ita uideatur
sue aliter estimamus in pro
fessione obediencie no expri
mimus hanc excepcone ut
v nolimus ad ea teneri qn
no aduigetur hoc verbu p
apio uel p obediencia hoc t
dico. **U**nter bonus obediens
tam studiose de facere qd
iubetur simpliciter cu con
stat placu suu tam plene
id velle q si apponeret pa
pio uel p obediencia iubeo
hoc uel illud. **S**edus gra
dus obediencie e pro spe pre
mi poaus q amore suppli
ci ad iuncta voluntarie obedi
re. **I**ste no disputat i quo te
neatur obedire quia siue te
neatur siue no confidit sibi
ee meritozu dno malu n
sic qd iubetur. **E**ta si mala
itenciae placus aliqua iubet
que tamen mala no eant salu
p odio illius cui iungeret ut
eu sic tribularet uel p modo
pno magis qm p obediencie
pftu no solu no nocet huilit
obediencia. sed ead duplex me
ritu ex hoc habet scilicet obe

dienae et insup pacienae. **S**i
aut inobediencia magis no
et bona itenciae patientis
placi et pcepti utilitas. **E**t
quibus duricia eius ppendit
ita bono obediencia magis
ad pfm pueit indiscreci pa
lari pcepti pcepta fulmiao
dno no fuerit contra reu
ut si quis in uia paupi p lap
de massa argenti i gremiu
iactaret paup no indignaret
p un iactatis. sed iocundaret
p argento taliter acquisito.
Et certus gradus obediencia
e est ex sola dilectoe dei no em
voluntarie. sed ead cu gaudio
obedire no solu ad facilia
sed ead ad difficilia et dur
e ad usq ad morte. **S**icut
christus factus e p nobis usq
ad morte morte autē certus
Uideat dei seruos tali dno
sic pigre obedire pro regno
celesti sicut e consuetudo qui
busdam. cu secularu pma
pu et nobiliu serui p inuicem
et puissima mercede tot labo
res in bellis. tot pccula. tot
penurias. tot ead a dno
opprobria et uerba patienter
sustineat. tot itinera longa
in legationibus dno pmp
te subeant. nec segniter ex
quiritur mandatu. nec diffi
cultate manu uel pccula pa

dunt nec pactū p labore sus
 apuit sed iacti de pmo i te
 nar spe oia unpata pficiunt
 et gloriances q̄ p̄ ceteris co
 seruis ad tale negociū sūt e
 lecti **V**ide q̄ seculi sūt acta
 dñs circūspicientes in quib⁹
 as seruire possint. et nō tm̄
 ai verbū iussionis audierit
 q̄ nutū oculor aduertent. sta
 tim arluit et auidē ausaultat
 q̄ eis placeat et quid velint
 Et licet serior dei obediēcia
 quātū ad effm̄ et maiori
 feruore p̄deat. tñ quo ad ac
 tū ille p̄fais uideretur p̄fais
 qui ita p̄mptus et astans es
 set ad omiā iussa iplenda si
 aut in seruis secularibz iueit
 Sicut de sassimo p̄e nō fr̄
 aso legimus et p̄mis eius
 soays qui nō solū ea que b̄s
 p̄ eis uerbo exp̄ssit p̄mpte ad
 iplēbant. sed eadē si aliquo i
 dicio b̄nplacitū eius poterūt
 conuicē studiosissimē p̄fecerūt.
 sicut ab ip̄o didicerunt sanato
 p̄e **H**ac uirtute abrahā obe
 diuit nō tm̄ erit de terrā sua
 et pegrinus eē in alienā sed v
 nuū filiū suū ysaac uoluit im
 molare. hac p̄phete et apli et
 alij sancti ap̄i exposuerūt se oī
 bus laboribz p̄ualibz p̄secuōi
 bus. et tandem morti p̄ cristo
 De hac dñs sp̄aliter dicit **D**i

quis uult uenire post me ab
 neget semetipm̄ et tollat cru
 cē suā. et sequat̄ me **N**onet
 ipm̄ abneget. qui sui iuis eē
 recusat n̄ et totū se alterius
 arbitrio subiat p̄pter auctū.
 sicut cristus non uenit facere
 uolūtate suā sed p̄is **De pau**
Contemptus p̄tate
Quoniam opponit aua
 riae terū temporalū. hic etiam
 paup̄tis q̄nq; sp̄is appellatur
 Quidā autē sunt paupes re
 bus et nō sp̄i sicut qui libent
 erit diuites. sed nō p̄nt. ut
 paupes mūdi Quidā sunt
 paupes sp̄i et nō rebus et nō
 p̄mutūtur. qui diuicias nō p̄
 ip̄arū possident. sed p̄ amore di
 ut cultū dei p̄ eas amplificent.
 et defendūt paupes. uel p̄ amo
 re cristi in deo ut p̄mis inde
 subueniāt sicut abrahā. **D**a
 uid. **J**ob et **Y**osias. et consilēs
 . uel p̄ obediēcia p̄napat̄
 et dignitates suscipiūt ut be
 atus **G**regorius p̄pa. et alij
 sancti epi. qui paupes eē ele
 gerant. sed iussu diuino alic
 fōm̄ ē. ut p̄napes terre astatu
 erentur et dispensatores rerū
 ecclesiasticarū p̄ alijs. sed i se
 paup̄tatis positū nō abiacēt
 tanto laudabiliore paup̄ta
 tis sectatores. q̄nto eadē in di
 cis positi ab eius amore nō s̄t

separati **Q**uidam autem sunt
pauperes spiritus et rebus, qui nec
habeant diuitias nec volunt habere,
nec vellent si possent sine pro-
curo. **H**uiusmodi feliciores sunt
quanto a laqueo cupiditatis
elocantur. **H**orum sunt duo genera
Primi qui non habentes diuitias
fecerunt de necessitate virtutes,
nolentes eas habere si possent
Secundi, qui potuerunt habere diui-
tias et abiecerunt eas, et vau-
sant habere propter deum. **D**e

Duplex contemptus diuitiarum

Qontemptus autem diuitiarum
duplex est, aut liberaliter
effunduntur in pauperes pro opa-
mine, et ad cultum dei largiter
expenduntur, sicut sancti reges
et alij diuites fecerunt turbas
pauperum alentes, et monasteria
et ecclesias edificantes, aut cum
penitus respiciuntur diuitiae,
sicut sancti fecerunt in mediocritate
et iopia rerum viuentes, ut beatus
pater franciscus, et sanctus dominicus,
et alij casti sectatores, cuius ge-
neris personis emulatores. **T**er-
tium illud si uis personae esse, ualde et
vixit omnia que habes et da pauperi-
bus. **D**e quatuor causis quare

consultatur contemptus diuitiarum

Quatuor autem de causis
consultatur contemptus diui-
tiarum. Prima, quia carum amor
irahit ab amore dei, et pro-

celestis. **I**uxta quibus ueritate
testionum. Nemo potest deo seruire
et mamone id est diuitijs. **S**i
autem enim de profundo tene colligit
ita suo pondere ad infima terra
suis detrahunt amatores. hoc
est in profundum inferni. **A**d quod
qui uoluit diuites fieri, cadet
in temptationes et laqueos
aboli, que mergunt hunc in infer-
num. **S**ecunda causa, quia
trahat hominem a profectu uirtutum.
Sicut enim oneratus non potest
loqueri autem, sic multitudine
curis pressus, non potest in spiritu expo-
dite proficere. **S**i uis ergo festi-
nare ad patriam, si uis non cadere
laqueo uenturum. **S**i uis non
prehendi in uia et in captiuitate
te euaseras uita non redire,
pice auaritia et errantem peccati
de viscosa cupiditate teneor.
Ideo iudei tardi erant ad re-
ditum in iherusalem de babilone ge-
iam filios et uixores et posses-
siones adquisierant in babilone,
sic et religiosi tardius desiste-
runt celestia, quam in terrenis ce-
perint dilatare. **T**ertia causa
ratione meriti amplioris gratia
quanto minus tibi te terrenis
dulges tanto amplius retri-
buetur tibi in celestibus.
in gloria sempiterna. **B**eati
enim pauperes spiritus quia ipse
est regnum celorum, idcirco non potest

aliqua glorie. sed tota gloria
 regni Unde filius dei datus
 nobis exemplū psonis nichil
 possessionis voluit hñc t terra.
 no agros. domū. vel redditus
 pter solū vestitū. que eadē an
 tēce sibi misit auferri ut do
 ceret nos. qd oīa reliquē nō tm
 consistit in nō hñc volendo. sed
 sponte oīa paupibz tribuēdo.
 et eadē pacentē amittēdo. si ha
 bita ui tollant. qd pletūq;
 maioris ē meriti qm paupibz
 tribuisse. quia maior virtus
 ē illata mala eqnūmūter pter
 qd sponte bona opari Cū enī
 boni uiri ob hoc solū uel mar
 me sōnāz tēnā hñc dēant ut
 inde bñficiat et ad meriti glē
 eterne expēdāt qd aliter boni
 nō cōit. si tēnā nō pia itēnōē
 querent. et aratū nō p arca
 torē diligēt. Dñc ea rōne non
 min⁹ grauitatē cū ipām sōnāz
 quocūq; casu admittūt. qm si
 eam in usus pios expēdissēt.
 eo qd eundē frōm meriti celestie
 ipacienter tolerata amissioē
 quē et in pia dispēsaacōe con
 sequi nō dubitant Sicut
 mercator illas merces equalit
 diligit de quibz equalē luatū
 sibi puenit confidit Diuicia
 as autē querere ut in malos
 usus expēdantur in vanita
 tes in voluptates carnis et cō

cupiscētijs oculor et in oībus
 pūis desiderijs impiū ē quia p
 bñficiū aratoris largitori co
 rū salūz deo respectus et cōtu
 melia irogatur Sed ad hoc
 querere tm ut cumulate serue
 tur stultū ē quia tantū valet
 congeries lapidū sicut argētū
 uel aurū si nullo vsui expēdāt
 Quartū quia tpalis sōnā cō
 tempabilis ē multis cōsidera
 tionibz ex sui natura cū terra
 ignobile elemētū inter oīa.
 Item nō multū ē natura mo
 diaus enī vitatus et vestitus et
 tectū sufficiat homī p nēccitate
 ad uiuēdū. qd sup est supflui
 ē Item multas est notā et oc
 casio eterne dāpnacōis Item
 multor causa iudicē qui liben
 ter eas auferēt hñc p multas
 artes Item multo labore et
 sollicitudinē acquirūt et serua
 tur eadē ai paulo mte Itē nō
 faciāt appetitū hñcis. sed quo
 plus hñcitur eo iōquicus sicut
 Item qd tam bonis et malis dā
 tur. iteo nō sūt feliciores qui i
 ea hñdant. ymo frequēus ifeli
 ciores qd in eis occasio multor
 malor ē Item quia diu cum
 homē nō pseuerat Nā si alit
 nō amittunt mors sepat nos
 ab eis et nichil pōt homo post
 mortē secū differre ex ipse ru
 si quod meruit hñc p ipas Da

piens ergo ut puerpende qd u
le e et non multu laborare p
eo quod ad paru e uale. et fu
gere qd pnciosu e. et liberali
ter spgere quod conseruatu
perit. et distributu fructificat
si in pauperes erogetur **De e
plia contemptu diuiciaru**

Primus aute gradus i
contemptu diuiciaru est
nichil hre uelle iusti luar n
p se acquisitu nec ab alijs ta
tu uel relictu. et reddere oibu
debita p posse. et de iuste ha
bitis elemosina facere. et no
ab uti pua frualitate ad pec
catu supbie. laserie. gula. et
alioz uiaoz. Tribus autem
modis uideatur aliquis iusta
bona habe. Cu aute ipe male
acquisiuit quocunq mo aut
ab alio datu uel uenditu uel
relictu aliquid e ei qui ius in
eo no habuit aut cinoauit
alteri in rebus iuste eam si
nichil de illis habuit i qntu
ent teneoz alteri restituere i
tantu mea no sunt sed illius
cui teneoz. Unde qui plus te
netur certis psonis qm ha
beat si dat aliau gratis te
bonis suis unde satur ipotes
fieri ad reddendu. qui accipit
facriter de p eo soluare tantu
quatu accepit cu ille sua no
deceat sed que sunt alioz **De**

auidus qdus e nichil uelle su
pfluu habe. sed solis natura
esse stenta in uietu et uestitu
hospitio uentilibz et obsequio
cui famulatu reliqua habita
paupibus erogare uel no tra
pere oblata nec acquire sup
natura **Lucas** Qd sup e da
te elemosina. et eae omnia
muda sunt uobis Sic mona
chi in egipto et alij eoz silce
de labore pprio uietu et uestitu
hntes. reliqua pauperibz
distribuebant. Hntes alime
ta et quibus tegamur hys
stenta simus Sed ne nimis
latos faciamus terminos suffi
cencie sciendu e q duplex est
sufficiencia Indigencie et con
cupiscae Indigencie sufficiat
sustentare natura ut possit
ad seruendu deo pduare. et
hanc sufficienciaam natura do
cet sicut uidemus in uiracul
bilibz animalibus ymo et i pla
tis que stenta sut naturali
alimento. et amplius no req
runt Sufficiencia cupiscae
ae excedit mesura limite
no habet nisi impossibilitate
hoc solu relinquit qd non
sperat adipisci **Diues** et au
rus in euangelio cu uberioribz
fructibz agri se uidisset dica
tu no dixit diues sum et ha
bundo plus no cupio qz non

65
capio. sed cogitauit horrea
vetera destruere et maiora fa-
cere. Prima horrea sūt iuste
natiuitatis. hec pua sunt et per
uis implentur. sed auarus hec
destruit et maiora facit. saluz
horrea concupiscēcie et supflui-
tatis que nūq̄ replentur. q̄
semp̄ cū plura habē caput. eā
ampliora facere disponit ad
que nō sufficiūt iā habita n̄
adiciat adhuc plura et sic p̄
cedit infiniat. Cor auari est
quasi fouca sine fūdo. et quo
plus recipit plus concupiscat. ut
nūq̄ videatur impleta. **Quā-**
uis nō impletur pecunia ic̄ Et
desistēs uu° Tertius gradū
ē nichil velle possidere in mūdo
et in oībus natiuis multiplicē
pati penuriam p̄ter deū et hoc
ē efficacissimū contra auaria-
am remediū. que sicut ignis
insaturabilis nūq̄ diat suffiat
qui nō extinguatur melius nū-
si cū ei materia temporalis sub-
stantie penitus subtrahatur
hoc remediū cristus docuit
verus aiarū medicus qui in
oībus viā illā d̄ tenuit. que
est apertissima ad doctrinā v̄-
tutū et amationē viciorū. Di-
uicie enī et honores seculi et
voluptates sunt papua facti-
tatis impedimēta. quas mgr̄
virtutū et dñs docuit muen-

do declinari suis discipulis in
exemplū **Matthi 19** Si uis
p̄fais eē uade et uende oīa que
habes et sequare me ic̄ **Nec ē**
quā aplius notat altissima
paupertas primor̄ sanctor̄ in
ecclā qui omīa reliquerūt p̄
deū. Huius multe uirtutes et
plima dona gr̄arū anem̄ sūt
que tamē a paucas capiuntur
eo q̄ licet multe et multa sint
qui quasi nichil hēant ī mū-
do tamē ad modū rarū sūt in
religios̄ qui nō plus habere
cupiant uel p̄ se uel p̄ alios.
oē quod ē melius eā ē rarū
in hoc mūdo. **Qui p̄ter se sol-**
licitus ē in temporalib; in epa-
lib; relinquit sue p̄uisioni
similit̄ qui habet alios p̄u-
siores relinquitur illis. **Qui**
per oēm sollicitudinē ī deū
iacat et oēm cogitacū suū.
hē im̄ dñm ī p̄uisione. **Matthi**
vi° **Quere p̄mū regnū rei-**
et iusticiā eius. et omīa hec
addiciantur uobis scily q̄
lia natiua addiciant uob̄.
Qui enī ex gr̄a uult donare
celestia. cur eā nō ab. et q̄
ua sp̄amus terrena. **Auc** et
go dabit nobis natiua ī q̄n-
tū expedit nobis aut uires
corpis ad sustinēdū penuriam
aut sp̄uale dulcedinē melio-
rem carnali et insup̄ p̄mū

De sobrietate

Sobrietas est virtus qua
corpus alimentum quod modo
ritur admittitur in cibo potu
et sompno. Dicitur etiam generaliter
per modum ab omni super
fluitate et intemperantia mentis
et corporis. Unde dicitur. Sobri
a mens et sobrius sensus. Sed
per ut accipitur per restrictionem ali
mentorum illa est que dicitur per
ma vel abstinentia et opponit
ur gule vel castimonia que
est ventris igni. Est autem alia
sobrietas medicine, alia a
varicie, alia propter castitatem, alia pau
peritatis alia religiositatis. Medi
cine fit pro sanitate corporis con
servandam vel recuperandam. Aua
ritie ad percipiendum expensis pro
castitatis pro laude humana. Pau
peritatis pro necessitate pervenire. Religi
onis pro virtutibus optinendis et
viciis calcandis, pro penitentia a
genita, pro edificacione primorum
et gloria promerenda, pro arduo in
tellectu et sapientia acquirenda.
Sicut sicut fenestra obstructa li
mo obtenebratur, sic intellectus
cibo obtutus obscuratur sicut
sepius videmus. Sobrietas autem
sicut omnis virtus tunc solum coram
deo est meritoria cum deus est eius
causa prima et forma. Id est si pro
deum principaliter fiat et secundum
deum. Sicut enim deus mundum quod

bernat ut nec plus nec minus
diligencie adhibeat quam iustum
est omnem diligentiam suam ut ita loquimur
arta celestia impetens. Ita et
homo cum minor mundus reger
dus commissus est hoc est corpus pro
um sic deest a putere putentur
ut nec de natura purior aliqd
ei desit pro posse nec aliqd superflu
um impeditur ut non deficiat ante
tempus penuria vel labore
ne lassumatur et habundantia vir
tu aut quiete. Tota autem tem
peratio eius deest esse arta optimi oc
cupata, arta propter finem anime dei
noticia et amore et in his que
ad hunc perfectum promouet et pro
curat quia non propter corpus ani
ma curata est sed corpus propter a
nimam ut illi seruiet et cooperetur
ad perfectum profectum. Anima enim pro
deum curata est ut ei inheat et in
deus eius suavitate fruatur et in
endo bene sit. Solius enim dei est
deservire et occidere cuius est curare
et vivificare et ideo nisi eius ius
su vel permissu nihil licet nobis des
ervire cor que per se fecit. Immo
biles creaturas promittit nos oc
cidere sed non rationabilis racionales
vero prohibet occidere id est homines
nisi secundum leges promulgatas.
Unde iudices secundum leges divina
iudicantes non sua, sed dei aucto
ritate malefcores occidunt.
quia deus precipit qui hoc vel

fecerit tali pena punietur Si
 autē nō licet alterū occidē
 ita nec senectūm cū nemo pl⁹
 alterū tenetur diligere q̄ se
 metipm̄. Senectūm autē oc
 cidit qui indistat se p̄ absta
 nētiā et p̄ alios labores s̄ tebi
 licans ante cogitur deficē q̄ or
 do nature requirit. licet aliquos
 deuocōis feruor uel pium simpli
 acis atuset **Ad corinthi** Haec
 nabile sit obsequiū v̄m̄ **In q̄**
bus consistat sobrietas

Sobrietas in tribus consistit.
 in qualitate q̄ntitate et
 in qualitate ut nō delicia
 et p̄iosa et superuosa requirunt
 sed simplicia quib; valeat sus
 tentari natura. nō gula irrita
 ti que de finali p̄nē haberi. In
 q̄ntitate ut nō nimis nec se
 pius q̄ deat sed temperate ut sic
 refectio corporis et nō onus. In
 fumi sūt liberi ab vtriusq; lege
 In mō ut nō aude more canis
 abus sumat sed modeste matē
 et religiose sicut in priori for
 nouacōis tractū fuit. Sic enī
 sapit sūtū? sūtū? modius
 reficit salubrius. minus gnat
 stomachū. et facilius dirigē
 et minus peccatur et ē hōstia
 et religiosū. Valer autē sobe
 ritas ad illa que sup̄dca sunt

Valer ad satisfactōē p̄ p̄cis.
 ut sicut corpe voluptate peccat⁹
 ita castigatōē emētem? Itē
 ad carnis lasciuā rep̄mēdā ut
 que ipugnata ip̄olens f̄tā emā
 cerata distat sp̄ui obediūt **Ad**
corinthi Castigo corpus meū
 et in seruitutē redigo itē Itē ad
 corpus sanitatē q̄ norios hūo
 res reficit quos ep̄ula et quies
 sup̄flua gnare consuauit Item
 ad sollicitudines mūdanas absta
 dendas q̄ qui modicis contenti
 ē modica h̄c p̄uitare Itē ad m̄
 tātū virtutū habilitatōē. So
 brius enī agilius ē ad faciendū
 bonū. castior ē corpe. minus h̄c
 iudicōi materia. cautiōr i lingua
 . p̄mp̄ior ē ad deuocōem. et pu
 rior in affcū. Ad sapiām iquie
 dā magis sensū uigilē facit et
 subtilē. et memoriā tenacē Itē
 ad aliorū edificatōē. q̄ qui ex
 teriora nūā iordinata vident.
 et t̄p̄ata coniciūt. de interiorib;
 nostris bona que nō vident. Sū
 nus eā sumus ad gues ad rea
 p̄cōdā nos ad m̄sam cor viden
 tes q̄ modicis contenti sum? et
 q̄ facile p̄nē nobis satisfactōē.
 minus eā alijs mēdijs noau
 sum? q̄ quo plura ab hoibus
 peccam? eo min⁹ alijs mēdijs
 dōdū reliquim⁹ et hoc ē quod dā

genus utpote q̄ a pauca adu-
titur cū aliquis ul̄ nātūre
venū medicat. **¶** Nō aliter magis
cans ~~indignis~~ idigens patitur
retinētū quā postea supūcōn
nō uenit quod iste puenēs p̄
ripuit. **¶** Itē ualeat ad meritū
glorie tā p se ipā qm p uirtu-
tibus sibi conneris q̄ quo mag
hic nobis de voluptate subēti-
mus eo magis et hic spūalibus
et illic celestibus diuicijs habū-
damus. **De tripla gradu sobe**

Ques sunt gradus sobrieta-
tis. Primus gradus so-
brietatis eē p̄ a cupula et e-
brietate auerē et debita tpa
et horas in omēdō secūare
ne ieiunia stacuta leuiter fr̄-
gantur uel tempe incongruo
pul et potibus temē uferuā
et ne magis ad luxuriā q̄ qd
nature refectionē edēdo uel
bibēdo studeatur. **¶** **Celestia**
1° De tēte cui⁹ rex puer ē et
cuius pncipes mane omēdē
Pecus qd solū uentri seruire
nouit. seruat in edēdo et bibē-
do modū nature cōueniēte sic
et homo dē qui regitur rōne
alioquī melius eēt illi carē
ritate q̄ nō regi ab illa q̄ nō
petāret carēns rōne. **¶** **Se-**
cundus gradus eē p̄ eā a
quibusdam licitis abstīnēre
ut a carne uino lacte pisab⁹

uel pulmentis sed affroi ui-
tu cōtētū eē s̄z pane tūdi et
pulmēto nō s̄dico. uel sepe ic-
uinare et a delectabilibus ab-
stinere que magis appetant
ut religiosi et deuoti solent
et penitētes. **Ad romanos.**

Bonū ē nō comedē carnes et
nō bibere uinū r̄. **¶** Et sicut na-
zara et filij rethab. Omē qd
iebruiare poterit nō biberit
Danuelis tēo. Caro et uinū
nō introierūt in os meū
Tertius q̄dus ē sic domuisse
gulā et sic doauisse palatū
ut solis sit cōtētus que erit
me sufficiat nātūre in q̄liet-
te et quātitate abi et potū
ut quo simplicior uicatus co-
magis diligat et si relictata a
liquādo sumē oporteat nō de-
lectatiōem in eis. sed solā nātū-
riam refectionē requirit. **Ad**
romanos Carnis autē in tēsi-
tēns ne p̄ficiatis. **De distīctō**

Possit ne q̄dū sobrietate
et alia distīctio dari
de p̄fectibus seu gradibus ab-
stinētię. Primus uidelicet
ē patienter carē cū nō p̄t h̄r
abus uel potus delectabilis
et nō cōtēstari cū nō h̄r
desideriā. Contra qd quidā
faciūt qui si quāq̄ nō h̄cāt
i mensa que desiderant cōtēstari

67
tantur indignatur minuunt
vercandiam abiciunt et non cogi-
tant professionem suam et quod aliqui
diuites seculi non habent omnia que
cupiunt quoniam magis pauperes
et mediocres. **S**ecundus gradus
abstinentie est velle curare pro deo
etiam illis que penam habent amo-
re sobrietatis et paupertatis
et boni exempli sic boni et fi-
deles serui dei sepe diacones pro-
terunt et apud pauperes hospi-
tantur et lauacra serula pro-
hibent sibi dari. decenter sim-
pliciter et pauca amore di-
et pro edificatione aliorum. **Ad certu-
m.** **O**mnia non licent sed non omnia ex-
pediunt. **O**mnia non licent sed non
omnia edificiant. **N**am licet secundum
euangelium comedere licet que ap-
ponuntur tamen magis edifi-
cat si lauta et multa nobis ap-
poni non permittantur. quia sicut
recipientes debet liberalis hos-
pitalitas. ita nos debet religi-
osa pietas. quia etiam nos for-
tius conuenit defendere quam illos
sua seculare honestate qua
voluit nos habere pauca. **E**-
ius tamen illa uice uideantur
concessam quod non permittimus
eos sine reuocacione satisfacere
multa miserando. tamen apud
se de nostra tranquillitate edificiant
et alio tempore recipientes nos
hilariter quo minus simus

eos onerosi et ubi modo paucos
receptores habemus ubi tunc pluri-
mos habemus cum intelligunt quod
pauperes nos pastore commode ual-
ent. **T**ertius gradus absti-
nentie est posse sine difficultate
abstinere ab hiis delatilibus
uel tamen inde sumere puram necessi-
tate et hoc non amore delatationis
sed refectionis. **E**t quis quo ad
paupertatem maior uirtus sit non
velle habere quod cupias tamen quo
ad fortitudinem abstinentie maius
est posse appetitum retinere ab usu
et delatatione penitentis voluptatis
quam non desiderare. **S**ecurus est
autem fugere carnales delatatio-
nes que sepe uicti sunt in carnis
qui nimis de se ipsis confidebant
et qui ex presumptione sibi uictori-
am sponte uicti et
confusi didicerunt quod stultum est se
committere periculis periculis ubi pos-
sunt oportune uicti. **S**icut
in litore non submergeris quam
in gurgite aquarum. **E**t uirtus
tenet medium uiciorum
Sacendum est quod uirtus medi-
um uiciorum tenet et in uicio
quod latere tam a dextris quam a si-
nistris est obfessa ita ut si a dis-
crecionis tunc iam deuenit
iam uirtus non sit uerbi gratia
comoniam uel abstinentiam si

metas suas excessent in supfluitate
alimenti declinat in uiciu
gule **S**i nimis modici admittat
de naturali alimento uiciu in
disfaccione iaurit. p qd uires cor
pis destruatur uigore metis erig
uat. naturam debilitat. et bona
que pmereri potuit negligat.
et vel uiciu acutus pimat. uel sen
su pdat. uel si uires recuperari
deant tunc postmodu studeat
cum corpus reficit comodi et fo
metu. quanta prius disfaccit des
abstrahat a **S**imiliter contemp
tuuam si ule qm iustu e con
greget tempale sbonam lauani
ae uiciu cadet **S**i nichil tempa
le uelut ad usum admittit ex tali
disfaccione necabit naturam fame
frigore egredudie **P**acencia
si nimis declinat ipacite uiciu
inadet in torpore ut zelu uis
tate pdat et dissilet tam i se
qm in alijs uiaa crescere que de
beret psequi et uilasa **I**uulio
dum se nimis timet extollere
aut nimis se depme pdisfacc
ta abiectione sui. pdat aiām
fortitudinē et confidēā salutē
aut pfectis spūalis **C**aritas
primu si indifaccit teneatur
facit. primo fauē uel coopari
i detrimētū salutis pprie et illi
ut qd puiunt amocē prii & alijs
milio moīs **C**astitas aōr āqs vi

lia simi apudat feat et diu no
luerit temptacionis amor aucto
rem tempore se piculo pprie i
refaccione exposuerit **A**gilitas
boni opis qnqz sic fugat
pigritate ut quere reuocacione ex
tinguat **S**puālis autē leti
ca sic accidit uel tristitia tedi
nat qd qnqz in dissoluōem in
dat et uanā leticiā **E**cce
uitas uerba oiosa detinēt.
qnqz uilia et naturalia reuocet i
detrimētū primi et sui **O**be
dientia indifaccit sic fugit qnqz
pprie uolūtatis uiciu ut obe
diat supiori eadē ad pacem. cum
tamē obedire deo magis oportet
phibenti de pacem qd aui
hoim papiēti pacem et sic te a
lys uirtutibz sciendū est **D**e eo
Quia uirtutes se ce menta
Et quia uirtus uirtutū
tam nobilis ē et uenē
bilis omībz et p omībz qccā
uiciosi eā sup oia uenerantur
Ideo uiaa qnqz se uirtutes ce
mētūtur et uelamē uirtutis
assumit. ut aut scaturus dis
similēt et nō arguātur aut
eā laute uirtutis affēqntur
Unde uidēmus qnqz eadē a q
busdā religiosi et studiosi ex
certari et ex autoritate quasi
p uirtute defendi **I**ta ut uerū
uirtus eis in alijs qnqz displic
ceat. et eam p uiaa respiciat

et impugnet et inceptentur
eē maū qd virtus ē et eōiūo
virtutē assentant qd ē verē uia
ū scdm virtutis colorē velatū
Verbi grāa Paupertas spūs
dēst volūtaria. p cristo paup
tas magna et vera virtus est
q̄ nulla religiosi p̄ficient et
tamē vitemus plures sub pe
ccati nātatis peccatis et hoc
tatis diuicias respiciēte i pecu
nia i p̄oys edificis vestitu et
vitu et libris et silibus q̄ vere
diuicias reputantur ita ut scia
ri neq̄ant. q̄ si iā qd cupiūt
hōnt et aliquis plus eis offer
re accipent usq̄ ad m̄gnā q̄n
tate q̄ nō dicunt suffiat no
lunus habere. Contra p̄e vi
uē et pauas eē cōtēu tenacis
et auaricia appellatur. quasi
nō autēat uti hys q̄ hnt Dile
ctiū tristitia nūcipatur. Ma
turitas amaritudo. zelus ius
tiae temerariū iudiciū diatur
Quies deuocōis pignra vōt
Corpis castigatio iudicatio
censetur Simplicitas stulticia
a reputatur Timor dei lingio
sa cōsa estimatur fugere
publici. singularitas vocat
Cauē scādalu ypocriū iudiciū
Ecce quō virtus p̄scribitur. et
puer se maū interceptatur. Cō
uerso autē plerūq̄ dissolutio
so aalis iocunditas putatur

68
Curiositas edificator et librorū
et aliorū honestas hētur Tam
consciā libertas putatur Corp
delitate fouere discretio ip̄tū
Darrilitas affabilitas dia In
uidia finazelus iusticie uideatur
Dumia et idemēata rigori or
dinis putatur Auaricia accipen
di. puissio nūcipat Astucia pu
denaā notatur Inatūcia te bo
nis. edificatio. primi uult vitē
Racio auaricatis. offensio
mōstratur Zelus et cōtēu.
ordinis defensio appellat Dēcō
cio. detestatio uia alterius u
putari Cōformitas uiaosa. u
ardi fuga singularitatis Cor
por negligēcia. uult hūilitas
vitēri alacora se nō quēnto Pu
sillanitas. timor dei quāt dia
Inquieto euagā di et negoa
andi uult agilitas dia bñ ope
rūdi P̄digalitas. largitas
uult vitē. et sic de alijs senae
dū Inter que discretio sp̄s me
diū virtutis iter eligit nō redi
nas ad dēterā uel sinistā regnā
gradiens uia nō dicat malū
bonū et bonū malū ponēdo lu
cem tenebras et tenebras lucē.
diuidēs diem virtutis a nocte
uicior. ne angelū sathane p
angelo l uas recipiat. uerū a
falso distinguēs. et quod bonū
est tenens **De castitate**
Castitas ē sobrietatis fili

a et nutritur ab ea sicut econ-
trario luxuria nutritur a ventris
igluuie. Membra enim genitalia
sub ventre posita et eius redū
pānaa in libidine resoluūt. Sic
econtrario ventris erinānaio hu-
more luxurie auersat. Sicut
cū fons obstruatur, riuulus
ex eo pfluens desiccatur. Vnū
p genemū regula ab oībz spi-
ritualibz hactenus obseruati
ē. Qui castus esse desiderat, stu-
deat sobrietati, qz sine ea casti-
tas nō ē diu secuta, nā cū pfi-
aenti pfiat, et cū deficiēte re-
cessit. Licet quidē sine ea mō-
sibimet aliud nescio qua pre-
supaone pmittant. Qis autē
laus in fine canitur. Nec ae-
do tot tantes, et uirtutū iqui-
sitores qui pōtati sunt, secun-
regulā in sua estimatiōe decip-
tos, vnusquisqz autē i sua ar-
te sapiens ē. Et studiosi uirtu-
tū, in eam exercitijs sūt sapi-
entes. Studiosi uero diuiciaz
uel deliciarū secularū efficiū-
tur in eam pūsiōne pūtere.
Lucas filii huius seculi pū-
tēnāozes filijs lucis sūt i gnā-
aione sua. **C**astitas ē uirg-
origine celestis, hanc sancti
angelis ab ipō dno oīm uir-
tutū fontali principio pmi-
tus didicerūt, et itēdinābile
seruauerūt. Hanc sūmus et

vnus mgt. ^A qui in celis ange-
lorū mgt. ē castus dñs nō te-
celesti scola ad tūas publicae de-
cendo attulit, et mrem suā
gloriosā uirginē pstatim, et pū-
mā post se huius discipline ma-
gistratū in cathedra uirginali
mūdiac ceteris mirādā et im-
tandā pferat. **De castitas q**
Castitas tuoz facit
qūoz facit. In pñā corp-
mūdiacat sicut econtrario luxu-
riā iquinat. Itā ut si nō eēt
alia meritis castitatis q pñā
mūdiacā, nec aliud luxurie sup-
plicū nisi eius feditas, casti-
tas honestas eēt āplectādā, et
turpitudō luxurie horrendā.
Item mētē liberā facit et ex-
pediā, quā nec p uirgōis pū-
uisiōe, nec p filioz cōuatiōe
sollucitā reddit nec affectus
dilectōnis ad iugē et ad filios
ligat nec spūs zelotipie cal-
tūm angitat, nec sollucitū ē
quō uirgōi placeat, uel quale
heredes diuites faciat, nec q-
rit gnōs uel nurus, nec est
seruus affiniū suoz, sed p se so-
lo sollucitū ē in seipō quies-
cens. Multa sūt de quibz opor-
tet cōiugio ligātos eēt solluc-
tos, itā q illā carnis celestis
ao, nullomō ē eis itā iocūda
q anxietas uariā curāz
quas paciūtur onerosa. qz

et Apostolus ebullitacionem carnis appellat unde dicitur **Aplicus**
Dolo uos sine sollicitudine esse
 Item consuetudinem lasciuat. quod
 gratum deo prestat obsequium qui
 pro ipso carnis dulcedine respicit
 quam mundus pro magno concupiscit
 at lasciuat autem quod deo placet
 teum placat et primare dicitur
 facit et de offensa auert in delectacione
 carnali et primus celeste metur
 et auctore in dicit dominum ihesum pro castitate
 imitatio sequitur magna gloria est dominum
 sequi qui nos precessit in mundicia
 castitatis. uirgine uirgis filium uirginum
 sponsi Item tamen hominibus quod a
 gelis amabile et spectabile hominibus
 quod tam boni quam mali uenerunt
 eam Angelis qui cum naturaliter
 omne animal diligat sibi simile
 etiam angeli casti homines castos
 famulantes diligunt **Que ualeat ad castitatem et de diuisione eius**

Hoc castitatis autem acquisitione
 et profectum et consuetudine ualent
 ea que supra posita sunt de remedijs
 luxurie scilicet alienatio et separatio
 familiarium a uis et consorti
 uum contubernale castorum
 uero exemplo docetur Item docetur
 delictorum fuga que

nutrit carnis illecebras Item
 exterior sensuum custodia ut non
 uideat uel audiat uel tangat
 unde temptatur Item oculi temptatio
 quod est ianua domus maior
 in me carnalium Item custodia in
 terriorum cogitationum et affectio
 num pro quas coluber primo caput
 venenatum ingerit Item orationis
 frequencia qua operantur auribus
 a deo contra omnes impugnationes
 Alia est castitas diuinalis
 a. uidualis. a. uigilans. Est et alia
 castitas in actu. alia in effectu
 Cuiusdam sunt casti corpore sed non
 mente Et quidam casti mente
 sed non in corpore ut illi quos oportet
 reddere debitum diuinalis

**De gradibus castitatis prout
 religiosi conueniunt**

Nunc de gradibus castitatis
 prout ut religiosi conueniunt
 dicemus Primus gradus est continencia
 ab actu carnali cuius pro
 fito sic manendi. et omnibus illi
 motibus sensibus negandi quos
 sepe patitur Item gradus autem
 adhuc uanis est terrene uoluptati
 pro nouitate uersionis. uapor
 tangit cum carnalis temptacionis
 quasi fetor sordide ardentis
 Re igitur in isto gradu
 existens quasi uxor lothi retro
 spectans peccat. festinet ad motum
 sublimioris castitatis quod

dū laborans attingē ut salu-
tur ne peat in scelere ciuitatis
test in paco lurrure quo plim
pcurant **P**rimus iste gradus
adhuc ē in labore pugne et i
incerto uictorie ai sola volū-
tas ai adiutorio gratie pug-
nat contē quoz hostes test car-
nis pruritu. affionis appetitū
mūdi puocamēta ad libidi-
nē. et demonū suggestione. et
ita sunt quoz contin duo **S**
fidat tamē homo bone volū-
tatis et inherat ei quid dicit
In mūdo pssimū habebitis. sed
confidite ego uici mūdū. q
eā dyabolo forior ipm allu-
grauit et spolia eius dirupit
et ato iūmicos eius conuertet
ad pacē. et subiacet caritōes su-
os. carnis saluet libidinosū
pruritu et affionis illecebrosū
appetitū. mūdi puocamēta et
demonū temptamēta **S**ecūdo
gradus ē ai p maceracionem
carnis. et p alia spūalia stūdi-
a affiōis mūdatur. et ato ita
spiritui subiungit ut minus
temptet et minus et quus ad-
huc nō plene careat concupiscē-
tiā stimuli quasi spūaliū
aculeis et rebuzais adhuc int-
tēminos hitaciōis laxat m-
depressus sic et iminutus ut e-
ciam facili labore cesset aus-
moao et impando magis q

reluctando insurgentē expectat.
nisi forte ex pua negligentia
et desidia uiri sumere et gūa
ipugnare pmittat **D**icit
dñs filijs isrlē minatur ai ex
negligentia pua hostes suos
in terra sancta nō penitus re-
leuerūt **U**nde postea ab eis se-
pius sūt gūter tribulati et
subiugati **S**i hostibus uicior
fideliter resistemus qñ nos im-
pugnare inaperēt nō solū nō
vincam ab ipis illa uice sed et
am ipsi ita debilitarent q po-
ea rariis autēnt nos iperere
et si impetēt facilius uince-
rentur donec penitus telēt
Sed tepide reluctādo tamus
eis uires et ausu sepius et aca-
us nos temetips ipugnādi.
Sacōdū q aduersarius ai i alio
quo uicio uictus fuerit quāq
postmodū diu expectat q te-
eote uicio i quo uictus fuerit
nō ipugnat donec itam dūssus
cat homo repugnare tali ui-
cio et tūc iterū subito ipuiso
irruit et ipatū tanto facili-
psterat quāto ad repugnā-
dū inuenit ipatū **E**xemplū re-
illo sup quē hostis irruit qñ
iam arma deposuit et se ad q
estendū cōposuit et aduocatos
suos post plū a se dimisit q
imūctis pugne suspiciōe

70
non habet **Maadabeor** in Hos
tes uite bellū cōstituerit die
sabbati p̄lo inquiete et oīo ex
stente et sic plures occiderūt
Semp̄ ergo simus paci hostibz
vuliter resistēto q̄ ip̄i nō des
cūt nos impugnāe eāā resistē
si quiescere viderēt. **I**porū cui
cessare ab ipugnacōe nec demē
cie eorū nec lassitudinis ē sed
astuac̄e et firmit̄e. **U**nde regū mi
diatur. **P**e sciant hostes et ig
norēt donec veniamus ī medio
eorū et interficiam̄ eos. **I**numic̄
cū tractauerit in corde dolos si
submiserit vocē suā. ab ipugna
cōne cessando ne certas ei. qm̄
sepe nequiac̄e sunt in corde eui
Cui opit̄ dñi fraudulenti iue
labit malicia eius. **T**ertius
q̄dus castitatis ē ita domitas
hē carnis cōcupiscēcias quur
missime et tenuissē scēciat̄
et ex affcū talē iduisse castita
tis amorē ut ita horreat et de
testetur om̄s carnales motus
quasi nauisēā intē paciā nec
possit audire tractare de opibz
carnis nisi cū honore cordis et
excitacōe. **S**ed qm̄ vāo p̄utili
tate aliorū de mirimōialibz ca
sibus aliquid tractādū occur
rit ita quētos motus sue car
nis scēciat ac si de luto uel la
pidibz aut similibz tractaretur
Et cū p̄ sapore sōpni hūorū re

dūdancia nāliter se resoluit ut
quiete et insensibiliter p̄ferat ut
nec corpū fantasiam̄ ymagiā
cionibz illudatur nec sensibz
delatationis motibz titilletur. **I**sta
ē p̄fē castitatis de scarpao. p̄t ē
hoc paci corpe p̄t a uiris p̄fissi
mis optineri. **U**t autē in hoc
gradu cōtinue et stabiliter qui
p̄seuaret p̄t ad hoc p̄uilegiū
requiri singulare eo q̄ sup̄ nā
possibilitatis metas eē uideat̄
in carne uiuē et carnis uicia
nō sentire. **F**rigidi tamē ex nā
uel ex debilitacōe corpis carni
motibz carē p̄t sed metas cas
tatis cū p̄cā carnis puritate
et sola uirtute p̄tē qm̄ pos
sitetur. **U**nde et **ph̄eta** hoc q̄si
p̄digū uidetur mirari cū dicit
Venite et uidete opa dñi q̄ po
sunt p̄digia sup̄ terrā. aufere
bella tēptacionū carnaliū usq̄
ad fines terre. id est ad t̄mos
carnalis motus. **S**equitur er
go uacate et uidete qm̄ ego sū
teus exultabor in gētibz et exul
tabor in terra. **V**acatio notat
quietē. uisio itētiacōne q̄ bell
uiciorū sopitis et hostibz subui
gatis. mens iam ualeat in se
quiescē et deo intēti et intelli
gere qm̄ ip̄e ē deus qui tā po
tenter potuit et tā p̄cē noluit
ip̄ecus tēptacionū et uiciorū
opprimē et pacē quā in scarp

turis sepe pmisit homibus bo-
ne voluntatis donare **Leuitia**
xxviii Dabo pacem in finibus vest-
ris dormietis et non erit qui ex-
terreat aufertur malas bestias?
Qui deo vult intendere nec habet
vacare et se super se leuare

Secu Honu e p'stolare cu silen-
cio salutare dei. Debetur solita-
rius et tacet q' leuabit se su-
pra se **Ps** Elongam fugies et
mansi in solitudine expectaba-
tu qui saluum me fecit a pusilla
nimitate spiritus et tempestate

Vacandu est ei a concupiscentiis
et perturbacionibus carnis et me-
tis et ab occupacionibus exteriou-
bus mundi qui vult uide et gust-
tare spiritualia et dei. **Ista** eni-
tera maxime impediunt vaca-
cionem spiritalem. Qui autem nihil
concupiscit in mundo pro se vel pro su-
orum munus habet unde perturbetur
quia nihil timet amittere
commodi honoris uel reru. Et si
se armat a factis alienis ut nec
exploret nec tene iudicat ea
nec occupetur cogitando ea
et tractando potest tanto se libe-
rius ad interiora se transire
quanto exterioribus magis e-
repeditus. Nam qui superior-
ibus vult intendere debet ab infe-
rioribus liber esse. **Auis** si pen-
nas si penas ligatas uel in-
flexas uel passas habet non potest se

in alta volando subleuare
In spiritualibus illa sunt superiora
quae magis interiora quae ad ex-
perienas spirituales. **Inapio**
septimus processus de profectu uoluntatis
contemplatiue

Quia de volu-
tatis profectu su-
pra tractatum
est qui consistit in
ordinata affec-
tuum disposicione in qua attendi-
tur actiue uite perfectio. **Conse-**
quenter ad contemplatiue uite pro-
fectum appropinquare consideracionis
passibus studiamus eo quod vo-
lentibus in spiritu proficere et istud non
facile uideatur. **In** contem-
placionum profectu septimus status
uite religiose scilicet processus
sapientie consistit huiusmodi intellectu
lumine et suauitatis iterum su-
periore. **Unde** sapientia quasi sapi-
da scientia dicitur. **Don** est
autem quod profectus spiritualis uite in
tribus spiritualiter consistit. **In**
uiciorum illuminacione in volu-
tatis ratione in memorie
cura dei uigi occupacione. **De**
moua ut in deum intendere in-
giter assuescat atque inherere
quibus uias tenet et frequenter
addiscat que sunt lectio. colla-
tio. meditacio de deo. oratio
et contemplacio. **Lectio** et col-

71
lacio dei bona sūt q̄si sc̄a
et materia meditacōis. Vnde
qualia uis tibi meditāti uel
oranti occurrē in cogitacōe
talibus colloquijs lēnibant
negocijs prius occupatē stude
monoriā. quia qualis liquor
uasi infundit taliter redoleb.
Et quales herbas in orati corō
plantacōis talia senia ger
minabūt. Collacō spūalis in
struit itellōn. affectu inflāmat
medūā bone cogitacōis ple fe
cūdat. Sic cōuerso oasōsa fa
bulacō tempus p̄dit. iftūose af
fōn ifrigidat. iūtiles cogitacō
nes cordi ifcit. Ifcāz uodit. pro
fōn spūalē impedit. penā mer
tur. Lectio tal' fceptet de qua
postea nō fit iūale in orōne co
gitare. que illūnet ad tē noti
ciā. accendat ad eius amorē
mores bonos instruat. aūmet
ad tollerandū aduersa. mūdi cō
temptū ingerat. desiderū p̄ie
celestis inferat. doceat discernē
inter uicia et uirtutes. et uin
cere temptacōes et alia utilia ad
salutē. Lēnē sepe intrūpat o
māo sicut et alias accōes ut
sepe mēs ad tēu eleret. a quo cō
bonū fluxe nātē est. **De inten
tencio nra aliquā mo aone**
uētur p̄ tēo. aliquā ad tēu. ali
quāto in tēu. **P** tēo autē mouē
tur in actionē quā p̄ ipō spālē

faciamus licet de ipō uicā nō co
gitemus. Ad tēu mouet in lac.
aut aliqua meditacōe q̄n tē do
ē quod tūc mētē uersam' et q̄
dāmodo circa tēu. sed ad ipm q̄
ad secūda p̄sonā loquēdo mē
tis intuitū nō dirigimus. In
tēu mouet in orōne q̄n mēs ip
sū cogitat et ipm amplectitur
eūz quasi p̄nti affectū deuocōnis
adheret. Quod autē horū utali
us sit simplē ē sciendū qd ill'
quod magis uuit hōem cū dō
cū totā hēitudo hominis sit i tē
ū transformari. Alia tamē quo
ad quid q̄nqz utiliora sūt ut cū
p obediām uel caritatē. p̄mi
mēmittitur oracō et opibus
pietatis insistitur uel cū disa
tur in quo magis ad b̄nplac
tū deo seruatur. **De tribz mo
dis orandi et tripla atten
tione**
Orandi tres sunt **atiōne**
modi. unus uocalis et p
uerba composita et usitata. sūt
cū psalmos ymnos et collacōs
et alias oracōes compositas ad
eritandā deuocōnē uel ad sol
uēdū rebitū uicāmus. **Implex**
autē est attentio. **Una** sup̄flia
lis tantū. ut si attendat homo
qd dicit. que psalmū postea di
cat. uel quā antiphonā uel orō
nē. **fructus** attentōis huius ē q̄
nō cogitur repetē cū sciat se dū
isse. **Pro** labore etiā corpis que

bona intentione deo orando optulit quo se coegit seruire deo mercede qualicūq; merito exspectabat. Alia intentio est laalis quo homo sensu laale tantummodo attendit quid exterius verba sonent. Hec dat fructum ubi aliquid sonat in suprac deo tū ut ibi Misere mei deus etc. et in similib; ubi etiā ab illis si tamē uerba intelligerent aliqua deuotio caperetur sed illis uerbis p̄missis ubi intellectus mutatur uaporū deuotio refragescat. Qualis enī deuotio haberetur in laali sensu istorū uaporū qui emittes fotes in uallibus etc. Que tū oīa scripta sunt iuxta sensu spūale.

Tercia attentio est intellectualis quādo ex uerbis psalmodie quē sensus spūalis ut ai in hystoria. Eritus filiorū isrl̄ ex egipto et plagari egipto sensus hystorice refertur ad spūalem uirum expatione de p̄o uel de seculo uel ad p̄dū submersione in fletibus p̄uictionis et demonū cruciatibus et multa talia. In tali intentione est maxime fructus. q̄ et erudit animā p̄ spūale intelligentiā et affiat eam p̄ deuotionis affectū et iste p̄cipuus est orationis fructus.

Sedūs modus orandi est sepius efficacior et fit p̄ uerba ex p̄uo affectū formata

ut dū quis cū deo familiariter fabulatur uerbis suis uel eadē uerbis alterius affectui suo consonantibus quasi corā deo p̄tē cor sui effundens uel nātates suas confens ei uel peccā confitens et misericordiam postulās. q̄ am petens. et auxiliū implorās contra tēptationū picula et tribulationū quamina. uel quas cūq; suas uel suor nātates.

Hic modus orandi magis requirit oportunitate solitudinis uel silencie cura se et oculi et q̄ quo pleniuss et securius se in effundat effusis. Maior etiā in eo labor est capiti et corpi et in deo istius modi oratio nō p̄ ita frequēs ē uel diuibilis sicut prior in prima et sēda attentiois sp̄e. maxie debilib; corpe. Etenī aliqui eam tōs crete frequentantes tēstruunt se. Unde debiles sepe et breuiter isto mō orient ut ex frequētia dei familiaritate nō elongent et ex breuitate et leuitate nō tēstentantur.

De diuersis af
frōnibus et ymaginibus diuersis af
tū p̄sonari in eo qui orat

Secundū q̄ qui rogatur. Sicut diuersas causas hī modus diuisari p̄sonari potest. affectus et uoces in orante et diuisari p̄sonari ymagines in eo quē orat. Aliquē enī hō persona

72
tra ~~capite~~ affuit corā deo iudice
astans cū tremore orās et dicit
deo Noli me cōdemnāre. Itē nō
incres i iudiciū cū seruo tuo et
hys similia. Hoc oramus cū di
amur. libem nos a malo sē et
ne dampnāciōis. Aliqñ quasi ob
fessus ab hostibz tēptacionū et
tribulacionū et nō valēs p se
effigē insup timēs se offendisse
deū et p peccā sua meruisse ut t
datur hostibus. inuocat auxiliū
teū dicens. Ne memincis iūgu
taciū nrāū auāquarū rē. Con
ne pccas me a facie tua. Dicit
finale dampnāciōem nulla ter
ra gūior ē q̄ nō defendit a peccō
Hoc marie mētur supbia et i
gratitudo et iūna. Cont̄ istud
est q̄ oramus. Et ne ne nos in
ducas in tēptacionē. Inducere
teus dicitur cū nō custodit ne
ducam sicut in dūmā dicitur
cor patris cū p grām nō emol
lit interne vnacionis. Hoc nū
me in pugna tēptacionis et t
bulacionis onere timēdū ē ne suo
pōntere nos opprimat et i pec
cātū tēciat. Aliqñ optanda
ē tribulacio nō horrenda q̄ ai
mā purgacionē redēret et maio
ris eēt meriti valiter tolerāti.
Aliqñ quasi seruus qui grāciā
dn̄i sui peccando pōdit suppli
cat sibi peccā sua et negligē
cias suas ignosa quas dmi

sit omittendo debita et peccā
do illiata uel eā q̄ debuit
negligentius et ipurius p̄sol
uendo dicens. Sedm̄ multatū
dn̄e miserationū tuarū tele
iniquitate meā. Item. P̄ter
nomē tuū dn̄e p̄piciaberis peccō
meo multū est enī et silia. Hoc
peccamus dicendo. Dimitte no
bis debita nrā rē q̄ ea benigni
tate tēmus dimittere in nos
quolibet mō peccantibz qua
desiderā nob̄ dimitti qd̄ peccat.
C Aliqñ quasi medicus et pan
p corā diuice et p̄familiās
paumbēs et inopiā suā osten
tē. Flagitat panē grācie
amplius quo confortetur q̄
consoletur ad resistendū malis.
Triplia autē pane indigenus
quē nos ab amico dmodari in
stanter posare tēmus s. celesti
spūali et terrestri. Celestis ē iusto
et fructio rei in gloria celesti de
quo scriptū ē in euāgelio. Beato
homo qui māducat panē in reg
no celorū. Spūalis ē verbū rei
et grācia inēna mentē uirtutū
et donoz spūalū alimēto refici
ens. Iohēs. Opamū nō abū q̄
perit sed qui pmanet in eternū.
Om̄i enī hora grācia rei indige
mus. et itē semp eam postulāc
iubemur ad omnia agenda. Ter
restis ē uictus et alimēti quo
corpus hic sustentari necē est.

Hunc posuimus dicendo **Da**
ne nr̄m cotidiana da nobis
hodie it̄ sine quo nullo die s̄
sistere ualeamus **De** quo sep̄
tū ē **Non** in solo pang **Aliq̄n**
quasi filius p̄i p̄ oīa pare et
placere affectans p̄m̄i deno
tissime orat ut cū a uolūtatis
sue b̄nplacato in nullo disce
pare p̄ciatur in affectib; in
uolūtatis; et mouib; ut ad oīa
in oībus eū sibi ita cōforme fa
ciat ut nichil in eo remaneat qd̄
p̄m̄os oculos offendat **Hoc** so
lū sibi reputas solacū et super
omnia desiderans ut ip̄e celestis
p̄i t̄m̄i suā uolūtate cū eo p̄ficiat
sue exerceo in aduersis. siue cō
solando i. p̄sp̄ens siue dep̄m̄e
siue extollendo siue quocūq; mō
sibi magis placuerit **Verē** fili
alis et fidelis affectus ē nulla q̄
sua sunt querē. nō amoda. non
honores. nō consolaciōes. sed tā
tūmō placatū p̄i p̄is **Magnū**
ē hoc a deo petere et magnū
optinere ut tales nos in hoc
p̄ci corpe faciat ut illi sūme
uolūtati placeamus et ab eū
directionis regula nō reuicimus
Nichil melius nichil ualuis i
mūdo p̄t nobis conferre q̄ d̄s
nos facere ut ei p̄oīa placeam
Vnde p̄o **Ad** te confugi doc̄ me
facere uolūtate tuā **Hoc** petim̄
cū dicimus **f**iat uolūtas tua

et sicut illi sup̄ni aues ad uo
lūtate dei sunt disposita ita et
nos p̄ modulo nr̄o ad uolūtate
tis ip̄is b̄nplacatū disponam
Aliq̄n aut̄ quasi sponsa dei i ip̄
sō unico dilectō suo quiescē des̄
terans et eius frui solū āplēri
bus ardent̄ sciens p̄ cau' amōe
oīa ei inferiora uoluerit q̄ sta
suā alit̄ se compari nō sp̄at nē
si tota illic cōfiscat ubi eū facit
ad faciē imp̄cissa. uideat̄ faciē
flagitat et p̄ciatur hoc acūs
adimpleri cupiens cū b̄o p̄o
lo dissolui et eē cū cristo q̄ ml̄
to melius ē cū p̄io cū dicitur fr̄
icionis dei q̄ p̄ securitate cū
onis oīs mali. et quia magis
eēt ibi ad placatū sūme uolūtate
tā q̄ in hoc corpe quācūq; p̄
ficiens possit eē. quia dū sum
in corpe p̄grinam' a d̄no et
i multis offendimus oēs. ita
si dixerimus q̄ p̄ciā nō h̄m̄
nosmetip̄os sed uiam' et uer
tas in nobis nō est **Cū** enī p̄
cātū ē dicitur auersio a sūm
mo bono ad bonū inferius
in quātū inde auertim' in
tantū p̄ci nō auertim'. et q̄
magis auertitur magis pec
cat et qui minus minus
Nichil autē inde auerti. nō ē
p̄grinacū sed p̄uēnāū. q̄
et si uolūtatis intentio uer
q̄ illi adh̄ret. affectus tamē

Hinc inde detrahatur memoi
 a nullas alijs occupat et in
 religioſa occupat ipſa ve
 tatis luce nō intuetur Et hinc
 fit qd aliqui ad inferiora iſta
 depellimur ut cadamus niſi a dō
 ſuſtēamur Unde gemēs ppheta
 dicit **H**icuit aīa mea ad deū
 fonte vniū qm veniā rē Hoc
 oramus ut dicam **A**dueniāt
 regnū tuū **A**c ſi dicamus pon
 tere pacē et corpe pgruati ut
 valeat ad illud ca^o euolare v
 gamus ut adueniat ignū tuū
 et nos celeriter hinc assumas
 et ab iſta miſeria liberemur **I**n
 tero uero in nobis opare reg^m
 iuſticia et pace et gaudio ſp^s
 ſancti **A**liqui quaſi iebuat^o
 ſpū imōr ſumet homo teote
 dicitur et ei p amore therenō
 ſup oīa ipſius honorē et glāz
 pmoueri et eius noticiam
 ad omē dilatatari deſideris
 tē p ipū qd p alior ſalute
 rogat piēm ut ſanctificationis
 ſue noticiā omībz manifeſt
 infideles ad lumē ſue cogni
 tionis vocando p fidē et fide
 les ad grām ſue ſanctificati
 onis attrahendo p amorē re
 belles p oſtenſionē ſue pote
 ae conuertendo p timorē **E**t
 nō poſſit uel velit ſine alijs
 celeſti gaudio frui anhelat
 et ſatagit plures ſealē tēre

orando docendo bono exemplo
 pcedendo. et quocūq; alio modo
 honorē dei et primor ſalutē et
 pfectū ſpūalem pmouēdo **E**t
 hoc affū uidetur loqui **A**plius
 ad rōnos **T**riſticia ē michi mag
 na et cotinuis dolor cordi me
 o optabā enī ego ipſe anathe
 ma eē p ſcribas meos rē **M**oy
 ſes quoq; eodē affū uidet oras
 ſe d. **exodi xxxi** **A**ut dimitte po
 pulo hanc noram aut tele
 me tē libro uite in quo ſcrip
 ſiſti me **P**ō qd aplius a criſto ſe
 parari **D**el moyſes de libro uite
 celer. ſed qd affū quē ad pri
 mor ſalutē habebat euidentia
 us exprime nō valebat quaſi
 nō reputātes ſibi fore pleniū
 gaudiū introdua ad celeſtes e
 pulas illis quos diligebat et
 p quibz mou optabāt ſous
 fame pituris aut eo affū quo
 paulus reſugit anachema ſia
 a criſto et moyſes nō celer. ipē
 paulus cupiebat frēs ad criſtū
 conuerti et moyſes filijs iſtē
 pacē dimitti **H**oc oramus ut
 dicamus ſanctificet nomē tuū
Ideſt ut noīs tui ſanctificatio
 nobis pleniū innotēſcat quo
 te pfectus agnoſcere et amāre
 et reueri poſſimus ut ſanctita
 tis tue ſilitudinē iduēdo tibi
 pū ſicut veri filij cōformemur
 et vnus cōtū ſpūs efficiamur

in cuius transformati dantate
Hanc orationis formam castus do
aut et in hys septē peticionibz
omnia petenda cōdusit. et omnes
orōnū affrās cōphendit sicut
patere p̄ diligēter intuenti
Dignitatis autē ordīne ī petiō
seruauit. et iteo que vltia hic
ponitur illā ip̄e primo poit. Et
autē plus peti p̄ nisi liberari
a malo future dāpnacōis custo
duri in discrimīe p̄ncis t̄bulacio
nis petā nobis ignosa. grām
augeri et infūdi et ut ad volum
tate eius viuamus et regnū ei
consequimur. et honorē eius vīde
amus ad omēs pueniē et s̄cra
tem eius ab omibz cognosa et
imitari. Hinc singularit̄ siue p
mutim qd̄d oramus aliquos
istor respiciat. q̄ aliquādo p̄ vno
optinēdo singulariter oramus
. aliquādo duo vel pluri simul
petendo pponimus. Et sicut solet
orantes corā principibz ut petiti
o eorū sit efficacior modo ip̄iūs
cōmendatē clemēciā que rogantē
modo p̄uas aggregare seu al
legare miserās ut ad misericōrdi
cā eius flectat. modo aduersari
accusare finices et maliciās ut
sibi in auxilio sit et hosti uero ī
odio. Sic et nos ī orōe fr̄cē corā
dn̄o sacre scripturę erudicōne

Docemur **de gratiarū ac**
tunt autē adhuc due cōt̄

spēs orōnis s̄c̄ gr̄atū actio et
uox laudis large s̄p̄to noīe orā
cionis sc̄dm̄ q̄ oratio dicit̄ p̄
mētis incēncā in deū. Gratia
actio ē omnia bona a deo data
sentire. et p̄ hys ei laudare corā
ore et ope. Gratias agimus cū
bona que accepimus gr̄e t̄i nō
meritis nris asscribimus. Lau
dare deū ē deū laudabile intelli
gere et eius magnificētā cū ex
ultacōe et amicitia extollere
uel p̄ eo qd̄ in seip̄o ē uel p̄ hys
que facit. Gratias dō agimus
cū de bono qd̄ nobis t̄ seip̄o p̄
fluit eius bonitātē cōmēdam.
Ad gr̄atū actionē p̄tinet b̄nficia
a que accepimus diligēter re
colere. subtilit̄ intelligere. fide
confiteri. studiose seruare. bene
factorē dilige et eius offensā
cauē. et gr̄ciā acceptā nō oīo
se negligere. sicut ille piger ser
uus qui abscondit pecuniā
dn̄i. Sed ad id ad quod datur
gr̄tate. et inde nō insolēscere
uel ex extolli. Ad gr̄atū accēdit
nos septēplex cōsuetudo. i.
plex cura ip̄m b̄nficiū. duplex
cura ip̄m b̄nfactorē. et duplex
cura ip̄m qui p̄statut̄ b̄nficiū.
**De septēplex cōsuetudo q̄
accēdit ad gratiarū actū.**
In beneficio tria s̄c̄ omē
suetudina sūt. Beneficiū
cū amēntatur si ē nobile et

piosu in se si e utile accipie
 ti si e multuplex et sepe utentur
In bñfice duo cōsideranda sūt
 videlicet si sit magne dignita
 tis. si magno affai dat bñficia
In illo cui pñatur duo. si vi
 les e et contēpabilis. si idignus
 et imentus ita q nō meruere
 s̄ demeruit ut tñ bñficia pa
 pet h a tñ her oia i diuis bñ
 ficijs ipius Ipē e datus sumus
 om̄ t̄ imēse dignat̄ de q mag
 e si dignetur eam cogitare de no
 bis **Tanto** enī affai et benivo
 lencia dat beneficia sua homi
 ni si eam modica eēt q̄nta
 ter eēt recipienda **Cū** enī
 eius supānet oī fac q̄ a nullo
 sensu p̄ estimari **Ip̄a** bñficia
 eius quibus i nobis opatur
 salūtē tā p̄iosa sunt q̄ nullo
 p̄cio sunt companda **Quid** e
 nī possit condignū gr̄e sp̄us
 sancti et glorie celesti cogitare
 quā dat fidelib; suis p̄ter alia
 multa q̄ ab eo recepimus q̄ abs
 estiracone et nūo sunt **Quā**
 tā utilitas nob̄ ex hys p̄uei
 at penset qui valet **Iusticia**
 no a p̄cis gracia sanctitatis.
 adopcio filioꝝ t̄i. consolacio
 interna. defensio a p̄iculis. cō
 forciū angeloz et sanctorū bñ
 tudo corpis et aū ex visiones
 eius fruicio **Iste** et alie vir
 tutes sunt bñficioꝝ d̄i **In** hys
 enī tota bñtudo hominis cōsif

at qm sepe ead nobis ista cōferat
 attende **Quoacōs** enī p̄dinus p
 p̄am gr̄m eius. toacōs reddidit no
 bis eam offēto si volumus itape
Ite quoacōs abuiam̄ domus eius l
 negligentēs sum⁹ i eius seruicio
 uel ingratia uel elaci de domus eius
 efficiam̄. toacōs mēni ea amitte
 siue sint sp̄ualia siue q̄alia aut
 corpalia. et quoacōs non aufert
 cū tenem̄. toacōs illa dat **Qui**
 bus autē tanta bñficia p̄stetur
 tantus d̄is i p̄mptu patet **Qd**
 enī sum⁹ nisi puluis et cinis mise
 ri et inopes virtutū. repleti mul
 tis miseris. c̄pōiti oibus p̄iculis
 et pene nichil a nob̄ hēmus nisi la
 bi cōtinue et tñ in ista miseria et
 militate cōstrati. deo oīpōiti rebel
 les sum⁹ et p̄ dilacōe et beneficijs
 eius reddim⁹ a cōtūdiās et c̄p̄
 tū. iobediētes. negligētes. ingra
 et elati p̄ter cristētes **Quā** et
 go p̄icatis t̄i e tanto affai et stu
 dio sit bñficere illis. qui bñficia
 eius nec agnosce nec cōseruari.
 aut recipere nec digne regnari
 s̄tūt **Beneficē** mēni iustū est
Beneficē nichil mēni sed tñ hui
 liter p̄canti p̄uī e beneficē aut
 nō p̄mēni nec p̄canti a desicā
 ti magis e p̄uī **P̄ssimū** v̄o et
 marie misere e. bñfice cōcēpne
 ti et aduersitāti et h̄o uili et in
 digno et p̄prio seruo ac figmēto
 suo **Gr̄arū** actio mētur bona ac
 cepta cōseruari et augeri sibi.

200
 200
 200
 200

et ad maiore p[er]f[ec]t[ur]am cōm[un]i et ma
iore f[er]m[en]t[ur]a i[n]te[n]t[ur]a p[er]uenit. Verbi g[ra]tia
Qui dono sapie[n]t[ie] g[ra]t[us] fuerit q[uo]d
accipit cōseruat in eo ne p[er]dat
augeat[ur] ut plus et plus sapiat
et ut maior utilitas i[n]te[n]t[ur]a p[er]ueni
at tam i[n] p[ri]mo m[er]ito q[uam] i[n] alior[um]
edificacōe. Et t[em]p[or]e i[n]g[ra]t[ur]a m[er]etur
amitte que h[ab]et nec alia accipe. et
q[uo]d v[er]it[er] i[n]f[er]u[er]se tene et firmitari
p[ri]mo. et maius suppliciu[m] reape
p[er] negligētia[m] et cōtemptu[m]. Cui
plus donatu[m] ē ab eo plus erig[er]e et
Et semper p[er]t[ur] qu[er]it p[er]t[ur] q[uo]d de
testabile via[m] sit i[n]g[ra]t[ur]a. cū
hoc omēs h[er]e[ti]c[us] cōdo solent i[n] alijs
quib[us] b[en]efecit. si nullas ul[ter] per
uas ab eis i[n]te[n]t[ur]a g[ra]t[us] recep[er]unt
vel amorē. Et ite[m] nō i[n]dignacōis
ē. sed demēcie i[n] deo quāq[ue] negare
petita i[n]g[ra]t[ur]a ne forte g[ra]t[us] uolens
culpe v[er]it[er] i[n]curant si plurib[us]
b[en]eficijs acceptis plus fiant i[n]g[ra]t[ur]a
De laudatione dei

Laudatio dei dignissim[us] est af
f[er]re et nascatur ex cōsitem
tione diuine bonitatis. et ex amu
matione p[ro]funditatis sapiencie dei.
et ex stupōe potencie et i[n]f[er]u[er]itate
m[er]itatis eius quas de ip[s]o vel p[er]
doctrinā fidei i[n]telligim[us]. vel p[er] ope
rū eius vestigia colligim[us] vel p[er] il
luminacōem i[n]spicacōis i[n]te[n]t[ur]a p[ri]mo
mentis i[n]tuitu cōtemplam[ur]. Oia que
de deo cogitari vel dici vel sentiri so
c[on]t[ur] i[n] veritate p[er]t[ur] m[er]ita laud[is] ip[s]ius

et laudabilia sūt eo q[uo]d nichil i[n] deo
sit nisi sūme laudabile et amabi
le et venerabile et quāto p[er]f[ec]tius
cognoscatur tāto v[er]ius laudat[ur]
. autēcus amat. sollicit[ur] v[er]ne
ratur. **De diuine laud[is] a[pp]lissia**
ē materia q[uo]d tam ip[s]e deus q[uam] oia
opa eius docēt eū sup[er] oia laudabi
lem ē. Laudat[ur] deū est cū laudabi
lem agnosce et o[mn]it[er]e. Vnde s[an]c[t]i cōc[il]i
aratus nō solū rōnales. sed et
i[r]rōnales et i[n]sensibiles ad laudē
dei i[n]uitant. q[uo]d oia opa eius o[mn]it[er]e
eū laudabile i[n] se et i[n] o[mn]ib[us] ag
noscat[ur] laudabilis eius v[er]it[er]
potencia et p[ro]uda sapia eius de
mēs m[er]ita benigna pacētia et tol
erancia iusta penariū retribuō
larga i[m]mūcācio et sup[er] oia digni
tatis eius exultacō. **De septē
a mat[er]na laudis dei deo**

Secundū ista septē **ta**
i[n]telligim[us] septēplacē di
uine laud[is] m[er]ita cui oia que laudē
dei sonāt p[er]t[ur] i[n]cludi. Hec eū sūt
p[ri]ncipalia opa dei. ad que oia alia
quodāmodo reducitur. Septimū ve
ro opus dei nō ē. sed ip[s]e opans de
i[n] se quiescat o[mn]ib[us] opib[us] suis su
per eleuatus. Hec figurā sūt opa
p[ri]mo[rum] sex dierū. quibus deus om
nia fecit que i[n] seip[s]o p[er]f[ec]it. i[n]t[er]
cōplacuit que fecerat i[n] illis sex
dieb[us]. Hec cū oia fecisset cōs[er]uauit
sex dieb[us]. et nichil i[n] septimo lega
tur addisse quo facta p[er]f[ec]it sed

potius ab oī ope cessasse et q̄aus
 se quo mō ea p̄fecit. si nichil adde
 do fecit. nisi q̄ hoc nobis datur
 intelligi q̄ oīs creaturū de se im
 p̄fctā est et ip̄e deus ē oīm opm
 suor̄ p̄fctio. et ī ip̄m reflectitur
 oīs creaturū aut certe reflecti dē
 a quo fluit sicut ī p̄mā causam
 Et quo oīa p̄ causā formāle per
 que oīa p̄ causā efficiētē In q̄
 oīa p̄ causā finālē et hoc sic p̄
 glorificatiōez rōnalis creaturē
 nō p̄pter rōnalē creaturū omēs
 alie creaturē sunt create et ip̄a
 sic capax oīm p̄intellōm et nāc
 similitudinē et hoc marie ap
 paret in hoc au ad seruicōū oīa
 ista visibilia creata sunt

Dumū opus dei p̄c̄ dia cre
 aao tenū in quo laudabi
 lis apparet eius mūm virtuas
 potēnaa q̄ tā magna tā mult
 tam varia tā solida tā nobilia
 virtute plena potuit sic facile
 sic subito sic decēter et nichilo
 p̄ducē in eē et sup̄naliter locatē
 cā exa mūdū nichil sit sup̄ qd
 mūdi moles q̄si sup̄ basim collo
 cetur **Sapientia** r̄m di virtute et ope
 m̄ eorū itest visibilū et fōzum
 mūm sūt itelligat ab ip̄s qm̄
 qui hec cōstituit for̄ aoz ē illis

Secundū opus dei ē vniū
 forū gubernatiō i quo cui
 tent apparet laudabilis eius p̄
 mda sapia ita q̄ nichil oīm que

sunt a maris vsq̄ ad mīmū latet
 eius scām sed oīm nouit p̄uicta
 tes virtutes et opacōes. et singu
 louū multiplices rōnes nāles et
 causales quasi singula sunt sicut
 sūt et nō aliter Et hec omnia si
 cut ordinauit ut quasi nālūt vel
 causalit̄ videant̄ fieri et tamē ita
 librata in eius p̄uictāā ut nus
 q̄ credant̄ dispois eius limites et
 oīa bonis cedūt in bonū p̄ causē p̄
 uictāā et malis ī malū per eius
 equitatis iusticiā Et licet ī hys et
 in alijs spālūt dicat̄ laudabilis
 viteri eius potēnaa et p̄uictāā
 vel alia in tw laudabilia tñ in si
 gulis opibus eius oīa simul itel
 ligūtur. sed causa breuitat̄ īnseo

Quertū opus dei ē hūmāi gr̄ie
 redēptio in quo spālūt appa
 ret laudabilis eius dēnēcia **m̄**
seruicōdia qua n̄r misere com
 pacēs reatuit filiū suū ih̄m cristū
 nobis mittit qui viā vitē nobis
 oñdens et p̄ nobis moriēs nos a
 morte p̄cōrū et t̄ōnū p̄tate libera
 uit Omēs enī exāmus sicut ouē
 errantes vnusquisq̄ ī viā suā tedi
 nauit. a lucē veritatis amuit. ma
 la desideria sua adiplant̄ Sed des
 p̄ posuit ī eo iniquitates oīm nos
 trū cuius liuore sanati sumus. **Qd**
 dēnēciaus quid misericordius cogi
 tari posset qm̄ sūmū dñm̄ p̄ vili
 seruo fieri mīmū īnocentē p̄ reo
 liberando se morti t̄atē p̄ iūmias

glorificandū in gloriā fieri et ab
ip̄is p̄ quibz patitur se occidi
p̄mitti

Quartū opus dei ē opus
iustificatiōis n̄re in quo
apparet laudabilis benigna
diuine potencie sustinētia que
patēres nō solū paciēter tolerat
sed etiā benigne iustificat et
a peccō defendit et grām mēn-
di donat et occasiōes meren-
di p̄uider et sacmēta quasi ḡ-
tie vasa instituit ut p̄ eā in-
fundat grācia iustificatiōis a
peccō et sp̄m suū dat fidelibz ad
cōpūctiōē et consolaciōē et
ad varias virtutes et grāti-
opaciōes faciē s̄ de iūmā
amīcos dei et filios et heredes
liberū arbitariū p̄mouēs ad bo-
nū nec tamē libertatē aufert
iūolūctarios faciēs volūctarios
nō cogendo sed inspūando et oc-
casiōes p̄auando

Quinū opus dei ē iusta mei-
torū retribuciō quo ad re-
p̄bos in quo laudat̄ eius mun-
dicia qua retestatur om̄e vici-
ū et peccm̄ et cō bonū diligit et
cōgnūct̄ bono quasi sibi cōde-
ctū laudabil̄ valde est ei iusticia
q̄ malū ip̄mitti p̄manere nō
patitur et sedm̄ temeritū suū
locat in peccō p̄seueratē ut quo
se spoliāuit bonis eo eū p̄mat
et fr̄m̄ operū suorū fac̄ eū in

tormentis gustatē laudabil̄
ē eius sapiā qua fac̄ etiā te-
malis elige bona et cogere si-
bi seruiē in pena qui nolēbat
ei subēē in bone constāe iocū-
ditate et ordinat oīa bona
malis ceterē in penā q̄ hic con-
uerterit in peccm̄ ut corpus i-
telligit t̄p̄us p̄ns et alia q̄ eis
fuerūt vel oblata ad occasiōes
merendi seu glorie augmētū
que ipsi cōuerterit ad peccm̄
di instrumentū Sed iusticia
dei eis cōuertit ad pene amul-
lū Corpus p̄ quod hic peccatū
runt illic in pena recipiet et
p̄ amplius hoc crucientur In-
telligit ad temporalia cōuertit
et p̄ hanc irērsabilis acū-
sabuntur Tempus qd̄ ad seru-
endiū deo acceperūt in peccō cō-
sumpserūt et virtutes neglax-
erūt et iteo aliud tempus nō
habebūt in quo mereri p̄nt
Et quia hic nō posuerūt i peccō
finē illic nō hebūt finē i cor-
mento Et qui in deo infinito
semp̄ peccauerūt i infinito
quo ad diuiniōē penari
crucientur Laudatur et boni-
tas dei qui hanc malorū penā
ordinat ad bēdū leticiā qui ta-
lia p̄ eā grām crucierunt Ita
autē ornāt dei iusticiā rep̄borū
dampnatio sicut eius bonitate

Notā

beati saluatio

Secunda opus dei e gloria
 beatorum in qua laudatur
 eius largi et iusticia remu-
 natio qua p pmo et breui me-
 rito eterna et ineffabile sanc-
 tus dicit in celo gloria et leticia
 et felicitate et omnia eis ordi-
 nat in bona tam bona q mala
 la et ppa et aliena no solu
 mala pene sed etia mala cul-
 pe ut de bonis pps gloriantur
 sed et alienis congruenter de-
 lectantur et de malis pps
 gaudent que euaserunt de alie-
 nis q similia no incidunt
Gaudet de ppa felicitate q e
 multiplex **G**audet de oim elox
 gloria ta multiplex q multi-
 plex e oim simul gloria tam
 in nudo q in magnitudine et
 de quolibet sicut de se gaudent
 qua tm diligunt alii hie que
 hnt q nollant ea hie ut alter
 eis careret **S**ed de gloria dei
 tanto plus sup oim et sua et
 sanctorum gloriam gaudent q pro
 plus dei diligunt q seipos
 et omes alios mane cu glo-
 ria dei infinita sit et ito su-
 per dne mensura de ee gau-
 diu de gloria eius licet crea-
 tura non valeat infinite di-
 ligere et gaudere **G**audet ad-
 quisq ai se diligi videt ab oi-
 bus sicut diligit seipos **I**n

sup gaudet se diligi a deo plus
 inestimabiliter quia a se ipso et
 oim gaudia i sibi gaudent sibi
 ee cora et ad plene percipiendu
 exposita ut gaudeat de omibz
 quatu cupit et capere p de pmo
Ibi erit spuum gloria et gloria
 corpus ibi videbitur deus scdm
 diuinitate face ad face. et se-
 cundu humanitate gloriosa i qua
 desiderant etia angeli pspicere
Sicut aute certi sunt electi se
 gloria illa hie ita certi sut q n
 qua pnt amittere ubi e factus
 sine fastidio et desiteriu ai desi-
 derati plena adpae **I**bi pmo
 et plena laus resonat de omi-
 corde laudantiu dei pro tam nig-
 rificati bonitate eius que eos ab
 eterno ad hanc gloria pdestina-
 uit **P**osset qui vellet ista ser-
 opa dei in quibz e oim opni ei
 summa referre ad pmoz dies sig-
 nificacione ut opus creacionis
 assignet pmo die in quo p
 oim materialiu creacione facta
 e lux de celo distinguens noctem
 et diem quia spualis creatura a
 corporea e distincta luce itelligit
 ac ronalis **O**pus gubernacionis
 significat p opus scdo die in
 quo aque superiores inposicioe
 firmamenti distinguuntur ab in-
 ferriouribus quia celestia quatu si-
 tu distant a terrenis tm et qua-
 litate et tanto nobiliori modo

diuinas influencias recipiunt q̄
bus iuxta modū sibi agruū qu
berant. Opus recep̄tionis sig
nificatur op̄i terti diei in quo a
quis inferioribz segregatis terni
apparuit arida et fructifera q̄
peccatis totū genus hūanū oca
pantibz se motis ab ecclesia et a
pūmo fideles remanētes eadē
diuinas gr̄as ḡnibz secūntā
Opus iustificacōis significat
op̄i quarte diei in quo luīnāia
celi s̄c̄ sunt quia p̄ solē caritatē
et lunā fidei et stellas aliarū p̄
tūcū corda fidelū illuminantur
et vitū et ordinē meritorū vigōr
quasi p̄ lucē et calōrē s̄c̄r̄itū con
sequunt. Opus iudicacōis et
condepnacōis reprobōr significat
op̄i quīte diei in qua et aquis
nātūcia et volatilia facta s̄c̄
quia et eadē gn̄e hōm̄ alij deiciū
tur sursum ad celestia p̄ gr̄am alij
relinquētur in vatu dāpnacō
nis in qua nati sunt p̄ meri
tū culpe peccati originalis et actua
lis Opus glorificacōis significa
tur p̄ opus sexte diei in qua hō
ad ymaginē dei factus ē omibz
mūdanis p̄ficiatur q̄ p̄ gloriā
fit homo reformis et illi vnic
sicut membrū capiti qui oībus
sicut verus dñs p̄ncipatur ih̄s
cristus dñs n̄r

Septimū diei nō ē opus sed
opus dei cōplecio p̄ quicē i

deo q̄ deus quiescit in se et
nos in deo Unde sabbatū ap
pellatur: requies q̄ p̄ qui
etern in deo p̄ficiatur iusticia
lis creatura que ē causa et
forma totius om̄is iratio
nalis creature tamē ad hoc
semp oīs natura creatur ut
rationalē mentē doceat se et
dñm suū agnoscere et illi ad
hoc seruiat ut eū ad dei sui
seruiciū semp amoneat et
ad amandū et ad laudandū
dei accōdat Qui hoc sabb
batū quiescendo nō celebrat
pacū dei cū homīe violat
qui sup oīa vult hōm̄ in se
quiescere et sibi p̄ amorē et
nātūter inherē Ip̄a requi
es dei ē sūma s̄c̄e laud ma
terea nec nulla opm̄ suoz
magnificāa valet cū tam
laudabile monstrē sicut ē
Velut opus mutū ne faciat
toris sui p̄ciā vocaliter en
ciare sed tūcōdo inuit q̄ s̄c̄e
laudabilis qui talia voluit
scire et potuit opari Et
xlviij Maior ē omni laudē
Septē verb̄ vicitur eadē ad
laudē dei quasi septē iubilō
rū mysticis tubis s̄c̄ lauda
re benedicere magnificare
confiteri honorificare glori
ficare et superalatur **De ter
tio modo orandi nota**

Tertius modus oradi e
 mentalis cu tracto ore
 sola mes sua desideria deo pa
 dit et affm cordis deo effund
 et cu intus p amore amplect
 atur vel cu reuerca adorac
 et venentur tanto lacius se
 in deū effiuntēs quāto plura
 valat affūs compheñte q̄ lig
 ua expmē dices deo cū psalīsa
 Dñe ante te oē desiderū meū
 et gemitus meus a te nō est
 absconditus De hac dicit dñs
 p iohāne Veri adoracōes ado
 rābūt prem in spū et veritate
 spūs ē deus et qui adorāt eū
 in spū oportet adorāe et hec
 oracio magis videtur p̄ua cū
 deus cor magis attendit q̄ v
 ba Sed verba ideo apponimus
 ut q̄ mes nū p̄gnā ē et ifim
 est ad eleuādū se ad deū p ver
 ba oraciois sustentata iuuet
 ut memoria deo inheat itellō
 sursum tentat affūs p deuocō
 nē iflāmetur et gustet q̄ su
 auis ē dñs ex itencōe sacra o
 raciois afflatus Deus enī q̄
 oīa nouit fat quid nobis ne
 cesse sit anq̄ petamus eū et
 ideo nō indiget ut p orōem
 et p verba insinuem⁹ ei quid
 desideram⁹ Item qui ad hoc
 fecit nos ut hñfaceret nobis
 gratuita ppter semetip⁹ orōē
 nū nō indig⁹ flecti ad mi

serendū qd et ante disposuerat
 facere sed ampliore nobis i hoc
 p̄fōm paunt cū gratis nobis
 hñfacit sicut ab eterno dispo
 suit et cū orōnis nū studui ad
 multiplicē nobis valitūe cōi
 tit Atq̄ orō nū nō ē causa eius
 beneficiae sed uia ut si nō p
 illā tamē p illā nob̄ misaretur

De effectu oracionis

Multiplex ē oracionis valitas
 quib⁹ caā alias bonas ac
 tiones oracio bona excellit **P**ri
 ma q̄ p orōē faaluis et ciuis
 ipetram⁹ que a dño desideram⁹
 ita ut qñq̄ breui orōē quis opti
 neat q̄ diuicijs ieiunijs uel alijs
 laborib⁹ et pijs opib⁹ vir optine
 ret licet et alia opa bona ad hoc
 aliq̄tenus suffingent⁹ **U**nde in
 oī casu in oī p̄uilo p oī desitāto
 semp̄ in eam⁹ sanctos p̄napalit⁹
 ad oracionis subsidū rfugisse q̄
 p illā p̄mptū qd volebant asse
 cuturi **Matthi xii** Oīa quecuq̄
 peccatis i orōē cretones accipiet
 Quid enī nō p̄t oracio effici **O**ro
 ur̄ iudias placuit **Exodi xxxviii**
 yses orabat dicens **Placatus ē**
 dñs p̄dōr **Deuā p̄dōr impetunt**
Matthi xvij Serue neq̄ oē tebi
 tū dimisi ē qm̄ rogasti me **C**ep̄ta
 cionis ipetū cedit **Numeri xi** **O**
 rāuit moyses et absorptus ē ig
 nis **Vicia cord̄ expellit** **Psalmus**
li **Disp̄de illos in virtute tua et**

et destrue eos etc. In piculo liberat
Ps. Inuoca me in die tribulationis
et erua te. **Apocalypsis** defendit **Cha**
ti. Orate ne fiat fuga via i hyc
me ud in sabbato. **De** hostibus
vindicat. **Pamphomenis** Orauerit
exaltas et ysaias aduersu senna
cherib et angelus dñi passit ex
catu eius. **Difficultates** explanat
Iosue vi. **Doctissime** populo mun
ihericho conuenit familiaritate
tra confert. **Ps.** **De** est dñs oibz
iuocantibus eu. **Isayas** Clama
bit et dicit ecce assu. **Dona** spūs
sancti ipetunt. **Lucas** vi. Dabit spi
ritu bonu petentibz se. **Actu** aplo
ru. **Hy omes** enit pseuerantes i o
ratione. et post. **Repleti** sūt omes
spū sancto. **Et iacobz** Si quis ves
tru indiget sapia postulat ea a
dño qui oibus habundant tribuit
Ite grām pdicandi. **Ad ephecos**
vi. **Orautes** p me ut decur michi
sermo i apacoē ouis mei. **Ite** re
uelacoem secretor. **Iheremias**
Clama ad me et annuabot qñ
dia et ficina. **Ite** pñte quozlibz
mimailor. **Isayas** orauit ut et
plueret et pluit. **Ite** p puero mor
tuo et suscitatus ē. **Item** tpalia
subsida confert. **Ps.** **Dadi** oim
in te spant dñe etc. **Ite** subleua
tione quatuorūqz nactatu. **Regū**
iii. **fames** si obortu fuerit aut
pestilencia etc. **Ite** quoruūqz va
liū et nactior tonacoē. **Petite** et

accipietis ut gaudiū plenū
sit. **Ite** ad uitam eternā. **Ap** no
nos. **Dñs** qui inuocauerit nomen
dñi saluus erit. **Deuit** eni oia
contraria saluti rēpmit et uita
ria confert et cōseruat et pficit.
Ulc eni deus nō tm orare p illo
qd ante dare disposuit sed uult
ut orando plus mereamur p fite
qua credim⁹ qd nō uidemus p
spem q̄ optine confidim⁹ petim⁹
p caritate qua exiudicant
amplius amemus. **Ite** illud
Dilecti qm exiudicet dñs. **Ite**
p humilitate qua i supplicacoē
pseueram⁹ sicut fecit mulier.
Ite p desideriu quo bona adri
pisa cupimus maxie uirtutes
quibz deo placemus. **E** **Ora**
o est quasi speculū mentis qz
darius fuit hoem agnosere
defais suos uel pfaus qz i illa
confia se sibi luadius rpnat
tur et ex pfaū in fiduāā en
gitur spei loca uel ex defais
cōsideracoē cōfundit. **E** **Dñs**
quoqz mente a terrenis nigro
elevant et elongat qz cetero ac
tiones qz cū ille negocentur
cura frequēs misteriu ai mar
tha ista cū maria pedibz dñi
inherens cū solū picuū sibi
cē exorat. **De** **repñtacoē** dei.
Multis in affai orantē
dñi respōn sibi pñtari sciat.

Aliquā cū videt oranti dū orat
 quasi deus nec audire dignetur n̄
 attendit Iuxta illud Auertisti
faciē tuā a me Itē iob xxx Et
clamo ad te et nō audis me. sto
et nō respicias me Inde orat aliū
ad dū orandi. quasi talis sit orō
quā deus nō dignetur acceptare Aliquā
quē dē m̄ apparet et i placabilē
et uite consilia fundit et tōre
perurbatur Iob mutatus eo in
in audelē. Duricia manū tue
aduersaris in Vnde p̄phetā orat
Thēnie xvij Non sis michi fori
dni. spes mea in die afflictōis
Vnde psalīsta Nō intres i iudiciū
ī cū seruo tuo dñe Psalmus lxxij
Multatudo miserū tuorū et mise
racionū tuarū cōtulerūt se sup
me Quāta sit autē ibi aie tris
tia et merorū. ille nouit q̄ p̄pter
hoc ab instācia supplicādi nō te
sistat Nō enī p̄tēra a p̄ce cessā
dū ē quia deus eā nō acceptet.
sed eo instācia orandū ē q̄ deus
p̄ hoc p̄bat orantis cōstāciā. et
remouēte afflictū paciā De
narō Obsecrōnibz ē insisten
dū. sed i oī hūilitate et paciā.
q̄ nō referūt firmū nisi i paciā
Quasi enī celū desup sentat enī
dū nullā deuocōnis velud rōis
celestis fallā i orōne papit. et t̄
rā cord̄ sui feruā dū nullo psal
mōrū uel orōnū utriusq̄ ad cō

uocationē emollit. sed veluti mu
 uer chanaanica auersū a se dñi
 vultū estimās. paciā sua q̄ carnis
 inuidiā sibi exprobari reputat
 et pane filiorū arbitrat se indignū
 Sed aduertēdū ē q̄ ista pauide
 mētis ymaginacō qua dūcū et
 austerū sibi p̄orit dēū qui mitis
 et benignus est et i veritate pius
 et misericors. aut ē decepte mētis
 p̄ua consuetio qua fōit sibi ytolū
 p̄eo q̄ nō ē ip̄e pius deus. aut ē
 dissipatua pmissio ad tēndū
 vel hūiliandū. corrigēdū uel
 purgandū aīm i supbiā elatū et
 negligentiā quo postmodū suau
 ei sapiat benigna dei respectio.
 sicut post certam amantudīem
 resistēbilior fit dulcedo Aliqu
do videt benigne oranti iūcēdo
sed tacendo nō amie ut p̄ce illas
suscipiat cū effai Iob xi Cū in
uocante audierit me nō credo q̄
exaudierit vocē meā. itē nescio
si exaudierit Aliquō videtur q̄
benigne orantē respicit et demēt
eius orōnibz assensū p̄be et fauo
ribilē amere desiderio obsecran
tis Et hec deuote mētis confiten
cia. solet iudiciū exauditiōis cō
de qua dñs dicit Matthai xi Q̄
nō hesitauerit in corde suo sed ē
dixerit q̄ q̄dūq̄ dixerit fiat. fiet
ei Propterea dico vobis Omnia q̄
cūmīq̄ orantes petitis. credite q̄
accipietis et fiet vob̄ Iacobus a

plūs Postulet autē in fide.
nichil hesitans. qui cui hesit
nō estimer q̄ aliquid accipiat
Nec tamē statū diffidendū ē te
exaudiri. qm̄ nō p̄ voto succo.
oranti. sed p̄seuerare de pulsando
donec amicū q̄ improbitate sup
plicantis victus. det ei quod postu
lat **De forma oronum**

Quādoq; petiō nū vno mō
formata hesitacōem facit
q̄si nō deat admitti. sed si aliter for
metur. fiducia exauditiōis reponit
E Aliq̄nto enī orās formā assūit
seru dnm̄ et iudicē suū huilic
et timorare ad misericordiam p̄uocacōe
sicut publicanū ille qui nec oca
los ad celū audebat leuare. sed p̄
cuius p̄uocacōe peccatū suū dicebat
deus p̄uocacōis esto in p̄uocacōe Aliq̄
do assūit formā familiaris amica
et domestici et cū reuēcia et fidu
ciā rogat et quasi a latere cōsultat
dnm̄ ut hoc faciat uel hoc expo
nes rēs et causas quāe sic debeat
uel expediat sic fieri Sic genesis
rit Abrahā orauit p̄ sodomitis et
moyses pro plō isrl̄ **Exodi xxxij**
Ne queso dicat egiptij aillūte dicit
it eos ut interficeret i mōtib; et de
let de terra. quiescat ira tua et esto
placabil' **Itē nū ruy** Ne audi
ant egiptij q̄ occideris tantā mul
titudine quasi hoēm unū et dicant
nō poterat introducere eos i tēra pro
quā iurauerat eis **Idcirco occidit**

eos in solitudine **V** Aliq̄n qua
si filius fidens de dilectōe p̄tra
nō solū obsecrat sed etiā quasi
impat p̄r ut exaudiat eū exp
tā erga se beniuolēciā p̄is alle
gans sicut moyses **Exodi xxxij**
Cū dixeris in noui te et noui te
iuenisti grām corā me. si ergo
iueni grāciā in consp̄ciū tuo
tende in viā ut scia te et respice
te plm̄ tuū gōte hanc **Itē si**
iueni grām in consp̄ciū tuo dñe
obsecro ut gōdians nobiscū et au
feras iniquitates n̄ras atq; p̄u
cata nosq; possideas **Itē peccā**
uit plūs tuus peccā magis.
obsecro dñe aut dāte eis hanc
norā aut si nō dātes dele me te
libro tuo quē scripsisti **Magna**
fiducia hois dei ad deū. nō rogit
se deleri de libro dei sed ea fiducia
a qua p̄sūt se nō delendū de li
bro vite. ea petit peccā illud di
mitti non dubitans se exaudiri
dū **Unde et quod peccat ip̄ccat**
ut **De utilitate oronū** **q̄**
Qalite autē **buscā alijs**
deo placet ut frequēt oratur p̄
ter multiplicē orantis utilita
tem s̄z ut deo indefinenter ipe
reat. qd̄ summe ē hoī vtile ut
orā **Iuxta illud** **Maria opta**
mā p̄tem elegit **Item ut in**
ficia dei multiplicē exp̄ant p̄
multarū p̄r exauditiōnes **Itē**
ut habundacōi affluē tenorio

nis in amore dei crescat et
ideo benignè puerit nobis plu-
res obsecrandi occasiões quibz
ad orationem sepius stimulen. si-
ue p nobis ipis. siue p alijs a-
p malis euadend. aut p bonis
assequendis. ut ai affinis deuota
onus repetat ad vnu in alio r-
alescat. quasi igni inuacento
ligna cotidie ne deficiat sed r-
stauratur **Leuitica in** Ignis
in altari meo meo semper arde-
bit que nutriet sacerdos sibi
bens ligna mane p singulos
dies iposito desup holocausto
Ignis iste erit perpetuus qui n-
qua deficiet in altari **Cu** ergo
quid sacerdos uest sacris redditus
ai p nocte negligēcie tephente
tis igne deuotionis in altare
cordis tui tenuisse. mane uest
apparente prima lucis agruacē
subice ligna orōnis vane ex
diuersis occasiōibz quasi ad-
iacētibz siluis collā magna
silua. et habunte ligna suppli-
cationū ministrās sūt peccā-
ppua cotidiana et pterita
magna silua sūt negligēcie
nre et miserie et defectūs virtutū
et grauarū et vitia tā spūa-
lia q carnalia temptaciones
et vāri euctus quibz pulsam-
et comota q patimur uel tē-
mus vel p quibz dolemz tā p
nobis tam p alijs quoz miserie
nos patimz magna silua sūt

79
omnua q desideramz hie p quibz
oramz ut impetremus Diliter om-
nia bñficia nob collata p qui-
bus grās agē debemz **Itē** pro
deficiatis orate ut a peccis soluat-
et p gloria sanctorū deū laudat
et benedictē multā deuotionis ma-
terā quasi ppetui ignis nutri-
menta ministrant quo supposita
opis holocaustū odorē reddat
suauitat **Affatus** enī amorus di-
et sancti timorus ai feruore hoc
volūtatis in spū humilitat et mo-
tu pietatis et gaudio spū nūq-
de in corde serui dei exingu **Itē**
ta namqz sunt i quibz virtus de-
uotionis maxime consistit **Dep-**
ecā dolet mens deo dedita per
aliquā piā occasiōē assuescit
se ad deū erigē orando supplican-
do grās agēdo bñdicendo lau-
dando pro diuersis causis se o-
tempe offerentibz **Iuxta** illud
luce **ruy** Oportet semp orare et
no deficere **Itē** apłs **Dine**
itermissiōe orate gratias agen-
tes **Ps** Benedicā dñm in oī
tempe **Itē** Quāto frequēcius qō
orat tanto fiet orō ei delābilior
et efficacior **Et** quāto mirius tā-
to insipidior et tēdiosior sicut ex-
piencia sepe docet **Videmz** autē
quāqz seculāes adhuc i statu pec-
cati positos ex multo orōnis
psūdi que licet ex vān caritātē
radice nō pfluat **Ondit** enī
deus p hoc qm patius sit iustis

quam infante si nō negli-
gant querē cū aduc in p̄cō
positis semp orōnis studiū
eius familiaritati quoquo
modo applicanti bz sue dulce
dīnis expienciā nō abscondit
Quid erit fidelibz amicus si
sic se dulce quāz deus exhibet
iūniās **Deuteron 17** **Manna**
tū nō phibuiſti ab ore cor
te quibz p̄mittit q̄ fecerūt in
tūlu & adorauerūt **Quid** ergo ē
ligioſi exuſatiois hnt p̄cēte
qui diuine dulcedinis ic̄pti
q̄ ead̄ ſecularibz ſi ſtudioſe q̄
ſicrūt nō negat̄ videmus vñ
b̄tūs **Bernardus** arguit nos p̄
viciō negligēcie et inane ip̄a
inopia n̄a dicit̄ qd̄a in loco
ſup hoc **Si** fau^o ſn melle ſc̄ mu
r^o ſine tempamēto l̄ cimento et
abus ſine condimēto. ita in
ta religioſi ſine ſtudio inter
ne deuocōnis **Quāuis** pluri
mi tempibz iſtis nō ſolū nō ſe
ciant ſed neq̄ curāt nec deſide
rant nec querūt hmo nec cre
dant ſed iradeant et p̄ſequūtur
in alijs deuocōis quicquā. ſare
tamē dñe q̄ omnis religio arda
eſt et imp̄fecta et ad ruinā p̄
mor q̄ ſp̄m deuocōnis ac diu
ne ſuauiſſimatis nō querit **Quo**
p̄p̄uū conamē ad orōnis ſtu
diū et int̄ne puritatis ip̄andi
mus in quo exiſſe ſp̄s ſanc̄

teſtimoniū reddat ſp̄i nro q̄
ſumus filij dei auſtēra vitam
corp̄alis exercitacionis quā
ſi ad modicū vtilē deſpicim^o
ardua pietatis opa nō faci
mus ſicut olim ſanc̄i qui p̄
ſtati bz aīas poſuerūt et ſim
lia magna gēſerūt **Itē** ſub
limia virtutū exercitiā non
hēmus ut eximie obedierūt
p̄ſc̄e paciēcie. hūilitatis p̄
cipue ac paup̄tatis exercit^o
Si ergo iſtis atremus et ad h̄
acquirenda orōnis ſtudiū poſt
ponim^o in quo gloriā de n̄a
religione poterim^o niſi forte
de ſolo noīe et exteriorū hūitū et
verbis ſcripturę que in folijs
et in ore magis q̄ in affectū et
ope geſtamus **Sed** niſi habu
erūt iuſticiā v̄a aut dñs
pluſq̄ ſabariū et phariſeor
non int̄abitis in regnū celo
rū **Phariſei** in exteriorū appa
rentiā et noīe cū religioſis
glābantur **Parbe** autē in
verbis ſcripturę ſibi laudē et
nomē requirēbant **Querbior**
Qui autē tantū verba ſc̄ri
tur nichil habebit qui autē
poſſeſſor ē mentis diligit ai
mā ſuā et auſtos prudentiē
diuēiet bona **Mathe^o** **Qui**
orā opa ſua facit ut videat
et laudet̄ ab hoībus. mer
cedē nō habebit apud p̄m

qui in celis e Qui orōnis
studio multo intente assuescat
p̄mo aliquando orōni vacare
deinde sepius ad orōem recur
tere Deinde diuicius i orōe p
sistere tante frequēt q̄ntū li
cet orōni incubare nec p fasti
dio vel leuitate desiste nisi q̄n
corpis debilitas vel vigēs nat̄
tas vel rōnabilis utilitas i
de auocet et iterū reuertat
i corp̄m ne p diuinā abstrac
tione recedat in dissipatōne
orandi et refugesat affais
Dantur quoq; scdm q̄ tenet de
terit ad singulos mōs oran
di et diuersis mod̄ suas peti
tiones formet et diuersas pe
tiones attemptet ut saltē in
aliqua deuotiōis affm̄ cona
piat et illi q̄ diu sapiat inhe
reat Si autē debilitas capiat
et corpis impedit tūc breui
et sepius oret et euagatiōnes
cohibeat et sensus extēriores
sub disciplina retineat et di aut
illū ad singula humiliter inuocet
et pauciter si p uoco sibi non
succedit assidue sustineat Ip
sa namq; retardatio e quōq; via
p̄ficiendi dū sic homo magis
humiliatur Et itē deus pie cur
su n̄m tenet ut sic longius
pcedat et p hoc melius a super
bia defendim̄ q̄ sepe nimia p
ficiendi securitas et feruor co
tinuat uires corpis et mentis

80
erbaunt de t̄b; rēhētib; a
Quia sūt que sp̄uali p̄fai
Amare a p̄fai rēhēnt
sicut sepius experim̄ nō solū
p̄fōnis sed et salutis Remissa
uolūtas Horor difficultatis
Diffidētia de auxilio gr̄e diui
ne Remissa uolūtas multo bo
nū sed sine conatu laboris et
itēo consuetudo laboris leuita
tis cito retrahit eū a p̄posito
p̄ficiendi Itēo pigra uolūtas
sepsam rōnis incerta cogere
de quasi ingrū aīal stimulis
amoris dei et spe p̄m̄u agitare
et molent̄ ipelle Horor diffi
cultatis p̄ assidui et discretū
uincat et mitigatur usu Sicut
dei sicut adest incipientib; ita
nō recedit p̄ficere studentib; et
utilius est nobis semp amare
ne forte subtrahat nobis ut tā
to studiosius eū seruare laborem
q̄ si certi cōmus q̄ nūq; p̄cere
mus quia tūc negligētia e
aperemus eā et min⁹ p̄ficiem⁹
Timor enī facit eū sollicitū et
agile Deuotitas pleniq; restit
et corponē Dñs noluit filijs
islē hūc māna simul in tā
ta quantitate ut plurib; die
b; eis sufficeret sed ut singul
dieb; colligēt quātū eis pro
uno die sufficit Designas q̄
cotidie panē gērat et abū a
nime petere debent Ductes

Panē nr̄m cotidianū da
nobis hodie Et qui dat ho
die an̄s quoq; dare parus
ē. tamē nō negligam⁹ petē
tō colligere quāntū suffiat ad
salutē et ad salutis p̄f̄m Cū
te in orōne sentis enudatū et
id qd̄ petieris cē impletū no
li extolli quasi p̄ tua sanitate
te deus exaudierit et p̄ delcōne
tū fecerit q; rogasti sed cogi
ta q; pro sui bonitate id facē
p̄ se disposuerit. vel alior bo
nor p̄ces potius attendērit
et gr̄atias age deo qui te sue
dissōnis copatorē h̄r̄ et a
lior amicor suor orancū se
in hoc p̄cipē facere digna
tus ē. ut in orōnis actu et pi
etatis affcū merearis exau
diri et in exaudiciōis fidua
a consolens et expetiōnis
tue impleciōe letificens. et ex
h̄is crescas in amore dei qui
benigne p̄uenit nob̄ occasio
nes quib; ad orōnis p̄f̄idū
compellam⁹ confuge ut im
nentes molestias euada⁹ vel
bō desideria īspiciat q̄ orāto īple
ri impetrem⁹ de cū rogato ex
audierit magis ametur a
nobis et tanto sollicitū eius
volūnta parē sc̄ntiam⁹ quo
cū nr̄is desiderijs pie et p̄mp
te faue et obediē vitemus.

**de causis quare quinq; non
exaudiuntur orantes**

Qause autē quare nō ex
audīuntur orantes plu
res sunt Aut ex temeritas cū
parū orantis **Isayas** Cū ml
ticipaueritis orōes v̄s non
exaudia uos. et causā subitū
git q; manus v̄e plene sag
uine sunt id est peccō **Iohēs**
Sāmus quia peccōres deus
nō exaudit **Isayas** Peccā
mā absconderūt faciē eius
ne exaudiret Aut ex tepore
orandi quā nō feruenter et
deuote oram⁹ **Iheremie r̄**
Quabit et exaudia uos cū
quesieritis me in toto corde
v̄rō quasi dicat nō aliter **A**
quia nō p̄seuerat orando
nec optineat **Lucas xi** Si
p̄seuerauerit pulsans p̄ im
p̄bitate eius surget et dabit
ei **Iudith** Datoē qm̄ exau
diēt p̄ces v̄as si p̄manserit
Aut ex diffidentia exaudiciō
nis **Iacob; i** Qui enī hesit
nō estimat q; aliquid acci
piat **Eclesiasticis xviii** In
oroem̄ p̄am̄ anima tuā et
uoli cē quasi hō qui temptat
deū s; si velit audire Aut q;
notiū et indiscretū est qd̄
petit sicut filij zebedi **Ma
theus** Petatis quid petatis
Iacobus iii Petatis et non

accipitis eo q̄ male petitis
Deuotio Cū ploraretis corā
 dno nō audiuit vos neq̄ vo-
 luit acquiescere voa vre Aut
 ut magis ad peccatū quis
 provocat Gregorius Sancta
 desideria dilatare cessat Aut
 ut tanto auarius custodiatur
 acceptū quo difficilius ipetitur
Crisostomus Deus ad hoc
 bñficiū suū petiit ut non
 sit nobis uile cū dēterit Aut
 ut humilietur orans dū tar-
 dius exaudiat et sic duo bona
 ex hoc pueniūt salū ut insoles
 repmat' elatio et tamē peti-
 tions nō cessat' effectus Aut ut
 in aliud temp' petitiōis gra-
 dia differatur magis cogitū
 ū et uale petenti Sic moyses
 glām dā sibi oñdi petiuit
 quā nō tūc sed postea uide-
 merunt Aut ut etiā aliorū
 suffragiis querat' iuuari ne
 forte ardua petitiō vel pre-
 sumptio cū repmat' Sicut
 gedchias misit ad ysaiam
 ut oraret p se et pro populo
 Et osias ad oldam p̄phetissā
 itē ad rōnos rvi Obsecro
 uos ut adiuuatis me orōn-
 bz mis ut liber ab ifidelibz
 qui sūt in iudā Matheus
Evā Si duo ex uob' consen-
 serint r' Aliqu' et si negat'
 unū qd' forte min' expedit

pro eo tamē datur aliud uili-
 us et melius Ut paulo cui sta-
 mulis carnis nō est ablatas ut
 uirtus i infirmitate p̄ficeret in
 eo. ualior sepe ē tribulatiois ex-
 actio q̄ quies p̄spicitatis licet
 hanc plus optemus Et hys p
 contrū p̄t aduerti q̄ ualeat ad
 exauditiōem orōnis s̄z culpe re-
 moras feruor et instācia fidei cō-
 fidētia hūilitas et alior' suffra-
 giā et accepte grē cū grātiā acti-
 one studiosā conseruatio et ut
 ea tantū petant' a dno que ip-
 se nouit magis et quanto **De**
spālibz orōnibz quas solent
hēre quidā utri expedit eis
dia carnis diebz uel horis nō
Qota q̄ quibusdā magis
 expedit quibusdā min'
 Inapientibz et ruidibz et affā-
 deuotiois necdū ibutis mag'
 expedit ut saltē consuetudo
 moueat ad orōnis studū. ne
 semp uagi cura exteriora fiāt
 a deo alieni et frigiditate tor-
 peant et nūq̄ aliquo deuotio-
 nis igne calefiant Deuotiois
 autē affū ibuti et amplioris
 cū deo familiaritatis grā sub-
 leuati si nimis psalmoz et si-
 milū orōnū multiplicatiōibz
 intēdūt spm obruūt deuotioz
 ipediūt cord' libertatē quasi q̄-
 dā pondē p̄grauāt dū melio-
 ribz ablatiō min' p̄ illo tpe.

valibz scrupulosius in hēnt
Ut tunc tamē et ipi plerūqz h⁹
modi orōnū subleuamēto qua
si quotā afflatu donec flāma
deuocōis accēsa verborz follibz
nō indigeat purius p se flagri
et trāquillius i subline aīam
atollens Iste mod⁹ videtur ex
pediaoz ut spāles orōnes tūc ex
bona consuetudine ruminētur
qñ maior deuocō nō hētur qñ
vero melior supueniet deuocōis
infusio uel utilior uel plus ut
gens occupādo consuecte inter
mittant orōnes ad quas quis
nō tenetur donec tēpus reuert
oportunū

Que autē orōes sint utilio
res puto nō posse sup hoc
vniformē tē regulā cū sicut
de abis corpis diuersa conueni
ant diuersis et modo illud in
gis delectet cōtēte mō aliud

Sic hoc videtur eē frūosius
quod orante magis scdm deū de
lectet et deuocōis spm pmpau
eritat et mentis fiducia erigit
in deū Omnis ergo orōnis frūus
et finis ē deo adherē et vnus
cū eo spūs fieri p lūstōem puris
simi amoris et speculacōez scē
nissie cognacōis et absconsio
nē in dei vltu ab oī mūdicō
rū strepitu p excessū quietissie
frūacōis ubi omēs vites aīe
et potēcie a suis diffisionibz

simul collā et in vnu verū ac
simplicissimū et sāmū bonū
fixe in quadā dīne cōfōrācōis
et eterne stabilitatis silicudi
nis trāformātur **E** Sūc qñ
inferiores gradus quasi scāla
ris ascensus quibz paulatī pro
fiat aīa et illi finū pīnquat
Primo enī assuescat diffisioēs
memorie quibz p diuersa mū
di oblectamēta et īplacimen
ta distracta vagabatur p v
sū orandi colligere et in vnu
bonū defigē qd est finis oīm tē
sidentibilū et delābilū Sed
qua memoria adhuc lubrica
est et instabilis eo q multas et
multiformibz rebus diu adhe
sit quēcēs in quibz delāretur
vel curiose occuparetur nō va
let stabiliter inherē diuinis
vel p euagandi cōsuetudinem
vel p tenuē spūaliū noticiā
Itēo utatur sustentaculo verbo
rū in orōne que spūs sanctus
ad hoc inspūando homibz mis
trahit ut p ea mōe puulor q
si baculis sustentati assuescat
assurgere et erigere ad deū Et
hoc fit cū homo conatur
verbis orōnū et psalmoz in
tendē et intellōn spūalem ex
eis elicē et deuocōis affm ex
primē sicut qui ex duro silice
et ferro ignē excutit qui illu
minet et accendat Sic p assi

diu usu orandi cu adiutorio
 dei que studiosis pfiendi sp
 subuenire parata est Memori
 a aliquando pfiatur et stabilis
 ita q ia sine graui difficultate
 ualet oroni inuenire et euagria
 ones mentis facile colhibere
Iux illud ps Edificas iherlm
 dno dissipoes israhelis cogre
 gabit **Intelligas** eam que
 quasi reuocatio fuit exterioribus
 et uisibilibz inuoluta incipit di
 latari et illustrari ad uideu
 que prius no uidebat. uelut
 qui cubile defons uenies subi
 tre **Pumo** quasi nichil uides
 impingit i pietas et scabella. de
 uide paulatim aperit cognosce
 grossiora tantu dare uidet ca
 am muna. ita q eam mune
 supueientes no plane uideri
 omnia q sibi sut manifesta **Et**
 hac illustraco dilatat mes
 ad mltia cogitanda et alia col
 ligit ex rone alia ex spuali in
 telligit illuaco alia disat
 ex diuina reuelaco et cofert
 illa cu hys q apphedir ex hu
 mana erudicoe et inbibit in
 facta laco et consolac no mo
 diai q uidet et alios erudito
 et sanctos eade sensisse q ipse
 spu sancto illustratus intel
 lerit ex quo securus redditur
 q no ab alieno spu uel a p
 y sensus uisibili opione scou

catur cu eundem spm sentat que
 et in prioribus fas in se ee locu
 tum

Cauter tamen et humiliter i ta
 libz est agendu ne forte
 ex psupacois culpa ho deapi
 meretur et p spu ueritatis se
 quat spm erroris credes spm
 loqui qd est ppi cord opinio
 uel imissio p angelu malu q
 sepe infigurat se i angelu lu
 cis psuadens falsa sub uerita
 tis colore **Iohannes**. nolite oi
 spu credere sed pbate spuis si ex
 deo sint nichil rapicndu q ab
 ecclesiasticor doctrina mgior
 et approbator theologor tdi
 caoe dissonet nec reuocadu in
 dubiu qd ab eis uniuersalr
 cu testionys sanctor pmi fue
 rit racionabile diffinitu. qz
 ueritate repta qui aurose na
 lam subtilitate alaus pstan
 tando fodere nitatur. pfinica
 scripturaz quasi noui aliqd
 repositurus quod ab alijs no
 fuerit iuctu. ueritate diliges
 mētaū querit **Et** quia reus
 sume suauis et bonus ē et oia
 q ab ipso fluit sapita sut et
 bona iteo cu itellcus cepit i
 agnicoes ueri dilatari stau
 et gustus aie hoc ē interior
 affcus incipit quoda spuali sa
 pore icognitis delatari et sic q

q̄ in solo intellai fuerat sc̄a
accidente sapore affais dicit
sapia idest sapia sc̄a. Sapia ex
cognitioe veri. sapia ex aduic
tione amore boni. licet eni oes
aie affcoines suos hnt p̄prios
sapores idest motus sibi conuē
entes amor tamē quasi p̄na
palis suo motu oes alios ifort
maxie ai ip̄e ad suū veri bonū
debito mō fuerit conuersus qui
natus ē nichil solidius amare
qm̄ sumū bonū. oia autē alia
que p̄ id nō diligit. temptaco
magis quā in eis quiescō di
ligit. Et itō p̄saetate ei in
fastidū vertitur et cursū a
lia querit si forte uel in alias
quiescat. et nō incit nisi attingat
sumū bonū. Qd̄ cum attingit
quasi in debito fine suo q̄
estat. et tūc reliq̄ affcoines de
bitos motus suos exterent
iuxta ip̄ius amōis mensurā.
Quātū enī amas quoddamq̄
bonū tantū gaudes de eius a
depiōe et quātū sp̄as vel gra
tis cupis adipisa. tantū t̄es
vel odis hoc qd̄ posset id qd̄
amas tibi auferre. et quātū
doles de nō habito t̄n pudet
te de eius continio si quod dili
gis sit honestū. Qm̄ diu autē
amor contrarios sentit affcō
idest timores dolores pudores
et ody tunc minor et debilior

est q̄si in se distans et nodū
totus in se collais. Etā ai ad h̄
sp̄a locus est nondū pt̄ ce per
fais dū non habet qd̄ amat i
fructioe sed tantū in expectacoē
et quātō expectatio incertior tam
tō amor tepidior sequitur. Cū
autē uenerit qd̄ p̄fectū est eni
cuabitur qd̄ ex pte est r̄. quā
fructioe gaudū erit p̄fctū ai a
mor q̄ cupit iā tenuerit nec autē
tere ultra timuit nec de ma
rio aliqd̄ in eē sibi sensat uel qd̄
pudendū uel dolendū.

Perfecta enī caritas fouet
dimittit timore ai iā nul
lā in se habuerit māz ody uel
aie erubescēae uel doloris. Et
tō ergo caritas magis auget
tanto et alie uirtutes et uirtus
se affcoines amplius purificat
tur quousq̄ omēs in eā solā
transformet. ut iā nō sit t̄or
nec dolor spes nec pudor sed t̄a
tū suo gaudio feruens amor et
illi bono tenaet inherens quod
solū suffiat aie desiderū imple
et ip̄m amorē eius in se poten
ter transformat ut iā agnos
cat sicut cognita ē et amet si
aut amata. Quāuis nō quātū
amata est ut sit similitudo
nō equalitas. Nulla creatura
pt̄ amare deū sicut amata ē
ab ip̄o. Deus enī sicut ē causa
oim̄ causari. ita et diligit oia

in seipō et p seipm Et ita si
 aut eius cognitiō nra nō appa
 māt. ita et amor nē eius amo
 rī nō poterit comparī nec in
 patria. quāto mūr in uia ubi
 multiplicē distinctus vir ul' nū
 qm pē se colligē ad se ut totus
 simul feratur in deū **E**psiaat
 autē homo deo deditus in studi
 o inherēto deo sic ut pmo cū la
 bore euagatiōes mēis opmat
 et ad deum se colligat Deū er
 vsu study istius facilius iā cor
 suū cohibere et secū hīcāe distat
 Juxta illud exodi xvi Mane
 at unusquisq; apud semetipm
 nullus egrediat̄ hostiū do
 mī sue die sabbati et sabba
 tificabit ip̄lus **E** Tante nō
 solū facilius sed delcābiliter
 deo ualet inherē ita ut a vul
 so ab huiusmodi quiete sit ei
 resolatio nō modica sed semp
 uellet si posset talibz delicijs
 inherē **Deutron xxiiij** Amā
 tissim⁹ dñi habitabit in eo
 confitent̄ quasi in thalamo
 tota die amozabitur et inter
 humeros illius req̄set **E** De
 tamē gradus et p̄fais in hac
 comēzatiōe Primo ut delcābi
 lit̄ deo inherēat et iūctus eucl
 latur ab eo sicut puilla p̄c
 blandiēte uel famelijs iū
 tus sepat̄ a cibo nec nūcū
 spūalis enī iocūditas nō so

lū delcābilis ē fructo sed eam
 pulchra et honorifica iherēto
 et p̄mēto Delcāt Hones
 tat **Io**cupletat Quauis est
 gustus celestū delcāriū. hono
 rabilis amicitia dei et ciuū fa
 miliaritas supnoz fructiosa ca
 ritas et meritiōia sublimū p
 muoz Omē qd appetitur p
 istoz triū aliqd desideratur ul'
 quā puratur delcābile hono
 rabile uel utile sed in quo oīa
 simul et plene conueniat nō in
 uenitur nisi in fructibz spūa
 lū delcāz **Alia** autē autē aut
 delcāt aut et turpia sūt et no
 cūa aut honesta aut ualia s̄
 difficilia et laboriosa. uirtus
 autē uel affais et sapie gust⁹
 et dīne suauitatis fructio vl'
 as est et ueneābilis et consa
 enaā letificat et magnificat
Sed cū sponsi amplectibz aiā deuō
 inhuāter inherē inapit inter
 eius brachia aliquo mō conso
 pui sicut potatus nobili ui
 no in sopore resoluitur ut nō
 solū delcābilis sed etiā tenaci
 ter inherēat deo et quasi ui qdā
 abstrahatur ab oī uisibili sen
 su et memoria sic tñ tempate
 ut nec plene sumz oblita nec
 tamē uere compos sit sui vñ
 p̄s **Si** dormiatis inē medios
 celos itest inē medios emōs
 mūdi et celi **Itē cantoz** Ego

dormio et cor meū vigilat
Est enī talis iste sopnus sic
illoz qui incipiūt dormire
et tamē uidentur sibi ea que
ante se sūt aliquo mō sentīre
et intelligere sed p̄ sopore nō
adūtūt nisi uelint sibi vim
facere ut ad se plenius conuer
tancur. Amor enī dei cū purā
intelligētia cōditus iebuat in
tē et ab exterioribz abstractā
sua uirtute deo agglutiāt et con
iūgit. Et q̄nto amor uehementi
or et intelligētia lucidior tan
to validi⁹ mētē in se rapit quo
usqz tantē oīm que sub deo se
oblita in solo dīne cōtēplacōi
indio libe figatur. licet breui
ter uelut in quodā chorusco
choruse lūis celitus emicant
quia corpus quod corrupitur
aggrauat aiām et depmit cer
nā inhītao sensū multa simul
cogitantē. Sensus enī homīis p̄
se pauca p̄t et uir tenuit cogi
tare. Subleuatis autē afflatu
supni lūis tanto plura simul
intuecur quanto supra se sub
limi⁹ eleuatur. Corruptio t̄
renū corpis et uarie hui⁹ uite
insipide occupacōes depmūt
aiām et reuocāt ad seipām
ut gemēs damare cogatur
cū aplō ad romaōs. Infelux
ego homo quis me liberab̄t

de corpe mortis huius. **H**ec
cū p̄pheta. Huius mundi quia
incolatus meus plongatus
ē. Quanto plus mens solli
cata est ad ista inferiora cogi
tanta et huāna meditantā
tanto plus a superioribz et ce
lestibz p̄ deuocōis itāma elo
gatur et quāto feruēcius ab
inferior memoria affā et
intellcū ad supna sustollit
tanto p̄ficiōr est ei deuocō et
purior eius cōtēplacō q̄
simul p̄fctō nō p̄t utriusqz ēē
intenta q̄ ab uita sicut lux
et tenebre sūt diuisa. Qui
deu inheret in luce uersatur
qui mūdo inheret in tenebris
ē. Hec est homīis in hac uita
sublior p̄fectio ita unū deo
ut tota aiā cū omībz uirtibz
suis in dēi collā unū fiat
spūs cū eo ut nil meminerit
nisi dēi. nil sentiat uel intel
ligat nisi dēi et omēs affā
in amoris gaudio unū in
sola conditoris fruicōe sua
uiter quiescāt. **I**magō
enī dei in aiā in hys tribz
potencijs eius expressa con
sistit scz in rōne memoriā et
uolūtate et q̄dū ista non
sūt ex toto deo ipsa nō est
anima teiformis. Forma e
nī anime teus ē au dē imp

nu sicut sigillo signatu hoc
 nuq̄ plene fit nisi cu maō p
 fe iuxta capacitate sua illu
 minatur ad cognicoes rei qui
 est sumā ueritas et uolūtas p
 fe affiatu ad amāda sumā
 bonitate et memoia plene ab
 sorbetur ad ituerida et tenentā
 et fruendā sumā felicitate. et
 q̄ in hor cōsumāta atepaone
 constat glā dñi bñctōnis q̄
 pficiatur in pñā lūq̄ q̄ istoz
 p̄fca inchoatio ē p̄fctio ue
 in hac uita. **Quāuis** autē o
 nes uirtutū conatus ad hāc
 p̄fctōne tendere uideant tamen
 spūaliter orōnis studiu ad hec
 nitatur ut aīa toto itellctū et
 affctū et memoia in deū ferat
 q̄ alijs postpositis solo deo aīa
 inherere desiderat at orat. **Dñi**
 orōnis ē p̄fctō est cū id optiet
 aīa ad quod orandū tendit
 ut tota ab infimis abstracta
 nōs solū uniatu diuinis nō
 uolens aliud nisi deū sentire
Ibi uere quiescat anima ibi
 deliaatur in splēdore lucis
 i amēitate diuine dulcedis
 et in securitate pacis hec at
 spūalis amētas nō p̄t per
 aliquas ymaginabiles de
 scribi similitudines nec p
 scribibilū repigi cōpaaones
 q̄ pure spūalia tñ differūt
 a sensibilibz sicut et spūs a

corpe. **Spūs** uero rōnalis nec
 corpus est nec corpis similitudo
Quia uero hunc cōtempla
 aonis excessū sūt diuerse
 deuotioū spēs quas breuitat
 p̄taro quibz uel scriptura uel
 scriptūe tractatores diuersa
 noia iposuerūt ut iubilus eb
 ctas spūs. spūalis iocūditas
 lūffactio et que ceptis et vacā
 abz explanāda relinquo. **Aliq̄**
 tamē breuit tangā istoz et q̄
 iubilus usitatū nomē h̄t a sp̄
 tura uidetur q̄ iubilus sit qd̄
 dā spūale gaudiū cordi repē
 te ex aliqua deuota cogitacōe
 uel collacōe infusū. quod to
 tū cor cōcutit ex sui uehemētia
 et quodā tremore cōmouet et
 delcābiliter cauiat quia mo
 tus gaudiū consolatur sed ex
 impetu fortitudis corpus de
 bilitatur et aliqñ p̄ r̄sū alñ
 p̄ quosdā dāmoēs. aliqñ per
 aliquos gestus et singultus
 quasi euāporando exlmpit
 nō ualens se intra se continē
 tacitus. **Grego.** **Iubilū** nāq̄
 dicimus qñ ineffabile gaudi
 ū mens concipit qd̄ nec ab
 scondi posset nec sermōnibz
 apiri tamē quibusdā motibz
 prodicitur q̄nus nullis p̄p̄tca
 t̄bz suis ap̄t̄ur. **Unde psalm̄**
Beatus popul̄ qui sit iubila
 cōem non ait qui dicit. sed

qui facit quia facti quidem ubi
lacio potest sed dictum exprimi non
potest. Euentus spiritus potest dici que
liber magna amoris et gau
diu deuotio ex qua quasi vi
ni fortitudine feruor spiritus erit
sic quod se intra se cohibere non
valet. Unde apostoli sancti spiritus feruo
re estuantes musto pleni dice
bantur. **Iob** Venit meus
quasi mustum absque spiraculo
quod lagunculam nouas distin
git. **Rouas** dicit non ueteres
uel quod ueteribus cordibus non
infunditur talis deuotio. sed
nouus uisus in nouitate abu
lantiis. iure uel nouas dicit
propter fortitudinem spiritus
qui si nouas distinpit quanto
magis ueteres uisus fragili
ora corda et infirma uel non
uas dicit quod talis feruor
spiritus nouus et non exercitatus
mentibus nunquam infusus minus
se se ualeat cohibere qui accipit
per iustitiam gestus uel uocem
uel singule sicut uinum no
uum in uase ebullit quod uic
tantum quiescat. **Quis** etiam
corpus quasi ebulliat et me
bra inabilia et inflexibilia
fuit ex subita feruoris et su
auitatis infusio et hoc potest
esse quod spiritus omnes distendit
affat cordis inflamato. et ex

tensioe neruorum et obstructioe
uicium spiritualium membra amit
tunt habitantem officiorum suorum
ut lingua loquere manus operari
non et pedes et cetera gradie
da quousque feruor ite reit
tatur et uic spiritus apte fiat
ut prius. **Acc** mirum si hec
affectiones diuine potest efficere quod
uic feruor est etiam huius
affectiones hec interdum ualeat
ut subitus et subitum et in
moderata letitia et subitum
dolor et odium inmensum et in
tutus amor sicut sepe comper
tum est etiam in extasi et stupore
uel in frenesim aliquos
et huiusmodi raptos esse et me
bra in rigore uel tremore u
sa uel etiam febres ex uel
mita molesta iadisse. **Quid**
etiam mirum si ex magna spiritus
hilaritate quod spiritus sanctus cordi
infundit aliqui accipit in ali
qua apte hilaritatis indiana
uel si quibus singulis et fletu
aptis tempore non ualeat
et huiusmodi interne deuotio
motus abscondit cum uicem
sepe aliquos et stulta leti
tate a visu et insolentibus ad
dignis non posse se cohibere
etiam ubi pudor huiusmodi in
pat disciplinam. etiam aliqui
et humana tristitia exorta a
fletu non possit homo quod li

85
boni facit impar se ai eni
scipiti sic Deus nr ignis con
sumes e ead reus caritas est
Quid miri si feruor dine ai
tatis cordi infusus totai hoem
mouet sicut si uitro fragili et
uasi fictili bullere liquore l
igne ardente infusus accepta
aeris fragore conatas Cor
naq; diu amois gaudio uel
dine fruicis desuero iflam
matu in se dilatat et cre
ditur quasi et me angusta
peccoris se cape no sufficiens
quodammodo erupe conatur. ut
flama qua intus patit foris
eruat et ardoris sui refri
geru qualecunq; inuenies cua
porat qd carne si no pt uel
ex huano pudore aueret. nunt
biliter in semetipso aruat et
corpus ualde ex talib; motib;
debilitat quia uirtus dine
dulcedis intollerabil e unbe
alluata tereu corpus sicut si
igne uitro imictis vn legi
mus sanctos ex diuis uisita
aonib; uel reuelacoib; cor
ruisse et uirib; emersisse
Dicit Oidi uisione hanc
grante et no remansit i me
fortitudo et emertu nec ha
bitu in me quidq; uirtu et
iaceba conseruatus e Ihe
sue in aren De cretelo nu
sit igne in ossib; meis et e

ruduit me Iohes Spus scs
in igne sup aplōs uat qd u
tus amous diu sicut ignis
illuminat et iflamat Et liq
factio autē anime aliud non
uideatur eē nisi quedā emolli
tio a sua duriciā p quā fieri
bilis redditur et uoluntaria
ad amādū se amantē deū et
liq;scens ad recipiēdū diuine
uirtutis ipressiones ut sicut
liquor liquori. ita spūs dei
spūi homis infusus misce
atur. ut unus fiat aīa spūs
ai deo Et Spūalis ioctoi
tas dia pt gaudiū quodlib;
in spū sancto qd a spū scō
infundit quo gaudet aīa i
deo siue pro peccatis diuis ul
bñficiis uel pmissis Et licet
aliqui putāt spūalem eē leti
ciam ai aliqui religiosi inter
se iocandi sunt tñ sciunt q
spūalis leticiā sicut caret a
mancudie tristitie seculi et
accidie corpore ita et disso
luciois leuitate Spūalis e
nū leticiā duplex accipitur
spūaliter et generalit Spūal
et p tūc ē motus spūal' gau
diu in spū sancto ex intuitu
bñficior dei et future glorie
et bonitatis dine Genem
et tūc ē quedā mentis hylai
tas ex bona confitētiā ad de
ū et bone consacē testimoniu

reddens hoīn benuolū et de
uotū ad omīa agentia et suf
ferenti et p deo et oīa que de
sūt diligenti et pmouēta. **I**
deo his dicit **Aplūs philippus**
Gaudete in dño semp itez di
co gaudente. Primo generalit
scdo spaliat. De generibz de
uocionū et pūacionū.

Qu autē multa uideantē
cō deuocionū grā uel cō
pūacionū pnt tamē in septē
distigui differēas marie si
gular affōnū varietates. **A**
cū sumit deuocō et timore ā
et dolore aut ex desiderio aut
amore aut ex cōpassiōe aut ex
gaudio aut ex amūcōis stu
pore. **P**rimus ex timōe ut cū
quis cōpūgit timōe futuri
supplicii. uel cū timet a deo de
relinqui ppter meritū peccōz
suoz dicens deo **Ne pias**
me a facie tua et ne delin
quas me dñe deus meus et
ne discedas a me. 2° Secū
dus ex dolore notatur cū to
let se offendisse deū et grām
eius amisisse. uel cū tolet se
tam parū pfacisse et tam per
uicē meriti apud deū et ann
tis dei oculis displicere. Psal.
Auerte facie tuā a peccatis me
is et omēs iniquitates me
as dele. 3° Tertius ex deside
rio cū suspirat et anhelat ad

grām amplioris uirtutē et ad
familiaritatis dñe suauita
tē et ad arctā pñciā in celo ill
ad alia sanctā desideria adim
plēntā. **Psal. Dñe ante exōe**
desideriū meū. 2° et Psalms
Romē tuū et memoriāle tuū
in desiderio aīe. Anima mea de
siderauit te in nocte. 4° Quat
tus ex cōpassiōe cū arcto passo
pie cōpātie et gladius ille
doloris aīam fidēle transue
berit et uulnere qui maie
ritis eius aīam totaliter p
transiuit aut cū prior iōm
modis et aīarū pūctis cōpa
titur et zelus domus dei et i
uure deo illate cōmedūt cā
net suūt eam dormire sopno
dissiliāōis quū tristatur ad
singular scāntala et torqat
ad singulor calamitates. Job
Rebā sup cū qui affluctus e
rit et cōpaciebatur aīa
mea paup. 5° Quintus ex
amore diuino. cū recollit qd
benigne secū egerit et quan
ta sibi beneficia idigno et i
merito cōtulit uel cōpēsūt
grālia bñficia oī huano ge
neri ipensā p iārnationis
et passionis beneficia et p
sacramēti altaris et spūs
sancti sacrosā carismata. 6°
cū ipius dei ignitū intuet
bonitātē que tanta ē sicut

eius imensitas et eternitas
que nec mensura h[ab]et nec fine
et iteo sine mensura diligen
dus e[st] et sic amore dei nihil
p[otes]t esse delatibilius uel hono
rabilius. nil ualens p[ro] hac
affec[ti]o[n]e dilectio[n]is dei singu
larit[er] sp[irit]us sanctus testimoni
u[m] reddidit sp[irit]u[m] n[ost]r[u]m q[uo]d sumus
fili]i dei de hac sp[irit]ualit[er] dicit
Qui diligit deum hic cognit[ur]
est ab eo et ego diligentes me
diligo **Cognosca a deo et di
ligi ab eo est ab eo approba[n]t[ur]**
et in eius familia coputa[n]t[ur]
**Amor dei e[st] o[mn]i bonar[um] affec[ti]o
n[u]m co[n]dime[n]tu[m] et tanto plus
sapuit cetera uirtutu[m] affec[ti]o
nes qu[an]to plus habuerit
de hoc co[n]dime[n]to nec p[otes]t esse
uirtus uel deuotio que ex a
moris radice no[n] pullulat**
**Sextus ex gaudio surgit
deuotio. cu[m] exultat in d[omi]no
meo[r]u[m] b[e]n[e]ficio[r]u[m] eius uel cu[m] i[n]
spe grati[e] eius confidit se esse
de nullo saluand[um] uel cu[m] gra
tulari salutem uel p[er]fectum
plurimor[um] uel cu[m] in exultac[i]o[n]e
sp[irit]us gaudet glorie b[e]n[e]ficio[r]u[m] et
mee pambulat celestis pa
trie uarias mansio[n]es. ex quib[us]
o[mn]ibus et singul[is] cor exultat
et q[ui]s iocunda uoluntas q[ui]s**

86
clauso pectore ludit in iubi
lo et affat[ur] exultac[i]o[n]is et lau
dis quasi querat erie te an
gusto pectore **P[er] Cor meum et
an[im]u[m] meum exultauerunt i[n] deo
uini** **Sextim[us] ex amira
c[i]o[n]is stupore cu[m] illudato i[n]
cella[m] fulgore sapie stupet
magnitudi[n]e potencie dei et
p[ro]funditate sapie et suauita
te et benignitate eius uel dis
creto[r]e iudicio[r]u[m] eius uel a
bissu claritatis et inco[m]p[re]he
sibilitate imensitate eius uel
q[ui]s e[st] de natura diuinitatis a
et gloria maiestatis eius et
quor[um]lib[et] op[er]u[m] eius amirabi
li rone **Iob xxxvii Magn[us]
fortitudi[n]e et iudicio et iusti
cia deus et enarra[n]t no[n] p[otes]t
Ite[n]o tenebit cu[m] uiri Aliq[ui]
comur[um] et diuersar[um] affec[ti]o[n]u[m]
motib[us] deuotio[n]e conflatur.
ut timor cu[m] dolore amor cu[m]
gaudio et amirac[i]o[n]e spes cu[m]
desiderii ardore uigatur et
quasi aromata simul trahit
liquore sup[er]ne unctio[n]is con
pacta et calore ignis diu
deuota pigme[n]tu[m] salutis ef
ficiat sanandis a[n]i[m]a lang
uorib[us] efficax et salubre si
cut illi qui pigme[n]ta sanitate
co[n]ficiunt aliq[ui]do de singul[is]
aliq[ui]do de plu[ur]ib[us] et modo de ill[is]****

cōposicioem de illis faciūt
 p̄ varijs remedijs causis Cū
 autē deuotio sit pie affectiois
 pinguedo et magis se hēat
 ad affcōm q̄ ad intellcōm sicut
 videt in simplicibz p̄ deuotiois
 et lūctis pluribz deuotiois. vñ
 p̄fctā nō ē deuotio s̄ lūct itel
 lais Sed aliter se hē intelligē
 cia simpliciu deuotoz. et alit̄
 lūctoz. lūcti autē sciūt subti
 liter loqui de quacūqz sp̄ali
 materia et uerbis pp̄is exp
 mere q̄ volūt et pulchre diui
 dere et distingūe causas et rō
 nes congruās assignare et
 sermoē composito p̄suasibilit̄
 et ordinare p̄ponere ut ex pul
 q̄nqz longū terere tūctatū et
 ea que plana sūt et nota sūt
 p̄ se uerbis artificiosis inuolūt
 ut rudibz de itimis pl̄ie me
 dullis cernata uideant De
 uoti aut̄ siplures dan̄ vidēt va
 ritatem in se et p̄fundius sciūt
 de ea cogitare et pond̄ eius p̄
 sare et saporis itimi uerās p̄
 gustū affcōis scrutari et p̄ pu
 re intelligēcie radū queqz lu
 cidius discernē ut licet nesciāt
 uerbis exp̄ssius pp̄ie disting
 uē tamē ex ip̄o saporis gustu
 naturales ueritatis differen
 cias cognoscē magis q̄ p̄ argu
 mētoz cōiecturas Exemplū de
 quolibz mechanico artifice in
 arte suā p̄tō. et de subtili phō

quoz alit̄ sit arguē de arte
 et differē. et alter pp̄ie opa
 ri. uel exemplū de medico the
 orico et practico hor̄ alter
 magis nouit artē magis p̄
 sciām alter p̄ experientā *De re
 uelacionibz et uisionibz et p̄
 imaginarijs demonstracioni*

Dico de illis q̄ ad *bus*
 affcōm in sp̄ualibz spec
 tant uidendū est breuiter de
 hys q̄ in sp̄ualibz experientijs
 magis p̄tinēt ad intellcōm ut
 sūt reuelacōes secretoz et uisi
 ones et ymaginare demōstrā
 ones in quibz quidā de ueritatē
 te aliquā cōdūctur et plura
 deluduntur Hys autē tanto
 min⁹ inuolūtū ē quāto secret⁹
 aus eos inuidentes decipiūt et
 minor p̄fctis ē in talibz et si
 uerū sunt licet a rudibz et sp̄i
 tualū cōfirmatū ignaris nig
 ne sanctitatis et sapiē uirtus
 i hui⁹mōi consistē estimetur

De generibz uisionum

Quatuor sūt gn̄a uisionū
 et totidē sūt gn̄a reuela
 cionū quibus et uisiones dia p̄f
 sūt reuelacōes. q̄ in eis alia
 secreta reuelant Euedā uisi
 ones p̄nt dia pp̄ie corpales
 que uigilati corpales ostendūt
 ut moyses uidit dñm in nubo
 ardēti. et p̄es sepe angelos
 uisibilit̄er suscepit. ad h̄c

87
pe referri quozūlibz sensuū
experiētia ut auditus gustus
odoratus et tactus. qz uisus
p quolibz sensu poi pe **Cred**
er Populus uidebat uoces
et lampades et sonitu buati
ne et **Vo**ces namqz et soni
tu buati nō uisu sed auditu
pape potuerūt **Alie** sūt yma
ginarie uisiones que uigila
ti nō corporalit sed ymaginac
ōndūtur sine sopno. sed in
excessu mētis impto ut uisio
nes ezechielis et danielis et
alior sanctor in nouo et ue
teri testamēto **Alie** ymagina
cie que comūcabz oñdūntur
ubi iacob inuiri saule. et pha
ro et nabugatonisor somp
nia uiderūt **ps**agia futuror
Ite omēs uisioēs conueniūt si
mal in hoc q nō solū bonis
sed et malis etiā sepe oñdūt
Ite q qñz uerū sunt et p eas
credūntur ad ueritatē aliq
et qñz deceptorie q p eas ali
qui deludūtur **Cred** **er** uisio
nē cassā uidistis et diuinaes
mēdāre loca estis Ite q nec
faciūt sanū nec oñdūt **Alie** q
balaā sanatus ēet et eius an
na que uidit angelū **Et** pha
ro sanatus ēet qui futuror
psagia i somno uidit **Ite** q
si uerū sūt tñ p se meritoze n̄
sūt et qui multa tlia uidi n̄ ē

melior et q nulla n̄ ē miōr sicut
et de miracul aliquibz **Ite** q
pluribz sepe nocuerūt talia q
pfuerūt qz in manu uite glāri
tes et glouabantur **Quia**
etiā pūcates se uisione uidi
se. cū nil uiderit sed uerū se et
alios. uel ad qstū auācie re
corserūt **Quia** fuerūt men
daatē se uidisse uisiones ne
aut haberentur inferiores cōce
ris aut p̄ceteris honoraretur
quasi sanctioēs quibz secreta
dei oñderentur **In** quibusdā
enī solet humoi uisioēs pre
ludia isarie ex crebro fuisse et
fumo ipm obnubilāt etiā uis
us oculoꝝ cōfunditur ut pu
tet sibi apparere aliquo uerū
ait. qd fantastia ē et falsū
Cred **er** **xxxiii** **Sicut** p̄uicē
cor tui fantasias p̄tatur
ne detēris cor tuū in illis **Ma**
uisio est intellectuālis qua il
luminatus aīe oculus luce uerita
tis pure ipam ueritatē in se
concep̄latur uel intelligit in
uisioē ymaginaria ueritatē
q in illa agnoscat. sicut pau
lus cū raptus in paradisu uel i
tercū celū uidit inuisibilia
et audiuit uerba ineffabilia
qz nō corporeaz rerū ymagi
nes sed ipius ueritatis splen
dore pure intuit^o **Etiā** ioh̄s
euāgelista luxet sub figuris

corporearū rerū describit apoc
creditur tamē pure oīa uidis
se et itellerisse que ibi figurālī
describit uel capacitatē ali
oz quibz ipā pura ueritas pre
sui splendore īceptibilis fuit
uel magis p̄ misterior reuela
acem que nō passim oībus
p̄alantia sūt ut errantur
dignū. et creduntur idignū
a sacoz misterior itelligen
ciā. sicut et reliqz sanctorū
scripturaz misteria figurālī
uelamībz sūt op̄ta. Hoc signū
bat uelū aī sanctorū sanctorū
appensū in aī qd nō lucebat
p̄lo sed solus sacerdotibz inuo
ue. Similē sanctorū inuo
lucū in p̄fectioē leuitis ipoc
batur portandū qd anteq̄ i
uoluere nō lucebat alijs qm̄
sacerdotibz cōtingē uel uidere
hec significāte sanctorū spū q
p̄funda scripturaz misteria per
feci aliquatenus uidet. Alij
autē inuolūm portare dūt dū
sum⁹ in hac uita uelamīe fi
guraz. Ipē enī ymaginaria
rū uel corpālū uisionū fige
. eadē aī uerū sūt sedm̄ spūā
lem significāciā nō sunt uē
sedm̄ rei cristēciā. Nō enī ue
rū est sōnālīter eē boues i ca
lo uel leones et aquilas et
alia q̄ in apoc et alijs p̄phā
rū uisionibz describunt. sed

ibi sūt celestes uirtutes q̄
merita uel officia istar bestī
arū et aliar rerū p̄prietatibz
figurālī designātur. Credo in
cristū glorificatū corpālī
eē in celo. Per uiam secundū
sōnē ueritatē nasci se uirgīe
lactari uel pati uel alia que
euāgelica docet hystoria eū
fuisse aī corpālīter aī hoībz
in terrā cōuersābar. Et aī sic
sepe refertur aliquibz sanctorū
et deuotis apparuisse in ui
sione uel nascens uel mris
gremio contactus uel extens⁹
in cruce. nō q̄ ita sedm̄ ue
ritate fieret sed q̄ illis p̄
aliquā consolacōem singu
lare et deuotiōis exortacōne
uel p̄pter aliquā spūālē sig
nificacōem sic apparet. Da
mus enī q̄ cristus resurgēs
et mortuis iā nō morit. et
mors illi ultra nō dñabit
sic et ultra corpālīter lacta
bitur uel nascetur. Ita et te
alijs sanctorū uel angeloz
apparacōibz ē tenendū. Nō
uidetur autē p̄terendū q̄
quidā recepti a seductozibz
spūalibz uel p̄p̄is falsis op
posicōibz putāt sibi ap
parere in uisioē uel cristū
uel gloriosissimā genitricē
et nō solū amplexibz et of

aulis sed etiā alijs uideāon
 bz gestibus et actibus ab eis
 demulcēt ut sicut spūs ipōr i
 terius ab ipsis consolatur spi
 ritualit. ita et caro exterius
 sibi congruo oblatōis sensu
 sensibiliter demulcēt et car
 naliter consoletur. **Quod** som
 nō eē falsū et seductorū sed e
 etiā blasphemia quīs eē liqui
 de comprobatur. **Spūs** sancti
 uisitatio illa comprobatur. que
 contra omnia uicia repmen
 da et deestantia ifundit. ita
 etiā singulariter cont carnes
 uicēbras opponit et ubi spūs
 mūdīe suo iudicē respēdit
 cōtinuo omīs prauē uolupta
 tis motus euanesceat et uelut
 tenebras supueniēte luce dis
 pareat nax est. **De** hys uicō q
 ai aliqū dulcedine spūale sen
 tiūt conuicio carnalis delat
 aonis puritati uel illiciti fecō
 tur. nescio quid iudicē. nisi q
 pocans eligo illis carē floribz
 quos de luti sordibz legē debe
 re. et sicut illos dampnare
 nō autēo qui iūti qnqz i spi
 ritualibz affectūbz carnalis
 fluxus liqore maculant. ita
 etiā excusare nescio qui tali
 fluxu et consensu delatantur
 qualifcāqz eor intentio uide
 atur. **De modis reuelaco**
Reuelaciones num

secretor et futuror pluribz mo
 dis fieri uidentur in quibz si
 cut in uisionibz p̄dicatis plui
 mi seducitur putātes spm̄
 eē q̄ pprius sensus sincerit ul
 spūs erroris suggesserit. et itō
 uatianys iam usqz ad fastidi
 ū repleti sum⁹ de antepi adue
 tu de signis appropriatibz
 uidiāō de destructōe religionū
 de p̄secuāōe etiā de regni defec
 tione et uarijs mūdi p̄sūris
 et alijs pluribz quibz etiā u
 ri graues et deuoti plusqz opor
 tuit creduli eriterūt desarp
 tis ioachim et alior uatīa
 nys uarias interpretāōes
 exculhentes. **Et** si uerā eēt
 et autentica tamē religiosi
 plurima inueniūt in quibz
 fraudōsus occuparentur ai
 et arstus dñs in aplis tales
 curiosos ipm̄ inquisitores resp̄
 sent dicens. Nō est vīm nosce
 rē et momentū que p̄ posuit
 in sua p̄tite. **R**euelaco ali
 qn̄ fit p uocē et per uerba exp̄s
 sa ut petro et iohān et iacobo
 in monte ai ihū uor de nube
 dicit. **Hic** est filius meus di
 lectus etc. **Uide** petro dem̄ e. **De**
 actus es symon bariona q̄ ar
 ro et sanguis nō reuelant e
 sed p̄ meus etc. uel sicut saue
 li p̄mo sermo dñi factus e sylo
 Aliqū fit p sompnū ut ioseph

uiro mane domi est in sop
 nis ut accipet maria et fu
 geret in egiptu et rediret in
 gis similiter in sompnis dia
 ne redeant ad herodem et in
 alijs pluribz locis simile iue
 nitur Aliqn fit p spm ange
 lici uigilanti et incanscans lo
 quenti unde zacharie iij. An
 gelus qui loquebatur i me
 dicit ad me **Quid** nescis
 qd sunt hec Aliqn fit p spm
 interius in mente **ps** Audia
 quid loquatur in me dñs de
 et hoc duobz modis vno mo
 ai in spm motu aliquo spe
 ciale agendi uel dicendi uel
 de pprijs doceat uel de alienis
Sicut pphetas inspirauit quid
 facerent uel dicerent. uel ai fu
 tura eis uel absentia uel ab
 scondita reuelauit **Secundo**
 mo ai no de spali facto illo l
 illo sed gnaliter ad plura per
 mentis illuicacoz ondit quid
 scdm ueritatis iudiciu sit me
 lius uel no melius sicut decz
 omis omes iustos declinare a
 malo et facere bonu et p spm
 sciencie uel consily uel intellcs
 uel sapientie dei placatu agno
 cere et eligere potiora

Est et alius modus reue
 lacionu p spm scm ai ho
 ex dei inspiratione orat deu p
 aliqua spali causa ppria uel

aliena uel p affan deuocaois
 et fiducia euuicacois intelli
 git se euuicatu in hac pericuo
 ne sed licet confidat quod ill
 p quo orauit hitur sic p pper
 successu nescat tamen sepe qua
 uia habebit pcessu econtrario
 ai no sentat sibi infundi fidu
 ca euuicacois colligit se
 no hituru effan sue pericuois
 licet no sit in hoc oino certus
 quia nescat an hoc sit de faie
 deuonis uel iudiciu negare pe
 titionis **Hoc** tamen reuelacio
 nis genus est spaliter deuotis
 motibz familiare **In** hoc ali
 quato quita deuota inuenit
 decepta sicut et in interna inspi
 ratione et hoc taliter fieri pos
 se uidetur **Cu** homo deuotus
 deo aliqn interdit et p magne
 deuocaois affan confidit de
 u sibi ee fauorabile optat in
 orat sibi uel alteri illud uel
 istud qd tuc desiderat euenire
 et tuc fuit iam in affan deu
 aonis et fiducia dine ppria
 aonis antequa istud optat
Accidente uero optate rei desi
 terio fit affectus feruencior et fi
 duaa ad deu et feruore consta
 aor et psuit spm sanctu huc
 deuocem opari ai spis ma
 lignus no affectu possit de
 uocaois infundit qd nuq h
 confidit se no deapi et in con

apta spe desiderij sui nō confū
 di q̄ testimoniū ab auctore per
 spm̄ deuocōnis et fiducie cre
 ditur approbasse Sed in hoc
 p̄t̄ cē deceptio q̄ spūs homīs
 et desiderio rei quā diligit cū
 de illa studiose cogitat hyla
 resat etiā cū in nulla prius
 erat deuōne ad deū In quā
 aliq̄n̄ p̄ desiderio illius rei fa
 cile puocaretur ad lacrimas
 marie si est res que spectat
 ad deuocōem qualecūq̄ sicut
 sepe eadē cū pro vana gloria
 quis optat quā bñ predictā
 di uel p̄phetandi uel mira
 cula faciendi uel aliud vñ
 ammirandū uideret agendo
 Cor delusū huiusmodi fantasim̄
 tibz hylaresat et in uanā af
 fectū pinguescit Quāto er
 go magis cordis affais exhy
 laratur et deuocō effiatur i
 se cū cogitat et optat qd̄ de
 siderat et nō ex leuitate uel
 uanitate sed ex maturitate
 et caritate p̄cedere dū interā
 est in aliqua spūs consolaa
 one que facili occasioe p̄t̄ am
 pliora deuocōis iatamētā s̄ble
 uaj̄ t̄ tūc̄ fidencā p̄m̄ sp̄s
 loq̄t̄ t̄ putat loqui spm̄ sac̄
 tū dū nō subtrahit deuocō
 nis grām quā dedit dilata
 to cordi p̄ desiderij appetencā
 p̄fusioem grām infundit

quo cordis exhilarati capaa
 tas locū amplioris in se grē
 p̄antuit Cor enī liberū et be
 nuolēaa iocidū apaus est
 ad deuocōis grām recipien
 dū q̄ tristitia et et amaritu
 dine constructū qz spūs sc̄is
 amor ē et beniuolēaa et io
 cunditas p̄is et filij et simi
 lia similibz magis congru
 dent naturaliter Leticia ē
 p̄m̄ celestis p̄ie ueror̄ ef
 ficie ē huius exily negotiū
 amaritudo de sp̄aōis est i
 fernale supplicū

In omibz ergo reuelacō
 nū uel uisionū generi
 bz maḡ cautela h̄ntā ē ne
 falsa pro ueris notia pro sa
 lutaribz erigua p̄ erimys
 et ymā pro sumis recipiā
 tur Solus autē spūs sanc
 tus p̄ donū consily et p̄ grā
 disarationis spūū sit homiez
 expedire et artū reddere quidi
 illis recipiēdū sit uel respuen
 dū quomō sit eis utendū si
 cur et p̄phetas et sanctos docu
 it quibz nō solū uerū ondit
 sed etiā p̄ ueritatis testimoniū
 qz uerū eēt̄ ueritas demū
 uit Alys autē uidetur secur
 talia nō querē oblata nō ato
 ardere deceptōnis caueā timē
 Aliq̄n̄ etiā oblata uelud mi
 nus frāiosa p̄uipentē ut si

uera sint se habeat indur ad ea
si falsa no inuicantur eis ne de
cipiantur Et si uelit aduicere q
uit sup hys consiliu sapietia
solu modo et paucoz ad alia se
studiose se exercet q sunt se
cura et meritoria et fructiosa q
sunt uiaa extirpare et uirtu
tu studijs fideliter insutare sep
ture sacre sanu scrutari in cel
lom et p orationis usum men
te accende ad deuonis affan
Hec sunt salubria et fructiosa
et secura studia religiosoz. et
quato quis se in istis exercuit
tanto maioris meriti et maio
ris glorie apud deū erit **Sunt**
etia quedā sensibiles **Dulcedis**
et suauitatis experientie q deuot
qmpz infunduntur et mirabilis
flagrantia odor ineffabilis su
auitas sapor pnuudite melo
die uocū et sonoz et tactu pcep
tibilis experientie iudicabili su
auitatu **Que** ai uere sint et a
deo possimus estimare q aut
dentur quibusdā nouis et rudi
bz qui spūalia nondū lucide in
telligunt ut salte p sensibilia
consolentur in dno qui uerit
tate pure spūaliū nō cognos
cunt in quibz maior uis et cer
tior ueritas et fructiosior pfectio
et purior pfectio consistit **Etia**
puerionibz in spū sensibiles ad
solacioes tantur ppter redūtan

cia interioris dulcedinis ut
sicut anima uiuat corpi suo
quasi comita et socio uie pas
siones suas ita uiuat ei et co
solacioes **Crustante** enī aia i
terius corpus exterius eā m
besat **Sicut** **collaborat** ergo
corpus collaborat spū et co
patitur i merito. ita digne
spūis pparticipat et contemnu
nerat ei in pmo. nō solū fu
ture glorie sed et pntis grē
sicut dñi in conuuiuo epularū
seruis suis transmittit reliq
as **pulo** feruloz **Sicut** soa
passionū estis ita et conso
laciois eritis **Et hoc** et sup
effluere mensura q datur di
lectis cuius redundancia ne ef
fusa deperat excipitur a corpe
quod pncipes fuit in labore
Hec sicut de uisionibz et reuela
cionibz ita et de huiusmodi sen
sibilibz experientis sentendū ē
q aliqui seducantur in eis pu
tares eē a deo q forte fantas
tica deceptio seu dyabolica est
Et aliqui putant eē aliquid
magnum qd nullius est in se me
rita et aliqui extolluntur de ea
libz apud se et iactant se quasi
de singularis grē sanctitate.
eā hnt hoc pperui diuine dul
cedinis experientie maxie cū fre
quentiori usa et ualentiori mo
tu influat ut reficento corpe

debilitet et ita quotamō delectando affligant. **D**icit rustici cibis grossioribus assueti delicatiosa ferula sepius sumpta aliterando calescit et dissoluit. **I**gnobile namque corpus et corruptibile sicut pecus biuibilibus est assueti id est terrestribus et uilibus. **S**en Comedes herbas terre et hoc post panem. **Q**uerit autē deuoti aliqui ex deuotionis uehementia corpe debilitati utrum sit melius debilitate corporis potius subie et spiritui per deuotionis studium cum deo roborare et gratiam non oblatam non abieci quam per nimiam debilitate se abstrahere a deuotione et spiritum extinguere et ex terioribus occupationibus se dare per corporis reuelacione ad hoc salus seniorum consilio uideatur consulendum nimis debilibus. **Q**uod intendi potest se utile subterere a studio deuotionis et conatu proprio non ad hoc instare ne quasi extorquendo exprimat deuotionis affectum quia talis uoluntatis conatus debilitat eam ualidiores. **S**i autē sine laborioso conatu offert se gratiam et ingerit se illis non quesita nec abiciant eam nec omnino totos immergant se eis. si ex hoc debilitari se sentiant sed temperate ei inheant iuxta illud

Nel iuenisti comedere quod sufficit tibi id est quod satis est iuxta uirtutem tuam mensuram. **B**alms enim est ad horam panis frui gratia deuotionis quam omnino exhaustis uirtutibus et destructa uirtute naturali totaliter eam perdere et irreparabiliter carere quia destructi sepe postea nimis inapuit si bimet compati et ut repararet uires amissas per indiffarctos non solum delicatius sed etiam dissolutius quam expedit se habere. **E**xhaustis namque uirtutibus maxime carnis et cordis uirtutes autem etiam ad studium deuotionis per moram aliquam aspirare quod retinet eos continua molestia debilitas et quo magis uolunt contum illam conari eo minus potest. **E**t ita consulens uideatur consolationes diuinas moderatus quare cum debilitas corporis obsistat ut diuicius eis frui possint et auidas ualeant tolerare quam ad breue tempus in eis ita indiffarcti delatari ut postea fugi eas oporteat et sine spe recuperandi amittit propter uirtutum defectionem. **B**ase enim contoliquor effunditur in psal. **D**efecit caro mea et cor meum quia cum corporis uirtus omnino deficiat etiam cordis uigor a deuotione languescat. **S**it etiam plimum reliquit studiosis deuotioni ut

dū magis conatur hęc de
 uōnis grām minus hęcant
 et cū uehementius instant aci
 diores et duriores corde fiant
 sicut in sūmis festiuitatibz et
 deuotis tempibz passionis xpi
 et natiuitatis et similibz. et
 marie tamē se ad sacra studeēt
 cōiōne sollicitate ppare et multū
 ex hoc sepissime consistant gūi
 ter et ad illā ptem exurbati cor
 dis pusillanimit. interpretantur
 qd forte indigni sunt uisitacōe
 dina et qd non placeat deo. ut
 sic indigni et inuocati ad sacra
 cōiōnem accedant et sic sepe se
 subēhunt a cibo uite et medica
 na salutis. **Deo tñ hōi inātū**
 sit an sit dignus amore uel odi
 o sōm rōem dispōnis et merita
 singulor. deo soli sunt nō. si nō
 possumus sōm ueritate auqz
 consule quid sentire in huius
 modi deat et face. possumus
 tamē sōm coniecturis collige
 rōnes aliquas. **Cur deus sub**
trahat bonis deuocōnis gra
ur deus tūc aam
Q subtrahat deuōnis grām
 et bonis et studiosis cū eā libe
 aus hęcant et instantius q̄rūt
 sup hoc p̄nt quāz rōnes assig
 nati. **Prima** hūiliacō. quia
 magis hūiliatur homo cū nō
 hęc tunc deuōem qm̄ alio tpe
 et magis confunditur in seip

so. **Sicut** seculares plus confū
 duntur si in pascha nō cōiāt
 . cū solitū est cōiāre ceteros q̄
 toto reliquo tempe anni. **De**
 quāta est purgacō p̄a quia
 forte p̄ alia exercitacōa minus
 purgatus ē uel aliqua hęc re
 licta que nō recollit et ut dig
 nus accēdat ad eucharistiā et
 amplius purgetur a p̄is et
 in hoc puniatur in quo magis
 dolet et quod dolor grauior cop
 gracio efficacior et marie qd fo
 te alio tpe minus studioso que
 sūnt deuocōnis grām uel obla
 tā negligētius recepit nec dig
 nas pro eo graciās reculit. **Q**
Tercia ē que puniūt mō in quo
 peccauit ut tunc illa careat q̄
 cia cū ea desiterent quia ante
 eam neglexerit cū hęc poterat ec
 cauacō in hac pte de cetero fiat.
Q **Quarta** est ut ex hoc caue
 acō in grācia fiat quod et a
 deo fit non ab homē tamen p̄
 eam hō pro uoluntate hęc sui
 arbitry. **Deo** deus qui dat et se
 qm̄ uult infūdit. et qm̄ uult
 subtrahit. put sibi placet et
 put accipienti iudicat cōiā
 re. **Itemqz** qd ex grācia sua de
 nō p̄ meritis hōim quia si ita
 ret semp cū quaeretur et nō
 taret nisi quaeretur punire
 tur iam tantū dare sōm mē

ta requirunt et non secundum gratiam
e liberalitate. Item quibus suis
ose querentibus negatur et insu-
ria. et non querentibus quibus tu-
tur et gratia. **De temptacionibus**

Due sunt enim deuotorum
temptaciones. talorum
satis consuecte marie nouis
et imperfectis hesitacio et elacio.
Hesitant enim sepe an a deo sit
talis gratia. uel homo pro se
tos motus pro suo conatu. p-
curet et est satis iportuna tem-
ptacio. Aliam eam uidetur hoi-
q forte possit esse demonis illu-
sio. et plectus fit et quibus stu-
dium deuocionis cogit oino
postpone et simpliciter voca-
libz oronibus et exterioribus bonis
actionibus solum intentus esse q-
in illis sit securior q- in studio
interne deuonis. et hoc preca-
pue patitur cum deuonis gratia
a sibi subtrahitur. et sic du-
pliciter tribulatur. scilicet de sub-
tracione gratie et de hesitacio-
one si fuerit a deo et si gratiam
habebat. Sic discipuli ante
plena spiritus missioem sa-
sepe uocabant in fide crista-
dum modo uisio eius miraculis
et excellencia doctrina credebat
eum esse uerum dei filium. sed uisio ca-
passionibus pro nobis susceptis
tribuantibus hesitabant sicut
eo passo antequam certi essent de ei-

resurrectione in se dicebant
Nos autem sperabamus quia ipse
esset redempturus israel. quasi di-
cerent adhuc spe illa frustrati
sumus. sic et post resurrectionem
uiso eo gaudebant et dubita-
bant donec per multa argumen-
ta de ueritate resurrectionis ei-
certificati sunt. marie post as-
censionem ipsius et sancti spiritus
infusionem. Ita et deuoti christi fi-
deles modo gaudent de consolacio-
ne interne gratie non dubitant et
tristantur. Item uarie operatur
in eis spiritus sanctus nunc illo modo
postea alio modo uel infundit eis
consolacionem et iam subtrahit
donec pluribus indicijs experiant
veritatem et utilitatem sue uisionis
p-ncipaliter gratia gaudent de consolaa-
one et securi sunt de ueritate
absente utriusque. minus mune-
ris solacio carent. Sapientem au-
tem in die malorum non imemor-
et studet esse honor quorum recor-
dacio reuocat eum a pusillanimitate
spiritus et tempestate et hoc ua-
let contra primam temptacionem
hesitacionis. Quis in die bonorum
non imemor studet esse malorum per
que humiliatur et timore ab elacio-
onis timore obprimatur et
sic secunda temptacio sanatur.
Extolluntur enim deuoti qui
dupliciter quia autem glo-
riantur se deuonis gratiam p-cc-

dentibus studiis et laboribus
meruisse aut per ceteris qui hanc
gratum non uidentur hunc se a deo
dilectos esse aut maiorem gratiam si-
bi esse datam quam tamen sit in uerita-
te aut se melius ea scire ut aut
graciosius uicape et fructuosius
impendere et minus negligere
quam alij qui simile donum gratie
acceperunt. **C** Contra priorem
temptationem hesitationis ua-
let constans fiducia credulitas
quod a deo sic illa gratia et dili-
gens consideratio gratie ipsius si
semper sic motus eius ad bonum
cum et humilis consultatio super
illa apud aliquem patrum et ex-
citatum in talibus et propterea uo-
luntas acquiescendi qualiter in
gratia de se habere et supplet o-
mnia ad deum ne permittat horum
decepi a sensu proprio uel spiritu ali-
eno. **C** Contra alteram temp-
tationem elationis ualet dili-
gens cognitio proprie indigni-
tatis et teporis et negligencie
et ingratitude et uanis
glorie timida expectatio red-
dere uis de gratia collata neg-
lecta et pauca expectatio
subtrahente gratie et derelicti-
onis a deo propter uicia pre-
notata iam diu cum correctio-
nis tolerantia et non emendatione
et studiosa consideratio aliorum

qui in gratia in uirtutibus et in
oracionibus bonis studiis ita
pabiliter procellunt eos. **C**
Quarta ratio est negare deu-
otionis cum quibus studiosius qua-
ritur quam aliquando ex ipseuoso con-
dis conatu libertas mentis
obstruitur dum quasi per uiole-
ntam extorsione accelerat affectu
deuotionis exprimit et si non
iuxta desiderium cordis statim
potest dicere gratiam quesitam con-
tristatur et amplius ex hoc
induratur et quo impetuosius
cupit se ad deuotionem accere-
tato minus proficit et apostolus ait
sicut qui boatos in torcu-
lari uel oliuas in pilo sub-
toto et nimis uehementi con-
primunt liquor magis tur-
bidus et insipidus fluit quam
si paulatim et moderatius con-
pressisset. Duo enim libertior
eo pinguior deuotionis affectus
Vt alio tempore sepe est
homo deuotior quia tunc spiritus
sue libertati relicto spon-
te se leuat in sublime. Dico
lenta namque acceleratio pro-
foat spiritum etiam in corpore
Morosa autem respiratio cre-
dis refrigeratio est. **C** Ad
tertiam ratio potest esse meriti maio-
ris gratie et glorie dum desiderium
non adimpletum affligentio

purgat aiam et pacia de
 solacionis et huilis susse
 tenaa meoz quasi luna
 reddit aiam clarore et ni
 gre susceptibile splentous
 diuini et amplious gre et
 gloze capax **Lux** eni vult
 dei et fulgor claritatis dei oi
 bz equaliter supfulget qui
 autē purior est et a uicio ob
 scuritate liberior magis capax
 est luis et illuinaaonis resu
 per influentis sicut vitru da
 ri uel metallu bene limatu
 uel politu indios luis apli
 recipit et splendidius efficit
Quia igitur afflictio qua
 siluna est anime que rubigi
 ne uicioz abradit ut deterfo
 pad qd sua obscuritate radi
 os diuini luis et fulgoris ue
 lud ober ab anima excludat
 lucē gracie recipet **Purgat**
 eaa teus aliqn deuotior cor
 da p substantioem illius con
 solacionis cuius curncia mi
 ima est eis afflictio ut sic p
 gata apiores fiant habun
 tanaozis gre recipiende i pn
 ti et gloze in futuro eaa si
 hanc speaalis culpa no con
 trarit

Si uero desiderat aliquis
 expiri uicu sic melius
 sepius an uicuis corpis crisi

facimen suscipe **Videet** m q
 sup hoc no possit oibus taur
 regula uniuormis. uaria eni
 sunt hoim merita. et diuersa
 hoim studia. et differencia desi
 deria uel multiplices sancti
 spūs opaciones in singulis. et
 diuersi eaa status in religioe
Et ideo sicut in egrotantibz no
 una pt forma seruari in ran
 dis medianus corpis. ppter de
 uersitates complexionu. aut
 loci aut epis. aut dietae aut a
 liaz consideracionu. pro quibz
 aut vari⁹ a sepi⁹ a maiori a
 niiori qritate **Secia** ead me
 dica dat **Ita** et de medicina spua
 li que est corpus cristi intel
 ligendu **Indi**ualibz eni ai
 ris occupati uicuis pnt se ad
 illud recipiendu expedie qd il
 li qui tantu spualibz studiis
 sunt intenti. et alij magis ali
 minus sunt curaspati in cas
 todia uite et mox et conscie et
~~conscie~~ sue puritate **Alij** eaa
 actenaori desiderio trahuntur
 ad illius salutaris abi pcepta
 one **Alij** uero quodammodo terren
 tur cu dnt accedere. et nisi con
 sciencia urgeret et consuetudo
 religionis inducet uel timor
 maioris elongationis a deo
 ipelleret. ualbe mro accedunt
 ad illud terrificu sacramentu

uir tamē aliquis ita religio-
sus uideatur eē et sanctus et
cepis sacerdotibz qui semel in
ebdomada sufficiat ei et cōsue-
tudine coicere nisi spālis cau-
sa qñq; et raro plus suadeat
qm̄ semel in septimana ut
p̄dicū est nisi infirmitas su-
pueniens uel singularis so-
lemnis festiuitas uel iūsta-
te deuōnis et itempati deside-
rii sitis pro illius suscepcōe
qui solus sufficiat ardore a-
mantis anime refrigerare
et quia talis ardoris impe-
tus nō nisi a spū sancto ut
creditur infunditur. Itē ole-
gibus huāne consuetudinis
et statutis mortaliū nō ar-
tatur sicut aliquos qñq; ui-
dimus licet paucos quibus
cristus uiuē erit. Ita ut nō
frequēcius pane uite reficiā-
tur sacramentali quasi in-
debantur uitā corpis iam
uelle deficere parentibz indi-
cibz p̄sentibz hunc defon̄ et
qui ante tam debiles erant
q; nec cōcessū debiti habere
poterant. post p̄cepāonem
sacramenti in tantū confor-
bantur quasi nullā ante se-
sissent debilitatē manifeste
apparente ueritate. Iuxta

illud Caro mea uē est abz
et sanguis meus uere est po-
tus quia nullus abus ma-
terialis uel potus possit sic
celeriter et efficaciter nō solu
corpus sed animā uocare.
Salubre est tamē et uale q;
homo sepe se ad illius medi-
camenti suscepcōnē p̄parat
et quanto deuocus ualeat
illud pape studeat et post
suscepcōem in studio deuoc-
onis se conseruet. Attencius
tamē religiosi et qui se opau-
lerunt deo ad p̄petue serue-
dū. Sic enī erunt in maiori
custodia uite sue et conscie-
dū et ante et post eucharis-
tie p̄cepāonem ob reuerentiā
ipius student magis inoocē-
ter uiuē et studio deuōnis
frequēcius intendere. et li-
cet aliquādo tepite tamē cō-
fidentes de miā dei fiduciale
accētant. quia si se indignos
reputāt uel cogitent q; tan-
to magis egent et nec hnt
requirere medicū. quācōma-
gis sentāt se egrotos. Nō e-
nī est opus ualentibz medi-
cus sed male hntibz. Nec itē
queris te uigē cristo ut tu eū
sanctifices sed ut tu sanctifi-
ceris ab illo. Nec p̄p̄tata p̄c-

remittenda est comio si quis
 n̄ sciat hō spālē deuotio quā
 cū se ad illam p̄parare studet
 uel cū in ipā p̄ceptaone uel
 post se forte minus deuotū
 sentat qm̄ uellet. quia ex aliq̄
 sup̄dictarū causarū rōne solet
 illud euenire

Quia sacerdotes autē p̄
 hec forma tenari ut nec
 minus caro nec semp̄ cōtinue
 et ip̄c̄rmissē. sacrum hostiā
 studeant imolare. Primis enī
 continue celebratē aliquā nō
 re uidetur irruentia. cū uir
 aliquis ita deuotus sit q̄ sem
 p̄ eadē deuotioe fecueat. q̄ sem
 p̄ illud cū debita reuerentia
 faciat ill et cord' ardore. quī
 aliqui tepore quātūlūcūq̄. Pri
 mis enī caro celebrare quā
 uis ex reuēntia soleat aliqui
 fieri et huilitate tñ qñq̄ cor
 porē nutrit. quia minus car
 cū spectus ē hō in oībus quā
 si nō indigere uidetur sui
 custodia cū nō pponit acce
 ad mensā crista. huilitas etiā
 nō est. nec securū q̄ diu se s̄
 trahat. quia sicut nō est dig
 n' sepe corpus xp̄i pape. ita
 nec semel. Ideo eum nō tra
 pinus quasi digni sum'. s̄
 ut illo nos sepe uisitante et
 habitaculū cord' et corpis

nr̄i subinante. magis ac m̄
 gis digni efficiamur. Quo
 enī introierit benedict' teus
 sicut olim domui obedēdom
 benedixit p̄ archā dñi in qua
 māna seruabatur p̄ter hoc
 uoluit dauid eū reducere cū
 benedictōne. **Sap̄. viij. p̄do**
 sui hanc reducere n̄ sciens qm̄
 coicabit meū de bonis suis q̄
 bona p̄tereo. quā in scriptu
 ris pluribz locis iueniuntur
de diuersis affectibus quibus
trahimur ad om̄icandum

Diuersis autē affectibz et
 intencōibz diuersi ad cō
 cundū trahuntur uel ad celeb̄
 dū. Aliquos trahit amor dei
 ut dilectm̄ sepius ad se iuret
 eumq̄ in senectipōs delabile
 amplectentur. Aliquos infirmi
 tatis pp̄ie intuentus ut eū
 quasi medici ad se uocant p̄
 quē ab omni infirmitate cu
 rentur. Aliquos consā delictō
 rū suor ut p̄ eū quasi p̄ hostiā
 placationis ab omibz p̄ctis
 curru purgentur. Aliquos p̄
 suā alicui' tribulacionis ut
 p̄ eū qui omnia p̄ ab omni
 aduersitate cūius libentur
 et tuas p̄tegrintur. Aliquos
 desiderū alicui' gr̄e uel bñ
 ficij impetrandi. p̄ eū cui p̄
 nil p̄ negare p̄ se interceden

tem Aliquos gratia actio p
beneficije diuinus cu nil
dignus heat reddere deo pro
omnibus que nobis tribuit
qua calice salutaris accipe
deest cristu ihu Aliquos
laus et honor dei et sanctor
cu no heamus manus quo
possimus deu uel sanctos p
sua dignitate venerari qm
cristu imolae deo pu Aliqs
caritas et compassio primor
cu pro salute uiuor et pro r
que defunctor nil efficaciu
interpellat. q sanguis cristi
p nobis effusus hoc e sumu
auxiliu nem cu oramus deu
ut illu intercessore inuocem
qui nos pu reconciliauit et
semp interpellat pro nobis
¶ Multis de oronis studio et u
tute obmissis que studiosus
orando melius p experientia
disce. hoc in fine dicendu ar
bitror. q omnia q orantes
petimus sut ista. aut oram
p malis que fecimus ignosce
dis. aut pro malis q patim
amouendis. aut pro bonis q
cupimus adipiscend aut cu
gratia agimus pro acceptis
uel promissis Que nobis
dnis concedat amen

¶ Expliat liber secundus de p

secundus religiosorum

Charperid p fratrem iohannem moresen tu
pib ibide notuud Anno dno 1491
1491 In festo valentinus infra 24 et
mao orat p dno pro zel *o* *o*